د کتاب ځانګړنې:

د کتاب نوم: غوره لیکنې

لـیکـوال: شاه محمود میاخېل

کـمـپــــوز: لیکوال

خپـرنـدوی: شاه محمود میاخېل فرهنګي او ټولنیز مرکز

د پښتۍ ډیـــــزایـن: رحمن الله بهیر

چاپ شـمېر:

چاپ نـېـټـــه : ۱۳۹۶ل / ۲۰۱۷م

چـاپـځـــی :

د چاپ حقوق یې له لیکوال او خپرونکي مرکز سره خوندي دي

بسم الله الرحمن الرحیم

لیکلړ

۱. سریزه ....الف ـ د
۲. د ۲۰۱٦م کال مبارکی..........۱
۳. د شهید نقیب احمد خپلواک په یاد..........۱
٤. وطن د وطن په خلکو ښه ښکاري..........۱۳
۵. هر جامه چې عورت پټ وساتي هماغه اسلامي ده..........۱۴
٦. د کرکټ شل اوریزه لوبې مسابقه نن د زمبابې له هېواد سره..........۱۴
۷. یوه وړه تبصره د اشنا له ټلوېزیون سره زما د مرکې په اړه..........۱۵
۸. د ملک نیاز په یاد..........۱۷
۹. د شینوارو د بل قومي مشر په کور ځانمرگی برید..........۱۹
۱۰. قضاوت دروند او سخت کار دی..........۲۰
۱۱. انساني وحشیان..........۲۱
۱۲. ایا دا خبره سمه ده چې مخامخ به د چا ستاینه نه کوې؟..........۲۲
۱۳. د داعش د کسانو معاش به د دوی په درد په اخرت کې..........۲۲
۱٤. ساده ژوند محتاج ژوند ته نه وایي..........۲۳
۱۵. د الحاج زبیر خاکسار شهادت..........۲۳
۱٦. د ولس زور د خدای زور دی..........۲۴
۱۷. اندېوالي او حکومتداري سره فرق لري..........۲۵
۱۸. د راتلونکو احتمالي پارلماني ټاکنو لپاره دوه احتمالي..........۲٦
۱۹. افغانستان په آسیا کې د ټولو نه وروسته پاتې هېواد لقب..........۲۷
۲۰. کا بینه او فیصلې او د جمهور رئیس نه هیله..........۲۸
۲۱. مننه د ختیځ د مدني ټولنو له ځوانانو..........۲۹

۲۲. د پرتمین شاه محمود خان میاخېل ستاینغونډې ته.................۳۱
۲۳. دوه عکسونه د دوستانو سره شریکوم.......................۳۴
۲۴. د یویشتمې د جګړې لپاره د شلمې پېړۍ تاکتیکونه..................۳۶
۲۵. د ګوګل په ژباړې کې د پښتو ژبه اضافه کوم.....................۴۱
۲۶. خپل تربوران ویروم.......................................۴۲
۲۷. د مشرانو کار د وطن په ګټه د کادرونو نه مناسبه ګټه...................۴۲
۲۸. د وخت مدیریت او د کار د مؤثریت اهمیت...........................۴۳
۲۹. دا ښایسته ماشوم ووژل شو.................................۴۴
۳۰. د دوستانو مرسته مې د شهیدانو کورنۍ ته ورسوله.......................۴۵
۳۱. د سرکاڼو او وټه پور د یو شمېرانو مشرانو سره.........................۴۶
۳۲. زېرې...۴۷
۳۳. هر سړی پیدا دی خپل خپل کار لره که نه.............................۵۰
۳۴. مننه او کورودانی...۵۰
۳۵. ما ته زما د مشر زوی نایل محمود میاخېل لیک.........................۵۶
۳۶. دشاه محممود د میاخېل فرهنګي مرکز د پرانیستې په پار د یار..........۵۷
۳۷. د ښکلي خبرونو ویبپاڼې لیکنه....................................۶۰
۳۸. د کونړ او لوګر والي صاحبانو د میاخېل فرهنګي مرکز وکوت. ۶۲
۳۹. د میرزا ماما (ډاکټر کبیر ستوري) په یاد..............................۶۵
۴۰. د ننګرهار پوهنتون د رئیس ببرک میاخېل سره لیدنه.......................۷۸
۴۱. په پارلمان کې د کونړ د وکیل سخي مشواڼې عمل غندل..................۸۰
۴۲. عجیبه قضاوتونه په فیسبوک کې ګورم..............................۸۹
۴۳. د کتاب د ورځې په یاد.....................................۹۰

٤٤. منته او کورودانی................................٩١
٤٥. د ثور اومه او اتمه..................................٩٣
٤٦. د يومعصوم ماشوم اختطاف او شهادت.........................٩٦
٤٧. کور ودانی او منته، د حاجي صاحب فاروق ساپي نه...............٩٨
٤٨. د پکتيا له فرهنگي ټولنو نه منته.............................. ٩٩
٤٩. د لوګرپه ولايت کې د والي حليم فدايي د کارونو ستاينه...............١٠٥
٥٠. په افغانيت افتخار..١٠٧
٥١. د ځوانانو، متوسطو او زړو ترمنځ بايد تړاو موجود وي.................١٠٨
٥٢. الله تعالی انسان ته څومره عقل ورکړی دی............................١٠٩
٥٣. په لندن کې د جمهور رئيس غني په وړاندې مظاهرې....................١١٦
٥٤. زما لور او زوم دواړه د پوهنتون نه فارغ شول..........................١١٨
٥٥. د طلوع ټلويزيون د تور او سپين په پروګرام کې د حکومت........... ١١٩
٥٦. . د دايکندې د وکيل اسدالله سعادتي مرکه........................١٢٠
٥٧. د قانون د حاکميت نشتون د افغانستان د سقوط نخښه ده...............١٢١
٥٨. په پېچ دره کې توره شپه..١٢٢
٥٩. د کونړ د روغتون حالت...١٢٣
٦٠. پاکستان همېشه منکر وي چې د طالبانو حمايت کوي.....................١٢٥
٦١. د مدني ټولنې جنګسالاران...١٢٦
٦٢. هدف مو نه دی ټاکلی اما مبارزه کوو.................................١٢٧
٦٣. له کلي ووځه؛ خو له نرخه مه وځه......................................١٢٨
٦٤. Peers pressure يا د ملګرو فشار او يوه هيله.........................١٢٩
٦٥. پيشو تر هغه وي شېخه چې په غوښه نه وي پېښه.........................١٣١

٦٦. موږ په ټولنه کې د ګلونو ګلدستې ته اړتيا لرو........١٣٢
٦٧. پښتو نړيواله ورځ..١٣٣
٦٨. د فيسبوک د مخترع مارک زوکربرګ مصاحبه........١٣۴
٦٩. د نورو د ښو تجربو نه بايد زده کړو......................١٣٦
٧٠. د صحي کنارابونو اوتشنابونو انقلاب ته اړتيا ده........١۴٠
٧١. ګاونډې هېواد ته د افغاني مهاجرو په وړاندې داسې بې رحمه........١۴٢
٧٢. د فيسبوک په دوستانو کې چاڼ په کار دی که نه........١۴٣
٧٣. د خيالي امنيتي ارګانونو پرسونل او خيالي دولتي مصارفات..........١۴۵
٧٤. په تورخم کې د افغانستان او پاکستان ترمنځ نښته........١۴٩
٧٥. د افغانستان په حالاتو نه لايق پوهېږي او نه نالايق........١۵٢
٧٦. ستاسې څه فيلنګ دی..١۵٢
٧٧. د پلار د ورځې په ياد..١۵٣
٧٨. د دفاع نوي وزير صاحب ته....................................١۵٦
٧٩. ليکل زما قضاوت ستاسې..١۵٧
٨٠. ژبه..١٦٣
٨١. د افغانې تحليګرانو په ياد....................................١٦۴
٨٢. داعش تقبيح کول..١٦۵
٨٣. خاصه کونړې اصطلاح..١٦۵
٨۴. د دولتي چارواکو تغيير او تبديل ته ډېر مه خوشاله کېږئ..........١٦٦
٨۵. د ملګرو ملتونو د عمومي سرمنشي د خاصو استازو سره..............١٦٧
٨٦. د جنګ عدم موجوديت د سولې معنی نه لري........................١٦٨
٨٧. د صحرايي محکمو غندل..١٦٩

۸۸. د خولې لپاره حجاب په کار ۱۶۹
۸۹. د اغېړلي هرڅه په خپل ځان دي.. ۱۷۷
۹۰. موږ باید کور جوړ کړو نه ځانونو ته کوټنۍ.. ۱۷۷
۹۱. یوه لنډه جمله اوږد تحلیل ته اړتیا لري.. ۱۷۸
۹۲. د هویت بحران.. ۱۷۹
۹۳. په وارسا کې د افغانستان سره د ناټو هېوادونو د ملاتړ دوام.. ۱۸۲
۹٤. . د حکومت توصیف او یا په حکومت نیوکه ګناه نه ده.. ۱۸۵
۹۵. د وارسا د نظامي مرستو د ژمنو په اړه زموږ وطنداران خفه دي.. ۱۸۸
۹٦. په فیسبوک کې دعامه ذهنیت معلومول یا نظرسنجي.. ۱۸۹
۹۷. د جنګ تاوان.. ۱۹۰
۹۸. ولې غربي نړۍ پر مختللې ده..، ۱۹۰
۹۹. د انټرنېټ استعمال شیطاني عمل دی او که نه.. ۱۹۴
۱۰۰. ملکیت د هر چا خپل دی.. ۱۹٦
۱۰۱. د اکثریت رول په دیموکراسۍ کې..، ۱۹۷
۱۰۲. وایي مطلق قدرت، مطلق فساد رامنځته کوي.. ۱۹۹
۱۰۳. اکبر پادشاه او بیربل.. ۲۰۰
۱۰٤. له مولوي محمد یونس خالص سره مرکه.. ۲۰۱
۱۰۵. د ټاکنو د تبې لپاره د درد درېیم مسکن فرمان ۲۰۲
۱۰٦. ژورنالیزم یا اکټیویزم (Activism).. ۲۰۳
۱۰۷. ایا د امنیتي ارګانونو د منسوبینو وینه د نورو نه کمه ده.. ۲۰۴
۱۰۸. مابین همه کجا این بیچاره هم کج.. ۲۰۵
۱۰۹. په تصمیم نیولو کې عجله.. ۲۰٦

۱۱۰. تر خپلې وسې د قدرت نه سؤ استفاده یا د ځنګل قانون..................۲۰۶
۱۱۱. یا الله ته په دې بعضې ژورنالستانو ورحمیږې!...........................۲۰۷
۱۱۲. د خدای بخښلي کشمیرخان د جنازې په مراسمو یوه لنډه تبصره.........۲۰۸
۱۱۳. د ننګرهار په پوهنتون کې د سولې او کړکیچ د مرکز پرانیسته............۲۱۰
۱۱۴. د مشرانو د کاغذي عکسونو سره عکس اخیستل..............................۲۱۲
۱۱۵. وایي میره ووژنه خو میړانه یې مه وژنه(د محمود صیقل په اړه)..........۲۱۴
۱۱۶. په لوګر کې د پاکستان د هلیکوپتر سقوط.......................................۲۱۵
۱۱۷. د افغانستان د پیازو صادرات..۲۱۵
۱۱۸. د کونړ ولایت کتاب چاپ ته تیار شو..۲۱۶
۱۱۹. په ننګرهار کې د الشفا تش په نامه روغتون.....................................۲۱۷
۱۲۰. د نورو قضاوت...۲۱۹
۱۲۱. د آزادۍ د ورځې په اړه..۲۱۹
۱۲۲. د حکومت سقوط د نظام سقوط دی..۲۲۰
۱۲۳. د آزادۍ د ورځي په مراسمو کې حبیب الله کلکاني عکس لګول........۲۲۴
۱۲۴. پپولیست سیاست..۲۲۶
۱۲۵. موږ د دایمي سولې لپاره ډېرې اوږدې مبارزې ته اړتیا لرو.............۲۲۶
۱۲۶. د تېرو څو لسیزو جګړې او د سولې ناکامې هڅې.............................۲۳۱
۱۲۷. د ټاکنو د اصلاحاتو په اړه د افغانستان د کابینې د پریکړې هرکلی...۲۳۶
۱۲۸. ملي سرود ته نه پاڅېدل...۲۳۸
۱۲۹. په اصطلاح د سیاسي نخبه ګانو جفا د افغانانو سره.........................۲۳۹
۱۳۰. زما نوی کتاب د چاپ نه راووت..۲۴۰
۱۳۱. د ۲۰۱۰ م کال د پارلمان پریکړې ته درناوی...................................۲۴۲

۱۳۲. زړه مو د تيرې نه کلک شوی دی............................۲۴۳
۱۳۳.د رسمي او غير رسمي سفرونو د تبليغاتو تر منځ توپير.................۲۴۵
۱۳٤. د نظام ډولونه د افغانستان ستونزه حل کولی نه شي....................۲۴۹
۱۳۵.بعضې کسان د خولې له خوا د اسهال په مرض اخته دي...............۲۵۱
۱۳٦.د سولې نړيواله ورځ...۲۵۲
۱۳۷.که غواړې چې ټوپک نه زړه بد کړې نو نخښه ورته لرې کېږده........۲۵۴
۱۳۸.د کونړ ډاډه او انار...۲۵۵
۱۳۹. فرکسوني نهادونه او ستونزې..۲۵۷
۱٤۰. د تراژېديو د عکسونو خپرولو په اړه يوه لنډه مشوره......................۲۷۲
۱٤۱. د اتفاق او اتحاد ډولونه...۲۷۳
۱٤۲. حکومت او اسلامي حزب سره د سولې د هوکړې لاسليک.............۲۷۴
۱٤۳.د پير صاحب سيد احمدګېلاني د هلو ځلو نه مننه.......................۲۷۵
۱٤٤. د شهيد رباني د تلين په غونډه کې د نا مناسبو الفاظو استعمالول...۲۷٦
۱٤۵.ضد او نقيض خبرې...۲۷۹
۱٤٦.افراط او تفريط...۲۸۰
۱٤۷.د ننګرهار د شينوارو ستونزه...۲۸۰
۱٤۸.د ننګرهار د ولايت آوازې...۲۸۱
۱٤۹. د معلم د ورځې په ياد...۲۸۵
۱۵۰. د کونړ د کتاب مخکتنه..۲۸۵
۱۵۱. هم مرداري خوري او هم مکوښه ځنډې.............................۲۸۸
۱۵۲.د لونګی ورځ..۲۸۹
۱۵۳. د ورځو د تجليلولو لړې...۲۹۰

۱۵۴. د مثبت بدلون هلې ځلې د ستايلو دي........................... ۲۹۲
۱۵۵.ليډرشيپ او مديريت.. ۲۹۳
۱۵۶.د عاشورا د ورځې دوه حملې...................................... ۲۹۴
۱۵۷.د قدرت د نفوذ يا Authority، مشروعيت........................ ۲۹۴
۱۵۸.چې گرځې ډېر څه به اورې او گورې؛ تبليغي حضراتو ته مشوره...... ۲۹۶
۱۵۹. د بيروکراسۍ ټال چال... ۲۹۹
۱۶۰. د مخابراتو د جعلي شبکو عمده غلاوې.......................... ۳۰۰
۱۶۱. له فيسبوک او يا نورو رسنيو نه زړه مه بدوئ...................... ۳۰۱
۱۶۲.زما دا نهه بلډيگونه تکميل شول.................................. ۳۰۲
۱۶۳.د ماشومان او لويانو ترمنځ توپير................................... ۳۰۳
۱۶۴.ناست په سياسي چوکيو دي خو فکرونه يې د چريکي.............. ۳۰۳
۱۶۵.چې باوري نه ياست، د چا مه ښه واياست ا و مه بد............... ۳۰۴
۱۶۶.جگړه به وګټې خوجنگ گټلی نه شي.................................. ۳۰۵
۱۶۷.د ليکلو لنډه مشوره ځوانانو ته..................................... ۳۰۸
۱۶۸.دوی د بل چا زامن دي.. ۳۰۸
۱۶۹. شرافت د انسان په علم او ادب دی نه په نسب.................. ۳۰۹
۱۷۰. عمده تفاوت د حکومت او د مسلحو مخالفينو او تروريستانو ترمنځ.... ۳۱۰
۱۷۱. د خپلواک په ياد د سولې انستيتوت له خوا د ننبان رسامي وښودل شوه... ۳۱۰
۱۷۲.مثبت فکر کول په خپله مؤثريت دی.................................. ۳۱۳
۱۷۳.ستا په جنت کې دې ژرندې وي.. ۳۱۴
۱۷۴. شخصي اجنډاوې او که ملي اجنډاوې................................ ۳۱۵
۱۷۵.د امريکا د جمهوري رياست ټاکنې..................................... ۳۲۲

۱۷۶.د بریالي نوماند کاري بریالیتوب او ناکامي د ټاکنو وروسته معلومېږي.. ۳۲۴
۱۷۷.وايي ناراستي د کور نیستي ده..۳۲۵
۱۷۸.احساساتي برخوردونه..۳۲۶
۱۷۹. د بعضې ملکونو د خلکو او مشرانو نه دا مرغان هم هوښیار دي...........۳۲۷
۱۸۰. وزیر صاحبانو بودجه شاید د ښې بدې ورځې لپاره ساتلې وي............۳۲۸
۱۸۱. دا زموږ وزیرانوالیان، وکیلان، قاضیان ولې دومره سپک شول............۳۲۹
۱۸۲.په واشنګټن کې د افغان سفیر ډاکتر حمدالله محب سره کتنه............۳۳۱
۱۸۳.پارلمان په دوه ورځو کې پنځه وزیران سلب اعتماد کړل.................۳۳۲
۱۸۴.په حکومت کې د ټولو نه ستونزمنې دندې کومې دي.......................۳۳۳
۱۸۵.لیکل د څه لپاره...۳۳۴
۱۸۶.مرغان هم د ښې هوا نه خوند اخلي......................................۳۳۶
۱۸۷.افغانانو ته کاذب غرور او درواغجن تاریخ پاتې دی.......................۳۳۷
۱۸۸.دنیا په امېد خوړل کېږي خو کله د انسان ارمانونه.........................۳۳۹
۱۸۹. شرع ظاهر مني...۳۴۰
۱۹۰. فکري انکشاف او فکري رغونه...۳۴۲
۱۹۱. اول ځان جوړ کړئ بیا خپل کور، کلي او وطن جوړ کړئ.................۳۴۳
۱۹۲. موږ باید په خپلو لیکنو کې مرچکي کم کړو...............................۳۴۴
۱۹۳.هسې یوه چوټ اندازه پوښتنه..۳۴۵
۱۹۴. د مدیر او رهبر ترمنځ فرق..۳۴۹
۱۹۵. د محمد ریاض قصه..۳۵۰
۱۹۶. د فیدل کاسترو د ژوند محاسبه یا قضاوت..................................۳۵۱
۱۹۷.خاورې به دا وطن جوړشي چې انجینران یې په دار ځړول کېږي....۳۵۲

۱۹۸. د ځمکې خلکو د خدای په امان.........................۳۵۴
۱۹۹. فکر...۳۵۷
۲۰۰. د فیسبوک د مفتیانو د فتوا نه ځان ساتل ۳۵۸
۲۰۱. افغانستان لپاره د تریاژ پروسه په کار ده....................۳۵۸
۲۰۲. هسې یادونه...۳۵۹
۲۰۳.څلور نسله سالمې روزنې ته اړتیا ده.........................۳۶۴
۲۰٤. د ولس او حکومت ترمنځ رابطه او فیسبوکي مبارزه...........۳۶۵
۲۰۵.د یو نظام د بقا لپاره حقوقي او سیاسي مشروعیت دواړه مهم ۳٦٦
۲۰٦.د فیسبوک د لیکنو په اړه دوه نظرونه..........................۳٦۷
۲۰۷.تقرر مرکزي کول ښه کار نه دی.................................۳٦۸
۲۰۸.افغانستان کې پرزې شته خو انجن ترې جوړولی نه شو...............۳۷۰
۲۰۹. په هر قیمت چې وي باید د جنګ مخه ونیول شي......................۳۷۰
۲۱۰. د ویلو او لیکلو ژبه باید ساده او عام فهمه کړو نه سخته..............۳۷۴
۲۱۱. راځي چې ښه خبرونه د خپلو سیمو سره شریک کړو...................۲۷۵
۲۱۲. د ځوانانو لپاره د قلم د ښوونیز، ټولنیز او فرهنګي مرکز نه مننه......۳۷۷
۲۱۳.د پرفیکشنستانو قضاوته هم عجیبه غوندې وي........................۳۷۹
۲۱٤. د وخت او د امکاناتو د مصرف محاسبه همېشه په کار ده...............۳۸۱
۲۱۵.د خپلې سیمې یو بل ښه خبر..۳۸۲
۲۱٦.نیم بسمل مرغه...۳۸۴
۲۱۷.زموږه نړۍ یوه وروسته پاتې نړۍ ده.......................................۳۸۵
۲۱۸.د ستونزو د حل لپاره یوه طریقه؛ د مخابراتي شبکو تجربه..........۳۸٦
۲۱۹. ژوند په هرحالت کې ټوله مبارزه ده.......................................۳۸۸

غوره ليکنې

د مطبوعاتو په ډګر کې د ټولنيزو شبکو وده او پراختيا په رښتيا د نه پرتلې يو ستر بدلون دی. په وروستيو کلونو کې يې د نړۍ په ګوټ ګوټ کې د داسې اغيزو شاهدان وو چې د عامو رسنيو له تاثيراتو پورته وو: د ليبيا، مصر، تونس، سوريې، يوکراين او نورو پاخه نظامونه يې يا ړنګ او يا يې په ابدي بحران ککړ کړل. د امريکې په څېر د يو ستر قدرت ولسمشر يې له برکته په کرسۍ کېنباست. دا چې لا به په نړۍ کې د څومره نورو سترو بدلونونو جوګه ګرځي د هر چا په حدس پورې تړلې ده.

د ټولنيزو شبکو ځانګړنه دا ده چې په اسانۍ او بې له عواقبو پکې هر سړی کولای شي چې هم کمره مين واوسي، هم ژورنالست، هم کارشناس، هم سياستمدار، هم مشر هم کشر هم هر بل څه چې زړه يې وغواړي.

ټولنيزې شبکې که له يوې خوا ګټې لري په دې چې خلک نږدې کوي، د معلوماتو په شريکولو کې چټکتيا راولي، هر وګړی د غږ څښتنوي او داسې نور له بل لوري خپلې ژورې خامياني هم لري او باعث د سترو ستونزو او بحرانونو ګرځېدلای شي .

په فردي انداز که له يو لوري د شخصيت جوړېدنې يوه وسيله ده له بل لوري د شخصيت وژنې موثره وسله ثابتېدلای شي. په يوه احساساتي خبره له يوه کس څخه په څو شيبو کې اتل جوړوي خو په يوه بله احساساتي

غيرمؤثقه خبره له بل څخه ملي غدار. که ښه استعمال شي د ملي وحدت د ټينګښت سبب ګرځي خو د بلې خوا د ملي نفاق هم بهترينه وسيله کېداى شي

د ګران دوست شاه محمود مياخېل د ټولنيزو شبکو ليکنې زما په دې خوښې دي او په لېوالتيا يې لولم چې د ګران هېواد ځانګړي حالت ته په پام کې د ټولنيزو شبکو پورتنيو او نورو حساسو اغېزو ته متوجه دي. که له يو لوري يې په ليکنو کې د پند او ځيرکتيا پيغامونه دي، له بل لوري يې ليکنې د ټولنيزو شبکو لپاره غوره معيارونه او بېلګې دي. نو له دې امله مې څه موده وړاندې ګران ورور مياخېل ته وړانديز وکړ چې خپلې د ټولنيزو شبکو ليکنې دې د يو کتاب په توګه چاپ او عنوان دې يې (غوره ليکنې) کړي. دا چې قدرمن مياخېل صاحب زما د وړانديز مطابق د دې کتاب په چاپ وتوانېد د لا زياتو برياليتوبونو د غوښتنې په خوا کې ورته مبارکي هم وايم او لوستونکو ته په زړه پورې مطالعه غواړم.

په درنښت

حضرت عمر زاخېلوال

د سرخو خبرې:

دا کتاب، غوره ویناوې زما د فیسبوکي لیکنو او بحثونو درېیمه ټولګه ده. د دې نه مخکې لومړنۍ ټولګه د مخکتاب او دويمه د درېيمې زاويې په نومونو چاپ شوې دي. د درېواړو کتابونه نومونه ما د دوستانو سره په مشوره غوره کړي دي. د لومړي کتاب نوم مې د ثناءالله تسل او اسدالله ساحل په مشوره غوره کړ او د دوی دلیل دا و چې د فیسبوک له نوم سره زیات خلک اشنا دي او د لوستونکو به خوښ شي؛ نو په دې توګه د کتاب مخ هم د فیسبوک په شکل ډیزاین شو. د دويم کتاب نوم مې درېيمه زاويه ځکه کېښود چې استاد هجرت الله اختیار راته مشوره راکړه، چې ده د کتاب مسوده په غور سره لوستلې ده او په لیکنو کې افراط او تفریط نشته دی او په ډېرو ځایونو کې د مسایلو په اړه د حل وړاندیزونه هم شوي دي؛ نو که په دې کتاب د درېيمې زاويې نوم کېښودل شي ښه به وي. ما د اختیار صاحب مشوره ومنله او په دويم ټوک مې درېيمه زاويه نوم کېښود. د اختیار صاحب ورور رحمان الله بهیر د کتاب پښتۍ ډیزاین کړه پر پښتۍ درې لاسونه په درې رنګونو کې انځور شوي چې د افغانستان د بیرغ له رنګونو سره شباهت لري. زما د وړاندیز پر اساس یې د لاسونو د غټوالي کچه یا سایزونه شین لاس لوی، ورپس یې سور او تور وړوکی و. له لاسو نه زما تعبیر دا و چې

تور لاسونه همېشه د تشويق او کار کولو مخه نيسي او په پټه د خلکو د پرمختګ مانع ګرځي. د سور لاس خاوندان همېشه د خلکو احساسات راپاروي او خلک تشدد او جنګ ته تشويقوي اما د مسايلو د حل لپاره کومه مشخصه لار نه لري. شين لاس همېشه خلک تشويقوي او د مسايلو د حل لپاره وړانديزونه او ښودنې هم لري؛ نو کله چې شين لاس په سره او تور لاس غلبه وکړه، په هغه صورت کې به په افغانستان کې ثبات رامنځته شي.

د دې کتاب نوم مې غوره ويناوې ځکه کېښود چې پا کستان کې د افغانستان سفير او د جمهور رئيس خاص استازي ډاکتر حضرت عمر زاخېلوال صاحب چې زما د څو لسيزو نږدې ملګری او دوست دی، د پاکستان نه راته د ۲۰۱۶م کال د جولای په اوومه نېټه ايميل راولېږه او د اختر د مبارکۍ ترڅنګ يې راته ليکلي وو، چې:

وروروجانه!

زه ستا پوستونه د فيسبوک له لارې په ډېرې دلچسپي او شوق سره لولم او ستاسې ليکنې د الفت صاحب د غوره نثرونو سره شباهت لري او که واضحه ووايم نو ستا ليکنې ډېرې هدفمندې او د افغانستان د ورځنيو مسايلو په اړه برابرې دي. امېد لرم چې د دې ليکنو مجموعه د کتاب په توګه چاپ کړې او که غوره ويناوې نوم پرې کښېږدئ نو ډېر ښه به وي.

که څه هم د ډاکتر صاحب زاخېلوال خپله لورېينه ده چې زما ليکنې يې د الفت صاحب د ليکنو سره تشبه کړي دي خو زه په علمي او ادبي لحاظ د

الفت صاحب د شاګردانو په ليکه کې هم نه راځم او د هغه شخصيت ته زه خاص احترام لرم. د دې خبرې يادونه با يد وکړم چې دالفت صاحب غوره نثرونه او د غوره شعرونو ټولګې ما په ابتدائيه ښوونځي کې چې زه په پنځم او شپږم ټولګي کې وم لوستلي و ځکه زما خداى بخښلي پلار دا کتابونه په کور کې درلودل او همېشه به يې چې کله خبرې او يا ويناوي کولى نو د الفت صاحب د نثرونو او شعرونو ذکر به يې همېشه په خپلو خبرو کې کاوه. کله چې زه د دولسم صنف نه خلاص شوم نو د الفت صاحب د غوره نثرونو کتاب مې يو ځل بيا ولوسته او د هغه د ليکنو نقل قول مې په خپلو ليکنو کې پخوا هم کړې دى. نو په دى توګه زما ليکنې د الفت صاحب د ليکنو نه الهام اخيستى او د هغه ليکنې مې ډېرې خوښېږي ځکه عامه فهمه او د افغانستان د اجتماعي ستونرو سره خاص تړاو يې درلوده.

البته د هر وخت ټولنيزې ستونزې سره توپير لري نو ما په خپلو ليکنو کې کوښښ کړى چې د افغانستان روانې ټولنيزې ستونزې په ګوته او د نړيوالو تحولاتو په رڼا کې خپل نظر وړاندې کړم. په دې ليکنو کې کوښښ شوى چې ولس او حکومت دواړه خپلو مسوولیتونو ته متوجه شي تر دې چې د افغانستان د ستونزو لپاره مناسبې حل لارې چارې په شريکه ولټول شي. حکومت بې له ولسه او ولس بې له حکومته نه شي کولاى چې خلکو ته خدمت وکړى شي. د افغانستان په ټولنه کې لويه ستونزه دا ده چې هم اشخاص او ډلې او هم دولتي چارواکي او مشران په نيوکو او دوى خپلو

ستونزو ته په متوجه کولو خفه کېږي او په ډېرو مواردونو کې دوی انتقاد کوونکو ته د دښمن په سترګه ګوري. زه د داسې ليکنو جرأت او ولس او حکومت خپلو ستونزو ته متوجه کول اړين بولم. د ستونزو د حل لپاره لومړنۍ مرحله دا ده چې د ستونزې موجوديت ځوک ومني که د ستونزې موجوديت ځوک ونه مني نو بيا خود ستونزو لپاره د حل لار هيڅکله نه شي پيدا کېدلی او دې ته د تکذيب يا Denial حالت وايي.
له ۲۰۱۳م کال راپه دې خوا ما د فيسبوک ليکنو ته خاصه توجه درلوده ځکه په سلګونو او حتی په زرګونو دوستانو زما ليکنې خوښې کړي او يا يې تبصرې پرې ليکلي دی. د دې دوستانو مثبتې او منفي تبصرې مې هم يو څه دلته رانقل کړې دي او هدف مې دا و، چې موږ بايد د ملي او محلي مسايلو په اړه موضوعاتو کې بې تفاوته پاتې نه شو، د ويناو او نيوکو جرأت بايد ولرو او هم د خلکو د نيوکو په مقابل کې حوصله وښيو، چې د ملي او محلي مسايلو په اړه يو مثبت ډيالوګ ته لاره هواره کړو. داسې بحثونه همېشه په ولسونو کې او په خاصه توګه په ځوانانو کې مثبت فکري تحول رامنځته کوي او د تحمل او انتقاد پذيرۍ روحيه تقويه کوي. که داسې بحثونو ته لاره هواره نه شي او ولس په تيارو کې وساتل شي، نو په دې حالت کې ځوانان هرو مرو د افراط او تفريط لوري ته مخه کوي. دا ليکنې ټولې په ۲۰۱۶م کال کې تاريخ وار د افغانستان د روانو ستونزو او سياسي مسايلو سره په تړاو شوې دي.

په اخر کې زه د فيسبوک له ټولو هغه دوستانو نه چې په دې بحثونو کې يې برخه اخيستلې او يا يې زه تشويق کړی يم، د زړه له کومې مننه کوم. همدا شان زه د ښاغلي اسدالله ساحل نه مننه کوم چې د دې کتاب په بيا لوستلو سره يې زما د غلطيانو اصلاح کړې ده. زه د ګران رحمن الله بهير نه مننه کوم چې د دې کتاب په ډيزاين کې يې د تېر په څېر زيار ګاللی دی.

نور ستاسې او د دې ليکنو ترمنځ نه حايل کېږم، امېد دې چې لوستلونکي ترې مثبته ګټه واخلي.

په درنښت

شاه محمود مياخېل

د ۲۰۱٦م کال مبارکی:

د جنورۍ لومړی نېټه، ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

د ۲۰۱۶م نوي کال د پیل مبارکي ټولو دوستانو ته وړاندې کوم. په افغانستان او په ټوله نړۍ کې د سولې او سوکالۍ په هیله!

ارامي او سوله د انسانانو په خپل لاس کې ده، چې څنګه د ځانونو لپاره د سکون فضا جوړه کړي. مسلمانان خو باید دا ایت شریف هیڅکله له یاده ونه باسي که په خپل ځان کې تغییر رانه ولئ نو الله تعالی هم ستاسې په حالت کې تغییر نه راولي: (اِنَّ اللّٰهَ لا یغیر ما بِقَومٍ حَتّیَ یغَیروا ما بِاَنفُسِهِم).

د شهید نقیب احمد خپلواک په یاد:

۶ د سپتمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

د ۲۰۱۴م کال د اکتوبر په شپاړسمه، په امریکا کې د متحده ایالاتو د سولې انستیټوټ د ټکنالوژۍ د روان بهیر د رابرسېره کولو په موخه یو کنفرنس جوړ کړی و، په دې بحث کېده چې، د افغانستان په

ولسواکۍ کې د ټولنيزو رسنيو او ټکنالوژۍ اغېزې او تاثيرات څه دي.
(TECH RISING: THE INFLUENCE OF SOCIAL MEDIA AND NEW TECHNOLOGIES IN AFGHANISTAN'S DEMOCRACY)

دغه کنفرانس ته له افغانستان څخه هم يو شمېر د سوشل مېډيا فعالين، د سياسي علومو استادان او د مدني ټولنو غړي دعوت شوي وو. سهار چې کنفرانس ته لاړم، په دريغ راسره پنځه نور افغانان: ايميل پسرلی، رحيم الله بشارت، مجيد قرار، حبيب خان توتاخېل، ښايسته سعادت لامع او يو ښکلی ځوان نقيب احمد خپلواک ملګري شول. توتاخېل او خپلواک ما له دې د مخه نه پېژندل او په لومړي ځل ورسره دلته معرفي شوم. کنفرانس کې موږ هر يو په خپل وار په افغانستان کې د سوشل مېډيا د استعمال په پراخېدو، او د ځوانې ولسواکۍ په غوړېدا کې يې پر اهميت خبرې وکړې. د کنفرانس نه وروسته ما دې ځوانانو ته د افغانانو له دود او دستور سره سم ست سلا وکړه، چې ما سره د ماښام لپاره مېلمانه شي. دوی زړه نا زړه وو، خو زه خبر شوم چې دوی له هغه هوټل نه چې پکې اوسېږي، وځي او ځانته بل ځای لټوي، نو ما ورته وويل چې بل ځای دې نه نيسي او ما ته څه ستونزه نشته، ځکه چې موږ څو کوره نږدې سره اوسېږو او يو کور تاسې ته خالي کولی شو. له ډېر اصرار نه وروسته دوی ومنله، خو ويې ويل، چې خپلواک سبا ته وختي پرواز لري او دا بل ښه دليل و، چې بايد له ماسره مېلمانه شوي وای ځکه چې زموږ کور د واشنګټن ډالاس

هوايي ډګر ته نږدې دی او کولی مو شول چې سهار مهال خپلواک صاحب په اسانۍ هوايي ډګر ته ورسوو.

بالاخره تصميم په دې شو چې دوی زماسره لاړ شي، موږ ورته زما د زوی ضيا مياخېل کور خالي کړ. زه د شپې تر يوه وخته له دوی سره پاتې شوم، بيا ترې کورته راغلم او ضيا ورسره هماغلته و. سهار چې ورغلم، ويې ويل چې د خپلواک نه پرواز تللی و او بيا په ډېر تکليف ورته دوی په بل پرواز کې ځای پيدا کړ. د دې لنډې څو ساعته ليدنې وروسته، د خپلواک څېره او خبرې زما په فکر کې ډېرې پاتې نه شوې او بيا مو سره په لنډ وخت کې ليدل هم ونه شول.

تېر کال د جون په مياشت کې موږ د کابل په دفتر کې يو څه تغييرات راوستل او د قانون د حاکميت د برخې لپاره مو يو پوست اعلان کړ. د دې پوسټ لپاره مو داسې کس په کار و، چې هم د حقوقو په رشته کې ښه تعليم او تجربه ولري او هم د ادارې او مديريت په برخه کې پوهه او وړتيا ولري. دغه پوست ته د سلهاو کسانو په منځ کې يو هم خدای بخښلی نقيب احمد خپلواک خپل اسناد راستولي وو او لنډ ليسټ (شارټ ليسټ) ته يې هم نوم ختلی و. دا به مبالغه نه وياو زما د دفتر د پروګرام ټول کار کوونکي راسره ښايي دا تصديق کړي چې ما تل ټول کسان د يوې رنې پروسې په ترخ کې نيولي دي او دا توپير مې نه دی کړی چې څوک د کوم ځای دی او کوم قوم پورې تړاو لري. زه شخصاً د قوم او سمت په بنياد د کارکوونکو د ګمارنې سخت مخالف يم. خدای دې وکړي چې په

يوه دفتر کې ټول کارکوونکي يوازې د يوه قوم وي، خو بايد د ظوابطو او رښې پروسې په بنسټ راغلي وي، نه د روابطو او قانون ماتونې په صورت کې.

په اخره کې ما هم د نهايې نوماندانو سره د انټرويو په پينل کې برخه واخيستله او د شهيد نقيب احمد خپلواک سره مو انټرويو وکړه. اوس هغه وخت تېر دی خو ده زموږ د پينل ټول غړي په دې قانع کړل چې ولې ده دغه پوست ته اپلای کړې او د دې قابليت لري چې د متحده ايالاتو د سولې د انستيتوت د پرواګرام منيجر په توګه کار وکړي. د پينل ګډونوالو د رايو په اتفاق سره دی د دغه پوست لپاره وټاکه او يو څه تخنيکي ستونزې وې چې څنګه خپل تدريس ته هم دوام ورکړي او هم زموږ سره کار وکړي. خو هغه مو هم حل کړې او ده ته مو د دندې رسمي غوښتنليک واستولو. خدای شاهد دې چې تر دې دمه دی زما له ياد وتلی و چې ګوندې دی ما په واشنګټن کې ليدلی و او کېدای شي چې دا به زما بې توجهي او يا د فکر زوړوالی وي خو ده راته وويل چې ما او تا خو واشنګټن کې سره ليدلي و. ده د ۲۰۱۵ م کال د جولای په ۲۴مه زموږ سره کار پيل کړ او د هماغو لومړيو ورځو نه يې په ډېر صداقت سره د دفتر د ټولو ملګرو سره ډېر ښه روابط جوړ کړل او دا يې وښودله چې د مديريت او ادارې ښه استعداد لري او هم په حقوقي مسايلو ډېر وارد او پوه دی او د ټولو ملګرو او همکارانو په زړونو کې يې يو خاص ځای پيدا کړ. دی د متحده ايالاتو د سولې په انستيټوت کې د کار کولو نه سخت

خوشاله و او همېشه به يې ماته ويل چې ده په امريکا کې د افغانستان په سفارت کې انټرنشپ کاوه نو دا يې ارزو وه چې بايد په يو تحقيقاتي مرکز کې کار وکړي ترڅو د تحقيق او پاليسي په ساحه کې تجربه حاصله کړي او دا به د ده په راتلونکې ژوند کې مهم رول ولوبوي.

د ۲۰۱۶م کال د جنورې په مياشت کې موږ بيا د خپلو دوه نورو همکارانو، حميدالله ناطق او پوپل حبيبي سره واشنگټن ته د خپل دفتر کلنۍ غونډې ته لاړو او ما دوی ته وويل چې که تاسې يو څو ورځې هلته د کنفرانس نه د مخه او يا وروسته پاتې کېږئ نو زما سره اوسېدلی شئ او څه ستونزه نشته دی. دوی هلته دوه شپې د کنفرانس نه د مخه زموږ په کور کې پاتې شول او زما د زامنو سره يې خاص ملگرتوب پيدا شو او ټول د ده د پوهې، انسانيت، ادب او په پراخه تنده د خبرو او بحث نه ډېر متاثره شول. د کنفرانس نه وروسته دوی بېرته افغانستان ته راغلل. په تېر څه د پاسه يوه کال کې د شهيد نقيب احمد خپلواک او زموږ د دفتر د ملگرو او همکارانو تر منځ صميميت د يوې ورځې نه تر بلې پورې زياتېده او ده د ټولو په زړونو کې خاص ځای پيدا کړ.

څو مياشتې د مخه د ده نيا وفات شوې وه ا و زه د دوی کور ته لومړی ځل د دعا لپاره لاړم چې دوی ختم کړی و او د ده پلار ښارنوال صاحب بشير احمد مو د لومړي ځل لپاره وليده. دا چې ده خپل پلار او کورنۍ ته زما په اړه ډېر توصيفونه کړي و نو د ډوډۍ خوړلو په وخت يې پلار راته د اخلاص په درلودلو سره وويل چې زه د نقيب نه بل هيڅ څه طمعه نه لرم

او ډېر زموږ خیال ساتي خو په یوه څیز ترې خفه یم چې دی ولې واده نه کوي او ته ورته باید ووایې چې هرو مرو باید چېرته چې د ده خوښه وي او هرڅوک یې چې خوښه وي، زه ورسره موافق یم خو دی باید هرو مرو واده وکړي. ما ورته وویل چې څارنوال صاحب دا ستا خبره سمه ده او موږ به دا تشویق کړوچې کوژده او واده وکړي. نقیب هم د تل په څېر ازاده مسکا وکړه او هیڅ یې ونه ویل.

د روژې نه د مخه په امریکې کې وم چې خپلواک راته ایمیل راولېږه، لیکلي یې وو چې، دی غواړي د بین المللي حقوقو په څانګه کې اکسفورډ پوهنتون کې د بلې ماسترۍ لپاره داخله وکړي ستاسې مشوره غواړم؟ ما ورته وویل چې زه همېشه په دې خوشالېږم چې زما د د فتر همکارانو ته د تعلیم او تحصیل لاره هواره شي او زه موافق یم. په اکسفورډ پوهنتون کې داخله اسانه کار نه دی او بالاخره ما هم ورته یو تصدیق ولیکه او په دغه رقابتي پروګرام کې دی قبول شو او د سپتمبر په میاشت کې د ده سبقونه پیل کېدل چې کال کې یوه میاشت یې باید هلته تېره کړې وای، خو ژوند ورسره یاری ونه کړه د ده دا ارمان نیمګړی پاتې شو.

د اګست په ۲۴مه نېټه چې د افغانستان په امریکایې پوهنتون باندې حمله کېږي، زموږ غرمه سره شریکه وه او د غرمي ډوډۍ په وخت کې ما وویل چې په چین کې د یو داسې ډایناسور اسکلېټ کشف شوی دی، چې وایي وزرې یې درلودې او الوتل یې کولی شو. د همدې خبرې نه د خلقت یا Creation Theory په تیوری بحث پیل شو او هر چا په خپل انداز

نظر ورکاوه خو خدای بخښلي خپلواک په دې اړه دومره ښه معلومات درلودل چې هم يې د دين له پلوه او هم يې د ساينسي علومو په رڼا کې ډېر ښه بحث وکړ. په همدې ورځ ماسپښين شهيد خپلواک او عزت الله وقار زما دفتر ته دوه ځلې راغلل او مشوره يې غوښتله چې غواړي د راتلونکې سه شنبې په ورځ د جلال آباد ښار په سپين غر هوټل کې د قانون د حاکميت د شبکې په اړه يوه غونډه جوړه کړي؛ نو ما ورته وويل چې هلته يې مه جوړوئ او د امنيت له پلوه به دا ښه وي چې د ښاروالۍ مېلمستون د کنفرانس په خونه کې دا غونډه جوړه کړئ. دی بيا راغی او راته يې وويل چې د ښاروالۍ مېلمستون ۱۵۰۰۰ افغاني غواړي او يو شرط يې دا دی که په همدې ورځ د ولايت مقام دا خونه په کار وه؛ نو بيا شايد موږ ته د غونډې اجازه رانه کړي. ما ورته وويل که پيسي د دولت حساب ته ځي نو ښه خبره ده او که د دولت حساب ته نه ځي نو مه يې ورکوه او زه به د والي صاحب او يا د ولايت د معاون گرديوال صاحب سره وغږېږم او څه ستونزه به نه وي. دا زما د ده سره اخري ديدن او خبرې وي.

په همدې ورځ زه لږ مريض وم او د معمول په خلاف وختي تقريباً درې بجې کورته لاړوم چې استراحت وکړم. د ماښام د لمانځه نه وروسته د مزل لپاره له کوره ووتلم چې زما زوی، ضيا د امريکا نه راته تليفون وکړ چې که زه د ډاکتر فريد ثمين سره تماس ونيسم او که څه مرسته وکړی شم نو ښه به وي، ځکه د هغه مېرمن چې په امريکې کې ده سخته په تشويش کې ده. ما ورته وويل چې ولې په تشويش کې ده؟ ده راته وويل چې ته

خبر نه يې چې د افغانستان په امريکايي پوهنتون باندې جګړه روانه ده. سمدلاسه مې مزل پرېښووده، کور ته راغلم او د خپلو ملګرو او همګارانو او په امريکايي پوهنتون کې د نورو دوستانو او خپلوانو تليفونو ته مې د زنګونو وهل پيل کړل.

د ډاکټر ثمين، نقيب خپلواک او صديق الله رښتيا چې درې واړو هلته درس ورکاوه، د دوی تليفونو کار نه ورکاوه او بند وو. زما د ترور زوی، هنر عمرزي چې هلته درس وايه بالاخره تليفون اوچت کړ او ويې ويل چې دوی يو شمېر زيات استادان او محصلين په لومړی مرحله کې د شا د دروازي له لارې راووتل او جګړه روانه ده. د کابل د قوماندانۍ عملياتي مرستيال، جنرال ګل اغا روحاني ته مې زنګ وواهه، ده راته وويل چې تروريستان داخل د پوهنتون محوطې ته ننوتلي دي او جګړه روانه ده او تلفات هم شته دی.

زما د دفتر همکارانو اطمينان راکړ چې صديق الله رښتيا په پوهنتون کې نشته او د هند سفارت ته په همدې ورځي د ويزې اخيستلو لپاره تللی دی او د نقيب احمد خپلواک نه يې د تللو اجازه اخيستې ده. زما د زوی باجه حاجي افضل چې هم هلته درس وايي تليفون يې کار نه کاوه خو بالاخره هغه هم پيدا شو چې د دېوال نه يې ځان اچولی و او ملا يې خوږه شوې وه او هم يې په اغزن مزي لاسونه زخمي شوي وو، په روغتون کې و خو وضعيت يې ښه و. همدا شان د خپل دفتر همکارانو ته مې وويل چې د نقيب د کورنۍ سره اړيکه ونيسي که هغوی سره يې تماس نيولی وي. د

شپې په اتو بجو او اته ویشت دقیقو مې خپلواک ته مسیج ولېږه که هر وخت دې فرصت پیداکړ نو موږ ته خپل احوال راولېږه خو دا فرصت په لاس ورنغي. د نقیب وروړ اسرار احمد په کابل کې و او هغه هم د نقیب د یو نږدې ملګري شکیب سره هلې ځلې کولې چې د نقیب په اړه څه معلومات ترلاسه کړي. دوی زما د همکارانو سره په مسلسله توګه ټوله شپه په اړیکه کې وو ځکه د پوهنتون سره نږدې د عملیاتو ساحې ته نږدې د ورتګ اجازه نه وه.

جګړه چې څومره اوږدېدله هماغومره زموږ تشویش اضافه کېده او رنګ په رنګ اوازې مو اورېدلې. تقریباً د شپې دوه بجې ډاکتر ثمین وکړای شول چې د پوهنتون نه راووځي او په ټویټر کې یې د خپل صحت پیغام ولیکه نو ما ورنه د نقیب پوښتنه وکړه چې هغه دی لیدلې دی او که نه؟ ده راته وویل چې ماښام یې لیدلی و چې په خپل صنف کې یې محصلینو ته درس ورکاوه او د هغې نه وروسته یې نه دی لیدلی. زما تشویش دقیقه په دقیقه زیاتېده. زما د دفتر همکارانو یوسف کارګر، طارق احمد او یو شمېر ساتونکو او ما ټوله شپه په ویښه تېره کړه او ساعت په ساعت به مو د کابل قومندانۍ سره اړیکه نیوله او هم دوی اکثره روغتونونه لټول که چېرې زخمي شوی وي، نو شاید چې په کوم روغتون کې یې پیدا کړو. د شپې په نیمایي کې یو لست خپور شو چې اولس کسه زخمیان ایمرجنسي روغتون ته انتقال شوي او د یو کس نوم نقیب دی. که څه هم د دغه ټپي شوی کس د پلار نوم د نقیب د پلار د نوم سره توپیر درلوده خو ما بیا هم

خپلو همکارانو ته وویل چې تاسې لاړ شي او پوره معلومات يې وکړئ. دغه ټپي شوی نقيب د لوګر اوسېدونکی و او زموږ هيله بيا په ناهيلۍ بدله شوه. د استقلال، وزير اکبرخان، ابن سينا، ايمرجنسي او د شهيد داود خان څلور سوه بستريز روغتونونه ټول دوی ولیدل او نقیب يې د شهيدانو او ټپیانو په منځ کې پيدا نه کړ.

سهار شو او د لمانځه نه وروسته، پنځه بجې راته جنرال ګل اغا خان تليفون وکړ چې جګړه ختمه شوله او هغه څوک چې دننه بند پاتې وو، اوس راوځي نو تاسې هم هلته د پوهنتون په دروازه کې انتظار وکړئ چې ګوندې نقيب هم راووځي. اسرار احمد، کارګر او طارق هلته منتظر وو خو تر پنځو بجو او پنځه څلوېښت دقيقو پورې يو يو کس راوت خو نقيب د دوی په منځ کې نه و. هماغه و چې په شپږو بجو د سهار مې بيا د دوی سره اړيکه ونيوله او دوی راته وويل چې په تېرو پنځلسو دقيقو کې هيڅوک نه دي راوتلي او د نقيب څه پته نه لګېږي. ما بيا جنرال ګل اغا خان ته تليفون وکړ چې د پوهنتون په داخل کې ايا مړي او ټپيان شته دی او که نه؟ هغه راته وويل چې نه ټول مړي او ټپيان روغتونو ته انتقال شوي دي او هيڅوک پاتې نه دي. ما ورته وويل چې نه په داخل کې څوک پاتې دي او نه دې په روغتونو کې شته دی؛ نو د ده مړی او ژوندی څه شو؟ ده راته وويل چې يو څو دقيقي وخت بايد ده ورکړم چې پوره معلومات حاصل کړي، بيا به ما ته احوال راکړي. تقريباً د لس دقيقو نه وروسته يې راته تليفون وکړ چې دوی يو څه شهيدان د عدلي طب څانګي

ته لېږلي دي او که هلته يې هم لټه وکړئ نو ښه به وي. هماغه و چې کارګر او طارق ته مې وويل چې تاسې د کابل عدلي طب څانګي ته لاړ شئ او هلته يې معلومات وکړئ. دوی د اسرار سره هلته لاړل او د لږ ځنډ نه وروسته يې راته وويل چې نقيب شيهد شوی او جسد يې په عدلي طب کې پروت دی.

د نقيب احمد خپلواک د شهادت غږ زما په سينه د خنجر ګوزار و او بېدريغه مې کړيکې کړې او سمدلاسه مې د عدلي طب په لوري حرکت وکړ. د امنيتي ستونزو لپاره د عدلي طب په لوري د موټرو تګ او راتګ او هم عدلي طب ته د ننوتو اجازه نه وه خو دا چې جنرال ګل اغا زما د ورتګ خبر دوی ته ورکړی وه او د کورنيو چارو وزارت کې د پخواني معينيت لپاره زما موټرو ته يې اجازه ورکړه او عدلي طب ته داخل شوم. اسرار او زما د فتر همکارانو په غېږ کې کلک ونيولم او خپل زړه مو په ژړا ښه سترې کړ. د عدلي طب زېر زميني ته داخل شوم چې د د دوه ترورستانو جسدونه په لاره کې پراته و او د خدای بخښلي شهيد نقيب احمد خپلواک جسد په تذکره پروت و چې ټول وجود يې په وينو ککړ و او نور جسدونه هم هلته و. ما خپلو همکارانو او د عدلي طب مسوولينو ته وويل چې نور څوک دننه مه پرېږدئ چې د نقيب په وينو کې ککړ جسد په دې شکل وګوري او د عدلي طب مسوولينو ته مې وويل که همدلته ده ته غسل او کفن ورکړل شي او په تابوت کې کېښودل شي؛ نو ښه به وي. د هغوی دې هم کور ودان وي، همداسې يې وکړل او د نقيب

جنازه مو سهار په لس نيمو بجو د دوستانو، خپلوانو او زما د دفتر د همکارانو په مرسته د عدلي طب نه واخيستله او د جلال آباد په لور مو حرکت وکړ. جنازه مو جلال آباد ښار سره نږدې د شهيد نقيب کلي قاسم آباد سيمې د بحرآباد کلي ته يوړه. هلته په سلهاو کسانو د جنازې د رسېدو انتظار کاوه او د جنارې په ليدو، په سلهاو کسانو د نقيب خپلوانو، ملگرو او دوستانو د زړه او د سترگو نه د وينو اوښکې روانې وې او د ټولو زړونه يې د تل لپاره زخمي کړل. جنازه په څلور بجو د دوی په پلرنۍ هديره کې خاوروته وسپارل شوه او ټولو د ده په حميده اخلاقو، تواضع او علميت شاهدي ورکوله.

د دې صحنې يادول اسانه کار دی خو د دغه لوی غم ليدل او د هغه د قلم په ژبه ليکل اسانه کار نه دی. په تېرو څو لسيزو کې زما وروڼه شهيدان شوي او مړه شوي دي؛ خو د نقيب شهادت زه د هغوی د مرگ نه هم زيات وځورولم دا ځکه چې دی ځوان و، قاري د قرآن او ديني عالم و، په سياسي او حقوقي علومو کې يې د ماسټرۍ ترکچې زده کړې کړې وې. د پوهنتون استاد و، سولې او د قانون د حاکميت په ساحه کې يې کار کاوه او د افغانستان راتلونکی و. د خپل ژوند د ۳۱ کلونو نه يې ۲۶کاله په تعليم او تدريس تېر کړل او ډېر ډېر ارمانونه او پلانونه يې درلودل. خو د ده او همدا شان د نورو هغه کسانو ارمانونه په همدې شپه د وحشي تروررستانو له لاسه له خاورو سره خاورې شول. دی واقعاً شهيد دې، د خپل او نورو د ژوند د بهترۍ له ډېرو ارمانونو سره له دې دنيا نه لاړ، خو د

شهادت دغه له درده ډکې خاطرې او د ده مسکا لکه چې په دې عکس کې
یې ګورئ، د تل لپاره به زما په زړه کې پاتې وي. الله تعالی دې هغه وبخښي
او د هغه کورنۍ او دوستانو ته دې الله تعالی جمیل صبر ورکړي.

انا لله و انا الله راجعون.

دا پورته لیکنه د پژواک خبرې آژانس هم خپره کړې ده: goo.gl/ynX۱sr

وطن د وطن په خلکو ښه ښکاري:

۲۶ جولای ۲۰۱۶م کال، کابل

دا ادعا ډېر پخه او په افتخار سره کوو چې وطن زموږ مور ده او موږ افغانانو ته خپل وطن د بل هرچا نه ډېر ګران دی خو زما په اند زموږ په دې ادعا کې ډېره زیاته مبالغه او تناقض شته دی. د پوهاند ډاکتر بهاؤالدین مجروح د مور شعر که واورئ نو بیا به په ژړا شئ چې له وطن مور سره موږ څومره جفا کړې ده!

https://www.youtube.com/watch?v=pbptf۲LZjbI

که چا ته وطن د مور حیثیت ولري؛ نو د مور بچي ډېر خواږه وي ولو که خفه سره خفه هم وي، په مرګ یې نه پېرزو کېږي، په درد او غم یې نه خوشالېږي او که باعزته او ښه ژوند ولري نو د مور په بچو سرې افتخار هم کوي.

که زموږ دا ادعا سمه وي چې وطن موږ ته د مور حیثیت لري نو د وطن خلک باید موږ ته هم بې له استثنا، ژبې او سمت هم ګران وي. دا نه

شي کېدلی چې وطن درته ګران دی خو د وطن د بچو په مرګ، توهين، تحقير، دربدرۍ او ذلت باندې خوشاله کېږې. ځکه وطن بې له خلکو وطن نه دی بلکې هسې غرونه، سيندونه، دشتې او ځنګلونه دي. وطن د وطن په خلکو ښه ښکاري. راځئ چې له يو بل سره مينه وکړو له يو بل بايد نفرت او کرکه ونه کړو.

هر جامه چې عورت پټ وساتي هماغه اسلامي جامه ده:

د جنورۍ دويمه نېټه، کال ۲۰۱۶م، ويرجنيا، امريکا

هر ملک ځانته جلا جلا جامې او رواجونه لري او هيڅ داسې جامې نشته چې موږ هغه جامو ته اسلامي جامې ووايو. موږ فکر کوو چې د عربانو اوږد لباس او يا د ښځو تور حجاب اسلامي جامه ده. داسې نه ده دا د عربانو د کلتور او د جامو د اغوستلو د رواج برخه ده. د اسلام له نقطه نظره د عورت پټول مهم دي چې عورت ښځو او نرانو لپاره تعريف شوی دی.

د کرکټ شل اوريزه لوبې مسابقه نن د زمبابې له هېواد سره:

د جنوري لسمه نېټه، کال ۲۰۱۵م، ويرجينيا، امريکا

خپل کارونه مو پرېښودل د کرکټ لوبې ته ناست يم دعا به کوو چې افغانستان دا لوبه بيا وګټي. که د کرکټ او تبليغي جماعت کارونو زور واخيست، ان شاالله افغانستان کې به د کارمونډنې هلو ځلو ته هيڅ

ضرورت نه وي او ټول ولس به مصروفه وي. د دين او دنيا لپاره همدا دوه کارونه اکتفا کوي. د افغانستان د هوساينې په هيله.

يوه وړه تبصره د اشنا له ټلويزيون سره زما د مرکې په اړه:

د جنوري ۱۵مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، ويرجينيا

د جنوري په ديارلسمه نېټه ما د امريکا له اشنا د ټلويزيون يوه مرکه سره وکړه چې د اولس زرو نه زياتو کسانو دا مرکه د فيسبوک له لارې ليدلې وه او په لس گونو کسانو شريکه کړې وه خو يو څو محدودو نا معلومو کسانو چې جعلي اکاونټونه لري او حتی ځينې يې د ښځو په نامه هم دي، يو څه منفي تبصرې درلودې او دا ډېر يې د استخباراتو له خوا موظف کسان دي چې جعلي اکاونټونه لري او همېشه غواړي چې د افغانستان او د هغو افغانانو پرضد چې وطن ته متعهد دي، تخريب وکړي نو د وطنوالو د اگاهي لپاره غواړم چې دا لاندې تبصره د خپل فيسبوک په صفحه پوست کړم:

دوه ورځې د مخه ما د اشنا ټلويزيون سره مرکه درلوده او د نطاقې پوښتنه دا وه چې د امريکا جمهور رئيس د کانگرس ته د وينا پرمهال يو ځل د افغانستان نوم ياد کړ حال دا چې کانگرس ته په تېرو څو کلونو کې يې په خپله کلنۍ بيانيه کې د افغانستان نوم څو څو ځلې ياد کړی و نو داسې معلومېږي چې د تېر کلونو په پرتله د امريکا توجه افغانستان ته لږه شوې ده؛ نو دا مسئله څنگه ارزوئ؟

اول خو په مطبوعاتي مرکه کې خبرېال ته نشي ويلی چې دا پوښتنه له ما نه وکړه او يا دا پوښتنه مه کوه. زما ځواب ډېر واضح و چې کله د امريکا توجه په تېرو ۱۵ کلونو کې افغانستان ته زياته وه هم افغانستان مشکلات درلودل او که توجه کمه وي هم به افغانستان مشکلات ولري ځکه تر څو چې افغانانو په خپله د خپل ځان لپاره کارنه ونه کړي او حکومت داری ښه شوي نه وي د افغانستان ستونزې به همداسې روانې وي او دا سلسله د تېرو درې څلور لسيزو نه راپه دې خوا روانه ده.

دغه مرکه تقريباً د ۱۷ زره کسانو له خوا د فيسبوک له لاری ليدل شوې ده خو د ۱۷ زره کسانو نه لس پنځلس کسانو نظرونه ډېر زما او زما د مرکې په اړه منفي وو، چې اکثره دغه کسان زه نه پېژنم او شايد ما هم سم ونه پيژني خو دا کسان په بهرنيو استخباراتو پورې اړه لري او جعلي اکاونټونه لري او همېشه غواړي چې سمه خبره کږه کړي او په عين حال کې شخصيت کشي هم وکړي. که په ۱۷ زره ليدونکو کې د محدودو کسانو منفي نظرونه چندان مهم هم نه دي او چې يو څه مخالف ونه لري نو بياخو به هر څه سم وي.

دا مسئله مې ځکه پوست کړه چې اول تاسې زما په خبرو کې وګورئ چې کومه خبره ما سمه نه ده کړې. زه په دې پوه نه شوم چې د دې جعلي اکاونټونو د اشخاصوهدف څه دی؟ ايا دوی غواړي چې امريکا يا نور هېوادونه دې په افغانستان کې مداخله ولري او هغه هم د دوی له لارې؟ دويمه خبره دا ده چې د افغانستان د ګټو او منافعو پر ضد څومره منظم کار

د افغانستان د دښمنانو له خوا روان دی او دې ته باید زموږ افغانان که په حکومت کې دي او که بهر باید متوجه اوسي. هغه مشهور متل دی چې د یوڅو کسانو په خوله سیند نه مرداریږي.

د ملک نیاز په یاد:

انالله و انا الله راجعون

د جنوري ۱۵ مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، ویرجینا، امریکا

په ډېر خواشینۍ سره د فیسبوک له لارې خبر شوم چې د ننګرهار او خاصتاً د شینوارو د سیمې مشهور مشر، د جرګو او مرکو سړی چې همېشه یې د خپل ولس اواز اوچت ساتلی و، ملک نیاز اکا د دې فاني دنیا سره خدای په اماني وکړه. د نوموړي مړینه نه یوازې د هغه د کورنۍ او دوستانو لپاره بلکې د مشرقي او افغانستان د ولس لپاره یوه لویه ضایعه ده. ملک نیاز د خپل ولس همېشه ملاتړ کړی او د افغانستان د دښمنانو په مقابل کې همېشه کلک ولاړ قومي مشر و. مرحوم ملک نیاز چل او ول یاد نه و او همېشه به یې خپله خبره بې له ویرې دولتي مشرانو ته د جمهور رئیس نه نیولې تر کښته چارواکو پورې په ډېره زړورتیا کوله. متاسفانه موږ همېشه مړي ستایو خو ما د ملک نیاز سره د هغه په ژوند هم نږدې اړیکي درلودې او یو ارمان مې پاتې شو چې زما اراده وه چې د ملک نیاز اکا سره به څو ساعتونه تېروم او د باجوړ د تاریخي جګړې په اړه به د دې نه معلومات اخلم. ملک نیاز په دغه جګړه کې برخه درلوده.

په ۲۰۱۰م کال کې ملک نياز او د مشرقي نور سپين ږيري مشورتې لويې جرګه ته راغلي وو او زه هم د کونړ ولايت له خوا د دغې جرګې غړی وم نو ما د ملک نياز او د شينوارو د نورو سپين ږيرو سره ډېرې ښې مرکې وکړې او زياتره د شپې له خوا به زما کور ته چې د لويې جرګې له خېمې سره نږدې و، تللو او هلته به مو ګپ شپ سره لګاوه. ما له دې مشرانو نه ډېر څه ياد کړل. الله تعالی دې ملک نياز وبخښي، د هغه کورنۍ، دوستانو او د مشرقي ټولو مشرانو ته د الله تعالی د درباره صبر جميل غواړم. د نوموړي تشه نه ډکېدونکې ده او داسې مشران ډېر کم پيدا کېږي.

د ملک نياز په ياد دا څو عکسونه دلته د فيسبوک له لارې د دوستانو سره شريکوم.

د شينوارو د بل قومي مشر په کور ځانمرگی برید:

د جنوري ۱۷ نېټه، کال ۲۰۱۶م، ویرجینیا، امریکا

څو شيبې مخکې خبر شوم چې د ملک عثمان په کور کې يو کس ځانمرگې حمله کړې ده چې دیارلس کسه شهیدان او ۱۴ کسه زخمیان شوي دی. په زخمي شوو کسانو کې ملک عثمان او د هغه زوی هم شامل دي. دا لاندې لومړنې پوست مې په فيسبوک کې وليکه:

الله تعالی دې خير کړي خبر مې واورېد چې ملک عثمان د شينوارو او د هغه زوی هم د جلال آباد په ځانمرگې حمله کې زخمي شوي دي. د وطن دښمنانو په مشرانو پسې راخيستې ده چې زموږ مشرتابه ختم کړي او بيا دوی ته اوبه خړې وي ترڅو خپل ماهيان پکې ونيسي اوهر نوع ظلم به د افغانستان په ولس کوي. الله تعالی دې ورحمېږي.

په بل پوست کې مې وليکل:

نه مې غوښتل چې دا دوه عکسونه پوست کړم خو زړه مې طاقت ونه کړ ځکه ډېر لرې يم او روغتون ته د ملک عثمان پوښتنې ته نشم رسېدلی خو د ده په درد ځورېږم او د ده تبسم راسره دی. که د شينوارو نوم يادېده نو د ملک عثمان او ملک نياز نومونه به هرو مرو يادېږي. ملک نياز اکا په خپل مرگ د دې فاني دنيا نه لاړو او الله تعالی دې ملک عثمان ته عاجله شفا ورکړي چې بيا يې په مسکا ووينم. الله تعالی دې د پرونۍ پېښې ټولو

شهیدانو ته جنت فردوس نصیب کړي او ټولو زخمیانو ته د الله له درباره عاجله شفا غواړم.

قضاوت درون‌د او سخت کار دی:

د جنوري ۱۹مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، د واشنګټن دالس هوایي ډګر، امریکا

که په یوه کوټه کې دوه ملګري وي، یو وغواړي چې ځان مړ کړي اما دا بل کوشش وکړي، چې هغه ځان مړ نه کړي؛ خو بالاخره دا ملګری یې په دې وتوانېږي چې خپل ځان مړکړي. کله چې د ده ملګری که څه هم مجرم نه دی او کوشش یې کړی دی چې د ده ملګری ځان مړ نه کړي خو وایي شرع ظاهر مني نو د مقتول ملګري باندې قاضي د مجرم حکم کولی

شي او هغه ته د اعدام سزا ورکولی شي. موږ باید په خپلو قضاوتونو کې ډېر احتیاط وکړو.

انساني وحشیان:

د جنوري ۲۱مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، دوبې د سهار څلور بجې

داسې کسان چې جومات او هدیره، واده او خیرات، مکتب او مدرسه، مدرس او معلم، ملا او مولوي، پوهنتون او علم، دنیوي او معنوي ارزښتونه، حجره او کلي، تاریخي آثار او زیارتونه، حکومت او نظام، مشر او کشر، ښځې او ماشومان، مور او خور، احترام او عاطفه، وطن او قوم او داسې نور ارزښتونه نه پېژني، زما په اند د داسې کسانو ظاهري شکل د انسان دی خو عمل یې د وحشي ځناورو نه بدتر دی ځکه وحشي ځناور چې په خېټه ماړه شي نو بیا ارامه ساه اخلي او بېځایه نور حیوانات نه وژني.

دا انساني وحشیان په وژلو، وینو تویولو، د ارزښتونو په له منځه وړلو، د خپل قام او وطن په تخریبولو هیڅ نه مړېږي. د دوی مقابله په دعاګانو نه کېږي بلکې د دوی مقابله باید حکومت وکړي ترڅو حکومت خپل ولس راټول کړي او ولس هم باید په حکومت اعتبار وکړي، چې ټول په ګډه د دې انساني وحشیانو په مقابل کې مبارزه وکړي. زموږ د نسل ژوند ټول په جنګ او ویره کې تېر شو خو که په ګډه مبارزه ونه کړو نو زموږ راتلونکي نسل به هم د دې انساني وحشیانو له شره په امن کې نه وي.

ایا دا خبره سمه ده چې مخامخ به د چا ستاینه نه کوې؟

د جنوري ۲۲مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، دوبۍ

د لوګر قدرمن والي محمد حلیم فدایي خپل د فیسبوک په پاڼه کې سوال کړی و چې:

ایا دا خبره سمه ده چې مخامخ به د چا ستاینه نه کوې؟

ما ورته په ځواب کې دا لاندې څو ټکي ولیکل. د دوستانو نظر هم مهم دی چې څه وایي.

فدایي صاحب سلام! هر انسان خپل قوي او ضعیفه ټکي پېژني. که د قوي ټکو ستاینه وشي نو ښه ده او هغه لاره نوره هم باید انسان تعقیب کړي او که په دې پوهېږي چې ستاینه کوونکی زما د ضعیفه اړخونو ستاینه کوي او هغه ستاینه په ما کې نشته نو باید دا انسان وپېژني چې چاپلوس دی او د چاپلوسانو نه باید ځان وساتي او که ځان نه شي ساتلی نو په خوله یې پیاز هم مه خوره. په درنښت

د داعش د کسانو معاش به د دوی په درد په اخرت کې وخوري او که نه؟

د جنوري ۲۶مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل

پرون یو چا راته وویل چې داعش خپلو کسانو ته ځلویښت زره افغانۍ معاش تعیینوي خو هیچا د دوی پیسي کور ته نه دي وړي څکه ټول

وژل کېږي او د کسانو معاش يې د دوی د مشرانو سره پاتې کېږي. زما په اند په اخرت کې به يې هم دا معاش په درد ونه خوری.

ساده ژوند محتاج ژوند ته نه وايي:

د جنوري ۲۸مه نېټه، ۲۰۱۶م، کابل

ساده ژوند هغه دی چې محتاج نه اوسې، کبر ونه لري، زيات تکلف په ناسته، ولاړه او خوراک کې ونه کړې. ځان درته بېځايه لوی معلوم نه شي او په هرنوع موقف او مقام کې چې اوسي د انسان په ناسته ولاړه او برخورد کې بايد تغيير رانه شي يعنې نور بايد د نظره کم او محتاج ونه ګڼې. د خپل ځان د ګټې، موقف او نوم ګټلو ترڅنګ بايد نورو ته د خدمت هدف درسره وي. نو په دې توګه زما په اند ساده ژوند محتاج ژوند ته نه وايي بلکې ساده ژوند بې تکلفه ژوند ته وايي.

د الحاج زبير خاکسار شهادت:

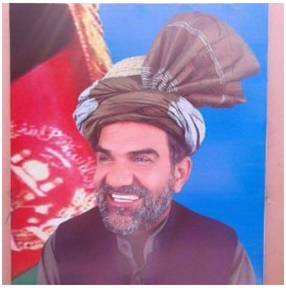

انا لله وانا اليه راجعون

د جنوري ۳۰مه نېټه، کال ۲۰۱۶م

د الحاج زبير خاکسار شهادت تېر ماښام د ننګرهار ولايت د سره رود په سيمه کې دردونکې پېښه ده. که څه هم د نوموړي د وژل کېدو لامل نه دی معلوم خو په دې وطن کې چې

هره قطره وينه تويېږي د افسوس او خفگان خبره ده. زبير خاکسار ليکوال، شاعر او هنرمند و او ويل کېږي چې د چا سره يې هيڅ دشمني نه درلوده. الله تعالی دې خاکسار صاحب وبخښي او د نوموړي په شهادت د هغه کورنۍ، دوستانو او د افغانستان ټولو ليکوالانو او شاعرانو ته د الله تعالی له درباره صبر جميل غواړم.

د ولس زور د خدای زور دی:

د فرورۍ د مياشتې ۳مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل

د افغانستان موجوده نظام اسلامي جمهوريت دی چې د اساسي قانون په اساس د انتخاباتو له لارې دا موجوده حکومت جوړ شوی دی. زما په اند د افغانستان د ولس مطلق اکثريت د دې نظام ملاتړ کوي او دا نه غواړي چې دا نظام خدای ناخواسته سقوط وکړي، ځکه د سقوط په حالت کې د اپوزيسونونو، پوزيسونونو او هم د ملت خير نشته دی خودا بايد ومنو چې د حکومت سره ولس ستونزې لري. هغه معقول او مناسب توقعات چې د حکومت نه د افغانسان خلک لري تر اوسه پورې هغه توقعات برآورده شوي نه دي.

افغان ملت همېشه د نظام نه ملاتړ کړی دی اما حکومتونو همېشه د ولس نه ملاتړ نه دی کړی او يوازې د څو محدودو کسانو او يا ډلو د ملاتړ او يا د هغوی د گټو د خوندي ساتلو لپاره يې د ولس گټو ته شا کړې ده. که حکومت غواړي چې د ملت ملاتړ ولري نو بايد د ملت د گټو نه

ملاتړ وکړي او د څو محدودو کسانو د ملاتړ نه باید تېر شي. که څه هم نورمحمد تره کي د ولس په زور اتکا نه درلوده او د خلق په گوند یې اتکا درلوده خو دا خبره یې چې د ولس زور د خدای زور دی سمه خبره وه.

اوس دا په حکومت پورې اړه لري که حکومت د ولس زور او ملاتړ غواړي نو د څو محدودو کسانو د ملاتړ او یا د هغوی د گټو خوندي ساتلو نه باید تېر شي؛ اوس هم اوبه د ورخه تېري نه دي.

انډیوالي او حکومتداري سره فرق لري:

د فروري ۴مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل

په انگلېسي ژبه کې یو متل چې وايي: Friendship is a friendship and business is a business یعنې کار او انډیوالي سره مه گډوئ. ټیم باید په انډیوالۍ جوړ نه شي بلکې ټیم باید په کاري ظرفیت، صداقت او د ژمنتیا اصولو په پام کې نیولو سره جوړ شي. که د کار په دوران کې انډیوالي د خپل دفتر د ملگرو سره جوړه شوه نودا فرق نه کوي، ځکه د دغو انډیوالانو نه بیا ښه قوي ټیم جوړېدای شي او د هر کاري ملگري قوي او ضعیفه ټکي یو بل ته معلومېږي او بیا ښه مدیر کولی شي چې د دغو ملگرو نه په سم او مناسب ځای کې کار واخلي.

زما په اند تر څو چې حکومتداري او یا د هر دفتر مدیریت په یوازې انډیوالۍ روان وي؛ نو د هغه حکومت، دفتر او مدیر څخه د کار او خدمت طمعه نه ده په کار. زما وړاندیز د افغانستان جمهور رئیس ته دا

دی چې نور د انډيوالۍ د حکومت نه بايد تېر شي او د هغو صلاحيتونو نه بايد په معقوله او مؤثره توګه کارواخلي چې د افغانستان اساسي قانون ده ته ورکړي دي. د ملي وحدت حکومت د توافقنامې په لومړي سرکې راغلي چې د اساسي قانون ارزښتونه بايد تحقق ومومي. که څوک توافقنامه مني نو د توافقنامې ټول ټکي بايد ومني نه يوازې هغه ټکي چې د دوی په ګټه دي. که دا کار ونه شي فکر نه کوم چې دا وړې شړې شي.

د راتلونکو احتمالي پارلماني ټاکنو لپاره دوه احتمالي نوماندان:

د فروورۍ ۶مه، ۲۰۱۶م کال، کابل

د فبرورۍ په پنځمه نېټه (پنجشنبه) د جوزجان په ولايت کې د جمهوري رياست لومړي مرستيال، جلالتماب جنرال دوستم د ځوانانو په يوې غونډه کې اعلان وکړ، چې د ده لور او زوی به په راتلونکو پارلماني ټاکنو کې د دوی نوماندان وي. دا دستور دی چې هر پلار غواړي چې خپل اولادونو ته رشد ورکړي اما خبره دا ده چې ايا دا به د ديموکراسۍ تمثيل وي او که دا به د نيپوتيزم (Nepotism) يعنې د خپلو خپلوانو حکومتدارۍ يا د اليګارکي (Oligarchy) يعنې د څو محدودو کسانو او ډلو د حکومتولۍ نمونه وي.

د انتخاباتو د اصلاحاتو په خاص کمېسيون کې د کاوون کاکړ او زما د اعتراض يوه مهمه موضوع همدا وه که احزابو ته باج يا سهم ورکړل شي؛ نو د احزابو مشران به يوازې د خپلو کورنيو غړي او يا هغه کسان چې د

دوی په خوښه وی پارلمان ته راولېږي ځکه تر اوسه پورې لا ديموکراتيکو احزابو په افغانستان کې رشد نه دی کړی. زياتو مشرانو د احزابوپه نامه د ملت نه باج اخيستی او که د دوی دا د باج سلسله نوره هم قانوني شکل ومومي، دا به له افغان ملت سره جفا وي او د ملت حق به دوی ته ورکړل شوی وي. د جمهوري رياست د لومړي مرستيال دا اعلان يې يوه ښه بېلگه ده.

جلالتماب جمهور رئيس نن خپل لومړی مرستيال، د هغه زوی او لور هم خپل حضور ته بللي وو، کېدای شي چې دوی ډاډ ورکړی وي که پارلمان ته دوی راغلل نو دوی به د ملي وحدت د حکومت نه کلک ملاتړ کوي. د ديموکراسۍ نه د الگارکي په لورې.

افغانستان په آسيا کې د ټولو نه وروسته پاتې هېواد لقب غوره کړ:

د فبرورۍ نهمه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل

پرون د ملگرو ملتونو د UNDP اداره راپور خپور کړ چې افغانستان د نړۍ په کچه د ۱۸۸ هېوادونو په منځ ۱۷۱ درجه او په آسيا کې تر ټولو وروسته پاتې هېواد دی. د دې نه مخکې د ښار نړيوالې ادارې په خپل راپور کې ويلی وو چې د نړۍ په کچه افغانستان د درېو فاسدترينو هېوادونو د ډلې نه دي. د دغه راپور په اړه ما خپل فيسبوک په پاڼه وليکل:

(دا زموږ د خیالي غرور پایله ده چې همېشه زموږ په غوږونو کې د تورې شرنګهار دی اما نه پوهېږو چې توره یوازې وژل کوي.)

کا بینه او فیصلې او د جمهور رئیس نه هیله:

د فبرورۍ لسمه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل

همدا اوس خبر شوم چې د نن ورځې د کابینې په جلسه کې د انتخاباتو په قانون او طرزالعمل باندې بحث شوی دی. جمهوررئیس نیت لري چې یو ځل بیا د پارلمان د رخصتیو په حالت کې او د غیابت نه د موقع په استفاده، د انتخاباتو په اړه تقنیني فرمان ورکړي. همداسې فرمان مخکې هم د پارلمان له خوا رد شوی و. د افسوس خبره دا ده چې د کابینې هیڅ یو وزیر د دغه فرمان په ګټو او تاوان بحث نه دی کړی او ټولو ورسره غټ غټ سرونه خوځولي دي. دا مو کابینه او دا مو فیصلې. الله تعالی دې وطن ته خیر کړي.

زما هیله د جمهور رئیس نه دا ده چې دا فرمان امضا نه کړي. یوقصه مې راپه یاد شوله:

پلار مې دی خدای وبخښي قصه کوله چې یو وخت د معارف وزیر د بلخ ولایت ته تللی و او هلته ورته خلکو د محل د ستونزو په اړه شکایتونه او پیشنهادونه کړي وو. د معارف وزیر ورته ویلي چې زه د معارف وزیر یم او دا شکایتونه او پیشنهادونه په ما پورې اړه نه لري. یو سپین ږیری ورجګ شوی او ورته یې ویلي وو چې: ما می دانیم که تو

وزیر معارف هستی، سرو کار تو همراه بچه ها، کتابچه و قلم است اما تو در کابینه عضویت داری و مشکلات ما را باید در کابینه مطرح کنی و به حضور صدراعظم میتوانی که مشکلات ما را برسانی.

دکابینې وزیر تر اوسه نه پوهېږي چې د دوی کار په کابینه کې د ټولو ملي مسایلو په اړه، بحث او تصمیم نیول دي نه یوازې د خپل وزارت د کاغذاتو په اړه بحث کول. د کابینې وزیر باید یوازې سر ونه خوځوي او په هر مسئله کې باید ملي موقف ونیسي ځکه هره فیصله د کابینې د افغانستان د ثبات په اړه مثبت او منفي اغېز لري. که سمه فیصله نه وی باید جمهور رئیس ته واضح ووایي چې موږ د هغو فیصلو سره چې د ملت په تاوان وي موافق نه یو. د وزیرانو کار یوازې سرخوځول نه دي.

مننه د ختیځ د مدني ټولنو له ځوانانو:

د فبروری ۱۲مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، جلال آباد

پرون د ختیځ ولایتونو یو شمېر زیاتو مدني ټولنو او فعالانو په جلال آباد کې زما د کارونو د قدردانۍ اړوند یوه پرتمنیه غونډه جوړه کړې وه. که مبالغه ونه کړم، د کیفیت او کمیت په لحاظ به په ننګرهار کې دا لومړنۍ منظمه غونډه وه چې په اتفاق او وحدت سره ځوانانو جوړه کړې وه. دا ځوانان احساساتي ځوانان نه وو. دوی استادان، ادیبان، قانون پوهان، ښه مدیران اوپه نورو مسلکي ساحو کې ښه متخصصین وو. که څه هم زه په خپل ځان کې دومره څه نه ګورم لکه چې دوی زما قدرداني

وکړه خو دومره باید ووایم چې دا د دې ځوانو فرهنګیانو، ادیبانو، استادانو، مخورو او په وطن مینو افغانانو خپله لویي وه چې زما د کارونو قدرداني یې وکړه.

پرون ماته دوی یو نوی احساس راکړ، هغه دا چې تقریباً په تېرو ځلورو لسیزو کې که هرڅومره زموږ ولس د خپلو او پردو د لاسه ځپل شوی خو لا اوس هم د دې ملت د احساس ډیوه د خپل وطن او ولس سره د مینې مړه نه ده. زه په دې عقیده لرم چې زموږ د دې نوي او تعلیم یافته نسل فکري خوځښت به ان شاالله د افغانستان په راتلونکې کې فعاله ونډه ولري او د افغانستان راتلونکې به د دوی په علمي قوت، هوډ او ژمنتیا لرلو سره جوړېږي. همدا شان زه د پکتیا د ځوانانو او د اوښتون د ټولنې د استازو نه هم مننه کوم چې دوی په دې غونډه کې یې برخه واخیستله. که احساس نه وی نو په اوسنیو شرایطو کې د دومره لرې ځای نه څوک یوې غونډه ته نه ځي. د دوی نه هم مننه کوم چې ماته یې د خپلې سیمې لونګۍ ډالۍ او په سر کړه.

زه په خاصه توګه د دې غونډې د یوڅو کسو د تنظیم کوونکو، استاد عبدالبصیر سباوون، استاد هجرت الله هجرت، فطرت صاحب، شاداب صاحب، ښالیز صاحب او ګڼو نورو وینا والو نه نهایت زیاته مننه کوم. دوی ماته په شریکه یو ستاینلیک هم راکړ.

الله تعالی دې زموږ د افغانانو د احساس او وطنپالنې د مینې ډیوه همداسې بله ساتي. د پرامنه او سوکاله افغانستان په هیله

په دې غونډه کې د ملک میرام ګل خان په نامه طنزیه ګروپ یو تن نوید شینواري د اکاډمۍ په استازۍ هم یوه طنزیه مقاله په لاندې ډول لیکلې وه او هغه یې ولوسته. دا باید یاده کړم چې د ملک میرام اکاډمۍ ګروپ ډېرې ښې لیکنې په فیسبوک کې کوي او د ټولنې ستونزې او سم انځور خپل ولس ته په ګوته کوي. د پیغام متن په لاندې ډول و چې زما دا عکس یې د توتي سره د خپل فیسبوک په اکونټ خپور کړي

د پرتمین شاه محمود خان میاخېل ستاینغونډې ته د اکاډمۍ پیغام:

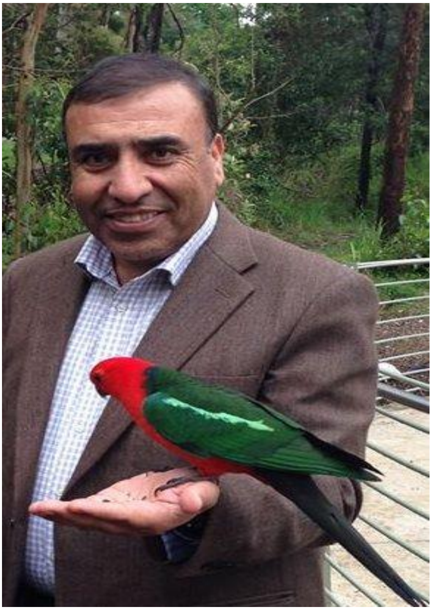

ملک میرام ګل اکاډمي د خیال په پلوشو کې د منګوال له کلي راوتلي شاه محمود خان ته د تشریفاتو ملکي قطعه او د ښه راغلاست یو عدد توصیفي ترانه تقدیموي !

ویاړلی میاخېل د ښې حکومتدارۍ لایسنس لرونکی ډریور دی او په دې برخه کې عادي ډریورانو ته تن نه ږدي. همدا وجه ده چې په دې برخه کې خارجي کلانتران هم ده ته د احترام ورمبړونه کړوي!

والا حضرت میاخېل په دې وروستیو کې د یوې ښېړنې د مېچنې له تاوولو وروسته د

افغانستان د معمارانو کتاب تقدیم کړ چې د ارزښت جوال یې لس کسه پاخه جوالي لیکوالان هم نه شي پورته کولی!

د شاه محمود خان د شخصیت په اړه به د علومو اکاډمۍ د غړي او د ازادو مجلسونو د نامتو مبصر قیوم جان مشوانې دا وینا رانقل کړو چې وایي: ((جناب میاخېل زموږ په حضور کې ژوندۍ مجربه او بې ضرره نسخه ده، چې د راتلونکي نسل خُشک اذهان اوپاشي کوي))

د غونډې جوړوونکو، که ستر میاخېل ته ښه په ختو کې نه وي نښتې او د اخلاص ورېمې یې عطر ورینې وي؛ نو اکاډمي په بشپړ قوت سره دا هڅه نه یوازې دا چې ستایي بلکې د غونډې جوړوونکو ته مبارکي ورکوي چې ستاسې سرونه ستاسې په تنو ارزي او د کار سرونه دي!

دعا د خیر

په گلورینو ولولو

ستاسې ملک میرام گل خان

نوټ: دا پیغام په یاده غونډه کې په لایف توگه د ملک یگانه او نازدانه وراره نوید شینواري په ایجي ولوست!

د پورته ظنزیه لیکنې په اړه ما ولیکل:

د ملک میرام گل خان اکا د اکاډمۍنه زیاته مننه چې دا ظنز یې د پنجشنبې په ورځ د خپل یگانه با استعدا ده وراره نوید شینواری په ښکلي او ښه ایجي اواز کې ولوسته. د ملک میرام گل خان اکاډمۍ ته په اطمینان سره ویلی شم چې نه ما ته د چا پښه په ختو کې بنده ده او نه زما خو

همکاري به سره کوو او په دې خبره به مې نه ملامتوئ. د چا چې ځومره وسه وي هماغومره به خپلو خلکو او وطن ته خدمت کوي او په يو بل به اعتماد کوو؛ خو احسان به نه کوو. دا همکاري به د ملي منافعو د اصولو په بنياد وي نه د فساد کولو او شخصي هدفونو لپاره. البته زما شخصي هدف همدا دی چې امن وي ترڅو زه او زما اولادونه او کورنۍ په امن کې ژوند وکړي او په نهايت کې د ټول افغانستان ولس په امن کې ژوند تېرکړي او بيا همداسې مجلسونه په دېرو او حجرو کې بې له ترهګرۍ او ويرې سره جوړکړو.

د ملک ميرام ګل خان اکاډمۍ ته او هم د ختيځ ولايتونوځوانانو ته چې د دې غونډې ترتيب او تنظيم يې کړی و، ستاسې په لاس همدا توتي ډالۍ کوم هيله ده چې همدا توتي سم وروزي او په خبرو يې راولي تر څو خپلو خلکو او وطن ته خدمت وکړي ځکه د انسانانو نه؛ خو تر اوسه پوره نه شوله. کېدای شي د دې توتي د خبرو نه عبرت واخلو او الله تعالی موږ ټول په سمه لار روان کړي. په مينه او درنښت

دوه عکسونه د دوستانو سره شریکوم يو د Valentine Day او بل د دلوې ۲۷مې نېټې په خاطر:

د فبروری ۱۵مه نېټه، ۲۰۱۶م کال، کابل

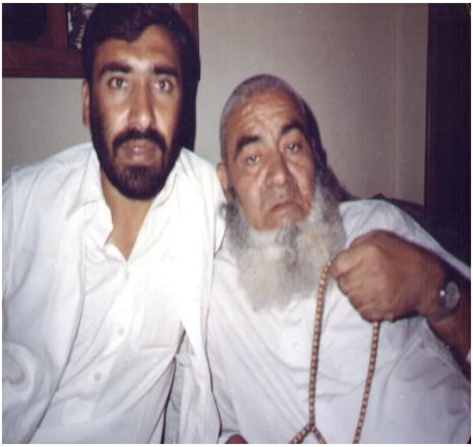

نن له افغانستان څخه د روسي پوځونو د وتلو ورځ وه او هم د مينې يا Valentine Day ورځ هم وه نو هرچا دا دوه ورځې په مختلفو شکلونو تجليلولې او د فيسبوک په پاڼو کې عکسونه او خپل نظريات شريکول. ما هم د دوستانو سره دا عکسونه او لاندې ليکنه شريکه کړه.

اول عکس: ما هم يو وخت په جهاد کې د خپل پلار سره برخه درلوده. نه مو دا ټانکونه کباړ کړي، نه مو غلاوې کړي، نه مو ځوک وژلي او نه مو په چا احسان کړی دی. ښه و که بد تاريخ به قضاوت کوي. خدای بخښلي پلار مې، مدير سيدمحمود حسرت، د يو څادر سره په خاص کونړ کې ګرځېده او تر اخر د عمره پورې هماغلته و چې وفات شو. اناالله و انا الله راجعون.

دويم عکس د مينې ورځې په اړه: ما مې د خپل پلار سره سخته زياته مينه درلوده او د مشر زوی په حيث مې ورسره انډيوالي هم درلوده؛ نو ځکه دا عکس مې پوست کړ. زما د تجربې او زده کړې زياته برخه د هغه سره د خبرو، مجلسونو اوکار کولو پايله ده، باالخاصه د افغانستان په اداري سيستم پوهېدل مې د هغه نه ياد کړي دي. روح دې ښاد وي او الله تعالی دې ورته جنتونه ورکړي.

نوټ: دا سې په سلهاو ټانکونه په کونړ کې د روسانو نه پاتې وو او کله چې کونړ د ۱۹۸۸ کال د اکتوبر په مياشت تخليه شو؛ نو په هغه وخت کې ما د امريکا غږ راډيو سره کار کاوه نو قوماندانانو ته مې وويل چې که ټول ټانکونه د کونړ په يوه سيمه کې راټول شي او موزيم په شکل يې وساتئ نو ډېر به ښه وي. خو متاسفانه د پاکستان نه ورپسې د ويلډنګ ماشينونه راوړل او دا ټول ټاکنونه کباړ شول او اوسپنې يې د لاهور په فابريکو کې ويلې شولې. د پورته ليکنې په اړه په سلهاو کامنټونه وو خو زيات توصيفي اړخ يې درلود نو ځکه ما دلته رانقل نه کړ او زياترو دوستانو زما خدای بخښلي پلار ته دعاوې کړی وې. الله تعالی دې د دوی دعاوې په خپل دربار کې قبولې کړي او زما پلار ته دې جنت فردوس په نصيب شي.

د يويشتمې د جګړې لپاره د شلمې پېړۍ تاکتيکونه او يوه تراژيديکه زړه بوږنوونکې قصه:

د فبرورۍ ۱۷مه نېټه، ۲۰۱۶م کال، کابل

نه مې غوښتل چې دا قصه وليکم خو زړه مې طاقت ونه کړ او کېداى شي چې موږ لپاره د عبرت يوه قصه وي چې د خپلو اولادونو په راتلونکې فکر وکړو او خپل اولادونه د جدي مراقبت لاندې ونيسو ځکه منطقې يې ناولې کړي او دا ډلې زموږ د ځوانانو د انحراف لپاره له هر ډول تاکتيکونو نه کار اخلې تر څو خپل غير انساني او غير اسلامي شومو اهدافو ته ورسېږي. دا ډلې زموږ ځوانانو ته دين، پيسې او نور خيالي جنتونه وسيله کوي او غواړي چې زموږ ځوانان منحرف کړي.

تر شلمې پېړۍ پورې د جنګونو په موخو او پوځي تاکتيکونو کې چندان تفاوت نه و. د جنګونو عوامل همېشه ويره، اقتصادي ګټې او عزت يا غرور ساتل وو. د پورته اهدافو لپاره ايډيالوژي او د نيشنليزم په بنياد د خلکو احساسات راپارول وسيله وه تر څو جنګي مشران د ولس ملاتړ لاسته راوړي او د جنګ انګېزه ژوندۍ وساتي. د دښمن د ضعيفه کولو لپاره د جنګ تاکتيکونه هم په درې ډوله وو: د دښمن قوت تقسيمول او پاشل، په نا خبره توګه په دښمن حمله کول او د دښمن په منځ کې د پنځم ستون پيداکول، ترڅو د تبليغاتو له لارې د دښمن مورال او روحيه ضعيفه کړي. روحي جنګ يا Psychological War د سوړ جنګ لويه برخه وه.

د یویشتمې پېړۍ په سر کې د جنګ تاکتیکونه د جبهه یي جګړې (Conventional War) او چریکي جګړې(Guerilla War) نه په ځان وژونکي یا Suicide جګړه باندې بدل شول. د ځانمرګې جګړې د له منځه وړولو لپاره د جبهې او چریکي جګړو تاکتیکونه په درد نه خوري. دا داسې معنی لري لکه ماشی چې په توپ ولې نو ځکه تر اوسه په افغانستان کې او هم د نړي په نورو سیمو کې د موجوده جګړو پایله د ناکامۍ سره مخامخ ده او ورځ په ورځ د جنګ لمنه پراخېږي. زه دلته په Conspiracy Theory یا د شک کولو په تیورۍ باندې خبرې نه کوم ځکه د شک کولو په تیورۍ باندې شرقي ټولنه او باالخاصه د اسلامي هېوادونو اوسېدونکي خاصه عقیده لري او دا جدا بحث دی. د شک تیوري زموږ په وطن کې هغه مشهور متل ته ورته ده چې وايي د یو لغماني سره یو کس په لاره تله نو د لغماني هرې خبرې ته يې د شک په سترګه کاته او د ځان سره به يې ویل کېدای شي په دې خبره کې هم د لغماني څه چل وي. شرقي ټولنو ته هرڅه د شک د تیورۍ په هنداره کې ښکاري او د خپل اولس ټولې نیمګړتیاوې او وروسته والي د پردو د مداخلې سبب ګڼي.

د فرورۍ په ۱۲مه نېټه د نورستان والي حافظ عبدالقیوم راته په جلال آباد کې قصه وکړه چې د کامدېش د سیمې یو مشهور قومي مشر مولوي محمدصادق په خپله سیمه کې د طالبانو او داعش پرضد فعالیت کاوه خو هغوی ورته د مولوي محمد صادق زوی داسې تربیه کړ چې په خپل پلار ځانمرګې حمله وکړي. مولوي محمد صادق چې په دې اړه ثقه معلومات

درلودل؛ نو کله چې د ده زوی چې د منفجره موادو واسکټ يې په تن و او د دې خواته راتله نو هغه يې د مخه په کلاشينکوف ټوپک وويشت او مړ يې کړ. وروسته چې د خپل زوی مړي لټوي نو د ځانمرګي واسکټ يې په تن و. داسې نورې عيني قصې شته چې پوره ريسرچ او تحقيق ته اړتيا لري. د دغه قصې کولو په وخت کې د جمهور رئيس مشاور وزير اسدالله وفا هم ناست و.

که موږ دغه پورته قضيې ته وګورو نو دا واقعاً يوه زړه بوږنوونکې او تراژيديکه پېښه ده او الله تعالی دې هيڅوک د داسې ستونزې او حالت سره نه مخامخ کوي. موږ ټول اولادونه، ورونه او خپلوان لرو او دا ډېره سخته صحنه ده چې پلار دې پر خپل زوی د ټوپک ماشه کش کړي او خپل زوی دې ووژني. الله تعالی دې موږ او تاسې ټول د داسې حالت نه وساتي. سوال دا دی چې د مولوی صاحب محمد صادق زوی څنګه دې ته حاضر شو چې خپل پلار چې هغه هم يو مشهوره ديني عالم دې ووژني. که دا فرض کړو چې د مولوي صاحب او د ده د زوی سره په عقيده کې څه توپير و نو ابراهيم (ع) خو خپل پلار آذر چې کافر و ونه واژه او نه نوح (ع) خپل زوی کنعان چې کافر و وواژه. همدا شان لوط (ع) خپله ښځه چې کافره وه ونه وژله او نه محمد (ص) خپل ترۀ ابولهب چې کافر و وواژه. په اسلام کې همېشه دا تاکيد شوی دی چې د خپلوانو سره بايد خپل علايق قطع نه کړئ او دا ګناه لري نو وژل يې خو لويه ګناه ده. که مولوي صاحب او د ده زوی سره په مذهبي توګه څه اختلاف نظر درلوده

خو دواړه مسلمانان وو، نو څنګه مسلمان خپل مسلمان پلار وژني. که څه هم زه ملا نه يم خو اوس تاسې ما ته ووايئ چې د اوسنۍ رواني جګړې کوم اړخ اسلامي او مذهبي شکل لري.

که تاسې دې پورته قضيې ته وګورئ نو د داسې جګړې ګټل د چريکي او جبهه يې جګړو په تاکتيکونو سره نه شي ګټل کېدای ځکه دا کسان چې ځانونه وژني، دوی نه د مرګ او بنديخانې نه ويرېږي او نه ورته خپله کورنۍ، دين، وطن او قوم او يا نور ارزښتونه څه اهميت لري. دوی د تکفيري اېډيالوژۍ د تبليغاتو لاندې راغلي دي. د داسې کسانو ماغزه په مطلقه توګه وينځل يا Brain Wash شوي دي. يعنې د دوی ماغزه د نورو ټولو ارزښتونو نه وينځل شوي او پاک شوي دي او يوازې د تکفيري ايډيالوژۍ تبليغاتو د دوی په ماغزو کې ځای نيولی دی. البته دا ډول تبليغات د هغو ځوانانو په ماغزوکې ډېر اثر کوي چې لا د پختګۍ مرحلې ته نه وي رسېدلي. تکفيري ايډيالوژۍ پيروان په دې عقيده دي چې څوک د دوی پيرو نه وي هغه که مسلمان وي او که کافر بايد ووژل شي او دا سلسله بايد د قيامت د ورځې پورې دوام پيدا کړي. زما په اند دوی د الله د مخلوق د پيدايښت په خلاف مبارزه کوي او فکر کوم چې دوی دا نه ګوري چې الله تعالی رب العالمين دی.

زما په اند د دې ډول جګړو د مخنيوي لپاره يوازېنۍ لار کلکه هماهنګي، هر اړخيزه او دوامداره مبارزه ده. دا مبارزه بايد د مساجدو او مکاتبو نه نيولې د کلي او کور په سطحه دوام پيدا کړي ترڅو د دې

تکفيري ډلو مخه ونيول شي او زموږ ځوانان نور جذب نه کړي. همدا شان په سيمه ييزه او نړيواله کچه د تکفيري ډلو روزنتونونه يا د توليد فابريکې او د مالي منابعو سرچينې که په هر ځای او هر ملک کې وي بايد له منځه لاړې شي. که دا ډول مبارزه ونه شي زموږ په ملک او سيمه کې د ناسالمه حکومتدارۍ له امله زيات ځوانان بېکاره دي او د دې تکفيري ډلو له خوا د دوی د جلب او جذب لپاره ښه لاره هواره ده. که د دې ډلو په مقابل کې پخوا سم اقدام شوی وای نو افغانستان به د ستونزو سره مخامخ نه وای او که اوس هم هر اړخيزه مبارزه د دوی په مقابل کې ونه شي، د جنګونو دا سلسله به ډېر زيات وخت دوام وکړي او زموږ زيات وطنوال به د تکفيري جګړو ښکار شي.

د پورتنۍ ليکنې په اړه هم ډېرو دوستانو خپلې تبصرې ليکلې وې او منلې يې کړې وې خو ما دلته يوازې د صديق الله رشتيا صاحب دا لاندې تبصره رانقل کړه:

فاعتبروا يا اولی الابصار: الاية: ای د سترګو ((عقل)) خاوندانو ((تاسې د دې نه)) عبرت واخلئ!!

واقعاً ډېره دردونکې کيسه ده، زه خو وايم چې دا کيسه څومره هم شريکه شي لابه هم کمه وي. د ايت کريمه ((فاعتبروا يا اولی الابصار.الاية)) ژباړه او هدف دا دی چې د دا ډول کيسو نه موږ بايد عبرت واخلو. يوه مشهوره غوره وينا ده چې وايي: قصص الاولون، مواعظ الاخرين: يعنې د لومړيو خلکو کيسې د وروستيو لپاره د پند او نصيحت

باعث دی. ښاغلی میاخېل صاحب ستاسې منطقي، دیني او علمي تحلیل د دې کیسې لپاره هغه څه دي چې زموږ د دې بې وزلې او دردېدلې ټولنې لپاره په کې د ستونزې په ډاګه کولو او بې مثاله دیني بېلګو چې د ابراهیم (ع) د پلار آذر، د نوح (ع) د زوی کنعان، د لوط (ع) مېرمن د حضرت محمد (ص) د ترۀ ابولهب کیسې یادول یو قوي استدلال او معقولیت افاده کوي . په ګوتو مو برکت ډېر جالب تحلیل!!

نوټ: روهي ویبپاڼې هم دا لیکنه نشر کړه:

http://www.rohi.af/fullstory.php?id=٤٣٧١٤

او هم د پژواک خبري آژانس دا لیکنه نشر ته وسپارله:

http://goo.gl/BMpLCh

د ګوګل په ژباړې کې د پښتو ژبه اضافه کوم:

۱۸ فبروری ۲۰۱۶م کال، کابل

د پرون راهیسې د فیسبوک په پاڼو کې سخته خوشالي وه چې پښتو ژبې ژباړنه ګوګل ته داخله شوه او هر چا په برېتو لاسونه کش کول چې ګوندې دا د دوی د فعالیت پایله ده؛ نو ما دا لاندې څو جملې ولیکلې:

د ګوګل د ژباړنې ژبې مې وشمارلې نو ۱۰۳ ژبو ته رسېدلې فکر کوم چې پښتو ته یې اوس خاصه توجه وکړه که څنګه؟!!

دا ښه کار دی چې د ګوګل مارکېټ کې پښتو اضافه شوه خو دا د هغوی د مارکیټنګ برخه ده. موږ باید خپلې ژبې او وطن ته په خپله کار

وکړو. که خفه نه شئ نو ډېره خوشالي هم په کار نه ده ځکه موږ ته دا مصنوعي خوشالتيا رابخښي.

خپل تربوران ويروم:

د فبروری ۲۳مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل

زموږ د کلي يو ملک يوه ورځ د کلي نايي نا حقه وهلی و. چا د ملک نه پوښتنه کړې وه چې دا نايي دې ولې نا حقه وواهه ځکه دا خو غريب او بېچاره سړی و. ده ورته په ځواب کې ويلي وو چې دا خو مې ځکه وواهه چې په خپلو تربورانو مې وسه نه کېده او په دې مې خپله تنده د انتقام ماته کړه، چې زما تربوران را څخه وويرېږي. ما ويلې امممممممم

د مشرانو کار د وطن په گټه د کادرونو نه مناسبه او په ځايه گټل اخيستل دي:

د فبروری ۲۳مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل

ښه مشر او ښه نظام هغه دی چې پردي خپل کړي نه دا چې خپل درنه پردي شي. د ټولنې په جوړېدو کې موږ هر چا ته اړتيا لرو. د بېلگې په توگه که معمار ښه او تجربه کار وي نو ماتې او نيمې خښتې هم په مناسب ځای کې د دېوال استعمالوي او هيڅ ټوټه د ماتو خښتو ترې نه پاتې کېږي. که معمار نه پوهېږي نو ماتې خښتې خو د سره استعمالولی

نه شي بلکې روغې خښتې هم ماتوي. نو په دې توګه زما په اند، د ظرفيت يا کادرونو کمی په افغانستان کې نشته خو ستونزه دا ده چې د کادرونو نه مناسبه او په ځای ګټه نه اخيستل کېږي.

د وخت مديريت او د کار د مؤثريت اهميت:

د فبرورۍ ۲۵مه نېټه، ۲۰۱۶م کال، کابل

هر څوک چې لاپې وهي چې ډېر کار کوم او وخت نه لرم معنی يې دا ده چې په مديريت نه پوهېږي او نه د مديريت طبيعي استعداد لري. پرون په يوه ټرېننګ کې موږ ته وويل شول چې نارمل انسان د ۸ نه تر۱۰ ساعتونو زيات مؤثر کار کولی نه شي يعنې د اته ساعتونو مسلسل کار نه وروسته انسان سم فکري تمرکز نه شي کولا ي. که څوک وايي چې زه ۱۵ يا شل ساعته کارکوم مطلب دا چې اته ساعته مؤثره کار کوي او د کار په نورو اضافي ساعتونو کې چې کوم سم کار يې کړی وي هغه هم خرابوي. د رياضي په اصطلاح مثبت ضرب منفي پايله د کار به يې هرو مرو منفي وي. يو مشهورعالم توني شوارتز وايي:

"Manage your energy, not your time"

د خپل انرژۍ مديريت وکړئ نه د خپل وخت يعنې په دې معنی چې د خپل صحت فزيکي، فکري او روحي اړخونه بايد په پام کې ونيسئ. د ۱۵۰ کالو تحقيقاتو ثابته کړې ده هغه کسان چې د اونۍ۴۰ ساعته کارکوي د هغوی مؤثريت د کار د هغه کسانو نه چې په اونۍ کې ۵۲، ۶۰ او د هغه

نه زيات کارکوي زيات دی. الله تعالی هم شپه د خوب لپاره او ورځ د کار او ژوند کولو لپاره پيدا کړې ده. که مزمل سورت ته وگورو نو الله تعالی ټوله شپه عبادت هم په خپلو بندگانو بند کړی او ورته يې ويلي چې د شپې دريمه حصه يا د هغه نه هم کم عبادت کوئ. د لازياتو معلوماتو لپاره د انگلېسي ژبې دا مقاله لوستلی شئ. ښه جمعه ولرئ.

http://www.salon.com/٢٠١٢/٠٣/١٤/bring_back_the_٤٠_hour_work_week

دا ښايسته ماشوم ووژل شو:

د مارچ نهمه نېټه، کال ٢٠١۶م، جلال آباد

الله تعالی دې د افغانستان په ولس ورحمېږي. نه د خوشاليو په ئمانځلو پوهېږو او نه د غم. د کرکټ د خوشاليو په ډزو کې دا ښايسته ماشوم ووژل شو. الله تعالی دې د دې ماشوم کورنۍ ته صبر ورکړي. هغه چا چې هوايي ډزې کړې وي د دې ماشوم عکس يې ليدلي وي که نور څه نه وي نو د خپل ځان سره به خو خجالت وکاږي.

خدای دې وکړي چې د خوشاليو د ئمانځلو په وخت نور داسې عمل تکرار نه شي او د دې ماشوم قرباني اخري قرباني وي. دا زموږ د ټولو دنده ده، هغه کسان چې غواړي د خوشاليو په وخت کې ډزې وکړي بايد مخه

یې ونیسو او د حکومت مسوولیت خو هیڅ وجه توجیه کېدلی نه شي چې په جرایمو سترګې پټوي.

د دوستانو مرسته مې د شهیدانو کورنۍ ته ورسوله:

د مارچ یولسمه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کونړ

نن د کونړ ولایت د یو شمېر مشرانو سره مې د مرورې ولسوالۍ د ایسار کلي ته سفر وکړ او هغه نغده مرسته چې کاوون کاکړ او ما د خپلو نږدې دوستانو او ملګرو نه راټوله کړې وه هغه کورنۍ ته ورسوله، چې په ځانمرګې حمله کې یې درې زامن شهیدان شوي او یو بل ورور یې زخمي شوی و. دغه ځانمرګې پېښه د فرورۍ په ۲۷مه نېټه د کونړ ولایت په مرکز اسعد آباد کې د ولایت مقام مخې ته شوې وه چې ټول شپاړش کسان شیهدان شوي او ۵۱ کسان زخمیان شوي و. دغه مالي مرسته ټوله پنځه لکه اتلس زره درې سوه او شل افغانۍ (۵۱۸،۳۲۰) وه.

د دغو شهيدانو پلار عظيم خان نومېږي چې مشر زوی يې حبيب الله نومېده چې يو کونده، دوه نجوني او يو زوی ترې پاتې دي. دويم زوی يې احسان الله نومېده چې يوه کونډه، يو زوی او يو لور ترې پاتې دي. درېيم زوی يې روح الله نومېده چې يوه کونډه او يو زوی ترې پاتې دي. څلورم زوی يې جعفر نومېږي چې اوس هم د جلال آباد په يوه روغتون کې د درملنې لاندې دی خو د کورنۍ په قول صحي وضعه يې په ښو کېدو ده.

زه د حاجي صاحب فضل اکبره، حاجي صاحب روزي، حاجي صاحب عليم گل، ډاکتر صاحب سيد قاهر عاطف، استاد هجرت الله هجرت، استاد عبدالبصير سباوون، حاجي فدا محمود او قاري عبدالهادي نه مننه کوم چې زما ملگرتوب يې کاوه او زما سره يې د مرورې ولسوالۍ ته سفر وکړ.

د سرکاڼو او وټه پور د يو شمېرانو مشرانو سره:

د مارچ ۱۲مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، چغه سرای، کونړ

نن مې د کونړ درنو مشرانو ملک محمد ميران، ملک رئيس خان، ملک محمد اسلام او معاون حاجي صاحب سره د جهاد او هجرت قصې وکړې او هم مې د د دوی سره د کونړ

په قومي جوړښتونو مرکې وکړې ترڅو د کونړ په اړوند خپل کتاب چې تر یو حده پورې مې پرې کار کړی تکمیل کړم. د دوی نه مننه کوم چې د سرکاڼو او وټه پور ولسواليو نه راغلل او زحمت يې وګاللو. د ښۍ خوا نه د برکنډۍ حاجي فضل اکبر چې په معاون حاجي شهرت لري، د سرکاڼو د ګنجګل د سيمې مشر حاجي رئيس خان، د وټه پور حاجي محمد اسلام، د سرکاڼو د ګنجګل مشهور مشر ملک محمد ميران او ليکوال. د ملک محمد ميران یوه مهمه خبره دلته رانقل کوم چې ويې ويل که غواړئ چې د کلي سره تربوروليوکړئ بايد د خپل ورور سره جوړ اوسئ او که غواړئ چې د ورور سره تربورولي وکړئ بايد د کلي سره جوړ اوسئ ځکه په یوه وخت په دوه جبهو کې نه شئ جنګېدلی.

زېرې:

د مارچ ۱۵مه نېټه، ۲۰۱۶م کال، کابل

د کونړ ولايت مرکز اسعدآباد ته د فايبر اپتيک د کيبل د غځيدو کارونه په درز سره روان دي. د دې انټر نېټي کيبل په غځېدو سره به د کونړ ولايت د زياتو سيمو ولسونو ته انټرنېټ په ډېره ارزانه بيه عرضه شي.

د دې پوست په اړه د بعضې دوستانو غبرگونونه مختلف وو. چا يې تاييد کاوه او بعضې دوستانو دا نظر و چې برق نه وي، او خلکو ته ډوډۍ نه وي نو په انټرنېټ به څه وکړي.

يو کس د عابد کاظمي په نامه ليکلي:

ځومره کومک او پيسې چې وطن ته راغلي که هغه په نظر کې ونيسو نو دا کارونه هيڅ هم نه دي. مياخېل صاحب زه منم چې د وطن په پرمختگ بايد هر افغان خوشاله شي

خو کوم شي ته چې اولويت يا لومړيتوب ورکول په کار دي په هغه خو زموږ سياستمدارانو سترگي پټې او په غوږونو يې ځپري اچولي دي.

ما يې په ځواب کې وليکل چې:

په تللو پسې زړه مه غورځوه هغه څه چې په لاس مو دي بايد سمه گټه ترې پورته کړو. په هرحال ستاسې نظر هم په خپل ځای سم دی.

صديق وزير ليکلي وو:

مياخېل صاحب يو متل دی چې(يو د لوړې مري بل ور ته سر ته پراتې پخولې) ما په کونړ کې يو څه وخت تېر کړی ډېر غيرتي او مېلمه دوست خلک دي سره له

دې چې غربت اوج ته رسېدلی خو بيا هم دوی خپله حجره او دېره د هر چا په وړاندې خلاصه ساتلې، د ژوند ډېر مشکلات لري. د مثال په ډول برق'امنيت' 'بې روزګاري 'مجهز کلينيک'په لسګونو داسې نور 'اول چې برق نه وي انټرنېټ هيڅ فايده نه لري 'لکه اسلحه چې کارتوس ونه لري. زه خپله د کامې يم خو د يو افغان په حيث بايد دا ووايم چې کونړ کې هيڅ قسم پرمختګ زه نه وينم. حکومت ورته خاصه توجه نه ده کړې سره له دې چې ډېر وطن پرسته خلک دي. زما په نظر انټرنېټ به صرف شتمنو خلکو ته يو څه فايده مند وي خو غريب ته چې اکثريت هم دی هيڅ فايده نه لري. مننه

ما د پورته ليکنې په ځواب کې وليکل:

مننه وزير صاحب! دا ستاسې حسن نظر دی. اوس شمسي برق د کونړ په اکثره کورونو کې شته دی چې هم خلک ټلوېزيون ګوري او هم د اوړی پکي پرې چلوي. په هر ساحه کې چې پرمختګ کېږي ښه خبره ده. داسې وخت فکر نه کوم چې د نړی په يوه هېواد کې راغلې وي، چې هر پرمختګ په يوه وخت شوې وي. انکشاف ورو ورو کېږي خو ورانول د وطن يو دم وي. الله تعالی مو دې نور دا وطن د ورانولو نه وساتي.

هر سړی پیدا دی خپل خپل کار لره که نه:

د مارچ ۱۷مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل

ډېر داسې ليکوالان، د پوهنتون استادان، سياسي مبصرين او اديبان پېژنم که ورته د مديريت معمولي چاري هم وروسپارې؛ نو هغه نه شي سمبالولی خو بعضې وخت د دوستانو احساسات داسې وي که ده او هغه ته وزارت ورکړل شي نو ډېر ښه به وي او هر څه به سم کړي. زما په اند مديريت د علمي پوهې ترڅنګ طبيعي استعداد هم غواړي چې د انسان په طبيعت کې اغبړل شوی وي. هر اقتصاد پوه ښه تجار کېدلی نه شي. که داسې نه وي نو هر د اقتصاد استاد به ميلونر وای.

مننه او کورودانی:

مينه په تلو راتلو زياتېږي کله راځه کله به درځم مينه

د مارچ ۲۱مه نېټه، ۲۰۱۶م، کونړ،

د قدرمنو درنواستادانو، علمای کرامو، مخورو، سپین ږیرو، ادیبانو، شاعرانو، ليکوالانو او ځوانانو نه د زړه له کومې مننه کوم چې پرون يعني د ۱۳۹۵ هجري شمسي کال په لومړۍ ورځ د کونړ ولايت د خاص

کونړ ولسوالۍ د تنر په کلي کې د شاه محمود مياخېل د فرهنګي او ټولنيز مرکز په پرانيست غونډه کې يې ګډون وکړ. زه د هر يو نه په ځانګړي توګه مننه کوم چې دوی زحمت ګاللی و او د ډېرو لرو پرتو ولايتونو نه د کونړ ولايت او په خاصه توګه د خاص کونړ ولسوالۍ ته تشريف راوړی و. که د وطن سره مينه او محبت نه وي نو د يوې غونډې لپاره څوک د دومره لرې ځايونو نه په اوسنيو شرايطو کې سفر نه کوي. الله تعالی دې د دوی هر قدم د ايمان په تله کې واچوي. د قدرمنو درنواستادانو، علمای

کرامو، مخورو، سپين ږيرو، اديبانو، شاعرانو، ليکوالانو او ځوانانو نه د

زړه له کومې مننه کوم چې پرون یعنې د ۱۳۹۵ هجري شمسي کال په لومړۍ ورځ د کونړ ولایت د خاص کونړ ولسوالۍ د تنر په کلي کې د شاه محمود میاخېل د فرهنګي او ټولنیز مرکز په پرانیست غونډه کې یې ګډون وکړ. زه د هر یو نه په ځانګړي توګه مننه کوم چې دوی زحمت ګاللی و او د ډېرو لرو پرتو ولایتونو نه د کونړ ولایت او په خاصه توګه د خاص کونړ ولسوالۍ ته تشریف راوړی و. که د وطن سره مینه او محبت

نه وي نو د یوې غونډې لپاره څوک د دومره لرې ځایونو نه په اوسنیو شرایطو کې سفر نه کوي. الله تعالی دې د دوی هر قدم د ایمان په تله کې واچوي.

د دغه دوستانو راتګ خاص کونړ ته دا وښودله چې دوی د افغانستان سره خاصه مینه لري او دوی د افغانستان په هرګوټ کې په یوه وړوکې لاسته راوړنه هم نهایت زیات خوشالیږي. الله تعالی دې په افغانستان کې دایمي سوله ټینګه کړي چې افغانان په اسانۍ سره د یو ولایت نه بل ولایت ته سفرونه وکړي او خپل دوستان او ملګري د نږدې نه وګوري، وایي:

مینه په تلو راتلو زیاتیږي

کله راځه کله به درځم مېنه

کېدای شي چې د دوستانو او وطنوالو سره دا سوال پیداشي چې ولې ما دا مرکز په خپل نامه ونوماوه او هم مې ورسره ټولنیزه کلمه اضافه کړه. که څه هم پوهنوال محمد اسمعیل یون صاحب په خپلو خبرو کې په دې اړه ډېره ښه رڼا واچوله خو زه هم دا زیاتوم چې که د یو فرهنګي او ټولنیز مرکز ژوندی سرپرست نه وي، هغه مرکز تر ډېره وخته سم نه چلیږي او بیا بالاخره سقوط کوي. الله تعالی دې ماته دا توفیق راکړي چې په راتلونکې کې دا مرکز وپالم اونوره هم وده ورته ورکړم. په دې ډاډه یم چې زما اولادونه او کورنۍ به تر یوه وخته زما نه وروسته هم د دې مرکز پالنه وکړي. یوه خبره غواړم چې دوستانو ته واضحه کړم چې ما په خپل ۳۸ کلن کاری ژوند کې همېشه په خپل معاش ګوزاره کړې ده او دا مرکز ما د خپل معاش نه د صرفه جویي په نتیجه کې جوړکړی دی. کېدای شي چې ما دومره خدمت خپل ولس او خلکو ته نه وي کړی خو دا خبره په ډېر جرأت سره کولی شم چې د خپل وطن او خلکو سره مې خیانت نه دی

کړی او نه مې د چا سره په فساد کې برخه اخيستلې ده. الله تعالی ما ته هم د حلالې لارې همېشه دومره معاش راکړی چې زما د مناسب او منځمهال ژوند د اړتياو نه زياته وه او کمه نه وه. په ما د خپلو اوه اولادونو همدا حق و چې سم يې وروزم او دوی ښه تعليم وکړي خو په ما د خپلواولادونو او کورنۍ دا حق نشته دې چې هغوی ته د حلالو او حرامو لارو بلدېنګونه جوړ کړم.

د ټولنیز کلمه ما د فرهنګي هلوځلو ترڅنګ ځکه زیاته کړه چې زموږ زیاتې ستونزې ټولنیزې او خپلمنځي دي. فرهنګي هلې ځلې باید

زموږ فکري ذهنونو ته وده ورکړي ترڅو موږ خپلې ټولنیزې ستونزې حل کړو او د نړیوالو سره سیال شو. فکري تغییر او د ټولنیزو ستونزو له منځه وړل د افغانستان د سوکالۍ یوازېنۍ لار ده. که موږ په خپله په خپل ژوند او ورځنیو کړو او وړو کې فکري او ټولنیز تغییر رانه ولو، هیڅوک په دې اړه زموږ سره مرسته نه شي کولی او د دوی مرستې که په ښه نیت هم وي زموږ په درد نه

خوري خدای مهربانه دی چې داسې نور مرکزونه به هم د هېواد په هره ولسوالۍ کې د هغو دوستانو او وطنوالو له خوا چې وسه يې لري، په راتلونکې کې جوړکړي ترڅو موږ خپل فرهنګ او کلتور ته رشد ورکړو او ټولنيزې ستونزې په خپله حل کړو. په اخره کې د محمد داؤد تپاند او استاد قاري فضل هادی نه په خاصه توګه مننه کوم چې د د ي غونډې چارې يې په مخ بيولې. همدا شان د پښتونخواه د خوږژبې شاعرې اوليکوالې حسينه ګل تنها نه مننه کوم چې دې غونډې ته يې تشريف راوړی و. د هېواد د آرامې او سوکالۍ په هيله.

پژواک خبرې اژانس او تاند ويب پاڼې هم د پورته مرکز په اړه دا لاندې خبرې راپورنه خپاره کړي وو:

http://www.taand.com/archives/٦٦٣٩٠

http://www.pajhwok.com/dr/node/٤٤٩٤٩٤

ما ته زما د مشر زوی نايل محمود مياخېل ليک:

د مارچ د مياشتې ٢٢مه، نېټه، کال ٢٠١٦م

د ١٣٩٥ هجري شمسي کال په لومړۍ نېټه چې ما د کونړ ولايت د خاص کونړ په ولسوالۍ کې په خپل نامه فرهنګي او ټولنيز مرکز پرانيسته؛ نو زما مشر زوی ډاکټر نايل محمود مياخېل راته د امريکا نه ايميل راولېږه. که څه هم نه مې غوښتل چې دا ايميل فيسبوک له لارې

پوست کړم خو دا چې تشویقي جنبه یې درلوده نو د دوستانو سره مې شریک کړ.

سلام میرزا لالا،

خدای دې وکړي چې تاسې ښه اوسئ او د نوي مرکز د پرانیستو مبارکي درته وایم. امېد لرم چې د دې مرکز پرانیستنه به موږ ته، د کونړ خلکو ته او هم د افغانستان ولس ته د رڼا لار پرانیزي.

ان شاءالله، موږ به خپله نهایي وسه وکړو چې د دې مرکز ډیوه ژوندۍ وساتو او د دې مرکز موخې په راتلونکو کلونو کې عملي کړو.

په احترام، نایل محمود میاخېل

د کونړ ولایت په خاص کونړ ولسوالۍ کې د شامحمود میاخېل فرهنګي مرکز پرانیستل کېدو په پار د زیار مدني ټولنې مبارکي:

زیار مدني ټولنه ویاړي، چې په یو داسې کار د هېواد یو سیاستوال او فرهنګي شخص ته مبارکي ورکوي، چې ترسره کول یې کلک هوډ او د وطن او ولس مینه غواړي، دا سړی شامحمود میاخېل دی. ښاغلی میاخېل یو سیاستوال، فرهنګي او لیکوال دی، چې له تېرو څو کلونو راهیسې د هېواد په سیاسي، ادبي، فرهنګي او کلیوالي ناسته پاستو کې ښه فعال هم دی. د دې فرهنګي مرکز بنسټ ایښودونکي شاه محمود میاخېل وویل چې دغه مرکز یې په شخصي لګښت په دوه جریبه ځمکه کې رغولی دی وویل: ((دا یو تعلیمي مرکز دی چې ځوانان له فیس پرته په کې زده کړې

کولای شي او قومي مشران کولای شي د جرگو او مرکو لپاره گټه ترې پورته کړي)).

دا یو ستر نوښت دی، چې په خپله شخصي ځمکه کې یو ستر فرهنگي مرکز پرانیزي او د خپلې سیمې د خلکو د ژوند او پوهې د کچې د لوړولو په پار یې دا هرڅه وقف کړي دي. په دې مرکز کې په وړیا توگه د ځـــوانانو لپاره د زده کړې په موخه سیمینارونه، ورکشـــاپونه او د جرگو مرکو کولو لاره هوارېږي. دا یو ستر کار دی او د دې ستر کار بدله دې خدای په دواړو جهانونو کې ورکړي .

زیار مدني ټولنه په خپل دغسې یوه هېوادوال ویاړي او د نورو هڅو او خدمت په پار یې لوی ښتن تعالی ته لاسونه لپه کوي، چې زموږ په وطن کې دې دغسې بچي ډېر کړي، چې وکولای شي، وطن له اوسنیو بدمرغیو وژغوري .

میاخېل صاحب، کونړیانو، فرهنگیانو او ټولو افغانانو ته دې مبارک وي.

درنښت

د زیار مدني ټولنې دارلانشا

د ښکلي خبرونو ويبپاڼې ليکنه: د شاه محمود مياخېل د فرهنګې او ټولنيز مرکز په اړه
د پژواک د خبري آژانس نه:

د بدو خبرونو ډېرې رسنۍ ډکې دي، موږ له تاسې سره ښه او ښکلي خبرونه شريکوو. د کونړ ولايت په خاص کونړ ولسوالۍ کې د شامحمود مياخېل فرهنګي او ټولنيزمرکز پرانيستل شو.

په دې مرکز کې په وړيا توګه د ځـــوانانو لپاره د زده کړې په موخه سيمينارونه، ورکشـــاپونه او د جرګو مرکو کولو لاره هوارېږي.

د دې فرهنګي مرکز بنسټ ايښودونکي شاه محمود مياخېل وويل چې دغه مرکز يې په شخصي لګښت په دوه جريبه ځمکه کې رغولی دی وويل: ((دا يو تعليمي مرکز دی چې ځوانان له فيس پرته په کې زده کړې کولای شي او قومي مشران کولای شي د جرګو او مرکو لپاره ګټه ترې پورته کړي. ((ده وويل چې د دې مرکز تالار په يو وخت کې د درېيو سوو کسانو د ناستې وړتيا لري او ډېر ژر به په کې کتابتون هم فعاله شي)). د خاص کونړ ولسوالۍ د قومي شورا مشر ملک طاووس خان وويل: ((زه له شامحمود نه مننه کوم ځکه پخوا موږ په دې ولسوالۍ کې داسې کوم ځای نه درلود.)) دخاص کونړ ولسوالۍ د ځوانانو شورا مشر ميرسلام مجاور وويل چې ځينې وختونه يو شمېر نا دولتي مؤسسې غواړي

د ځوانانو لپاره ځينې پروګرامونه جوړ کړي، خو د ځای د نشتون له امله دغه چاره بيا نه ترسره کېږي.

ده وويل: ((د دې مرکز په جوړېدو سره نور موږ دغه مشکل نه لرو اوس به هر ډول پروګرامونه دلته جوړېږي)).

د پښتونخوا ليکوالې او ژورنالېستې حسينه ګل تنها د دې مرکز د پرانيستې پرمهال پژواک ته وويل: ((د دغه شان مرکزونو جوړېدل ډېر مهم دي، ځکه دغه مرکز له ځانه سره کتابتون هم لري او موږ بايد کوښښ وکړو چې د ځوانانو ترمنځ د کتاب لوستل مروج کړو.)) دغه راز په دې غونډه کې د ملي تحريک ګوند مشر محمد اسماعيل يون وويل چې د دې مرکز له کتابتون سره به د سلګونو جلدو کتابونو مرسته وکړي. د کونړ د اطلاعاتو اوفرهنګ رئيس جنت ګل فدا وويل چې د اطلاعاتو او کلتور وزارت هم پلان لري چې په ځينو ولسواليو کې کتابتونونه جوړ کړي. ده وويل چې د ياد مرکز له کتابتون سره به هم د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت د کتابونو مرسته وکړي، دا لومړی ځل دی، چې په کونړ کې دغسې يو مرکز پرانيستل کېږي او د ځوانانو په واک کې ورکول کېږي.

د کونړ او لوګر ولایتونو والي صاحبانو او د ولایتي کمیتي رئیسانو د شاه محمود میاخېل مرکز وکوت

پرون د اپریل د میاشتې په لومړۍ نېټه کال ۲۰۱۶م، د لوګر ولایت

محترم والي صاحب محمد حلیم فدایي، د کونړ و لایت محترم والي صاحب وحیدالله کلیمزي، د دواړو ولایتونو د ولایتې شوراګانو محترمو رئیس صاحبانو، دولایتې شورا ګانو محترمو غړیو، او یو شمېر نورو قومي مشرانو او ځوانانو د کونړ ولایت د خاص کونړ په ولسوالۍ کې د شاه محمود میاخېل فرهنګي او ټولنیز مرکز نه کتنه وکړه. زه د ټولو د راتګ نه دغه مرکز ته، د زړه له کومې مننه کوم او هم د خاص کونړ د ولس نه مننه کوم چې د دې دوستانو مېلمه پالنه یې وکړه.

د کونړ والي صاحب په خپل فیسبوک پاڼه لیکلي وو:

د کونړ او لوګر ولایتونو والیانو د خاص کونړ د فرهنګي او ټولنیز مرکز څخه لیدنه وکړه

د لوګر والي محمد حلیم فدايي د یو پلاوي په ملتیا کونړ ولایت ته سفر وکړ او د دې ولایت له والي الحاج وحیدالله کلیمزي او قومي مشرانو

سره یې ناسته و کړه او د سیمه ییزې حکومتوالۍ پراختیا، سولې او ثبات د ټینګښت په برخه کې یې د کونړ د ولایتي

د کینې خوانه وحیدالله کلیمز، شاه محمود میاخیل، حلیم فدايي او ترشا

جنرال سیدخیلي د کونړ ولایت امنیه قوماندان

اداري او ولسونو هڅې وستايلې. د کونړ والي او راغلي پلاوي د ډيورنډ فرضي کرښې ته څېرمه د خاص کونړ ولسوالۍ په تنر کلي کې د شاه محمود مياخېل د فرهنګي او ټولنيز مرکز څخه ليدنه وکړه او د ياد مرکز جوړيدل يې د هېواد د فرهنګ،ادبي او تاريخي وياړونو د خوندي ساتلو او ديادې سيمې د خلکو د ټولنيزو ستونزو دهوارۍ په برخه کې د وياړه ډک ګام وباله او د تقويه په برخه کې يې ورسره دهمکارۍ ژمنه وکړ.

د کونړ والي الحاج وحيدالله کليمزي د لوګر ولايت د مشرتابه او ورسره مل پلاوي سفر د ملي يووالي او د دواړو ولايتونو د دولتي ادارو او ولسونو ترمنځ د اړيکو پراختيا او قوي همغږۍ رامنځته کېدو په برخه کې ارزښتمن ګام وباله، نوموړي زياته کړه، کونړ د امنيت،ښکلاګانو او دعلم او پوهې ټاټوبی دی او ولسونو يې د سولې او ثبات د ټينګښت په لاره کې د هيڅ راز همکارۍ څخه ډډه نه ده کړې ښاغلي کليمزي د شاه محمود مياخېل فرهنګي هڅې وستايلې او د دود سره سم د ولايت مقام له لوري چمتوشوې ډالۍ د کونړ والي او ولايتي شورا رئيس په لاسونو راغلي ميلمنوته ورکړل شوې.

قاري صاحب ضياالرحمن ضيا ليکلي وو:

مينه په تلو راتلو زياتېږي

کله رازه کله به ځه درځم مينه

تېره ورځ زړه ته رانږدې دوست د لوګر پياوړې او فرهنګپال والي ښاغلي محمدحليم فدايي او ورسره مل پلاوي د لوګر د ولايتي شورارئيس او اعضاو يې ننګرهار همېشه بهار ته تشريف راوړی و. لومړی ورځ د ننګرهار د شريفو ولسونو په نماينده ګۍ موږ ورته غرمنۍ تياره کړې وه. , د شپې د ننګرهار د والي له خوا ورته مېلمستيا برابره شوې وه. په دوهمه ورځ موږ په خاص کونړ تنړ کلي کې د پياوړي ليکوال اوسياستوال او فرهنګپال مشر ښاغلي شامحمود مياخېل د فرهنګي او ټولنيز مرکز څخه پداسې حال کې ليدنه وکړه چې د کونړ والي او ورسره مل پلاوي ولايتي شورا رئيس او اعضاو هم شتون درلود. واقعاً مياخېل صاحب په زړه پورې ستر نوښت د فرهنګي او ټولنيز مرکز په برخه کې کړې. سهارنۍ سوچه کليوالي ناشته راته جناب مياخېل صاحب په ډېره مينه تياره کړې وه چې مننه ترې کوو. غرمنۍ مو د کونړ د محترم والي صاحب او ولايتي شورا سره وه.

د سفر هدف:

د لوګر، ننګرهار، کونړ ولسونو ترمنځ همغږي د وروڼو ولسونو ترمنځ د ښو اړيکو د رامنځ ته کولو په موخه ووږ موږ د ښاغلي فدايي صاحب دان وښت ستايو او مننه ترې کوو. له نورو واليانو، ځوانانو، مدني ټولنو هيله لرو چې په هېواد دننه سفرونه وکړي ترڅو د نورو قومونو له فرهنګ او دودونو سره اشنا شي او همدارنګه د سولې ښه سفيران واوسېږو. په پای کې د کونړ د شريفو ولسونو، د کونړ دوالي صاحب او

پیاوړي مشر شاه محمود میاخېل څخه بیا هم مننه چې د کونړ عنعنوي ډالۍ یې مېلمنو ته د اعزازیه شکل ورکړې. د مینې مو پوروړي یو.

د میرزا ماما (ډاکټر کبیر ستوري) په یاد:

ډاکټر کبیر ستوری

زه نه غواړم چې د ډاکټر کبیر ستوري د ژوند په علمي او سیاسي اړخونو وغږېږم، ځکه چې ګڼو دوستانو د هغه کتابونه، مقالې او شعرونه لوستي دي او د ویلو لپاره به ډېر څه ولري. زه غواړم چې په دې وړه مقاله کې د ډاکټر کبیر ستوري سره زما د شخصي اړیکو، تړاو او لیدنو کتنو په اړه څه ولیکم.

وړوکی وم، هغه وخت په کلونو نه پوهېدم، خو دا مې یاد دي د کابل په واصل آباد سیمه کې د عمراخان په ابتدایه ښوونځي کې چې اوس د عمراخان لېسه ده، د دویم صنف زده کوونکی وم، ډاکټر کبیر ستوری چې مور ورته میرزا ماما وایه، جرمني ته د لوړو زده کړو لپاره روان و. نو؛ زما پلار خدای بخښلي سیدمحمود حسرت چې په هغه وخت کې یې د کورنیو

چارو په وزارت کې کار کاوه، موږ يې د ځان سره واخيستلو او کابل هوايي ډګر ته يې يوړو چې د ډاکټر کبير ستوري سره چې تازه د رحمان بابا لېسې د دولسم صنف نه فارغ شوی و، خدای په اماني وکړو. د کابل هوايي ډګر ته ورغلو او دا زما لومړی ځل و چې هوايي ډګر ته لاړم. د کابل هوايي ډګر په رسټورانټ کې چې د ميدان د ودانۍ د بام په سر و، موږه چای وڅښه. د چای څښلو نه وروسته مو کبير ماما سره خدای په اماني وکړه او دی د الوتکې په لور وخوځېد. ښه مې ياد شي چې موږ ورته د کابل د هوايي ډګر د ودانۍ په بام ولاړ وو او ده د الوتکې له دننه تر هغو لاسونه خوځول چې الوتکه والوته.

دا ۱۹۶۴م کال و چې ډاکټر کبير ستوری د لوړو تحصيلاتو لپاره پخواني غربي المان ته لاړ. په هغه وخت کې زه د ده په سياسي افکارو، په مکتب کې د زده کړې په کچه او يا نورو راشه درشه باندې نه پوهېدم ځکه وړوکی وم او د ده د شخصيت، پوهې او سياسي افکارو اندازه مې نه شوه لګولی. زما مينه د ده سره يوازې د ماماولۍ په بنياد وه او په مور مې ډېر ګران و. ډاکټر کبير ستوری او زما بل ماما محمد نعيم چې دواړه د رحمن بابا په لېسه کې شاګردان وو او هلته په ليليه کې اوسېدل نو؛ اکثره به د پنجشنبې په ورځ زموږ کور ته راتلل، ځکه چې هغه وخت د ليليې د شاګردانو او محصلينو لپاره په کابل کې دا يوه لويه تفريح وه، چې د جمعې شپه يا ورځ د خپلو خپلوانو او دوستانو کورونو ته ورشي. د پوهنتون د دورې په وخت کې ما هم د دې تفريح خوند ليدلی دی.

زما خدای بخښلی پلار ډېر اجتماعي او سخي سړی و، نو د جمعې په ورځ به زموږ نور خپلوان هم چې په مختلفو مکتبونو کې يې درس وايه، زموږ کورته راتلل او په اصطلاح ښه مېله به گرمه وه. په هغه وخت کې چې د جامو وينځلو ماشينونه نه وو، نو زما مور به همېشه د دې خپلوانو جامې هم وينځلې او پلار به مې زياترو ته يو څه جمعه گي يعنې د جمعې د ورځې د خرچې په نامه لس شل افغانۍ هم ورکولې. خو زما د ماماگانو کورنۍ چې په سيمه کې يوڅه اندازه متموله کورنۍ وه، کله به چې دوی دواړه کابل ته راتلل نو نيا به مې ورته د خرچې پيسې ورکولې، دوی به دغه پيسې زما له مور سره ايښودې او دجمعې په ورځ به يې ترې د يوې اونۍ د خرچ لپاره يوه اندازه بېرته اخيستې. د دې پيسو سربېره کبير ماما يوه بله پټه پانگه هم لرله، او هغه دا چې زما نيا به زما مور ته يوڅه پيسې پټې ورکولې او ويل به يې چې کبير بد مصرفه دی نو که پيسو ته يې ضرورت شو، دا پيسې به له نعيم نه پټې ورکوې چې هغه خفه نه شي. د کبير ماما بد مصرفي همدا وه چې ده به پيسي په خپلو دوستانو او انډيوالانو مصرفولې او د پيسو د جمع کولو او زياتو پيسو د راټولولو شوقي نه و او د عمر تر اخره پورې يې همدا حال و. په هغه وخت کې به د خارج نه محصلينو خپلو کورونو ته يو څه پيسي لېږلې خو ده به د جرمني نه کابل ته د راتگ ټکت هم له کوره غوښته. زما پلار په اوښيتوب سربېره، د خاص کونړ په ابتدايه ښوونځي کې د ډاکتر کبير ستوري استاد هم و. دا

چې ډاکټر ستوری د مکتب په دوره کې همېشه اول نمره و نو په پلار مې ډېر زیات ګران و.

لیکوال د ډاکټر کبیر ستوري سره

پخوا چې ټلیفونونه عام نه و نو د یو بل سره رابطه چندان نه وه او څوک به چې خارج ته لاړ نو میاشتې او کلونه به یې نیول چې دی د کور او کور د ده له حاله خبر شي.

ډاکټر کبیر ستوری چې په اول ځل د غربي المان نه په رخصتۍ افغانستان ته راغی، نو زما د پلار وظیفه په مزارشریف کې وه، موږ ورسره هلته وو، نو دی مې ونه لید. دویم ځل دی په ۱۳۵۰ هجری شمسي کال کې کونړ ته راغی، نو زه د خاص کونړ په لېسه کې د نهم ټولګي زده کوونکي وم یعنې تقریباً پس له اته کلونو مې ولید. دا چې زموږ د خپلوانو او ترورزو تعداد زیات و، ده به هر خورېې ته ویل چې که دېرې ته د ورځې لس ځلي هم راځئ، ماته به ځانونه رامعرفي کوئ، چې نومونه مو یاد کړم او له یاده مې ونه وځئ.

په دې وخت کې ډاکټر ستوري په خپله ماسټرۍ کار کاوه او د ذهنې کچې د معلومولو لپاره یې د ریسرچ سوالونه جوړ کړي وو. دا یې د خاص

کونړ او عمراخان په لېسو کې په شادګردانو و ازمويل. په خصوصی توګه يې په خپلو خپلوانو هم تجربه کړل او ما ته يې وويل چې خوريه! ستا ذهن ډېر ښه دی او دا چې زه هم په مکتب کې اول نمره وم نو راته يې وويل چې ته به هرو مرو خارج ته ځې، نو د اوس نه ورته ځان تيار کړه. په دې وخت کې ده د پښتو او د پښتنو د حقونو خبرې هم کولی، خو زموږ پرې چندان سر نه خلاصېده نو يوه ورځ ورته ما وويل چې ماما په کونړ کې دا ستا خبرې څه په درد خوري ځکه دلته خو نور قومونه نشته او ټول په پښتو خبرې کوي. ده راته وويل چې دا سمه ده چېرته چې نور قومونه نشته نو زموږ د نورو قومونو سره څه حساسيت هم نشته خو په خارج کې د نورو قومونو کسان ځانونه افغانان معرفي کوي او پښتنو ته کوچيان او د بدوي کسانو خطاب کوي چې دوی د افغانستان او پښتونخوا په سيمه کې تګ او راتګ کوي او د افغانستان دايمي استوګن نه دي. خو د دې خلاف بيا په کابل د افغان نوم يوازې د پښتنو ګڼي او پښتنو ته د افغان غول خطاب کوي او ځانونو ته افغانان نه وايي. داسې دوه ګونی چلند سړی مجبوروي چې د پښتنو د هويت او حقوقو لپاره مبارزه وکړي.

په دغه وخت کې ډاکتر کبير ستوري او يو شمېر نورو ملګرو لکه قدوس تندر، د المان په دويچې ويلې راډيو کې د پښتو ژبې پروګرام نوی پيل کړی و او موږ ته يې ويل چې تاسې بايد هره اونۍ د ټولو دوستانو او خپلوانو له خوا دوه سوه ليکونه راولېږئ، چې ووايي دوی د پښتو پروګرام اوري او خوښ يې دی. دا ليکونه به موږ ليکل او د پوستې له

لارې به مو دويچې ويلې راډيو ته لېږل. د هماغه وخت د کوښښونو او د ډاکتر کبير او د ده د ملگرو د هلو ځلو له امله د دويچې ويلې په راډيو کې د پښتو پروگرام اوس هم شته دی.

ځنگه چې مخکې مې يادونه وکړه، هغه وخت کې ټيلفونونه نه وو او د ليکونو د وړو راوړو چاره ستونزمنه وه، نو کله به چې مياشتې، مياشتې وروسته د کبير ماما کوم ليک راورسېد، نو زما خدای بخښلې نيا به هغه ليک د بالښت لاندې ايښی و او چې موږ به يې ليدو ته ورغلو، زر به يې راواخيست او ويل به يې ماته د کبير خط ووايه، چې تسل مې پرې وشي. دا ليک به يې په بېلابېلو خلکو دومره ډېر ولوسته چې اخر به د ليک کاغذ وشړېده او په همدې به يې د کبير د ليدو تنده ماتوله.

کله چې ډاکتر کبير د دويچې ويلې په راډيو کې کار پيل کړ او د پښتو خبرونه به يې ويل نو دا زما د نيا لپاره يوه لويه سرگرمي وه. راډيو به يې د کټ سرته پرته وه او هره ورځ به يې د دويچې ويلې خبرونه اورېدل. که څه هم زما نيا ډېره پوهه او مدبره ښځه وه، خو د هغه وخت د افغانو ښځو فکري پراختيا ته پام سره، فکر نه کوم چې د خبرونو نه يې چندان خوند اخيست خو هدف يې يوازې دا و چې د خپل زوی غږ واوري.

په وروستيو وختونوکې چې ټيپ ريکارډر (ټيپونه) راووتل، نو بيا به ډاکتر کبير خپلې خبرې ثبتولې او د ليک په ځای به يې د ټيپ کيسټونه خپلې مور او کورنۍ ته رالېږل. نيا به مې بيا هم ټيپ ريکارډر د کټ سر

ته پروت او د شپې د ويدو کېدو نه د مخه به يې ويلې چې د کبيری کيسټ
ورواچوئ چې زه ويده شم.

ډاکتر ستوری بيا المان ته لاړو او څلور کاله وروسته چې زه د دولسم
صنف نه فارغ شوی وم، بيا افغانستان ته راغی. دی به معمولاً څلور کاله
پس د اوړي په موسم کې افغانستان ته راته. په دې وخت کې زه يوڅه په
سياسي مسايلو پوه شوی وم او د سياسي بحثونو لړ مې پيل شو، که دا
مبالغه ونه کړم نو په خوريونو کې زه ورته ډېر گران وم او فکر کوم چې
دا به د ده سره زما د فکري تړاو او په سياسي مسايلو د بحث له امله وو.
مور کله هم په مادي مسايلو بحث نه کاوه اما نورو خپلوانو به په مادي
مسايلو ډېر بحث کاوه چې څومره دې معاش دی او څه کوې او داسې
نور. د ده به دا خبرې چندان نه خوښېدې. په کابل کې يوه ورځ په شهرنو
کې پښتو ټولنې ته د تگ په تکل روان و، ده له يو چا نه په پښتو د پښتو
ټولنې د پتې پوښتنه وکړه، خو هغه کس ورته په دری ځواب ورکړ. ده
ورته وويل چې زه په دري نه پوهېږم که دا راته په پښتو ووايي نو ښه به
وي. هغه نفر په تکليف پښتو وويله او چې حرکت مو وکړ نو راته يې
وويل چې خوريه ښه په تکليف خو مې په دې بيچاره پښتو وويله. زما په
اند دا د هر چا حق دی چې خپلې ژبې ته په خپله کار وکړي او نور څوک
په دې متهم نه کړي چې ولې خپلې ژبې ته کار کوي. متاسفانه زموږ اکثره
پښتانه نور د خپلو نيمگړتياو لپاره ملامتوي او په خپله هيڅ نه کوي نو دا
سم کار نه دی.

ډاکتر کبير بېرته المان ته لاړو او د وطن حالات سره بدل شول. په ۱۳۵۷ هجری شمسی کال کې په کابل کې د ثور کودتا وشوه، دننه او بهر د خلکو ترمنځ د اړيکو ساتلو چينلونه له منځه لاړل، تماسونه پرې شول، د مرگ او ژوند خبره شوه او په دې لړ کې موږ مهاجر شولو، زيات وخت مو په غرونو کې تېر کړ او بيا پاکستان ته مهاجر شولو. (د هجرت او مهاجرت قصې زما په کتاب د واقعيتونو په بهير کې لوستلې شئ). يو وخت مو سره تماس ونيوه ځکه دی هم د خپلې کورنۍ سره بی رابطې شوی و. زما بل ماما محمد نعيم هم مهاجر شوی و او د کبير ماما کورنۍ او مشر ورور عبدالجليل ملنگ لا هم په افغانستان کې وو. دی مو وهڅاوه چې پېښور ته راشي او هم به د ده کورنۍ پېښور ته راشي او د يوبل سره به وگورو. هماغه وو، چې په ۱۹۸۲م کال کې پېښور ته راغی. په پېښور کې د پښتنو د ځينې مشرانو سره د ليدو نه وروسته لا يوه اونۍ نه وه تېره چې د پاکستان د حکومت له خوا ونيول شو. په هغه وخت کې جنرال ضياالحق د پاکستان نظامي واکمن و، د جهادي ډلو طرفداری يې کوله. هغه په پاکستان کې او هم د افغانانو په منځ کې د ملي ډلو او کسانو د رشد سخت مخالف و. په دغه وخت کې ما په پېښور کې د يو امريکايي پروفيسر سره د انتروپولوجي ريسرچ کاوه.

ډاکتر کبير تقريباً اتلس مياشتې د پېښور په سنټرل جيل کې بندی و او حتی د خپلې کورنۍ سره يې هم ليده کاته نه کېدل. د ده سره به موږ هغه وخت ليده چې دی به يې هره اونۍ اتکړي په لاس د کچرو مجسټريټ

(قاضي) ته راوست، او موږ به د لرې نه ليده او که کله به چې د سپاهيانو مزاج ښه وه او د چايو په نامه به مو يو څو روپۍ ورکړې نو د دې لاره به يې برابروله چې يو څو خبرې ورسره وکړو. د ده ګناه دا وه چې ولې يې د پښتنو د مشرانو سره ليدنه کتنه کوله. د پېښور په سنټرل جېل او بالخاصه په لومړيو شپو او ورځو کې چې موږ ته د ده د بندي کېدو د ځای درک نه و معلوم، د پېښور په بالاحصار کې شکنجه شوی و او په تورو خونو کې کوټه قلفي و. په پېښور کې د جرمني قونسل به هره اونۍ سنټرل جيل ته د ډاکتر کبير ليدو ته ورتلو، ځکه دی د المان غږ راډيو کارکوونکی و او موږ ته به يې اطمينان راکوه چې نن دی که سبا، دی به خلاصېږي. په دې نن سبا کې اتلس مياشتې ووتلې.

کله چې د پاکستان حکومت د جرمني په منځګړيتوب تصميم ونيوه چې ډاکتر کبير راخلاص کړي؛ نو موږ ته يې احوال راولېږه چې د ده پاسپورټ راوړئ چې دی موږ له پاکستان نه وکاږو او جرمني ته يې لېږو. ما د ده پاسپورټ چې موده يې تېره شوې وه، واخيست او اسلام آباد ته مې د جرمني سفارت ته يوړ چې موده يې تمديد کړي. د جرمني سفارت ډېر ښه وضعيت وکړ او ډېر ژر يې پاسپورټ تمديد کړ. دا ۱۹۸۴ م کال و، دی يې له زندانه خوشې کړ، خو کور ته د تلو اجازه يې ورنه کړه او کورنۍ يې ورسره د لږې شېبې لپاره د پېښور په يوه هوټل کې وليدل، زما بل ماما محمد نعيم او زه ورسره اسلام آباد ته لاړو او په هوايي ميدان کې مو ورسره خدای په اماني وکړه. د حالاتو د خرابېدو له امله بيا زموږ رابطه

سره منظمه نه وه او يوازې کله کله به مو د ده کوم ليک تر لاسه کړ. ما ته يې وويل چې جرمني ته راشه او که جرمني دې خوښ نه و نو بېرته تللی شې او ژبه به خو ياده کړې خو موږ هم د جهاد او د افغانستان د آزادۍ په ولولو کې غرق وو؛ نو جرمني ته مې د تګ زړه ښه نه کړ او پلار مې هم راته اجازه نه راکوله.

په ۱۹۸۷م کال کې چې ما د امريکا غږ راډيو لپاره د محلي خبريال په توګه کار کاوه او هم د بلجيم د کمپنۍ مرستيال وم، په يوه رسمي سفر امريکا ته لاړم او د امريکې نه د راتګ په وخت کې بلجيم ته د دوه اونيو لپاره لاړم. ما د کبير ماما سره اړيکه ونيوله چې که بلجيم ته راشي نو ښه به وي ځکه په هغه وخت د اروپا ټولنه نه وه جوړه شوي او د ويزې مشکل و. کبير ماما د بلجيم د ليژ ښار ته زما د ليدو لپاره راغی او نيت مو و چې هالينډ ته لاړ شو. خو دا چې د ده سره نقشه نه وه نو څو ساعته مو د ليژ په ښار کې سرګردانه تېر کړل چې بالاخره د شپې يوه بجه شوه نو راته وې ويل چې، ما به بېرته زما د کوربه کره کښته کړې، دی به بله اونۍ راشي، بيا به هالينډ ته لاړ شو. هغه وخت لوګزامبورک، هالينډ او بلجيم د بنيلاکس په نامه يوه ګډه ويزه درلوده. کبير ماما يوه اونۍ وروسته بيا بلجيم ته راغی او د هغه ځای نه د هالينډ روتردام ته لاړو. په لاره مو ښې قصې وکړې او شپه مو سره يوځای تېره کړه. په سبا دی بېرته جرمني ته لاړو او زه د پېښور په طرف وخوځېدم. يوه خبره چې ما ورته وکړه هغه دا وه چې پېښور د ځوانانو لپاره او د ده د اولادونو د زده کړې لپاره برابر

چاپېريال نه لري اوکه خپله کورنۍ جرمني ته راولې نو ښه به وي. ده راته وويل چې زه به پيسي درلېږم او څوک چې سبق وايي مرسته ورسره کوه خو که دوی دلته راولم نو دوی بيا د وطن او خپلو خلکو په درد نه خوري.

په هرحال دی له خپلې کورنۍ نه ليرې پاتې شو ځکه پېښور ته راتللی نه شو او افغانستان کې جنګ روان و. په ۱۹۹۰ م کال زه امريکا ته لاړم او په ۱۹۹۲م کال کې جرمني ته د ده د ليدو لپاره لاړم. يوه اونۍ مو سره يوځای تېره کړه، دويچې ويلې راډيو مو وليده او د کولن پوهنتون مو چې ده په کې هلته خپله دوکتورا اخيستي وه، وليده. د ده ژوند ساده و او د ده کوټه د ډېروافغانانو، پښتنو او خپلوانو لپاره دېره وه. ډېر بحثونه مو د وطن د حالاتو په اړه وکړل او ترې د تګ په وخت کې مې ورته بيا تکرار کړه چې د افغانستان حالات معلوم نه دي نو ښه به دا وي چې خپله کورنۍ جرمني ته راولې. ده راته ښه وکړه او له هغې نه وروسته يې لومړی خپله مېرمن او دوه زامن نسيم ستوری او ايمل ستوری جرمني ته بوتلل.

په ۱۹۹۶م کال کې چې کله د سوات افضل خان لالا، د بېنظير بهټو په کابينه کې د شمالي علاقه جاتو وزير و، ډاکتر کبير ستوری يې رسمي مېلمه کړ او پس له دولس کلونو يوځل بيا پاکستان ته راغی. په دغه وخت کې زه هم له امريکا نه پاکستان ته د خپلې کورنۍ د ليدو لپاره راغلی وم. د اسلام آباد هوايي ډګر کې ورته خان لالا په خپله هرکلي وواېه او بيا د خان لالا کور ته لاړو. شپه مو هلته وکړه او د هغه ځای نه د خان لالا سره

سوات لاړو. د سوات نه وروسته چارسدې ته راغلو او د ولي خان سره مو وليدل. همدا شان مو په اکوړه خټک کې د اجمل خټک سره وليدل. يوه مياشت يې په پاکستان کې تېره کړه او بيا بېرته جرمني ته لاړ. په دې وخت کې طالبانو کابل نيولی و او سياسي بحثونه ډېر ګرم وو. ولي خان وويل چې پاکستان خو د طالبانو حمايت کوي خو په حقيقت طالبان د پاکستان لپاره ډېر خطرناک دي ځکه د طالبانو ځاله خو په پاکستان کې ده او دلته شل زره مدرسې دي.

اخر ځل زما په خيال چې په ۲۰۰۵م کال په مني کې ما کبير ماما وليده چې زه جرمني د مونشن ښار سره نږدې د اوبر امرګاو په سيمه کې د ناټو تعليمي مرکز کې د لکچر لپاره تللی وم او يو دوه شپې مې د ده سره هم په ويسلنګ ښارګوټي کې وکړې. په همدې پېره راته د ده کورنۍ وويل چې کبير ماما ستا خبره منې او که تشويق يې کړې چې د زړه عمليات وکړي نو ښه به وي. ما چې ورته دا خبره ياده کړه نو ده راته عملي دلايل وويل چې د زړه عمليات زما لپاره فايده نه لري او د زړه عمليات يې ونه کړ. په همدې وخت کې يوه شپه نا وخته چې تقريباً يوولس بجې به وي نو راته يې وويل چې خوريه ځه بهر به ووځو او قدم به ووهو او ازاده هوا به تنفس کړو. د ويسلينګ په ښار کې مو قدم واهه چې يو ترافيکي څراغ ته ورسېدو او انتظار مو کاوه چې څراغ شين شي او موږ د سرک نه پورې وځو، په دغه وخت کې ده راته وويل چې خوريه! زما تقريباً څلويښت کاله وشول چې زه په جرمني کې اوسېږم، دلته مې لسانس، ماسټرې او

دوکتورا واخيستله او د دې خلکو په ژوند، کلتور او ژبه هم ښه پوهېږم خو ما ته داسې ښکاري لکه چې ما دلته څلوېښت ورځې تېرې کړې وي او هيڅ مې زړه دلته نه دی نښتی. بله خبره يې راته دا وکړه چې ده يو وخت فکر کاوه چې افغانستان ته به ځي، ښه کتابونه به ليکي او په اکاډميک ډگر کې به ډېر کار کوي خو زياته يې کړه چې زموږ د پښتنو ژوند داسې کارونو ته چمتو نه دی ځکه اکاډيميک کارونه ځانته فکر او ژوند غواړي او موږ هيڅ وخت ځانته کېږو نه، نو اوس هره ورځ په دويچې ويلې راډيو کې د خپل رسمي کار نه دوه درې ساعته زيات پاتې کېږم او يوڅه ليکم. که واړه کتابونه هم وي بايد چاپ يې کړم او اوس وخت کې لوی لوی کتابونه هسې هم څوک نه لولي. ده وويل چې د شعرونو ويلو نه زما مطلب دا دی چې دا د پښتو شعرونه هنرمندان ريکارډ کړي او د پښتنو په کورونو کې يې خلک واوري. بله مهمه خبره يې راته دا وکړه چې ده زما يادښتونه ليدلي وو نو راته يې وويل چې خوريه دې پسي مه گرځه چې ښه تحقيق او ريسرچ وکړې او بيا کتاب چاپ کړې نو ښه به دا وي چې خپل يادښتونه منظم کړې او چاپ يې کړې. په دی وخت کې ما د کورنيوچارو د وزارت د معينيت نه استعفا ورکړې وه او زيات شخصی يادښتونه راسره وو نو ما هم ورته لستوڼي راونغښتل چې، خپل يادښتونه چاپ کړم او دا دی اوس زما اته کتابونه چاپ شوي او درې نور چاپ ته تيار دي خو يوازې يو کتاب چې د بېړنۍ لويې جرگې په اړه و، هغه کبير ماما وليد او نور يې ونه ليدل. کاش چې دی ژوندی وای او زما

دا نورې ليکنې يې هم ليدلې واى ځکه دى د علمي کارونو په ارزښت پوهېده او همېشه به يې زه تشويقولم؛ خو ژوند همېشه نيمګړى دى او د انسان امېدونه نه پوره کېږي، الله تعالى دې هغه وبخښي او جنت فردوس دې يې نصيب شي. انا لله وانا لله راجعون.

پورتنۍ مقاله روهي وېبپاڼې، تاند وېبپاڼې او پژواک خبري اژانس هم خپره کړه

http://www.taand.com/archives/٦٧١٦٨

http://www.rohi.af/fullstory.php?id=٤٤٧٤٨

http://goo.gl/Dal١MB

د ننګرهار پوهنتون د رئيس ببرک مياخېل سره ليدنه:

١٠ اپريل ٢٠١٦م کال، ننګرهارپوهنتون، جلال آباد

نن مو د ننګرهار پوهنتون رئيس پوهندوى ببرک مياخېل سره، د دغه پوهنتون د محصلينو د چارو مرستيال استاد نعيم سروري او اداري مرستيال صاحب سره ډېر ښه او تفصلي مجلس درلوده چې څنګه سره د Peace Educationپه اړوند همکاري وکړو ترڅو دا مضمون د پوهنتون د نصاب جز وګرځي او په عملي توګه محصلين يکې برخه واخلي. د ننګرهار پوهنتون مشرتابه په دې اړه پوره لېوالتيا وښودله او ژمنه يې وکړه چې دا پروګرام به په لومړي سر کې په پنځو پوهنځيو کې تطبيقوي. زه شخصاً د ننګرهار پوهنتون د نوي مشرتابه نه مننه کوم چې د ننګرهار پوهنتون په

چاپېریال کې یې فزیکي بیارغاونه، تدریسي او تشکیلاتي چارو کې پوره مثبت تغییر د پخوا په پرتله راوستلی دی.

۱

دوی ته دې الله تعالی نور هم توفیق ورکړي چې خپل ولس او خلکو ته خدمت وکړي او د پوهنتون چارې سمې کړي. د یو هېواد د پرمختګ لپاره اساسي بنسټ سم تعلیمي نظام دی. پوهنتونو کې د معیاري او د موجوده حالاتو سره مناسب زده کړې خورا مهمې دي. د ما سره زما د دفتر همکاران حمیدالله ناطق صاحب او رفیع الله ستانکزی صاحب هم ملګري وو.

په پارلمان کې د کونړ د وکيل حاجي سخي مشواڼي عمل غندل:

۱۳ اپريل کال ۲۰۱۶م، کابل

نن د کونړ وکيل حاجي سخي مشواڼي د انکشاف دهات وزير، انجينر نصير دراني له خوا په دې متهم کړ چې ګوندې ده د يوې پروژې نه شل سلنه کميشن غوښتلي دي. کله چې د انکشاف دهات وزير د استجواب له پارلمان ته راغي نو حاجي ظاهر د ننګرهار ولايت استازی چې لومړی مرستيال دی، رياست د ولسي جرګې کوي او عرفان الله عرفان دويم منشي د حاجي سخي خبرې قطع کوي نو دی راپاڅېږي او عرفان الله عرفان د ګرېوان نه نيسي. هغه ورته وايي چې ته پوه شه او وزير دې نو منډه اخلي او د وزير ميز ته ورځي او په هغه باندې ګوزار کوي. زه لومړنی کونړی وم چې د حاجي سخي دا عمل مې په کلکه وغانده او په فيسبوک کې مې وليکل:

نن زه د يو کونړي په توګه د يو کونړي وکيل عمل په پارلمان کې چې په يو وزير ګوزار کوي، په کله غندم. پارلمان د دليل او منطق ځای دی نه د جنګ ميدان.

زما دا ليکنه د ډېرو کونړو له خوا تاييد شوه نو بيا ما بله ليکنه په همدې ورځ وکړه:

لنډغر په حکومت او پارلمان کې؟

که تاسې د حکومت او پارلمان هغو غړو ته چې لنډغري کوي لږ متوجه شئ، گورئ چې دوی هغه کسان دي چې په مختلفو مافيايي کړيو کې لاس لري، په غلا، رشوت او چپاولونو يې صرفه نه ده کړې، دوی کوشش کړې چې د خپلو سيمو مخور او تعليميافته طبقه وځپي او بيا د خپل قوم او ډلې د حقوقو په شعارونو نور هم ځانونه چاق کړي. دوی نه د ځان په ابرو دي او نه د وطن. زما افسوس هغه تعليميافته کسانو ته دې چې دوی لا اوس هم د لنډغرو حمايت اوصفت کوي. زما په اند اوس د لنډغرو سيزن دی او ښه خريدار لري. د حکومت مشرتابه هم د لنډغرو په ملا تړلو فخر کوي. (د دې نه يوه ورځ د مخه جنرال دوستم په ارگ د جمهور رئيس اشرف غني ملا په دستمال وتړله او ويې ويل چې موږ ازبکان ستا حمايت کوو. دا ښه کار دی چې ازبکان د جمهور رئيس حمايت وکړي خو دوستم د لومړي مرستيال په توگه بايد د حکومت ملاتړ وکړي خو داعمل د تلويزيون په ځپو خپور شو چې ډېر نمايشي او بې خونده و او هسې تصنعي بڼه يې درلوده)

يوه قصه مې راپه ياد شوله:

کله چې ما د کورنيو چارو په وزارت کې کار کاوه، د شينډنډ يو لنډغر(قوماندان   امان الله د زيرکوه) چې اوس خدای بخښلی دی، يوه ورځ مو وزارت ته راوغوښته او (د هرات د والي اسمعيل خان سره مو په ميز کښېناوه) او ما فکر کاوه چې دی به په ټولو حالاتو پوهېږي، د ښه او بد فرق به کولی شي او موږ به ورسره مرسته وکړو چې د هرات په محلي

حکومت کې برخه ولري او د منطق او دليل له لارې به د خپلو خلکو حقوق ترلاسه کړي. خو ده همدا يوه خبره کوله چې زه د پښتنو حقوق غواړم او رياستونه نه غواړم. نو ما ورته وويل چې په شعارونو او يوازې جنګ حقوق نه غوښتل کېږي ترڅو ته کومه معقوله طرحه ونه لرې. بل تا ته چا دا حق درکړې چې تاسې د يو لوی قوم استازيتوب په خپله سيمه کې وکړئ.

بريالي عمرزي صاحب راته وليکل:

جناب مياخېل صاحب زما سلامونه او نېکې هيلې ومنه.ستاسو د دې ليکنې څخه داسې جوتېږی چې په خپلو پرونيو څرګندونو پښېمان ياست ولې په دري ژبه کې يو متل چې وايی ماهی را که هر وقت از آب بگيری تازه است.

ما ورته وليکل چې:

پيښمانه نه يم خو د هغوی دی هم پوښتنه وشي څکه د فراه وکيل څه ونه کړل همداسې په مزار کې د عطا او دوستم ډلو د مظاهرو له امله خلک زخمنيان او مړه شول. زما خبره دا ده چې که جدي او مناسب برخوردونه ونه شي ستونزې نورې هم زياتېږي.

په فيسبوک کې مې بله ليکنه په سبا وکړه:

يوه بله خبره!

پرون خو ما د کونړ د وکیل دا عمل په داخل د پارلمان کې وغندلو. ایا دا خبره به څوک سپینه کړي هغه وکیلانو چې له پارلمان بهر یې پولیس وهلي او خلک یې زخمیان کړي، چا ترې پوښتنه کړې او که نه؟

یو مشر سپین ږیری مریض و او د مرګ انتظار یې کاوه، نو زوی ورته ویلي و چې پلاره! زموږ د چرګو هګۍ چا پټې کړي دي. پلار یې ورته ویلي و چې د هګیو د ورکېدو پوښتنه وکړئ. زوی ویلي وچې اوس به د هګیو په سر د چا سره څه جنګ او جنجال کوو پرېږده غوږ به پري نه ښورو. څو ورځې وروسته یې زوی ورته ویلي وو چې ولا زموږ چرګې هم چا پټې کړي دي. پلار یې ورته ویلي و چې د هګیو پوښتنه وکړئ. زوی ورته ویلي وو چې موږ د چرګو خبره کوو او ته وايې د هګیو پوښتنه وکړئ. زوی یې بیا د چرګو پوښتنه نه وه کړه نو څو ورځې وروسته یې غوا چا پټه کړه نو بیا یې پلار خبر شو او زوی ته یې وویل چې د هګیو پوښتنه وکړئ. زوی یې فکر وکړ چې د پلار یې اعصاب خراب شوي دي ځکه چې موږ ورته وایو چې غوا ورکه شوې او دی وايي چې د هګیو پوښتنه وکړئ. پلار یې ورته وویل زویه! زما اعصاب خراب شوي نه دي خو که د هګیو پوښتنه مو کړې وای نو ستاسې چرګان او غوا به چا نه پټولای. غل هم فکر کړی چې ته شوده او بوده سړی یې او د څه شي پوښتنه نه شي کولی نو غوا یې هم درنه یوړه. که حکومت په اوله کې د هغو وکیلانو، زورمندانو او قانون ماتونکو سره لږ په جرأت برخورد کړی وای نو هیڅا به په پارلمان کې دننه او نه د پارلمان نه بهر د خلکو توهین،

قتل، غارت، لوټ او داسې نور جرايم کړي واى. دا سلسله په پخواني حکومت کې او هم په اوسني حکومت کې دوام لري، بېلګي يې ډېري زياتي دي.

سلطان محمد الياس سلطانزی راته وليکل:

مياخېل صاحب خفه کېږه مه دا وزيران هم د سړي زامن نه دي تاته بهتر معلومات شته دی دا چې په تېرو وختو کې تا هم په اوچتو چوکيو کار کرى دی ته او خداى تا په خپل وخت کې د معين او د مشاور په صفت کار کړی دی.؟ تا د خپل ولايت کنړ ته او بيا خاص کنړ ځوانانو ته د وظيفی د پيدا کولو کوم اقدام کړی؟ نه هيڅ د مشوانې طر فداري نه کوم هغه څه چې کړ ي ښه يې کړی زموږ استازی دی زموږ په رايو دې مقام ته رسيدلی دی دا کار ما او تا کړی چې موږ رايه نه وی ورکړې ولې به نن داسې بده پېښه رامنځته کيده. نن چېهر ځوان ګورې له ما نه نيولې تر نورو ځوانانوپورې هر وزارت ته چې ورشو د وظيفې عريضه مو په لاس کې وي او وکيل صاحبان مو هم ده غوږه نيولي وي، وزير صاحب په چوکۍ ناست او خو ښه چلن و کړي ورته ووايې ته خلاص يې نور موږ پوه شه او ستا دا کس زه به يې مقرر کړم خو اخرې خبر ته به راشم همدا وزير به درته ووايې سبا دومره بجی راشه چېورشی بيا به سکرتر صاحب به ووايې که پنحه زره دالر ورکولی شی نو ښه او که نه يې شی ورکولی لار دې وهه همدا وکيلان د وزيرانو په مذهب پوهېږي..

ما ورته په ځواب کې وليکل:

سلطانزی صاحب! اول خو زه په انتقاد خفه کېږم نه. که معقول و او زما نیمگړتیا په نخښه شي نو خوشالیږم او خپل ځان به اصلاح کړم. دا زما د ژوند تگ لاره ده.راغلو ستاسو خبری ته که په زرهاو نه وی نو په سل گونو کسان ما مقرر کړی او روزلي دي. دویمه خبره دا ده چې قضاوت هغه وخت سړی ښه کولی شي چې کافي معلومات ولري. ما د وه کال په وزارت کې کار کړی چې یو کال مشاور وم او بل کال معین وم. دا ۱۱ کاله پخوا و هغه وخت دومره کم امکانات و چې لس موټرو د خرید لپاره وزارت بودجه نه درلوده او د پولیسو معاش ۱۸ ډالره و. دوه کاله موږ ووهل چې وزارت ته بودجه پیدا کړو. بیا هم د تحکیم ثبات پروکرام موږ پیل کړ او یوازې په کونړ کې ما شپږ ولسوالي جوړکړي، دوه کاله مبارزه زموږ په حکومت کې دننه او هم بهر روانه وه چې زما د کورنیو چارو وزارت کتاب که ولولئ نو بیا به ان شاالله سم قضاوت وکړئ. زه د افغانستان معین وم او د افغانستان په کچه ارزونه کولی شئ. بل دا چې ما په داسې وزارت کې چې منبع د فساد وه کومه بدنامې کونړو ته نه ده راوړی او نه څوک ویلي شي چې ما د چانه رشوت اخیستي دی او یا مې د خیانت د جوال خوله د چا سره نیولې وي. په هرحال زه چې څه کوم هغه زما مسوولیت دی او هر څوک چې لږ لږ خپل وطن او خلکو ته کار وکړې بهتره ده، په یو بل به احسان نه کوو.

سلطانزي صاحب بیا ولیکل:

مياخېل صاحب زه په تا انتقاد نه کوم فکر کوم چېتاسو په خپل وخت کې چې د يو افغان په حيث ډېر کارونه کړي دي امکان لري زه به پوره معلومات پيدا کړم او ستاسې په حضور کې به يې کېږدم. خبره اصلی زموږ د وکيل صاحب وه هغه ما مخکې ذکر کړې وه هغه چې کوم کار کړی د خپل شخصی غرض لپاره به يې نه وي کړی. کېدای شی د ملت د ستونزو په درد درد من شوی وي او داسې غلط عکسل العمل يې وښوده دا چېزموږ ډېری وکيلان په قانون نه پوهېږي چېيو چاته د قانون له مخی قناعت ورکړي بس د زور نه کار اخلي. په همدې ځاي به يې پرېږدو کنه زموږ گناه زموږ ده چې رايه مو ورکړې ده

په هر صورت، راځم ستاسو کارنامو ته رښتيا به ووايو تاسو به په فساد کې لاس نه لری او سوک چېفساد کوي کېدای شي د هغوی مخه تاسو هم نيولي وی.نن چې زه تاسو سره په دی بحث کوم دا هم ستاسو د نيک اقدام نتېجه ده دنن نه دوه لسيزی وړاندې تاسو د خاص کونړ ليسه زموږ ځوانانو پر مخ پرانيسته او د وخت نه د گټې اخيستو نه موږ بيا خپلو ټولگيو ته روان شو. نن چېموږ څه زده کړي ستاسې برکت دی که نه موږ به اوس د جهل او ناپوهۍ په لمپو کې شپې او ورځې تېرولې.رالنده به يې کړم تاسو ته زه ډېر احترام لرم زموږ شمله يې دا چېتاسو په خپلې ولسوالۍ کې يو فرهنگي اداره پرانسته ډېر خوښ شوم که د الله ج رضا وه بيا به له نږدی نه وگورو او په ټولو ادارو باندی به بحث وکړو. که ستاسې د لاسه پوره وه ډېرو ادارو کې به تغيير راولو ستاسې په همکارۍ يوه خبره رايادە شوه

کېدای شي ډېر دوستان پرې خفه هم شي که دا ليکنه وگوري او يا يې څوک يې تر غوږو ورسوی. ډېر بد به راباندی ووايي.چې دی ليوني ته گوره په خاص کونر ولسوالۍ کې ډېر داسې مکاتب شته دی چېټاسې به هم پرې خبر ياست چې دوه۲/ وخته تدريس کوي يو ځاي معاش د دولت له بوديجې اخلي او بل معاش د سويدن کميټې نه اخلي ډېر ځوانان گورو چې درې، څلور او پنځه کاله کېږي چې د پوهنتون نه فارغ شوي او تر دی ساعت پورې بې روزگاره دي که په دې برخه که کوم اقدام تر سره کرئ الله ج به ډېر زيات اجرونه درکړي نور دې په لوی رب العزت سپارم بريالي اوسی په خپلو چارو کې...

ما يې په ځواب کې وليکل:

مننه! بحث به کوو ځکه هدف مو اصلاح ده او زه بيخي نه خفه کېږم. که ولس زموږ آباد او تعليميافته وي نو زه پرې خوشاله کېږم. ما په کراتو ويلي چې څه مې تر وسې پوره وي کوم به يې او دا زما مسووليت دی او څه طمعه نه لرم کنه ۲۲ کاله دمخه خو ما مزدوري کوله او منصب مې نه درلوده اما دخپلې مزدورۍ نه مې دخاص کونړ مکاتب چلول نه مې ان جې او درلوده او نه بل تجارت خو که هر څوک لږ لږ څه وکړي اخر تری درياب جوړېږي. د ليدو په هيله

۱۶ اپريل ۲۰۱۶م کال مې په فيسبوک کې وليکل:

نن مازديگر مو په هغه جرگه کې برخه واخيستله چې د انکشاف دهات وزيرنصير دراني صاحب په کورکې چې گڼ شمېر قومي مشرانو،

دولتي چارواکو او مخورو له خوا جوړه شوې وه. د جرگه هدف د چارشنبه په ورځ د وکيل سخي مشوانۍ له خوا په پارلمان کې د نوموړي د احساساتي او عجولانه برخورد په اړه وه او وکيل سخي مشوانۍ خپله ملامتيا ومنله. دا ښکاره کوم پلان شوي ښکاره نه وه چې سياسي، قومي، سمتي او يا د پارلمان او حکومت ترمنځ کومه ستونزه وه. درانۍ صاحب په خپلو خبرو کې وويل چې د کونړ شريفو خلکو د بل هرچا نه دا عمل زيات غندلی او دې د ټولو کونړو د احساساتو نه منندوی دی. موږ هم د وکيل مشوانۍ دا عمل چې په خپله گناه يې اعتراف وکړ وستايه.

که پورته بحث ته متوجه شو نو د سم افهام او تفهيم په پايله کې روغه جوړه وشوه او دا موضوع نوره جنجالي نه شوله. خو بيا هم بعضې کسانو ليکل چې ده ته بايد سزا ورکړل شي حال دا چې ولسي جرگه په خپله پريکړه کې وکيل مشوانۍ د لسو ورځو لپاره د پارلمان نه اخراج کړ.

نو ما بيا وليکل:

هرعمل جداجدا محاسبه کېږي. که يو چا پرون بد کار کړی وي او نن ښه کاروکړي نو پرونی عمل ته يې بد او نني عمل ته يې ښه بايد ووايو. که داسې ووايو چې پرون دې بد کړي نو ته نور ښه کار مه کوه او ستا د نن ورځې ښه کار هم د غندلو دی ځکه پرون تا بد کړي دي نو دا سمه نه ده او په دې توگه بيا موږ نه شو کولای چې په کور او ټولنه کې اصلاحات راولو. د ټولنې سره برخورد زموږ بايد داسې وي لکه پلار چې د اولاد سره برخورد کوي. که زوی بد کار وکړي نو پلار ورته نصحيت کوي چې

زويه نن دې بد کار وکړ سبادا بد بيا ونه کړې. جزاګانې هم دخفيف او تأديبې ډول نه پيل کېږي او شديد يا اشدمجازات ته رسېږي.

عجيبه قضاوتونه په فيسبوک کې ګورم؟

۱۸ اپريل، ۲۰۱۶م کال کابل

چا چې د چا سره په ګيلنه اوبه ښنبلي دي

د هماغو ملاترکوي کورکورانه

سياست او ملګرتوب

او کاکګې سره ګډوډه ده

عقيده هم د ملګرتوب

په تله تلل کېږي

اقتصاد او تجارت هم

په اصولو نه بلکې په ملګرتوب روان دی

او همداسې نور.......

يو خوا هندو سترې خدای نا راضه

او بل خوا هم عجيبه خلک

هندو زوړ شو مسلمان نه شو

همدی ته وايي د عقيدې

او سياست کمزوري

همدی ته وايي

د کمونيکيشن خلا
او همدې ته وايي
چې اهداف رانه ورک دي
او ملي خطر نه پيژنو
د سوکړوکو او سبو جنگ و
په منځ کې دل شول
د مرچکو غوندې لعلونه
وطن وسو او ملت غرق شو
موږ لا اوس هم په الف زر آ
او ب زر به کې يو
گاونډيان په کومه خوا روان دی
دنيا په کومه خوا روانه ده
او موږ په کومه خوا
په فضل د مولا هرڅه به جوړ شي

د کتاب د ورځې په یاد:

۲۳ اپريل ۲۰۱۶م، کابل

پرون مو د خاص کونړ په ولسوالي کې د شاه محمود مياخيل فرهنگي او ټولنيز مرکز کې زما د نوي کتاب د مخکتنې په موقع د څلور مختلفو عنوانو(ځوانانو لپاره دحقوقي پوهاوي کتاب، ټولنيز ژوند په اسلام کې، د

وطن معماران او درېيمه زاويه) د کتابونو ۸۰۰ ټوکه د غونډې په ګډونوالو او ځوانانو وويشل. د کتاب د ورځې په مناسبت مو همدومره د وسي پوره وه.

مننه او کورودانی:

۲۲ اپريل ۲۰۱۶م کال، خاص کونړ

پرون د کونړ ولايت د خاص کونړپه ولسوالۍ کې زما د نوي کتاب (درېيمه زاويه: فيسوکي ليکنې او خاطرې) د مخکتنې غونډه وه. په دغه غونډه کې د قومونو او قبايلو د چارو محترم وزير محمد ګلاب منګل، د همدغه وزارت سياسي معين ليکوال، اديب او شاعر څېړوندی عبدالغفور

لېوال، د ننگرهار د پوهنتون رئيس پوهندوی ببرک مياخېل، په پارلمان کې د کندوز استازی انجنير کمال ساپی، استاد نعمت الله کرياب، استاد هجرت الله اختيار، استاد عبدالبصير سباوون، قاري ضياالرحمن ضيا، سناتور رفيع الله حيدری، محمد انور سلطاني، شفيق الله شاداب، شاعر شرافت مياخېل، استاد نقيب الله خپلواک، احمدالله ارچيوال، د علومو د اکاډمۍ غړيو عبدالقيوم زاهد مشواني او عبدالظاهر شکيب، روح الله انوری، فضل واحد افکاري، ملنگزي، خان ولي سالارزی، ډاکټر محمديونس بارگامي، ميرويس وردک، عبدالوکيل آټک، شاعر رمضان صايم، د لغمان د ولايتي شورا رئيس طاوس خان او گڼ شمېر نورو ځوانانو، قومي مشرانو، ليکوالانو، اديبانو، شاعرانو او د علم او فرهنگ مينه والو برخه درلوده.

که د علم او فرهنگ او هم د خپلو خلکو او وطن سره مينه نه وي نو دومره اوږد سفر څوک د يوې غونډې لپاره د کابل، لغمان، ننگرهار، او د کونړ د نورو ولسواليونه په اوسنې شرايطو کې نه کوي. زه د هر يو د راتگ نه په ځانگړې توگه د زړه له کومې مننه کوم او موږ ته يې وياړ راوبښه.

دا کتاب د شاه محمود مېاخيل د فرهنگي او ټولنيز مرکز له خوا چاپ شوی دی.

د ثور اومه او اتمه:

۲۷ اپریل ۲۰۱۶م کال، کابل

دوه بنې وې او مېړه يې ترې سخت په تکليف و. د يوې نوم عايشه و او د بلی گله. نو ده به ويلي چې:

نه عاشه ښه ده اونه گله   بلا دی وخوري يو تربله

نه اوم د ثور ښه دی او نه اتم   بلادی وخوري يو تربله

اوس پرى هم نه پوهېږو څکه د دواړو تحولونو اهداف انترناسوناليستي و او حال دا چې د يو هېواد حريم او ځمکه د يو چا ملکيت دی او د يو چا په ملکيت تجاوز د غندلو دی. راځي چې دا خپل ملکيت وساتو او چې خپل ملکيت مو د هر ډول مرضونو نه وساته نو بيا به ټول ارامه او سوکاله ژوند ولرو. د آباد او سوکاله افغانستان په هيله!

د پورته کامنت په اړه په لس گونو دوستانو زما خبره تاييد کړې وه؛ خو

نظيف زيرک راته ليکلي وو:

مياخېل صاحب، تاريخ به هيڅکله ۷ او ۸ ثور هېر نه کړي، ځکه ۷ د ثور د طاغوت او باطل ورځ وه او ۸ ثور د حق او قربانۍ ورځ وه، د مجاهدينو څخه بايد اول کمونستان او خلقيان ډېر ۷ د ثور وغندي ځکه دوئ غولول شوي و او دغه ۳۸ کاله غميزه هم د هغوئ د کودتا لامل ده، که اتمه ده او که اومه = يوه رڼا او بله تياره ده

مايې په ځواب کې وليکل:

زيرک صاحب سلامونه!

موږه او تاسې ټول د جهاد په صف کې شريک و او قربانۍ مو ورکړې دي. البته په چا احسان نه کوو. مسايل سره بايد ګډ نه کړو. زما په ليکنه کې د جهاد کلمه نه ده ذکر شوې. دا ډېر اوږد او تفصيلي بحثت ته اړتيا لري چې د فيسبوک له لارې نه شي کېدلی خو بحث ځکه په کار دی چې موږ بايد واقعيتونه ومنو اوپه کل کې درته يوڅو نقطي په ګوته کوم.

د ظاهرخان او داود خان په حکومتونو کې پاسپورټ اخيستل ډېر سخت کار، خارج سره د افغانانو روابط ډېر محدود و، يوه ورقه دې هم بې له حکومت د اجازې چاپ کولی نه شوه او داسې نور. زموږ محصلين که شرق ته تللي، که غرب ته او يا اسلامي هېوادونو ته نو د دوی سره د خپل وطن او خلکو د رشد او انکشاف او تحصلي سطحي د لوړيدلو فکر و. خودوی هم د هماغه ملک د سياسي انګيزو د اغېز لاندې راغلي و که هغه سوسيالستي مفکوره وه، که امپريالستي مفکوره وه که اسلامي وه او يا نيشنالستيکي مفکوره وه. په هغه وخت کې نورو هېوادونو کې او هم په افغانستان کې د وروسته والي علت او موجب د وخت دکتاتوري نظامونه و اود هرې ايډيالوژۍ پيروانو به د وروستوالي علت پړه به په يو بل اچوله. د جوانان مسلمان او يا ځوانو مسلمانانو ډلې مشران د داود خان په وخت کې پاکستان ته لاړول او د هغه ځای نه تربيه اومجهز شول او د افغانستان حکومت پرضد يې عمليات پيل کړل يعنې دا مسئله د ۷ د ثور نه مخکې وه .

کله چې خلقيان راغلل دوی ډېرې سهوې او حتی جنايتونه وکړل او دا د تاريخ جز دي. که ايډيالوژي ترې لرې کړو نو دوی هم د مجاهدينو ډلو په شان په څو ډلو ويشل شوي و، د اډيالوژي په نيلي سپاره و او په غير اهاګانه توګه يې خپل وطنوال ووژل، د دوی کورونه يې وران کړل او داخلي جګړو ته يې زمنيه مساعده کړه او د پردو لاسونه په پوره توګه افغانستان ته راوغځېدل.

مجاهدينو ډلي هم هماغه څه وکړل چې دوی کول. ډېر افغانان په پاکستان کې لا درکه شول، داخلي جنګونه يې په خپل منځ کې وکړل او چې قدرت ته ورسېدل نو د کابل جنګونه او جنايتونو نه سترګي پټولې نه شو. ډېر کسان د پاکو احساساتو قرباني شول.

د شوروی اتحاد د سقوط نه مخکې او هم وروسته، د بهرنيانو لپاره او په خاصه توګه لويو ستر قوتونو لپاره ايډيالوژي د اقتصادي ګټو وسيله وه که نه مارکسيزم او امپرياليزم دوه جدا اقتصادي نظامونه و. د شوروی اتحاد د سقوط نه وروسته، اوس ايډيالوژي ډېر لږ اهميت لري او مسئله ټوله اقتصادي ده. دا چې دومره تحولات په دنيا کې راغلل او دومره قرآنې مو ورکړې، زموږ سرونه بايد لږ د دنيا په سياست خلاص شي چې څنګه موږ کولای شو، خپل اقتصادي ګټې وساتو او دا ولس د فقر او غربت نه وژغورو. افغانستان اسلامي هېواد دې او اسلامي هېواد به وي خو که فقير وي نو بيا موږ داسې کارونه کوو چې هغه د اسلام د عقيدې سره هيڅ سر نه خوري او هره ورځ موږ او تاسې په لس ګونو داسې مسايل ګورو چې

حتی هغه کسان چې ځانونو ته د اسلام ټيکه داران وايې هم د اسلام پيروي نه کوي. وطن جوړول ملي انګېزه او حاکميت د قانون غواړي ترڅو اجتماعي عدالت د يو باثباته نظام لپاره تامين شي. په درنښت

د يومعصوم ماشوم اختطاف او شهادت:

۲۹ اپريل ۲۰۱۶م کال، کابل

قاري ضياالرحمن ضيا د خپل فيسبوک په پاڼه ليکلي وو او دا عکسونه يې خپاره کړي وو:

اناالله واناليه راجعون

چې د بل په درد دردمند شي درد هغه دی

د خپل ځان په درد حيوان هم ښه پوهېږي

د دې خبر په اوريدو مې سخت ټکان وخوړ، غيرله ژړا او دعاکولومې بله هيله نشته، ظالمه ځنګه دې په دې تنکي ګلاب د مرګ زړه کېدلو، دالومړی پېښه نده خو دا دا پوستې او انځور دومره شريک کړئ چې ان تر ولسمشره ورسېږي،ترڅوعاملين يې عاجل ګرفتار اوپه اعدام يې محکوم کړي!

دا کوچنی اباسين نومېږي، د نهه خويندو يوازېنی ورور و چې له ننه درې مياشتې وړاندې د کابل له کارته نو نه يوې ډلې انسان تښتونکو وتښتاوه او په بدل کې يې له کورنۍ څخه د سل زره ډالرو غوښتنه وشوه، خو کورنۍ يې دومره پيسې نه درلودې، وروسته يې د لاس يوه ګوته غوڅه او کورنۍ ته يې راواستولې و خو... بيا هم پيسې پيدا نه شوې او بل اخره ظالمانو نن په بې رحمۍ سره په شهادت ورساوه.

کورنۍ ته يې د زړه صبر غواړم

ياالله ج ته مو نور د ظالمانو د ظلم او دسيسو وساتې، امين ثم امين
ما د فيسبوک په خپله پاڼه دا پورته عکسونه او ليکنه شريکه کړه او وليکل:

وحشت هم حد لري دا انسانان ځناور شوي او هر غل او قاتل بايد اشد مجازات شي تر څو نور عبرت ترې واخلي. د ظالمانو سره صله رحمي د ظلم حمايت دی.

کور ودانی او مننه، د حاجي صاحب فاروق ساپي نه:

د مې مياشتې لومړۍ نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل

زه د حاجي صاحب فاروق ساپي نه يو نړۍ مننه کوم چې د شاه محمود مېاخيل فرهنگي او ټولنيز مرکز سره يې ۱۰۰۰ امريکايي ډالره مرسته وکړه او دا مرسته به د کتابخانې په الماريو ولگول شي.

که څه هم زه نه غواړم چې د مرکز په نوم د دوستانو نه مرسته وغواړم ځکه څه چې زما په وسه پوره وي هغه به کوم خو بعضې خپلوان او دوستان چې د نږدې نه له ما سره په اړيکه کې دي غواړي چې په دې مرکز کې له ما سره په خپله خوښه او مينه برخه واخلي، زه د دوی د مرستو نه منندوی يم او د دوی نوم به د مرکز په مجله کې چې (وستل) نومېږي او په هرو درېو مياشتو کې به خپرېږي نشروم.

د (وستل) نوم د علومو اکاډمۍ د غړي څېړنوال عبدالقيوم مشوانې وړانديز و او نن د کابل راډيو او ټلوېزيون د عمومي رئيس زرين انځور په

مشوره خوښ شو او دا به د شاه محمود میاخېل د فرهنګي او ټولنیز مرکز نشریه وي.

د پکتیا له فرهنګي ټولنو نه مننه:

۷ مې ۲۰۱۶م کال، کابل

پرون د پکتیا ولایت فرهنګي ټولنو لکه د سمون کلتورې ټولنې، د پکتیا پریس کلب، د لویې پکتیا فرهنګي مرکز، د پکتیانیو خویندو د همغږي مرکز، د مصور بنست، د مدار ویپ پاڼې، د پکتیا د پوهنتون استادانو او محصلینو، لیکوالانو، ادیبانو او شاعرانو، د پکتیا پوهنتون په تالار کې، زما لپاره لمانځغونډه جوړه کړې وه. په دغه غونډه کې چې په سل ګونو خویندو او ورونو ګډون کړې و، زه د دې غونډې د ټولو ګډونوالو او ترتیب کوونکو نه نهایت زیات مننه کوم چې زما د کارونو او لیکنو ستاینه یې وکړه. ما دومره څه نه دې کړي لکه چې څومره زه دوی وستایلم، زموږ یې قدرداني وکړه او د پکتیا د دود او دستور سره سم یې شمله زما په سر کړه. د پکتیا فرهنګپال ولسونه په خپله قدرمن ولسونه دي چې د نورو قدرداني کوي.

دا غونډه چې د کیفیت او کمیت په لحاظ درنده غونډه وه، د غونډې ځانګړې او مهمه برخه دا وه چې دا غونډه د قومي او سمتي ساحې نه بهر وه چې د هېواد د نورو سیمو او ولایتونو نه ګڼ شمېرو لیکوالانو او په وطن مینو اشخاص ګډون په کې کړی و او په ملي مسایلو بحث وشو.

په دې غونډه کې د لوګر قدرمن او هڅاند والي صاحب محمد حليم فدايي، د جمهور رئيس د ټولنيزو چار ارشد سلاکار استاد لعل پاچا ازمون، د فراه پخواني والي شېرزاد صاحب، د لوګر پخواني والي اقبال عزيزي، د ودان افغانستان ګوند مشر محمد يار صاحب، د پکتيا د اطلاعاتو او فرهنګ رئيس شفا مشفق صاحب، د پکتيا د ولايتي شورا پخواني رئيس ښايسته جان احدي صاحب، د پکتيا پوهنتون استادانو او ژورنالستانو ګډون درلوده. زه د پکتيا د پريس کلب نه مننه کوم چې د غزل ماښام يې د شېرالله مراد صاحب په ياد برابر کړی و او ډېره ښه مشاعره وه او ما ترې ډېر ښه خوند واخيست

چې زموږ د ولسونو احساس لا مړ نه دی او ان شاالله د افغانستان راتلونکې ډېره روښانه وي. زه په خاصه توگه د داؤد تپان صاحب او سمیع الله پیوند صاحب نه مننه کوم چې د

خپلو ملګرو سره یې د نورو هلو ځلو ترڅنګ فزیکي سټریا ډېره وګاللــه.

د غونډې ګډونوالو ته ما څلورسوه جلده کتابونه ډالۍ کړل خدای دې وکړي چې د دوی د لوستلو یوځه تنده پرې ماته شي. په اخره کې مې د ګډونوالو او د پوهنتون محصلینو سره عکسونه وویستل او هم مو د پکتیا ولایت محترم والي صاحب نصرت سره د هغه په دفتر کې وکتل.

د غزل شپې ماښامنۍ غونډې انځور

[http://www.pajhwok.com/en/۲۰۱٦/۰۵/۰۷/special-gathering-pays-tribute-miakhel-paktia](http://www.pajhwok.com/en/2016/05/07/special-gathering-pays-tribute-miakhel-paktia)

د لوګر والي صاحب محمد حلیم فدایي د پورته غونډې په اړه د لوګر ولایت په فیسبوک پاڼه لیکلي و:

ترټولو لوی فاتح هغه دی چې خپل ځان فتح کړي:

یاده خبر د لوګر والي محمد حلیم فدایي د پکتیا ولایت مدني ټولنو، ژورنالستانو، لیکوالانو او د پوهنتون استادانو له خوا د هېواد وتلي لیکوال او سیاستوال شاه محمود میاخېل په نمانځغونډه کې وکړه، یاده غونډه چې د پکتیا پوهنتون د غونډو په تالار کې جوړه شوې وه، د لوګراو لغمان پخواني والي محمد اقبال عزیزي، د فراه پخواني والي شېرزاد، د ولسمشر مشاور لال پاچا ازمون د هېواد له بېلابېلو ولایتونو څخه راغلو لیکوالانو او د قلم خاوندانو او د پکتیا پوهنتون محصلینو ګډون کړی و.

د لوګر والي محمد حلیم فدایي یادې غونډې ته په خبرو کې د شاه محمود میاخېل د خدمتونو یادونه او ستاینه وکړه، والي وویل جګړه په دوه ډوله ده یو بالقوه او بله بالفعل جګړه ده، چې موږ په بالفعل جګړه کې ښکیل شوي یو او بالقوه جګړه چې نسلي، فرهنګي او معلوماتي خلا رامنځته کوي د جګړې خطرناک ترین ډول دی چې شاه محمود میاخېل د جګړې په مقابل کې د جهاني تجربو څخه د ځان وخت او ټولنې مدیریت تربل هرچا څخه په ښه ډول کړی دی.

والي وویل تر څو چې یو انسان د خپل لس سانتي متره مغز او یو نیم متر بدن فتح نه کړای شي نو ټولنه او جهان نه شي فتح کولای، او که چېرته د خپل ځان لپاره لرلید ونه شو ټاکلی، نه شو کولای د هېواد لرلید وټاکو.

موږ باید د مشرانو د نوم او تصویر غځولو لپاره نه بلکې د هغوی د فکر غځولو لپاره کار وکړو.

همدرانګه فدایي د پکتیا ولایت د ټولو مدني ټولنو، لیکوالانو او ژورنالستانو څخه مننه وکړه او دغه ګام یې وستایلو.

په غونډه کې اقبال عزیزي، استاد لال پاچا ازمون، لیکوال او شاعر عبدالمحمد محمد یار او د پکتیا د ولایتي شورا د پخواني رئیس سربېره د پوهنتون استادانو، قومي مشرانواو لیکوالانو هم د شاه محمود میاخېل د هېواد لپاره د کارونو ستاینه وکړه او د د اسې غونډو جوړول یې وستایل.

غونډه کې شاه محمود میاخېل هم خبرې وکړې او د غونډې جوړونکو څخه یې مننه وکړه.

په پای کې د لوګر والي او یوتن قومي مشرله خوا د پکتیا د مدني ټولنو له خوا برابره شوې لونګۍ او ستاینلیک ورکړل شو.

د لوګرپه ولایت کې د محترم والي محمد حلیم فدایي د کارونو یاودنه او ستاینه:

۷ مې ۲۰۱۶ م کال، کابل

پرون مو د پکتیا ولایت ته د تګ په مهال د لوګر ولایت مرکز وکوت او غرمه مو د لوګر محترم والي محمد حلیم فدایي صاحب سره تېره کړه. د لوګر محترم والي یو کال وړاندې د والي په توګه وټاکل شو خو په دې لنډ وخت کې او په لږو امکاناتو سره ده د ولایت مقام، استوګنځی او ماحول

ته دومره تغيير ورکړي دی چې ما هيڅ فکر نه کاوه ځکه دا ولايت ما مخکې ليدلی و چې چندان خونده يې نه وه. د دې نه سربېره، د اميرابدال د غره سره يې ښه تفريحي ځای جوړ کړی او ان شاالله چې که دا وني غټې شي نو د لوګر او هم د نورو ولايتونو او په خاصه توګه به د کابل ولايت اوسيدونکو ته ښه د تفريح ځای وی. لوګر ډېر تاريخي ولايت دی اما چا ورته سم کار نه دی کړی سره له دې چې ډېر لوړ پوړي چارواکي يې درلودل. د سراجي مؤلف چې د ميراث مهمه برخه ده لوګری دی، اميرابدال او حسن ابدال سره ورونه و، يعقوب چرخي صاحب، غلام حيدرخان چرخي، عبدالمالک عبدالرحيم زی او داسې نور او د اوسنې حکومت به خو خبرې نه کوو چې د ټولو سيمو نه لويه ونډه په حکومت کې لري.

د فدايي صاحب د ټولو نه مهم ابتکار د ۷۲۶ کلونو نه وروسته د صرف بهايي چاپ په نوې بڼه او په پښتو ژبه دی او دا يې د لوګر ولايت ټولو مدرسو ته ويشلی دی. موږ په مکتب کې ضرب او ضربا ډېر وايه خو په معنی يې نه پوهېدو. دا د عربی ژبې ګرامر دی چې افعال يې په وهلو پيل کېږي. دا چې موږ د عربې ژبې په ګرامر کې طالبانو او شاګردانو ته وهل په مغزو کې ږدو؛ نو د اوسني تدريسي مېتود سره سم کار نه دی او فدايي صاحب د ضربه کلمه په خدمه بدله کړې او د شاګرد او طالب په مغزو کې بايد د وهلو په ځای بايد خدمت کېښودل شي. فدايي صاحب نه مننه چې يوسل او پنځوس جلده دا نوی کتاب يې موږ ته ډالی کړ.

يو څه چې مهم وو، هغه دا وو چې د ولايت د دفتر په ساحه کې ښايسته جومات چې ۲۵۰ کسه پکې ځايېږي جوړ کړی او دا جومات به د شهيد ارسلا جمال په نوم ونوموي. ارسلا جمال د لوګر ولايت محترم والي و چې د اختر په ورځ په جومات کې په شهادت ورسېده.

په افغانیت افتخار:

۹ مۍ ۲۰۱۶ م کال، کابل

په دې عکس کې دې قدرمن او سپېڅلي افغان ته وګورئ چې په يوې لرې پرتې سرحدي ولسوالۍ خاص کونړ کې د خپل وطن بيرغ وربانديې ځومره ګران دی چې د خپلې کراچۍ په څنډو يې لګولی او افتخار پرې کوي. دی د خپل ولس او خپل وطن سره خيانت نه کوي او خپلو اولادونو ته حلال رزق ګټي او په خپل افغانيت افتخار کوي.

اوس دا راته ووایاست چې دی قهرمان دی او که يو وزير، والي، رئيس، مامور، وکيل، معلم او بل دولتي چارواکی چې هم معاش لري اوهم د دولتي امکاناتو نه ګټه اخلي اما د دې ټولو امتيازاتو د پاسه له خپل ولس او خلکو سره خيانت کوي. خپله دنده په صداقت نه اجرا کوي او د دولت د ضعيفه کولو لپاره په هيڅ نه شرمېږي. داسې دولتي چارواکو ته چې د خپل ولس او وطن سره خيانت کوي، دوی ته د دې سپېڅلي افغان په پرتله شرم او خجالت په کار دی.

د ځوانانو، متوسطو او زړو نسلونو ترمنځ بايد تړاو موجود وي:

۱۰ مۍ ۲۰۱۶ م کال، دوبۍ هوايي ډګر

پرون ماښام په يو ډېر ښه محفل کې وم چې ځوان ديپلوماتان، دولتي چارواکي او د مدني ټولنو غړو پکې برخه درلوده. دا دوستانه محفل، چين ته د افغانستان د نوی سفير جانان موسی زي په وياړ جوړ شوی و. په محفل کې شايد د ټولو نه زما عمر زيات و. که څه هم په افغانستان کې د ځوانۍ عمر معلوم نه دی چې يو څوک د کوم عمر ترمنځ وي چې د

ځوان لقب ورته ورکړل شي خو اکثره ګډون کوونکي د پيغمبرۍ عمر ته نږدې وو. سوال دا دی چې په دې وختونو کې همدا يو شعار ډېر زيات عام شوی او د هرکاره و په خوله دی چې د ځوانانو نه بايد کار واخيستل شي او ځوانانو ته بايد موقع ورکړل شي.

د پرنسيب په لحاظ دا سمه خبره ده خو په عين وخت کې دا ډول شعارونه ټولنه نوره هم تقسيموي ځکه يو نسل د بل نسل سره تړاو ته سخته اړتيا لري او موږ نه شو کولای چې د دې تړاو اهميت ته په کمه سترګه وګورو. ځوانانو ته په کار ده چې هم د خپلو مشرانو احترام وکړي او هم بايد د دوی د تجربو نه ګټه واخلي تر څو موږ يوه سالمه ټولنه ولرو چې د هرنسل کسان پکې خپل ځای وګوري. که د ځوانو نيالګو سمه روزنه ونه شي نو دا نيالګي يا وچيږي او يا حاصل د ميوې به يې ډېر کم وي. خدای دې وکړې چې زما خبره په ځوانانو بده ونه لګيږي ځکه د دوی خبرې په ما بدي نه لګيږي.

الله تعالی انسان ته څومره عقل ورکړی دی:

۱۱ مې ۲۰۱۶م، ويرجينيا، امريکا

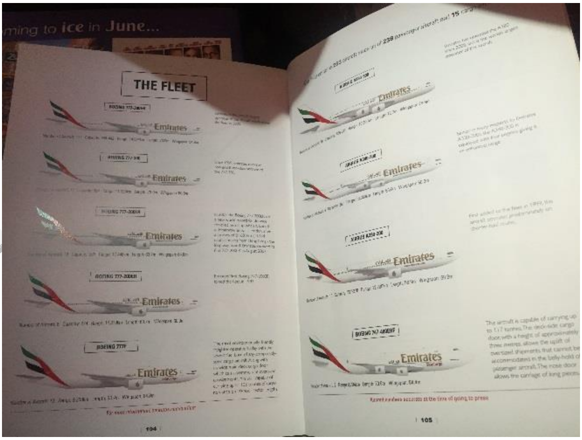

پرون د دوبۍ نه امريکا ته په ايربس ۳۸۰-۸۰۰ الوتکه کې د لومړي ځل لپاره

راتلم چې د دنيا د سورليو د الوتکو د ټولو نه لويه الوتکه ده چې د سر نه ترلکي او د وزرونو ترساحې پورې د دې الوتکې مساحت ۷۹.۸ X ۷۲.۷ دی يعنې ۵,۸۰۱.٤٦ متره مربع کېږي چې تقريباً درې جريبه ځمکه کېږي. دا دوه منزله الوتکه د ۶۱۵ سورليو ظرفيت لري چې سورليو ته د درې وخته خوړو ترخنګ تشابونه او نور سهولتونه تر شاوره پورې لري. دا الوتکه تر ۱۵،۰۰۰ کيلومترو پورې فاصله بې له دمې وهلی شي او موږ يې په ۱۴ ساعتونو کې واشنګټن ته راورسولو. په عکس کې د دې الوتکې ترڅنګ د اماراتو د شرکت د نورو الوتکو تفصيل هم کتلی شئ.

ما ويل چې الله تعالی انسان ته څومره عقل ورکړي چې دا درې جريبه الوتکه يې د سورليو اوسل ګونو بکسونو سره په هوا روانه کړې ده. ما ته د کونډې د زول د فلم صحنې راپه ياد شولې چې د افغانستان د ښارونو او اطرافونو ترمنځ د ژوند واټن يې په دې فلم کې ډېر ښه تمثيل کړی دی. د افغانستان او د دنيا د نورو ملکونو ترمنځ تفاوت همدومره دی، چې څنګه د کونډې زوی په خپل فلم کې تمثيل کړی دی. موږ لا اوس هم د فيل په غوږ کې ويده يو او په جنګ افتخار کوو. زما په اند، نه اسلام د کشف او انکشاف مخه نيسي او نه انسانيت. بېځايه ارادي او غيرارادي جنګونو، بېځايه غرور او تش په نامه شعارونو زموږ حالت داسې کړې دی چې د آسيا په هېوادونو کې افغانستان د ټولو نه وروسته پاتې هېواد دی.

د پورته پوست په اړه ډېرو دوستان ښه او مثبت نظرونه پوست کړي وو خو يو تن د وحدت افغان په نامه چې مستعار نوم يې دی لږ متفاوت او انتقادي پوستونه کړې وو، چې غواړم کټ مټ، زما او د ده پوستونه دلته رانقل کړم:

افسوس دی چې همدې مشرانو چې اوس خلکو ته د نورو خلکو د الوتکو صفتونه کوي همدوی خلکو ته د جهاد فضايل بيانول. دی مشرانو خپله په امريکا او اروپا کي ژوند غوره کړ او د دې بدبخت وطن خلکو ته يې جهاد جهاد ياداوه. اوس چې دا خلک په داسې الوتکو کي سفرونه کوي علت يې دا دی چې دوی خپل خلک بدبخته کړل. په هغوی يې جهاد وکړ، هغو ته يې ونه ويل چې په بچيانوباندې تعليم وکړي بلکي هغو ته يې وويل چې جهاد وکړي. نو اوس تاسو ووايې د يو مجاهد ملت نه نور څه تمه کېدای شي. د مجاهد ملت بيوزله ښځې په لاس ګاړو کي د تورخم په دروازه کي بندي ولاړې وي او جهادي مشران يې په لويو لويو الوتکو کي سفرونه کوي. خدای به دا ملت له دی هم بدتر کړي چې داسې مجاهد مشران لري او د مجاهد مشرانو پيروي کوي.

ما ورته په ځواب کې وليکل:

وحدت افغان صاحب! خبره دا ده چې هرنظام که په هرنوم وی او اجتماعی عدالت پکې نه وی نو خلک تری فرار کوي. د هغه وخت درژيمونو نه فرار په خپله خوښه نه و، دا فرار وروسته د مجاهدينوپه وخت کې، هم د طالبانو په وخت کې او اوس هم دوام لري.

دطياروصفت منحيث چکر او طياره کې د تگ لپاره نه دی کړی هدف مې
دا دی چې موږ بايد د خپلو استعدادونو نه کار واخلو نه دا چې دفرار
زمينه ورته مساعده کړو. دامريکا يو راز د ترقی همدا دی چې د نورو
هېوادونو نه استعدادونه جذبوی. موږ خو د نورور هېوادونو نه
استعدادونه نه شو جذبولې خو خپل استعدادونه رانه هم فرار کوي. دا
مسايل او زموږ ستونزې په عاطفی برخوردونو باندې حل کيدی نشی.
ترڅو موږ داحساساتو په عوض منطقی او سم خورد د خپلو ستونزو په
اړوند ونه کړو زموږ ستونزې به په خپل حال پاتې وی او ورځ په ورځ به
زياتيږي.

ده بيا وليکل:

د ناسمو رژيمونو سره سياسي مبارزه هم کېدای شي يواځې دا نه ده چې
بی سواده خلک يې د نورو د گټو لپاره د جهاد په نامه راوپاروه او وطن
پری له يو مخه خراب کړه. که دا مشران په حقه واي نو دی ته به يې هم
فکر کړای واي چې د پاکستان په مرسته د وخت د حکومت را پرځول او
د هېواد ورانول د خلکو او هېواد په گټه نه وو. دا جهاد افغانستان دفاع
پاکستان او د هېواد د ورانولو په بيه د جهادی مشرانو او قوماندانانو گټې
پکې وي. د ډاکتر نجيب حکومت چې مجهزه اردو او منظم حکومت يې
درلود همدې جهادي ټيکه دارانو د جهاد تر نامه لاندې رانسکور کړ. هغه
سړي ډېري ناری وکړې چې راځي روسان تللی دي راشی نوري دنيا ته
وگوري خلک څه کوي او موږ څه کوو. هغه سړي ۲۸ کاله مخکې

خلکو ته وويل چې راځي چې وطن ته ترقي ورکړو، سوله وکړو او پر مخ لاړ شو. خو د جهادي بامبړانو ګټې په دې کې وې چې دا وطن ښه زپ زپ کړي اود وطن ښځې يې بيا پاکستاني ډاکټر ته په لاس ګاړې کې رواني وي. فکر وکړي که ۲۸ کاله مخکې خلکو د هغه سړي خبره منلې وای اوس به موږ په ډېر ښه حالت کې وای البته جهادي مشرانو به دومره شتمني نه لرلای.

ما ورته په ځواب کې بيا وليکل:

کله چې د نظام واکداران اعتبار د لاسه ورکړي نو بيا سمه خبره يې هم څوک نه مني. بله مهمه خبره دا ده چې زموږ ولس همېشه په تيارو کې ساتل شوی او پخوانيو مشرانو هم د ځانه ابتکار نه درلوده او نه او ورپسې مشرانو. که زموږ او يا دهغه کسانو چې موږ ورته مشران وايو او کيست يې سرچپه واچوو نو ګورو جې څومره اشتباوی شوی دی. داشتباو تکرار په خپله ديو ملت او دهغه ملتونو د مشرانو ضعف ښايي. موږ اوس ډېرې نيمګړتياوی لرو او په خپلو ناکاميو منحيث ولس بايد اعتراف وکړو.

ده بيا وليکل:

خبره دا ده چې د تاريخ په اوږدو کې زموږ ټول مشران زموږ د خلکو سره اعتبار له لاسه ورکړي وو. د دې خبرې يواځيني علت دا نه وو چې همېشه به مشران مقصر وو او ځکه به نو په وړاندې به يې خلکو بغاوت کاوه. امير امان الله خان غوښتل چې دا ملت د پرمختګ په لور رهبري کړي. د دې ملت د سوکالۍ، پرمختګ او ارامۍ فکر يې په سر کې

ګرځاوه او په همدې موخه يې اقدامات وکړل خو د خارجي کړيو په ملاتړ ځينو په اصطلاح مشرانو لکه ګوډ ملا همدا مجاهد ملت د امير پر ضد راوپاروه او د هغه نظام يې ړنګ کړ. تر هغې راوروسته چې د نظام واکدار شوه وو او که بد نو دا مجاهد ملت ورپسې راپاڅېدلی دی. همدا اوس لويه فيصدي خلک همدا اوسنی حکومت کفري ګڼي او جهاد يې پر ضد فرض ګڼي. پرونې مجاهد نن د حکومت چارواکي دی خو د ځينو نورو په نظر اوس نو دا کافر دی او هغه مجاهد. همدا کار د پرونې حکومت پر وړاندې روان و. نننې مجاهد به سبا د حکومت چارواکي وي او نور مجاهدين صاحبان به يې پر ضد جهاد کوي. ګلبدين وګوره چې تر اوسه پورې يې په همدې کابل کې ګرځېدونکي عادي انسانان د جهاد په نامه ووژل او اوس نو کابل ته راروان دی. جهاد يې بريالیتوب ته ورسېده ځګه دی ته پکي يو څه ورسېدل. برهان الدين رباني به خلکو ته ويل چې مجاهيدن د دې وطن اصلي وارثان دي او هغه چا چې جهاد کړی بايد چوکي ولري. خو د همدې مجاهد صاحب زامن او لورګانې په انګلستان کې رالويېدل. د انګلستان تابعيتونه لري او دلته اوس هم د مجاهد په نامه لوی لوی چوکی د دوی دي. اصلي خبره دا ده چې تر څو پورې د دې بې سواده خلکو استعمالول د جهاد په نامه پای ته ونه رسېږي، تر څو چې د دې ملت بچيان د پوهې په وسله نه وي سمبال شوي دا وطن به همداسې وي. داخلي مجاهدين به يې د خارجي ملاتړو پر مټ همداسې ورانوي. خلک به مو همداسې وروسته پاتې کېږي. هغه ورځ به زموږ خلک د

الوتکو او نورې ټکنالوژۍ په اړه خبرې کوي کله چې د مجاهد په نامه جنګېدونکو ته نه ووایي او ووايي چې موږ خپل وطن جوړوو، تعلیم کوو او پر مخ ځو. بله لاره نشته خو زه چې دې خلکو ته ګورم تر یوې پیړۍ نور پورې هم د جهاد په نامه غولول کېدای شي او د دوی اصلاح حد اقل ۱۰۰ کاله غواړي.

ما ورته بیا په ځواب کې ولیکل:

وحدت صاحب! درسره موافق یم چې تعلیمي سطح باید پورته لاړه شي دین او ایډیالوژي د سیاسي اهدافو او ګټو لپاره وسیله وه او ده. ما پخوانیو پوستونو کې په دې اړه لیکلي دي. یو وخت ما انګلیسي ژبه په پېښور کې ویله او کورسونه مو جوړ کړي وو؛ خو موږ ته به یې ویل چې دا کفري ژبه مه وایه حال دا چې د هماغه کسانو زامن به انګلیش میډیم مکاتبو ته تلل. په هر حال د مشرانو او د دولت د واکدارانو کمال دا دی چې هم انکشافي پلانونه او د تعلیم د سطحې د د لوړېدو لپاره لاره هواره کړې او هم ورته باید د خپل ولس نبض معلوم وي. د امان الله اشتباه همدا وه چې ښه نظر یې درلوده خو ولس ورته اماده نه و. مشران باید د ولس سره داسې په چل وچلبرې لکه د یو ماشوم سره موږ برخورد کوو. د پالیسیو تطبیق همېشه د ولس ملاتړ غواړي که نه هره پالیسۍ ډېره ژر ناکامېږي. در سره موافق یم چې د افغانستان د ستونزو حل کلونه نیسي.

تبصره: د دوستانو سره بحث پوره حوصله غواړي او هدف مې د دومره بحث همدا و چې خپلې ستونزې راوسپړو او خپل نظریات باید په معقوله

توګه مطرحه کړو ترڅو د يو بل سره سم تفاهم وکړی شو او د ټوپک او وژلو په عوض بايد د استدلال او د نظرياتو اورېدلو دود رواج کړو.

په لندن کې د جمهور رئيس غني په وړاندې مظاهرې:

۱۲ مې ۲۰۱۶م کال، ويرجينيا، امريکا

همدا ډلې او ګروپونه چې په تېرو پنځلس کلونو کې په خپله په فساد کې تر ستوني غرق دي نن د جمهور رئيس نه بلکې د ټول ملت سپکاوی کوي. همدا اعتراض په خپل وطن کې فرق نه لري او نه يې چا مخه نيولې ده. که څوک په خپل وطن کې چا ته د اعتراض کولو حق ور نه کړي نو بيا دوی کولی شي چې بهر دا ډول اعتراضونه وکړي. خو دوی د ملت د ګټو پروا نه لري او داسې ښکاري چې د کوم ځای نه همدغه کار ته مؤظف شوي دي. د دوی دا عمل په کلکه د غندلو دی او هر څوک چې د دوی ترشا وي بايد افشا او د حکومت د سياسي قدرت نه لرې کړی شي. (ويل کېږي چې د پاکستان ای اس ای د کوټې يو شمېر هزاره ګان منظم کړي وو چې د جمهور رئيس غني اعتبار په نړيواله کچه راټيټ کړي ځکه د افغانستان او پاکستان

ترمنځ روابط په دې ورځو کې ډېر خراب شوي، د صلحې خبرې په ټپه ودرېدلې وې او پاکستان د طورخم لاره بنده کړې وه)

۱۳ مۍ ۲۰۱۶م کال ويرجينيا، امريکا

په لندن کې چې پرون بعضې حلقو د جمهور رئيس غني توهين وکړ دا د افغانستان توهين و خو دا خبره هم سمه نه ده چې موږ ټول يو قوم ته د گنده خطاب وکړو ځکه په هر قوم کې ښه او خراب شته دی. موږ افغانستان د ټولو لپاره غواړو او هرافغان د افغانستان په داخل کې مساوي او متناسب حق لري. دا چې څوک ځانونه افغانان نه گڼي او د ملت سره خيانت کوي او يا د ملي منافعو پرضد عمل کوي، دا د هماغه اشخاصو ستونزه ده نه د افغانانو او نه د يو قوم او يا افغانستان.

زما يوه وړه غوښتنه د جمهور رئيس غني نه دا ده چې پخوا مې هم ليکلي و، چې مشوره او مصلحت ښه کار دی خو په دې ډول نه چې دا مصلحتونه ملي منافع د پښو لاندې کړي او افغانستان د بې ثباتۍ سره مخامخ کړي. په چوکيو ورکولو څوک خوشالولې نشې او هغه اشخاص چې اهليت او تقوا لري او د ولس په منځ کې ځای لري، بايد په کار وگمارل شي ترڅو د ولس او حکومت ترمنځ واټن ورک کړي. که وزير، والي او ولسوال او يا نور چارواکي د ولس سره خبرې نه شي کولی او د ولس په ژبه نه پوهېږي نو يوازې تخنيکي پوهه په درد نه خوري. دوی به داسې وی لکه چې يو خارجي چېرته لاړ شي اوخپله پروژه تشريح کړي خو دوی د ولسونو په زړونو کې ځای نه شي نيولی.

جمهور رئيس دا ستاسې خوښه ده چې څنګه اداره چلوې ځکه ته د پنځو کلونو لپاره انتخاب شوی یې خو خفه په دې یو چې ستا د ناکامۍ سره افغانستان ناکامیږي او دا ځل ناکامي به د افغانستان تعلیم یافته طبقې ته ډېره قیمتي تمامه شي چې څوک به بیا په تعلیمیافته اشخاصو تر ډېر وخته اعتماد ونه کړي. الله بلا در گردن ملا

زما لور او زوم دواړه د پوهنتون نه فارغ شول:

۱۳می ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

پرون همدا ساعت زما د زوم او ماما زوی نیګیالي یوسفزي د جارج میسن پوهنتون نه په Applied Information Technology کې لیسانس واخیست او نن مې مشرې لور هم د همدغه پوهنتون نه محاسبه کې یعنې Accounting په رشته کې لسانس واخیست. دری خبری ماته مهمي دي:

یو خو دواړو په ډېرو سختو شرایط کې د درې ماشومانو سره زده کړې سرته ورسولې. لور به مې راته همېشه ویلې جې ته تشویش مه کوه اوستا ارمان چې ټول اولادونه به مې هرو مرو لسانس اخلي، پوره کوم. دویم زه د کابل نه د دوی د فراغت په مراسمو کې د ګډون لپاره امریکې ته راغلم. که نه وی راغلی نو دا به مې دلور سره تبعیض وی ځکه د زامنو فراغت ته راغلی وم. زما په اند دا په مور او پلار فرض دي چې زامنو او لورګانو ته یوشان د تعلیم لاره هواره کړي. دریېمه مسئله مهمه دا ده چې په هر ډول سختو شرایطو او عمر کې که څوک اراده او عزم ولري هم تعلیم کولی شی او هم مصدر د خدمت ګرځېدلی شي.

د طلوع ټلوېزیون د تور او سپین په پروګرام کې د حکومت د نظام په اړه زما بحث:

۱۳ د مۍ ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

که څه هم دا مرکه شپږ میاشتې د مخه ثبت شوې وه خو طلوع پرون خپره کړه. زما اصرار دا و چې د نظام یا د حکومت سیستم تغییر د افغانستان مشکل حل کولای نه شي او د دې احتمال زیات دی چې پارلماني سیستم به د جمهوري سیستم نه د افغانستان په موجوده شرایطو کې ډېر متزلزل او د فساد نه ډک وي. د افغانستان ستونزه د مدیریت ده او په هر سیستم کې چې مدیریت سم نه وي هغه نظام د بې ثباتۍ سره مخامخ کېږي. بل دا چې تغییر د سیستم همېشه قیمتي وي او د افغانستان غوندې

غریب هېواد کې نوې نوې تجربې نه شي کېدلی. تاسې کولای شي دا بحث په لاندې ویډیو کې وګورئ.

https://www.youtube.com/watch?v=GCC_nit٣ClI#t=٥٨

د دایکندي د وکیل اسدالله سعادتي مرکه د طلوع نیوز ټلوېزیون سره:

۱۵ می ۲۰۱۶م، ویرجینیا، امریکا

نن د دایکندي وکیل اسدالله سعادتي د طلوع نیوز د ټلوېزیون سره د TUTAP د پروژه په اړه نظر څرګنداوه چې که دا د برق پروژه د دایکندي او بامیان له لارې تېره نه شي نو دا ملي خیانت دی. ما په فیسبوک کې ولیکل:

همدا اوس مې د دایکندي د وکیل اسدالله سعادتي خبرې واورېدلې ده ویل چې دولت خیانت ملي کرده. افسوس د دغه وکیل په حال چې د دولت او حکومت فرق نه شي کولی. که دولت خیانت ملي کړی وي نو مطلب دا چې ملي شورا، حکومت او قضایي قوې ټولو خیانت ملي کړی دی نو که د ټولو قواو فیصلو ته خیانت ملي وایي نو دی هم د دغه خیانت ملي برخه دی او باید محاکمه شي او که ځان نه غواړي چې د خیانت ملي جز وګڼي نو باید د پارلمان نه استعفا ورکړي. همداسې بېهوده بحثونه به یې له موږ سره

د انتخاباتو د اصلاحاتو په کمېسیون کې هم کول چې د دې دا غلطې مشورې د دې باعث شولې چې د پارلمان ټاکنې شاته ولوېدلې او په حقیقت کې عمداً یې غو ښتل چې د دولت اعتبار ته صدمه ورسوي. ستونزه دا ده چې دی د جمهور رئیس د ټیم نه دی او د دویم مرستیال خاص مشاور دی. یوه ورځ مې د دې وکیل صاحب نه پوښتنه وکړه چې ته دومره د ملي او ملیتوب خبرې کوې ایا تا کندهار، مشرقي ولایتونه، لویه پکتیا او حتی کندوز لیدلي دی که نه؟ ده راته په ځواب کې وویل چې نه. نو ما ورته وویل چې همدا علت دی چې ته د ملي او سمتي مسایلو فرق نه شې کولی. که کله موږ ملي مسئله یادوو نو باید په ملي مسایلو اجماع یا توافق د نظر د ټولو سیمو موجود وي.

د قانون د حاکمیت نشتون د افغانستان د سقوط نخښه ده:

۱۶مۍ ۲۰۱۶ م کال، ویرجینیا

د قانون حاکمیت نه تطبیق په یو ملک کې داسې دی لکه چې کوټه ښځېږي او څوک یې غم نه کوي نو بالاخره کوټه کښېني یعنې راغورځېږي او کور د اوسېدو نه وځي. په تېرو څلور لسیزو کې د افغانستان همدا حال دی خوپه تېرو پنځلس کلونو کې د قانون د پښو لاندې کېدل اوج ته ورسېدل. د تېرو څو لسیزو لوبغاړي همېشه د ځان لپاره حقوق غواړي خو دوی هیڅکله په خپلو وجایبو فکر نه دی کړي چې دوی د خپل ولس او وطن په وړاندې څه وجایب لري. که اوس هم د

قانون په تطبیق فکر ونه شي نو د افغانستان اینده راته ښه نه ښکاري. که ملت په دې پوه شو چې دا د قانون ناقضین د دولتي امکاناتو نه کار نه شي اخیستلی نو تاسې باور وکړئ چې همدا تش په نامه مشرانو ته به خپل ولسونه په خپله سزا ورکړي. اوس ولس ځکه څه نه شي کولی چې دوی د حکومت د موقف او مقام نه اول په خپلو ولسونو کې هغه څوک ټکوي چې د دوی لپاره خطر دی.

په پېچ دره کې توره شپه:

د مۍ د میاشتې ۱۸مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، ویرجینیا

که څه هم د کونړ په ځینو ولسوالیو کې نا امني وه خو دا اول ځل دی چې د اسلام، وطن او ولس دښمنانو دا ډوله جنایت وکړ چې درې مکتبونه یې په یوه شپه له منځه یوړل. تر اوسه پورې د کونړ ولایت ټول مکتبونه د زده کونکو د زده کړې لپاره ببرته وو. دا د ولس کار دی چې د دې مکتبونو د ورانولو په عاملینو پسې راپاځي او له منځه یې یوسي ځکه د دوی بچي د تعلیم نه محروم شول. ولس او حکومت باید سره

لاسونه ورکړي او پرې نهږدي چې داسې عمل بيا تکرار شي. دا عادي مسئله نه ده د حکومت او ولس توجه ورته په خاصه توګه په کار ده.

د کونړ د روغتون حالت:

۱۹ مۍ ۲۰۱۶م کال، ويرجنيتا

ښاغلي جاويد ساپي د کونړ د روغتون داسې عکسونه خپاره کړي وو او ويلي يې و چې د کونړ د روغتون وضعه ډېره خرابه ده نو ده د يوناما او د ملګرو ملتو د نورو ادارو سره اړيکه نيولې ده چې د دغه روغتون سره مرسته وکړي.

ما د ساپي په ځواب کې وليکل:

ساپی صاحب په بخښنې سره!

د تېرو پنځلس کلونو پرېمانه پيسو په راتګ سره چې د دې روغتون دا حال دی، د دې نه معلومېږي چې د دغه روغتون او عامه روغتيا د رياست پوره بې کفايتۍ ښايي چې دوی ونه شو کړی چې د دغه روغتون لپاره مرستې جذب کړي او يا د خپلو ناچيزو امکاناتو نه د دغه روغتون ماحول ښه کړي. زما په اند د صحي چارو په اداره کې لومړی جدي بدلون ته اړتيا شته او دا بيا د هغوی کار دی چې د دغه روغتون لپاره مالي مرستې د دولت د بودجه نه او يا د نورو خيريه مؤسسو د لارې لاس ته راوړي.

طارق خان ساپي ليکلي وو:

زه چې ځومره معلومات لرم، د کونړ د روغتيا برخه د يوې کورنۍ په انحصار کې ده. نه يې خپله څه وکړل او نه يې نور پرېښودل.

سنګرمل پښتون ليکلي وو:

په دې روغتون کې دا ځوارلس کاله کېږي چې د يو کور راج دی او د وروسته پاتې والي علت يې همدا دی.

قاهر ساپي ليکلي وو:

دا ښکاره خبره ده چې د کونړ د صحت عامې رياست دا ځوارلس کاله د يوې کورنۍ له خوا غصب شوی دی که پلار يې تقاعد شي نو زوی يې د هغه ځايناستی ټاکل کېږي.

که څه هم ماته معلومات نه و چې د صحي چارو رياست د يوې کورنۍ په قبضه کې دی خو د شواهدو نه همداسې معلومېدل چې د صحي چارو په مديريت کې جدي ستونزه ده ځکه د دغه روغتون حالت داسې خراب دی.

پاکستان همېشه منکر وي چې د طالبانو حمايت کوي:

۲۰ مۍ ۲۰۱۶م کال، ويرجنيا

خدای بخښلي افضل خان لالا د بېنظير بهټو د صدارت په وخت کې په کال ۱۹۹۲م کې د پاکستان په پارلمان کې د طالبانو په اړه ويلي وو؛ هغه به څه شی وي چې هم زېړ وي او هم تريو وي چې نارنج نه وي نو څه به وي. ده ويلي وو چې هيڅوک د پاکستان سره دا خبره نه مني چې ګوندې پاکستان د طالبانو حمايت نه کوي. سرتاج عزيز هم تېره ورځ وويل چې طالبان د کابل د حکومت سره خبرو ته تيار نه دي معنی يې دا ده چې پاکستان خبرو ته تيار نه دی.

رياض احمد نعيمي صاحب ليکلي وو:

مياخېل صاحب! سره د دې چې دا ښرګند حقيقت دی چې پاکستان د طالبانو پوره حمايت کوي مګر نړيواله ټولنه هم په دغه مسئله کې ګونګه ده او هيڅکله يې د پاکستان ځخه دا پوښتنه ونکړه چې ولې مو خپل ګاونډی د اور لمبو ته نيولی، زما پوښتنه دا ده چې آيا موږ به تر کله چوپ پاتې يو او آيا نړيواله ټولنه به يوازې د پاکستان طرف نيسي او موږ به تر قيامته په دغه اور کې سوځو؟ مننه

ما د نعيمي صاحب په ځواب کې وليکل:

نړیوال خپل هدف لري او خپل کار کوي او زموږ لپاره به هیڅکله پاکستان ونه ډبوي. موږ ونه کړای شول چې د نړیوالو د حضور او یا عدم حضور نه ګټه واخلو.

د مدني ټولنې جنګسالاران:

۲۰ مۍ ۲۰۱۶م کال، د ویرجینیا لودن روغتون

په ۲۰۱۰ م کال کې ما دا لاندې مقاله لیکلې وه چې اوس هم د تطبیق وړ ده؛ نو په دغه مقاله کې ما مدني ټولنو ته د جنګسالارانو لفظ استعمال کړی و خو ډېرو راسره دا نه منله اما اوس پته لګېږي چې د مدني ټولنې جنګسالاران چې د اصلي جنګسالارانو ښې لاسونه او وسیلې دي د هغوی نه زیات د هېواد د ثبات او صلح راوستلو لپاره خطرناک دي.

په صوتي، تصویري او چاپي رسنیو کې اوسنی جنګ د مدني ټولنې د جنګسالارانو له خوا د افغانستان پرضد او د افغانستان د خلکو پرضد روان دی او هم دوی د جنګ اور ته لمن وهي. الله تعالی دی ورحمبېږي، هغوی چې ځانونو ته مدني او تعلیم یافته وایي دا یې حال دی نو د غریب او بېسواده ولس نه خو ګیله په کار نه ده.

https://www.cigionline.org/.../۲.../٤/plan-stabilize-afghanistan

هدف مو نه دی ټاکلی اما مبارزه کوو:

۲۰مۍ ۲۰۱۶م کال، د ویرجینیا لودن روغتون

د دنیا او ګاونډیوهېوادونو سیاست زما فکر نه دی خراب کړی خو زما فکر تعلیمیافته افغانانو خراب کړی دی. تر اوسه دوی فکر کوي چې سیاست عاطفي او احساساتي لوبه ده او په یوه غونډه، سیمینار او د جذباتو په اظهارولو هرڅه سمېږي. اما موږ لا په دې پوه نه یو چې سیاست اوږده مبارزه غواړي ترڅو خپل هدف ته ورسېږو. افغانانو لاتر اوسه د خپلې مبارزې لپاره د کورني او بهرني سیاست اهداف نه دي ټاکلي نو څنګه به د دوی مبارزه که په هره ساحه کې وي رنګ پیدا کړي او ښې پایلې به ولري.

د مینجمنټ د اصولو په اساس د پروګرام او پروژې ترمنځ فرق شته دی. که خفه نه شو، موږ لا پروژې عملي کوو خو د پروګرام نه خبر نه یو.

شرافت میاخېل لیکلي وو:

همداسې ده. موږ د راتلونکې اوږد مهالې مبارزې لپاره هیڅ پروګرام نه لرو. کاش چې موږ د لرې راتلونکې لپاره کار کړی وی
لکه د هند وزیراعظم د ډېرش کاله اوږد صبر نه وروسته وزیراعظمۍ ته ورسېد.

له کلي ووځه؛ خو له نرخه مه وځه:

۲۲ مۍ ۲۰۱۶م کال، ويرجينيا، امريکا

په تېرو څلور لسيزو کې چې ما څومره د افغانانو مشران ليدلي دي، دوی همېشه فرصتونه په بحرانونو بدل کړې دي. ښه مشران هغه دي چې بحرانونه په فرصت بدل کړي. موږ ډېر ښه فرصتونه درلودل او لرو يې خو ګټه د فرصتونو نه نه شو اخيستلی.

که رښتيا ووايو، موږ کلتوري او فرهنګي ستونزې لرو او ترڅو چې خپلو کلتوري او فرهنګي ستونزو ته مناسب د لارې حل پيدا نه کړو، نو يوه ورځ به مو د بلې نه بدتره وي. يو سياسي بحران به مو د بل سياسي بحران نه لوی وي او د سيندوړي قوم په څېر به کله يوې څانګې ته لاس اچوو او کله بلې ته، يو بل ته به په ټيټو سترګو ګورو او په درياب کې به غرقېږو.

پښتو کې متل دی چې وايي د کلي نه ووځه خو د نرخه مه وځه. موږ د دنيا په نرخ نه پوهېږو او نه د کلي نه چېرته تللی شو ځکه چې دنيا اوس يو لوی کلی دی او موږ د دې کلي په نرخ نه پوهېږو. نو په دې اساس د افغانانو نه د مسلمان سره ګوزاره کېږي او نه د کافرو سره.

Peers pressure يا د ملګرو فشار او يوه هيله:

۲۴مۍ ۲۰۱۶م کال، ويرجينيا، امريکا

په سوسيالوژي او سايکالوژي علومو کې يوه اصطلاح چې د Peers pressure يا د ملګرو د فشار په نامه يادېږي ډېره مهمه د اغېز وسيله ده. د ملګرو فشار د ماشومتوب نه پيل کېږي چې لومړی د کوڅې د ملګرو سره ناسته ولاړه وي، بيا د مکتب د ملګرو سره او همدا شان د کارو بارو د ملګرو سره ناسته ولاړه وي يعنې په هره مرحله د ژوند کې انسان د ملګرو او همکارانو سره په اړيکه کې وي.

په نننۍ دنيا کې او هم پخوا د ملګرو او دوستانو ناسته ولاړه په يو بل باندې تاثير لري او انسان مثبت يا منفي خواته تشويقوي. په دري ژبه کې هم يومتل دی چې وايي: اګربا ما بنشينی ما شوی و اګر با ديګ بنشينی سياه شوی. نن که موږ په مخدره موادو روږدو ځوانانو ته ګورو او يا هغه ځوانانو چې د جنګ ډګر يې تود ساتلي او د مختلفو ګروپونو سره يو ځای شوي دي، د نورو مسايلو ترڅنګ د ملګرو منفي اغېز په دوی باندې د دې لامل شوی چې دوی انحرافي کارونو ته تشويق کړي.

سوال دا دی چې ايا موږ څنګه کولای شو چې هم د ملګرو سره کښېنو او هم د ملګرو د منفی اغېز نه ځانونه وساتو؟

موږ نه شو کولای چې خپل ځوانان د ملګرو د ناستې ولاړې نه محروم کړو ځکه موږ ټول د ملګرو سره ناستې ولاړې ته اړتيا لرو. زما په اند،

موږ باید خپل ځوانان داسې وروزو چې هم د ملګرو سره ناسته ولاړه وکړي او هم دوی دومره باطني قوت ولري چې د ملګرو د بد اغېز لاندې رانه شي او په عوض د دې، د ښو ځوانانو اغېز باید په خپلوملګرو اضافه شي. که څه هم دا ستونزمنه کار دی ځکه منفي شیانو ته تملایات د مثبتو شیانو په پرتله زیات وي خو ځوانان باید دې ته متوجه کړو چې د دوی مثبت اغېز باید په خپلو ملګرو زیات وي او که مثبت اغېز یې زیات نه وي نو لااقل دوی باید د خپلو ملګرو د منفي اغېز لاندې رانه شي.

دا یوه لویه مسئله ده او موږ ټولو ته په کار ده چې خپل اولادونه، ځوانان، کلیوال، انډیوالان، د مکتب او کار ملګري مثبتو عادتونو ته ته تشویق کړو. تر څو چې زموږ ځوانان او ټولنه مثبت فکر پیدا نه کړي تر هغې پورې به موږ یوه مریضه ټولنه لرو او د مریضې ټولنې نه د ښو کارونو طمعه په کار نه ده. که موږ په لویه کچه څه نه شو کولای، په وړه کچه دا کار د خپلو نږدې ملګرو، دوستانو او همکارانو سره کولای شو او په دې توګه یوه لویه مبارزه به موږ سرته رسولې وي. هیله ده چې هرڅوک په خپل ماحول کې دې مبارزې ته دوام ورکړي. دا ډول مبارزه پیسو او امکاناتو ته اړتیا نه لري.

پيشو تر هغه وي شېخه چې په غوښه نه وي پېښه:

۲۵ مۍ ۲۰۱۶م کال،و ويرجينيا، امريکا

نن مې يو پوست وليد چې قضاوت يې راته سم نه ښکاري نو ځکه دا لاندې پوست ليکم.

په تېرو کړو به قضاوت تاريخ کوي خو زه په حال خبره کوم. په هر گروپ، ډله او قوم کې ښه او خراب، صادق او خاين، پاک او رشوت خور شته دی. د پخوانيو رژيمونو ډېر دولتي مامورين پاک کسان وو اما اوس د هماغو رژيمونو مامورينو ته چې لاره هواره شوې، نه هغه پاکي شته او نه هغه صداقت او که سمه سروې وشي نو همدا کسان په امنيتي ارگانونو کې زيات نفوذ لري او د ټولو نه هم دوی په فساد کې زيات غرق دي .که د دوی ژوند ته په تېرو پنځلس کلونو کې نظر واچول شي، د دوی په ژوند کې دومره فرق راغلی چې هيڅ تصور نه شي کېدلی اما يو شمېر اوس هم در په در دي. قضاوت نشم کولی که دوی ته قدرت په لاس ورشي ايا دوی به هم پاک پاتې شي که نه. همدا شان د مجاهدينو، طالبانو او يا په وروستيو رژيمونو کې هم داسې کسان شته دی چې په هيڅ يې صرفه نه ده کړې اما ډېر کسان د همدغو ډلو نه ځانونو ته ډوډۍ هم نه شي پيدا کولی.

وايي پيشو تر هغه وخته پورې شيخه وي چې په غوښه نه وي ورپېښه. نو په دې توگه ماته ډله ييز قضاوت سم نه ښکاري او په هر چا قضاوت

باید د هر شخص په شخصي اعمالو وشي نه دا چې موږ ټول په یو شان د قضاوت په مجموعي غشو وولو.

موږ په ټولنه کې د ګلونو ګلدستې ته اړتیا لرو:

۲۷ مۍ ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

ډېر دوستان داسې فکر کوي چې ټول افغانان دې په یوه لاره لاړ شي، ټول دې یو قسم فکر وکړي، ټول دې د حکومت د هر کار نه بې له دلیله ملاتړ وکړي، د مخالفو نظریو د هر نظر سره باید بې دلیله مخالفت وشي، که د چا د ذوق او سلیقې سره خبره برابره نه وي هغه خبره دې بې دلیله وغندل شي، ټول دې د رنګرېز په یوه خم کې د رنګ شویو جامو نه ځانونو ته یوشان جامې جوړې کړي، د ټولنې ټول وګړي دې په یو شان ژوند ولري، قیافه او وزن د ټولو باید یوشان وي، همدا شان د خبرو او حرکاتو ټول کړه وړه باید یوشان وي او داسې نور....

دا ټولې ښې خبرې دي خو شون نه لري. موږ باید ځانونو ته په خپلو فکرونو کې داسې موخې ونه ټاکو چې عملي کېدای نه شي او نه د داسې ټولنې په فکر کې اوسو چې تر اوسه یې بېلګه په دنیا کې نه شته دی.

لکه څنګه چې په ټولنه کې د ډېرو منظمو ودانیوجوړول ښه کار دی همدا شان د ډېرو منظمواحزابو او ټولنو جوړول هم ښه کار دی. د نظریاتو اختلاف او د متبادل نظریاتو اظهارول هم ښه دي. اما ستونزه دا ده چې موږ مثبت فکر نه کوو، څوک چې راسره مخالف نظر لري، په هغوی

پسي ټوپک رااخلو، هغه وژنو، توهينوو يې او له منځه يې وړو. چېرته چې زه نه اوسيږم، هغه ځای او مکان، مکتب او سرک بايد وران شي، که زه د کوم شي نه ګټه نشم اخيستلی نو نور دې هم بايد ترې ګټه وانخلي او داسې نور منفي فکرونه.

که موږ په خپل فکرونو کې مثبت تغيير راولو او د مثبت رقابت لپاره په ټولنه کې لاره هواره کړو دا کومه ستونزه نه ده چې موږ دې په ټولنه کې د زياتو نظرياتو، حرکتونو او ټولنو په درلودلو سره د ستونزو سره مخامخ شو. لکه څنګه چې هر ګل ځانته بيل رنګ او بوی لري همداسې هر نظر او رنګ ځانته بيل خوند لري او د ټولو رنګونو او بويونو نه ښه ګلدسته جوړيدې شي.

پښتو نړيواله ورځ:

۲۹ می ۲۰۱۶م کال، دالس هوايي ډګر، واشنګټن ډي سي

پښتو ژبه او پښتونولي دوه جلا ځيزونه دي نو د پښتو ژبې د نړيوالې ورځې د لمانځنې سره دوه وړانديزونه :

اول دا چې ژبه ژوندۍ پديده ده اما زموږ زيات پښتانه ليکوالان داسې فکر نه کوي او غواړي چې پښتو ژبه مړه کړي ځکه د نورو ژبو د لغاتونو د استعمال سره احساساتي ستونزه لري. دا چې موږ وايو ژبه ژوندۍ پديده ده نو په نورو پرمختللو ژونديو ژبو کې هره ورځ نوی لغاتونو هغو ژبو کې داخليږي او په همدې ډول يو تعداد لغاتونه د

استعمال نه وځي. يا په بل ډول د ژبې يو شمېر لغاتونه په مؤقتي يا دايمي توګه مري او په عوض کې يې يو شمېر نور لغاتونه محيط زيږوي.

دويمه مسئله، پښتونولی هم ژوندی دود دې ځکه ارزښتونه هم د وخت دشرايطو سره تغيير کوي. زياتره پښتانه داسې فکر نه کوي او ارزښتونو ته د مړي په سترګه ګوری. موږ ته په کار ده چې ښه، مؤثره او ګټور ارزښتونه وساتو او غير ضروری او غير مؤثره ارزښتونه چې زموږ د ژوند د وروستوالي سبب ګرځي او ټولنې ته زيان رسوی، دخپل ورځنې ژوند د ارزښتونو نه وکاږو.

زما په اند موږ بايد پښتو او هم پښتونولي ژوندې وساتو او پرې نږدو چې دواړه رانه مړه شي. په همدې اميد د پښتو نړيواله ورځ دې تاس ټولو ته مبارک وي.

د فيسبوک د مخترع مارک زوکربرګ مصاحبه په فضا کې له هوانوردانو سره:

۲ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

دلچسپه ويډيو ده او دلچسپه بحث دی. د هرچا به تری جلاجلا برداشت وي خو زه هم درسره دا لاندې څو ټکې په مختصره توګه شريکوم.

اول: ښځه دوی په مثبت فکر دغه ځای ته ورسېدل. د اوس لپاره کار نه کوي خو د راتلونکې لپاره کار کوي. دوی زموږ په شان نه دی چې په هرې خبرې او فکر ته په منفی سترګه ګورو.

دويم: د دنيا په گوټ گوټ کې ښځگه د نورو ساينس دانانو سره اړيکه لري او د يو هدف لپاره کار کوي. دوی د مختلفو ملکونو د ساينس دانانو سره چې مختلفي ژبې لري ښځگه افهام او تفهيم کوي. دوی زموږ په شان نه دي چې يو بل وژنو. دوی هم د يو بل د وژلو دورې تېرکړي دی خو څه گټه يې ترې نه ده اخيستې اونن د يو بل سره تفاهم کوي او د بشريت د رفاه لپاره کار کوي. په همدې اپولو کې درې کسه روسان، يو انگليس اودوه امريکايان سره ژوند کې او د يو بل سره په شريکه کار کوي.

دريېم: دوی د خپل کار سره مينه لري او د تبليغي حضراتو په شان يې شپږمياشتې او يو کلن د خدمت نيت کړی دی.

څلورم: د ټولو نه مهمه دا ده چې ښځگه دوی د يو لرې فضا نه په انټرنېټ او سوشل مېډيا باندې د ځمکې د خلکو سره خبرې کوي. دوی د ځآنونو سره د ايس کريمه پورې خواږه هم لري.

پنځم: د فيسبوک دا ځوانکی مالک، مارک زوکر برگ چې نن د بيلونونو سرمايه خاوند دې ښومره په ساده لباس کې د دوی سره خبرې کوي. دا فيسبوک همدې ځوان اختراع کړی او اوس هم کار کوي او دا نه گوري چې اوس خو ډېرې پيسې لري نو نور کار په کار نه دی. دوی زموږ په شان نه دي چې يو ښته غنم پيدا کړو نو بيا په تکبر خبرې کوو.

https://www.facebook.com/zuck/videos/١٠١٠٢٨٦٦٩١٠٤٩٥١٨١

The Hospital is everyone's responsibility

د روغتون مسوولیت د ټولو شریک دی: د نورو د ښو تجربو نه باید زده کړو:

۴ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

څه موده د مخه د فیسبوک یو دوست د کونړد اسعدآباد د روغتون یو عکس خپور کړی و چې د روغتون حالت اصلا روغتون ته ورته نه و. پاکي او صفايي د روغتون تر ډېره حده پیسې نه غواړي او ښه مدیر کولی شي چې روغتون پاک وساتي. په افغانستان کې ستونزه ده چې اکثره دولتي مسولین کوښښ کوي چې هغه امکانات چې کومې ادارې ته تخصیص شویدی د هغه نه څه ووهي اما په پرمختللو ملکونو کې په اکثره توګه دوی د دولت د مال نه څه نه وهي او همېشه ولسونه روغتونو او خیریه ادارو سره مرسته کوي. نو اوس تاسې زما دا لاندې معلومات زموږ د کونړ د روغتون د حالت سره مقایسه کړي.

تقریباً دوه میاشتې د مخه زما مورجانه په خاص کونړ کې په کور کې راغورځیدلې وه او د ملا هډوکی یې سخت ژوبل شوی و. په جلال آباد او کابل کې مو په ډاکترانو وګرځوله خو هرچا به ورته بیل بیل سفارشونه او تشخصیونه کول. راسره افسوس پیدا شو چې موږ په ټول ملک کې داسې یوستندرد روغتون نه لرو چې د مریض او د مریضانو د خپلوانو تسل پرې وشي. مور مې راته وویلې چې د شناخت او واسطې سره، کله چې د دې د ملا عکسونه یې د جلال آباد په روغتون کې اخیستل نو نرسې ورسره

داسې برخورد کاوه ته به وايي چې همدا د هرڅه متخصصه ده. مورجانې مې نرسې ته ويلي و چې ته خپل کار وکړه اونور تشخيص د ډاکترانو کار دی. نرسې ورته ويلي و چې ته خو ډېره بد ماشه ښځه يې او هسې په قهر يې. نرسې دا فکر نه کاوه چې دا خومريضه ده او د سخت درد نه په تکليف ده نو په دې وخت کې ښه خبره هم مريض ته ډېره مؤثره وي او د مريض تسل پرې کېږي.

بالاخره مورجانه مو امريکې ته يوړه او هلته مو په روغتون کې بستر کړه. د خدای بخښلي پلار خدمت مو ترخپله حده په خپل وخت کې کړی و خو د مورجانې خدمت راته هم ډېر مهم دی ځکه زموږ د تسل او دعا وسيله همدا ده او خدای پاک دې راته تر ډېره وخته پورې ژوندۍ لري.

دغه روغتون چې زما مورجانه پکې بستر وه، يو محلي روغتون دی چې د واشنگټن سره نږدې د ويرجينيا ايالت د لوډن ولسوالۍ کې موقعيت لري. څو شپې مو هلته تېرې کړې. د روغتون د ودانيو، طبي وسايلو، د پايوازانو لپاره د سهولتونو او د ډاکترانو او نرسانو او نورو مستخدمينو د رويې نه ډېرسخت متاثره شوم. د مريض ټول خدمت د روغتون پرسونل بې له ويلو کاوه. ټول کارکوونکو خپلې دندې په مينه او اخلاص سره سرته رسولې. دلته کارکونکي د بيلا بيلو نژادونو او ملکونو نه و. مشر اورتوپيدي ډاکتر عرب و، اکثره نور ډاکتران او نرسان هندوان، پاکستانيان، ايرانيان، هسپانويان، لرې ختيځ ملکونو، اروپايان او امريکايان و. څوک سپين پوستي، څوک تور پوستي او څوک غنم رنگه و. څوک مسلمان،

ځوک هندو، ځوک عيسوي، ځوک يهودي او بعضو لا په هيڅ مذهب عقيده نه درلوده. مريضان هم زاړه، واړه او د متوسط عمر درلودنکي د بېلابېلو ملکونو او نژادونونه و. هيچا د چا نه پوښتنه نه کوله چې ته د کوم ځای يې، د کوم قوم پورې تړاو لرې، په کوم مذهب يې، ځه دنده لرې، سرمايه داره يې که غريب يې، خو د ټولو مريضانو خدمت دوی بې له کومه توپيره کاوه.

دا چې د مريض خدمت ټول دوی کاوه نو سوچ واخيستلم چې ځنګه دوی دغه مرحلې ته رسيدلي دي؟ د تکنالوژۍ او طبابت له لحاظه پرمخ تللي دي، انساني برخورد له امله هيڅوک خپلې دندې ته په سپکه سترګه نه ګوري او د زړه له کومې د مريض خدمت په ورين تندي کوي. ټولود روغتون دپاکۍ خاص خيال ساته او د وسايلو استعمال ته يې خاصه پاملرنه کوله. هماغه و چې په روغتون کې مې په ګرځېدو پيل وکړ او د بېلابېلو ځايونو عکسونه مې واخيستل غواړم چې دا د تاسې درنو دوستانو سره شريک کړم او بيا تاسې قضاوت وکړئ چې ولې موږ وروسته پاتې يو.

د روغتون په يوه ځنډه کې د دغه روغتون د تأسيس نه راپه دې خوا تاريخچه او هغه وسايل چې دوی په لومړي سر استعمالول د موزيم په شکل ساتلي و. دوی هم د نن نه دوه سوه کاله د مخه وروسته پاتې و، ماشومان به يې په کوړونو کې تولد کېدل او روغتونونه او داسې مجهز وسايل چې نن يې لري، پخوا دوی نه درلودل. خو دوی کې فکري تغيير

رامنځته شو او خپلو ټولينزو ستونزو لپاره دوی په خپله د حل لارې پيدا کړي او داسې تهداب يې کيښود چې اوس که د هر ځآی نه څوک هلته لاړ شي په لاره سم ځي.

دا روغتون په ۱۹۱۲م کال کې د يو ډاکټر له خوا جوړ شوی دی او يوازې په ۱۹۹۱م کال کې د دغه سيمې خلکو ۳۶،۸۷۰ ساعته کار په دغه روغتون کې په داوطلبانه توگه کړی دی. دوی وايي چې روغتون ساتل د ټولو خلکو مسووليت دی. دوی ليکلي دي چې که څه هم اوس د دوی طبي تکنالوژي ډېره پرمخ تللې ده او د طبابت د نوی ميتودونو نه کار اخلي خو د کار په ښه والي، خدمت او د ټولنې په حمايت کې هيڅ تغيير نه دی راغلی. په دغه روغتون کې د مريض او پايوازانو د سهولتونو لپاره چې انسان څه فکر کولی شي هغه ټول سهولتونه موجود دي. مريض خو پرېږده، ته به وايې چې په فايف ستار هوتل کې ژوند کوي خو د پايوازانو لپاره ارامه خونه، ټلوېزيون، چای او قهوه او حتی د تليفونونو د بېلابېلو چارجرونو سهولتونه موجود دي.

مورجانه مو اوس مخ په ښه کېدو ده او د روغتون يو څوعکسونه د تاسي سره شريکوم.

اوس موږ بايد د خپلو ځانونو سره قضاوت وکړو چې موږ په تېر يوه کال کې څومره داوطلبانه کار کړی دي ترڅو په خپل محيط او ماحول کې خپلې ټولنې ته د خدمت مصدر گرځېدلي يو؟ که موږ سره دا فکر نه

وي چې ټولنې ته او خپل ځآن ته باید په خپله خدمت وکړو نو موږ به هيڅکله د ښې ورځې خاوندان نه شو.

د صحي کنارابونو اوتشنابونو انقلاب ته اړتیا ده:

خاندئ مه مهمه خبره ده: فیسبوکې کمپیاین په کار دی چې ولس او حکومت ټول ورته متوجه شي

۵ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

نن سهار مې د CNN ټلوېزیون نیولی و چې د ټلوېزیون د GPS مشهور تحقیقي ژورنالست فرید ذکریا په نړۍ کې د صحي کنارابونو او تشنابونو د نشتوالي او یا د نه لاسرسي په اړه یو ډېر دلچسپه رپوټ جوړ کړی و. په نړۍ کې د هرو لسوکسانو له جملې نه څلور کسه صحي تشنابونو او کنارابونو ته لاسرسی نه لري او د دې له امله هغه هېوادونو کې چې کافي صحي کنارابونه او تشنابونه نشته دغه هېوادونو ته هرکال ۲۶۰ بیلونه ډالره تاوان د مختلفو ناروغیو له امله رسېږي. په هند کې ۷۵۰ میلونه کسه او په چین کې ۳۵۰ میلونه کسه صحي کنارابونو او تشنابونو ته لاسرسې نه لري. نو په دې خاطر د چین حکومت د Toilet Revolution یا د صحي کنارابونو او تشانابونو انقلاب پیل کړی دی او همدا شان د هند صدراعظم نریندا مودي د ر Toilet Before Temples یعنې د درمسال د جوړولو نه د مخه بایدصحي تشنابونه او کنارابونه جوړ کړو، دشعار لاندې کمپیاین پیل کړې دی.

يوه قصه مې راپه ياد شوله چې په ۱۳۵۳ هجرى شمسي كال كې خداى بخښلي پلار مې د لغمان په ولايت كې د ثبت احوال نفوس مدير و نو زه د روښان په ليسه كې زده كوونكى وم، د لغمان ولايت په مركز كې په هيڅ يوه اپارتمان كې كنارابونه نه و او داستونزه په اوړي كې چې شولې كرل كيدې نو د لغمان ولايت د مركز شاوخوا ټولو ځمكو كې د شولو د كرلو له امله هيڅ وچ كوم پټې نه پيدا كيده چې سړې خپل ضرورت رفع كړې. د لغمان ولايت مركز چې د حسن خان والي په لومړي او دويمه دوره كې زياته برخه جوړه شوې وه نو په همدې وخت كې حسن بيا د لغمان والي و نو پلار مې ورته وويلي چې والي صاحب تاسي په ولايت كې د انسانانو د صادراتو لپاره هيڅ نه دي كړي نو كه يو شمېر كنارابونه جوړ كړئ نو ښه به وي. هماغه و چې حسن خان والي شاروال ته امر وكړ چې د ښار نه بيرون په مختلفو ساحو كې كنارابونه جوړكړي ترڅو د خلكو ستونزه حل شي. كه څه هم دا صحي كنارابونه نه و خو د خلكو لپاره لوي سهولت جوړ شو.

واقعيت دا دې چې د صحي كنارابونو او تشنابونو جوړول په كورونو او عامه ځايونو كې د ژوند د مهمو اړتياو نه دى. دا هم زموږ ټولنيزه ستونزه ده چې موږ ښه كور جوړو اما يو صحي تشناب او كناراب نه جوړواو دا ستونزه په خاصه توگه د اطرافونو په كورونوكې زياته ده او زياتره دا هم وايي چې دا شرم دى چې څوک هغه تشناب ته لاړ شي چې د كور په منځ كې وي. كه څه هم د مهاجرتونو له وجهې يو ښه تغيير د

خلکو په فکر کې راغلی دی خو د دې ترڅنګ د صحي کنارابونو او تشنابونو کافي نشتون په ښارونو او کورونو کې زیات دی او دا د ژوند ضروري اړتیا ده نو که د افغانستان ښاروالان، والیان او ولسوالان او نورې ذیربطه ادارې دې مسلې ته جدي توجه وکړي چې د صحي کنارابونو او تشنابونو یو لوی کمپیاین د ولس په ملاتړپیل کړي نو دا به د خلکو په صحت او ژوند باندې خاصه اغېزه ولري.

څه به ووایو، ایا مسلمان ګاونډې هېواد ته د افغاني مهاجرو په وړاندې داسې بې رحمه عمل مناسب کار دی؟

۵ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

په اسلامي، بین المللی، مدنې، اخلاقي او ټولو قوانینو کې د پولیسو له

خوا داسې عمل د يو افغان مهاجر سره په کلکه د غندلو دی. د افغانستان حکومت، د بهرنيو چارو وزارت او په پاکستان کې د افغانستان سفير د پاکستان د دغه بې رحمه عمل په وړاندې بايد په کلکه

احتجاج ملګرو ملتونو ادارې ته وکړي. د ظلم په مقابل کې چوپ پاتې کېدل د دې بيوزله مهاجرينو په وړاندې يوه لويه ګناه ده.

ايا د فيسبوک په دوستانو کې چاڼ په کار دی که نه؟

۸ جون ۲۰۱۶ م کال، کابل

بعضې دوستان ليکي چې دوی غواړي د خپل فيسبوک په ملګرو او دوستانو کې چڼ او للون وکړي او يا په اصطلاح خانه تکاني وکړي ځکه چې د دوی پوستونه څوک نه لايک کوي، يا کامنټ نه ورکوي او يا بعضې وخت مناسب الفاظ په خپلو ليکنو کې نه استعمالوي.

زما په اند دا سم کار نه دی ځکه چې د فيسبوک استعمال ډېر اړخونه لري. د يوې خوا د دوستانو سره سړی په اړيکه کې اوسي، له بله خوا خپل نظريات، تشويشونه او وړانديزونه د دوستانو سره شريکوو او په مقابل کې د نورو دوستانو د نظرياتو، وړانديزونو او تشويشونو نه خبرېږو. کېدای شي چې بعضې دوستان ستاسې د ليکنو او نظرياتو د څرګندولو نه مثبته ګټه واخلي او د دوی د منفي اغېز نه وساتل شي. همدا شان موږ د فيسبوک له لارې د ورځني خبرونو نه خبرېږو.

د دې نه سربېره د فيسبوک له لارې دولتي او غير دولتي چارواکي او سياسي زورواکي دولس د افکارو، نظرياتو، ستونزو او تشويشونو نه خبرېږي او د فيسبوک د ملګرو په عکس العمل شايد دوی خپلو منفی تګ لارو ته تغيير ورکړي. بله دا چې فيسبوک د زړه د براس د ويستلو يوه ښه وسيله هم ده.

يودوست راته په نږدی وختونو کې وويل چې هغه زما د فيسبوک هره ليکنه ډېر په شوق سره لولي خو لايک کوی يي نه او نه کامنټ ليکي. نو په دی توګه هغه دوستان چې ستاسې په ليکنو لايک نه کوي او يا کامنټ نه ورکوي نو تاسې خفه کېږي مه ځکه هغوی هرو مرو ستاسې ليکنې ګوري او لولي يې او ستاسې د احوال او نظرياتو نه خبرېږي.

د خيالي امنيتي ارګانونو پرسونل او خيالي دولتي مصارفات:

د کابل ښار د بوشکو ښار

۱۰ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

څو کاله د مخه کرزي صاحب د لويه جرګې په خيمه کې د انکشافي شوراګانو په کلنۍ غونډه کې په واضحه توګه وويل چې رشوت اخلي خو په خپل ملک کې پرې کورونه جوړوئ او خارج ته پيسې مه وړئ. دې خبرې دوه اړخونه درلودل. له يوې خوا رشوت اخلئ او خيانت کوئ او له بلې خوا هم که پيسې بهر ته وړئ نو دا ښه کار نه دی. اما له بله پلوه

کرزي صاحب رشوت اخیستلو او خیانت ته جوازورکړ چې څه مو خوښه وي هغه کوئ دا سلسله اوس هم دوام لري.

د هلمند د خیالي پولیسو مسئله او یا په نورو ادارو کې د خیالي پرسونل مسئله څه نوی خبره نه ده او همدې خیالي پرسونل د دولتي ارگانونو د پرسونل نه د طالبانو او یا نورو جنايي جرمونو د گروپونوسره د مبارزې روحیه له منځه وړی ده او هر څوک په راجمع کولو کې دي که نه د طالبانو او جنايي گروپونو قوت د دولت د قوتونو په پرتله ډېرکم دی. دري کاله د مخه ما دغه مقاله لیکلي وه چې د طالبانو قوت کې مبالغه شوې ده او که دوی سم چیلنج شي نو امنیت ډېر ژر ښه کېدلی شي.

د خیانت یو واضح ثبوت دا دی چې د کابل په هره کوڅه کې به تاسې د تیلو د بوشکو دوکانونه گورئ، دا د خیانت ښه بېلگه ده. دا عکس چې تاسې گورئ، ما د جمهوررئیس د لومړې مرستیال د کور ترڅنگ اخیستی دی او داسې دوکانونه د ښار

په هره کوڅه کې شته دی او په دې ټولو دوکاندارانو باندې دولتي نظامي اوملکي پرسونل تیل په غیرقانوني توګه خرڅوي. دا د خیانت لویه نمونه ده چې د کابل ښار په هره کوڅه کې کتلی شئ. که دا بوشکې د کابل په ښار کې ورکي شوې نو تاسي پوه شئ چې د رشوت مخه نیول کېږي، بیا به نه د امنیتي ارګانونو تیل خلاص شي او نه مرمۍ او هم به د خیالي پرسونل مخه ونیول شي.

Clashes between Afghanistan and Pakistan in Torkham: Let's put the facts in the right context١٥ June ٢٠١٦

President Ghani in the last two years used all means to reach out to Pakistan and seriously wanted to improve relation between Afghanistan and Pakistan. Even he put his own credibility in line and blamed inside Afghanistan that he went too far. But unfortunately, in return, Pakistan have stepped up support of terrorist groups to destabilize Afghanistan and thousands of Afghans lost their life.

When you lose argument, you indulge fighting to distract people attention from the real problems. Afghanistan is victim of terrorism for decades and ten of thousands of innocent Afghans have lost their precious life. If we look to the reality, harboring terrorist leaders were not in the border areas between Afghanistan and Pakistan but they were and are in the bustling cities of Pakistan. It is fact that three top leaders of terrorists groups Bin Laden, Mulla Omar and Mulla Mansoor plus numerous other top world terrorists were captured and killed in Pakistani cities.

Unfortunately during this month of Ramadan, Pakistan government trying to change reality by false argument of border management to provoke unnecessary fighting in Torkham area between Afghanistan and Pakistan in which several people were killed from both sides. If there is a problem in that area, they have to solve these problems through diplomatic channels not through armed fighting. If the argument is Afghanistan is weaker and Pakistani military is stronger and they can achieve their strategic goals by force, it is false hoping because Afghans are in war for decades with regular armies and defeated them badly. Afghans are in war and nothing will lose but Pakistan will lose a lot.

No doubt that people of Pakistan are also victims of wrong policies of their own government. A Peaceful Afghanistan is not threat to Pakistan and it will never be a threat to Pakistan but unstable Afghanistan will be a serious threat to Pakistan and the region. Using terrorists groups by Pakistan as strategic assets not helping any country except only few who benefit from war economy of drug trafficking, illegal mining, ransom and so on.

I believe it is in the interest of both countries to cooperate, solve their problems through diplomatic channels and Pakistan should not support terrorist groups and nor use them as strategic assets. It is known fact that Pakistan support and harboring terrorist groups and cannot change facts by diverting attention to unnecessary skirmishes in Torkham area by the name of border management. As long as Pakistan's talk to talk not matching walk to walk, Afghans and world community won't believe Pakistan argument and Pakistan will be isolated from the world community day by day.

دا پورته مقاله د دوستانو خوښه شوې او په زياتو سايټونو کې بيا بيا خپره کړې وه. همدا شان عبيدالله امرخېل صاحب په پښتو ژباړلې وه نو ما هم د هغه ژباړه کټ مټ د يوې وړې مقدمې سره دلته رانقل کړه.

مننه د امرخېل صاحب نه چې زما انګرېزي ژبې ليکنه يې ترجمه کړې ده. په انګرېزي ژبه ما دا ليکنه ځکه کړې وه چې موږ افغانان خو ټول پوهېږو چې پاکستان څه کوي؛ خو بايد موږ په نړيواله کچه لابې وکړو او د خپلو حقه حقوقو نه دفاع وکړو. موږ هره ورځ قرباني ورکوو اما په نړيواله کچه موږ منظمه او هر اړخيزه دفاع د خپلو حقوقو نه نه ده کړې او نه موږ خپل حالات په سمه توګه نړيوالوته تشريح کړي دي. د پاليسيو تغيير يوازې په څو رسمي اعلاميو او د څو متخصصينو په مقالو نه کېږي بلکې منظم او منسجم کار ته په نړيواله توګه اړتيا ده. افغانان که په هر ملک کې اوسېږي بايد سره متحد شي او د هغو ملکونو له حکومتي او غير حکومتي ټولنو او ادارو سره تماس ونيسي او هغوی په واقعيتونو پوه کړي. د هېواد په داخل کې خو افغانان هره ورځ قرباني ورکوي خو د هېواد نه بهر هم افغانانو ته په کار ده چې د افغانستان د ګټو نه په ډېره ښه توګه دفاع وکړي. زموږ سفارتونه بايد فعال شي. پاکستانيان همدا کار کوي او د ټولو ناخوالو سره بيا هم په خپلو اعمالو د همدغه لابيو له لارې پرده اچوي. هيله ده چې زموږ متحده مبارزه چک واچوي او افغانستان د دايمي صلح په لورې قدم کېږدي. د هرافغان هلې ځلې په هېواد کې دننه او د هېواد نه بهر د ستايلو او د قدر وړ دي.

ژباړونکی: عبیدالله امرخېل (ګوډ او ماته مې ژباړلې خو مفهوم ورڅخه اخیستل کېږي ان شاالله)
د تورخم د شخړې په اړه د شاه محمود میاخېل صاحب د انګریزې لیکنې ژباړه

په تورخم کې د افغانستان او پاکستان ترمنځ نښته: راځئ چې حقایق بیان کړو.

ولسمشر غني د کلک هوډ سره په دوه ورستیو کلونو کې هر هغه ممکنه هڅه وکړه ترڅو د افغانستان پاکستان اړیکي بهتر شي، ان دا چې خپل باور یې په افغانستان کې دننه ترسوال لاندې راوستلو او په دې خبره ملامت وګڼل شو چې د افغانستان پاکستان د اړیکو په ښوالي کې له حده ډېر وړاندې تللی دی، خو له بده مرغه پاکستان د دې کار په بدل کې د ترهګرو ملاتړ لاپسې ډېر کړ ترڅو افغانستان بې ثباته کړي او په زرهاو افغانانو خپل ژوند له لاسه ورکړ. کله چې یوڅوک بحث(خبرو) کې پاتې راشي بیا جګړې ته مخه کوي ترڅو ذهنیتونه له ریښتینو ستونزو څخه بل لوري ته واړوي. د څو لسیزو راپه دې خوا افغانستان د ترهګرۍ قرباني دی او په لسهاو زرو افغانانو خپل خوږ ژوند له لاسه ورکړی دی. که حقایق راوسپړو د ترهګرو مشران د افغانستان پاکستان په پوله کې نه وو ساتل شوي بلکې د ترهګرو مشران د پاکستان په لویوښارونو کې و او اوس هم په هم دې ښارونو کې ساتل کېږي. دا یو حقیقت دی چې د ترهګرو درې نامتو مشران اسامه بن لادن، ملا عمر، ملا منصور او ګڼ

شمېر نور ترهګر د پاکستان په ښارونو کې نيول شوي او وژل شوي دي.
له بده مرغه د دې روژې په مياشت کې د پاکستان حکومت زيار باسي ترڅو حقايق د پولې د مديريت په نامه په يوه غيرحقيقي بحث او ټينګار بدل کړي ترڅو په تورخم کې د افغانستان او پاکستان ترمنځ ناغوښتل شوې جګړې ته لاره هواره کړي چې د دواړو غاړو د ګڼ شمېر کسانو د مرګ سبب شوه. که د تورخم په سيمه کې ستونزه وي، دا ستونزې بايد دوی د ديپلوماتيکو لارو حل کړي نه د جګړې له لارې. که بحث دا وي چې افغانستان ضعيفه دی او د پاکستان نظامي ځواک غښتلی دی او پاکستان به خپلې ستراتيژکې موخې ته د زور له لارې ورسېږي دا غلط سوچ او هيله ده ځکه افغانان دا څو لسيزې د منظمو پوځونو سره په جګړه بوخت دي او دې پوځونو ته يې ماته ورکړې ده، افغانان تيار په جګړه بوخت دي او هيڅ څه به له لاسه ورنه کړي خو پاکستان به ډېر څه له لاسه ورکړي.

شک نه شته چې د پاکستان ولس هم د خپل دولت د غلطو پاليسيو قرباني دی، سوليزه افغانستان پاکستان ته ګواښ نه دی او په راتلونکي کې به هم ګواښ نه وي خو بې ثباته افغانستان به هم پاکستان او هم سيمې ته ګواښ وي. د پاکستان له خوا د ترهګريزو ډلو څخه د يوې ستراتيژيکې شتمنۍ په توګه کار اخيستل به هيڅ هېواد ته ګټه ونه کړي يوازې د مخدره توکو قاچاق، غيرقانوني معادن کيندنه او د پيسو په وړاندې د سرې تنبتونې له جګړيز اقتصاد څخه به کم شمېر خلک ګټه پورته کړي. زه په

دې باوري يم چې دوه اړخيزه همکاري د دواړو هېوادونو په ګټه ده. خپلې ستونزې دې د ډيپلوماتيکو لارو حل کړي، پاکستان بايد د ترهګرو ډلو ملاتړی نه شي او د يوې ستراتيژيکې شتنمۍ په توګه يې ونه کاروي. دا يو منل شوی حقيقت دی چې پاکستان ترهګرو ډلو ته په خپله خاوره کې ځای ورکړی دی. د پاکستان حکومت په تورخم کې د پولې د مديريت په نامه په پوله کې اخ و ډب ته په پام وراړولو حقيقت نه شي بدلولی. ترڅو چې د پاکستان خبرې او عمل سره ورته نه شي افغانان او نړيواله ټولنه به د دوی په خبرو باور ونه کړي او ورځ تر بلې به پاکستان د نړيوالې ټولنې څخه منزوي او کونج ته شي.

http://www.pajhwok.com/en/opinions/torkham-clashes-lets-put-facts-right-context

http://www.dawatmedia.com/clashes-between-afghanistan-and-pakistan-in-torkham-by-shahmahmood-miakhel/

http://www.afghansabawoon.com/%D۹٪BE%D۹٪۸۷-%D۸٪AA%D۹٪۸۸٪D۸٪B۱٪D۸٪AE%D۹٪۸٥-%DA%A۹٪DB٪۹۰-%D۸٪AF-%D۸٪A۷٪D۹٪۸۱٪D۸٪BA%D۸٪A۷٪D۹٪۸٦٪D۸٪B۳٪D۸٪AA%D۸٪A۷٪D۹٪۸٦-%D۸٪A۷٪D۹٪۸۸-%D۹٪BE%D۸٪A۷٪DA%A۹٪D۸٪B۳٪D۸٪AA%D۸٪A۷٪D۹٪۸٦-%D۸٪AA%D۸٪B۱٪D۹٪۸٥٪D۹٪۸٦/

د افغانستان په حالاتو نه لایق پوهېږي او نه نالایقه:

۱۷ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

ډاکټر صاحب سید قاهر عاطف راته ویل چې د سلیمان لایق نه چا په خپل وخت کې (چې وزیر و) پوښتنه کړې وه چې لایق صاحب! دا حالات په کومه خوا روان دي؟

سلیمان لایق ورته ویلي و چې وروره! په حالاتو نه لایق پوهېږي چې کومه خوا روان دي او نه پرې نالایقه پوهېږي چې کومه خوا روان دي.

ستاسې څه فیلنگ دی؟

له مانه پوښتنه وشوه چې زما فیلنگ څه دی؟

زما فیلنگ دا دی چې په یو چا پور و او پور یې نه ورکاوه او پور ورکوونکی یې ډېر سترې کړی و. پوروړي ته یې ویلي وو چې نیمایي پیسي به درته پرېږدم خو دا نیمایي نورې پیسي راکړه. پوروړي ورته ویلي وو چې ډېره ښه ده د پنجشنبې په ورځ راشه او دا نیمایي پیسې به درکړم. پور ورکوونکی خوشاله شوی و چې نیمایي پیسې خو بود شوې. د بلې پنجشنبې په ورځ چې پوروړی پسې ورغلی و نو پوروړي ورته بیا پور نه و برابر کړی نو پور ورکوونکی ورته ډېر سخت په غصه شوی و. پوروړي ورته ویلي وو چې وروره دومره غصه کېږه مه، هغه مخکې

نیمايي پیسي چې دې څنګه خلاصې شوې همداسې به دې دا نورې پیسې هم خدای خلاصي کړي.

زما فیلنګ دا دی چې دا نظام سقوط نه کوي خو دا وروسته دوه درې کاله وخت د حکومت به هم خدای همداسې تېر کړي چې څنګه دا دوه کلونه تېر شول. یو څه ښه والی به راشي خو زموږ د توقعاتو په اندازه به نه وي. ښه به دا وي چې لږ خپل توقعات راټیټ کړو، یو څه ګوزاره وکړو او یو څه هم حکومت باید لږ ځان وخوځوي چې حکومتداري ښه شي نو فکر کوم چې د ټولو به سره ګوزاره وشي.

د پلار د ورځې په یاد:

۱۹ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

د انسان د مرګ نه وروسته درې شیان د یو چا په قبر کې په درد خوري:

۱ .صدقه جاریه

۲ .نېک عمل

۳ .صالح اولاد

زما خدای بخښلی پلارجان (سید محمود حسرت) چې هم زما استاد و، هم مې ایډیوال او لارښود و نو زما په اند دا پورته صفات یې درلودل. صدقه جاریه، پاکۍ او نېک عمل کې یې شک نه لرم او تر یوه حده اولادونه یې هم نېک عمله دي. هغه دوستانو چې زما پلار جان د نږدې نه پېژانده،

شاید د دې خبرې تائید له ماسره وکړي چې زما پلار جان نهایت سخي، صله رحم، صادق، پوه، مدبر او انډیوال شخصیت و. د مشرانو سره مشر، د عوامو سره عوام او د کشرانو سره کشر و.

د روژې مبارکې میاشت کې د پلار د ورځې په یاد، خپل پلارجان او د ټولو هغه دوستانو د پلرونو روح ته چې له موږ سره نه دي دعا کوم او ټولو ته د الله تعالی له درباره برین جنتونه غواړم. د هغو دوستانو چې مور او پلار ژوندي دي باید د خپلو میندو او پلرونو ډېر قدر او خدمت وکړي ځکه د مور او پلار تشه هغه وخت انسان ته معلومېږي چې د دوی له دعاګانو نه محروم شي.

دا څو عکسونه د خپل پلار هم د دوستانو سره شریکوم. لومړی عکس ۱۳۵۸ کال چې مهاجر شولو.

دویم عکس د خپلو یو شمېر زامنو سره د کچه ګړۍ د مهاجرینو په کمپ کې.

دریيم عکس کې زه او پلارجان مې؛

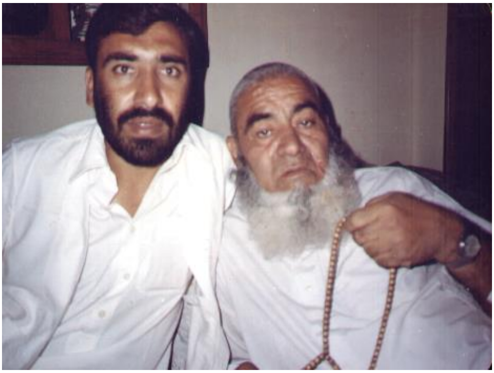

او په څلورم عکس کې پلار جان مې د مطالعې په حال کې.

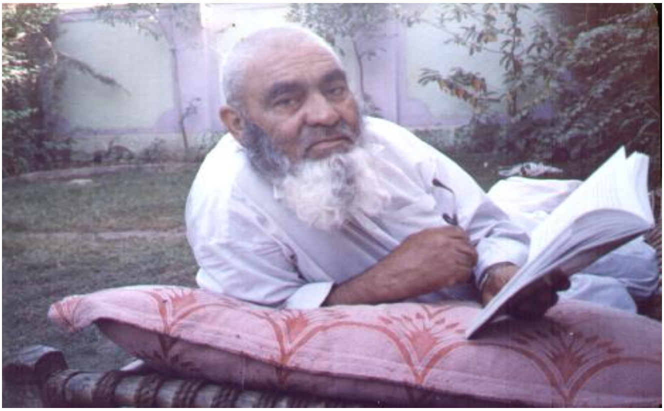

د دفاع نوي وزیر صاحب ته!

۲۰ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

دا چې جنرال صاحب عبدالله خان د دفاع وزیر شو نو دا لاندې جملې اوس لیکم چې دی خپلو تېرو اشتباګانو ته متوجه شي او د کونړو حقوق تر پښو لاندې نه کړي.

اول: وزیر صاحب ما په تېرو پنځلس کلونو کې د هیڅ یو کونړی په مړي او ژوندي کې نه دی لیدلی. نه پوهېږم چې چا به نه غوښته او یا ده نه غوښتل چې له خړو کونړو سره مړی ژوندی وکړي.

دویم: ما ته د افغانستان ټولې سیمې یو شان ښکاري خو د هرې سیمې او خلکو حقوق باید یو شان او په متناسبه توګه خوندي وي. په لس ګونو کونړو چې د دفاع په وزارت کې کار کوي ما ته یې ویلي دي چې د دفاع موجوده وزیر صاحب ورسره دا نه چې مرسته نه ده کړې بلکې د هغوی

حقه حقوق یې نه دي ورکړي چې د ده د همدې برخورد له امله ډېرو کونړو خپل ژوند د هېواد په بېلابېلو سیمو کې د لاسه ورکړی دی.
دربیم: په هر حال څه چې تېر شوي د هغه جبران نه کېږي خو دا دې په دې پوه شي چې که اوس د کونړو سره د مور میرې سلوک وکړي نو کونړي به د دې په مقابل کې کلک مقاومت وکړي. هیله ده چې د تېرو نیمګړتیاو جبران وکړي.

لیکل زما قضاوت ستاسې:

۲۱ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

یو ورور راته لیکلي وو چې تا هم په لویه څوکۍ کار کړی نو تا د کونړو لپاره څه کړي دي، د نوموړي دا پوښتنه او نیوکه ډېره په ځای نیوکه ده. دا بحثونه ځکه په کار دي چې د کونړو په اصطلاح هم د زړه ګونډۍ زموږ ووځي او هم موږ باید د سالم او منطقي انتقاد د منلو، اورېدلو او دفاع کلتور په خپل ځانونو کې پیدا کړو. زه همېشه خوشالېږم چې ما ته که مشران وي او که کشران زما نیمګړتیاوې په ګوته کړي او هغه اصلاح کړم. پرون چې ما د ملي دفاع په نوي وزیر صاحب کوم انتقاد وکړ هغه زما شخصي مسئله نه وه او که چاپلوسي مې کولی نو باید صفت مې ورته کړی وی ځکه اوس یې خو رایې واخیستلې او برحاله وزیر د دفاع دی. شاید که زما لیکنه یې لیدلې وي د مانه به خفه شوی هم وي او که خفه نه وي نو لا اقل ګیله خو به ولري.

زه څوارلس کاله د مخه د يوه کال لپاره د کورنيو چارو د وزارت سلاکار او د يوه کال لپاره د کورنيو چارو د وزارت معين وم. دا چې موږ په هغه وخت کې د ملک په سطحه څه کړي دي، زما په کتاب کې ؛ د کورنيو چارو وزارت: لاسته راوړنې او خنډونه؛ نومېړي او تقريباً څلور سوه صفحې دی، لوستلی شئ چې زياته برخه يې د روهي په ويبپاڼه کې هم نشر شوې ده. هغه وخت نه امکانات وو، نه د ملي پوليسو درک و، نه د محلي ادارو سيستم سم و او تقريباً ملک الطوايفي وه چې د اوس نه حالات هم ډېر خراب وو.

راغلو مشخص د کونړ په سطحه ما څه کړي يو څو عمده مستنده بېلګې صرف د کونړو د معلومات لپاره وړاندې کوم او دا د دې معنی نه لري چې زه د ځان صفايي کوم. يو وخت راته په کونړ کې يو چا وويل چې ته ولې د خپلو کارونو په اړه تبليغ نه کوې؟ نو ما ورته وويل چې زه چې څه کوم هغه زما وجيبه ده او په چا احسان نه کوم او نه بېرته کومه طمعه لرم او نه وکالت ته کانديد يم چې د خلکو نه د رايو اخيستلو لپاره د ځان لپاره تبليغ وکړم.

۱. د بېړنۍ لويې جرګې په وخت کې کونړ نا امنه ولايت ښودل شوی ځکه په پشد کې څو کسه مشران شهيدان شوي وو نو ملګرو ملتونو غوښتل چې په کونړ کې ټاکنې وشي او غوښتل يې چې په ننګرهار کې د کونړ څخه څوک دوی په انتصابي شکل باندې وټاکي خو موږ د ملګرو

ملتونو اداره مجبوره کړه چې کونړ ټولو ولسواليو ته لاړ شي او هلته ټاکنې وکړي ترڅو کونړي په خپله خوښه استازي وټاکي. (تفصيل يې زما په کتاب کې؛ بېړنۍ لويه جرگه او په مشرقي ولاياتو کې د ټاکنو بهير؛ کې لوستلی شئ.

۲. کله چې زه د کورنيو چارو وزارت سلاکار شوم نو سيد فضل اکبر پاچاصاحب د کونړ والي و؛ نو ما ورته وويل چې په کونړ کې ستونزې زياتې دي نو ته بايد جدي اجراآت وکړې. هغه راته وويل چې قوماندان د امنيه او د ولايت مرستيال زما په خوله کار نه کوي؛ نو ترڅو چې دوی موجود وي زه کار نه شم کولی. ما ورته وويل چې ته راته ووايه چې څوک مقرر کړو. هغه راته وويل چې حاجي صاحب روزي راته د مرستيال په توگه او قوماندان صاحب مطيع الله خان راته د امنيه قوماندان په توگه تعين کړه، نور به کارونه سم شي. دربواړه ژوندي دي او ما همدا کار وکړ.

۳. بيا هم د کونړ حالت سم نه و او هرچا کوشش کاوه چې د خپلې خوښې والي هلته ولېږي ځکه د لرگيو مافيا قوي وه؛ نو ما اسدالله وفا چې په پکتيا کې يې ښه کار کړی و، په دې قانع کړ چې کونړ ته د والي په توگه لاړ شي. فکر کوم چې زما دا انتخاب د کونړ په گټه و او د کونړ د

ولايت او ښار رونق چې يوځه جوړ شو په هغه وخت کې د هغه هلې ځلې وې. وفا صاحب ژوندی دی او پوښتنه ترې کولی شئ.

٤. هغه وخت PRT هم د کورنيو چارو د وزارت پورې تړلی و او رياست يې ما کاوه نو د کونړ لپاره مو مستقل PRT منظور کړ ځکه د جلال آباد نه يې سم کار نه شو کولی. که وروسته په کونړ کې څه شوي د همدې PRT برکت و.

٥. د کونړ شپږ ولسواليو د تعميرونو جوړونه مې د ملي تحکيم د ثبات په پروګرام کې ونيوله چې د نورګل، خاص کونړ، څوکۍ، نرنګ، چپې درې او دانګام ولسوالۍ په کې شاملې وې. د نورګل ولسوالي د جوړونې ډېره ما په خپله کېښوده. حاجي صاحب روزي ته پته ده او ژوندی دی.

٦. د غازي آباد ولسوالۍ په جوړښت د کونړو او د نورستانو ورونو ستونزه وه، ځکه غازي خان د څونک نورستانی و او هغوی غوښتل چې دا ولسوالۍ په نورستان ولايت پورې وتړل شي اما د جغرافيوي موقعيت له امله او هم د مطلق اکثريت د ولس له نقطه نظره دا کار امکان نه درلوده. دا چې شخړه پرې زياته نه شي نو کابينې فيصله وکړه که دوی پرې نه جوړېږي نو دا ولسوالۍ دې منحل شي خو ما دا کار ونه کړ او بېرته مو فيصله وکړه چې د ولسوالۍ منحل کول سم نه دي او دا به د محمد غازي

چوپان د نوم سره جفا وي. دا چې اکثریت پښتانه دي نو ولسوالۍ دې په کونړ ولایت پورې وتړل شي. حتی د غازي خان زوی هم له ما نه خفه شو چې دا ولسوالۍ دې ولې په نورستان پورې ونه تړله؛ نو ما ورته وویل چې د منحل کېدو نه دا ښه ده چې دا ولسوالۍ ستا د پلار په نوم پاتې شي. اوس هم د ما نه مانیجن دی. د کونړ پخوانی والي جلاله خان د دې شاهد دی.

۷. د همدغه کال د خپل معینیت بودجه مې چې دمېلمستیاو او نورو مصارفاتو لپاره چې تقریباً دوه ویشت لکه افغانۍ وې، هغه د کونړ ولایت د موجوده تالار جوړولو لپاره ولېږلې او د وفا صاحب په وخت کې د سیدجمال الدین تالار جوړ شو.

۸. د خاص کونړ مکاتب مې د لومړي ځل لپاره په ۱۹۹۳م کال کې فعال کړل او بیا مې وروسته ورته د کورنیو چارو وزارت د تحکیم ثبات د پروګرام نه د منګوال د لېسې تعمیر جوړ کړ چې په کونړ کې نمونه یې لېسه ده.

۹. په لس ګونو کونړي ما په دندو ګمارلي دي او که لست مو په کار وي چې هم درته برابرولی یې شم. دا څه چې ما کړي د قانون په چوکاټ کې مې کړي دي او د هیچا حق مې نه دی خوړلی. زما د معینیت دروازه د

ټولو په مخ بېرته وه. البته که کوم کونړي غیرقانوني غوښتنه درلوده هغه مې نه ده کړې شاید یو څو کسه خفه هم وي.

۱۰. د ټولو نه ماته مهمه دا ده که کار مې لږ کړی او یا ډېر خو دا په جرأت سره ویلی شم او د کورنیو چارو وزارت د منسوبینو نه پوښتنه کولی شئ چې نه مې یوه روپۍ رشوت خوړلی، نه مې نور کوم خیانت کړی او نه مې د دولت مال خوړلی او نه مې غصب د ځکمې چېرته کړې دی. حتی د افغانستان په هیڅ یو ښار کې چې ټولې ښاروالۍ زما د معینیت لاندې وې، یوه نمره ځکمه د ځان یا د کورنیو د نورو غړو په نومونو نه ده اخیستلې. دا زما د ژوند پرنسیپ دی او د ټولو هغه دوستانو نه پوښتنه کولی شي چې له ما سره یې په تېرو ۳۸ کلونو کې په مختلفو ادارو کې کار کړی دی.

۱۱. په شخصي لحاظ مې چې څه کړي هغه زما د معاش څخه دي او د خدای فضل دی چې همېشه زما معاش زما د ضرورت نه زیات و او کم نه و. که د چا توقع زیاته وي شاید خفه شوی به وي چې ولې ورسره ما مرسته نه ده کړې ځکه زه نه تجار یم او نه کوم بل عاید لرم او د خپلې شړۍ سره مې پښې غځولې دي.

۱۲. په فرهنګي ساحه کې مې هم تر خپله وسه کار کړی او د کونړ په نوم يو کتاب مې چاپ ته تيار دی شايد زما په اند د کونړ لپاره خاص فرهنګي ارزښت ولري. اوه جلده نور کتابونه مې هم ليکلي او په خاص کونړ کې مې يو فرهنګي مرکز هم په خپلو شخصي پيسو او ځمکه کې جوړ کړی دی، چې د ولس او ځوانانو په خدمت کې دی. په درنښت

ژبه:

۲۳ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

ژبه بې هډوکي يوه ټوټه غوښه ده چې په اسانۍ سره په خوله کې اوړي رااوړي. ژبه هم خبرې کوي او هم مزې څکي.

ژبه کله د ترخو مزه څکې، کله د خوږو، کله ورته مزه پيکه ښکاري او کله ترشنه.

خفه کېږئ مه، دا د ژبې فزيکي خواص دي چې فکر سره تړاو نه لري. څه چې خولې ته وراچوئ د هماغه خوراک مزه درته ژبه معلوموي، نو په دې توګه د ژبې د ويلو او مزې څکلو نه ګيله مه کوئ ځکه چې زموږ ژبه زموږ د فکر سره تړاو نه لري.

که ژبه همېشه د فکر سره مستقيمه او دايمي رابطه وساتي نو ژبه به يا ګونګه شي او يا به پرې شي ځکه چې بيا به ژبه د فکر تابع وي نه د مزو د

ښکلو. کله چې ژبه د فکر تابع شوه نو بيا د ژبې ژبه باندې اعتماد کېدلی شي او په هغه صورت کې به موږ متعهده، وفاداره، او ثابته ژبه ولرو.

د افغاني تحليګرانو په ياد:

۲۴ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

زما په اند د اروپا د اتحاديې نه د انګلستان د وتلو په پرېکړه کې به هم د انګرېزانو لاس وي:) څه پوه شوئ!

دا خو به د افغانستان په اړه کومه دسيسه نه وي؟

وروه! غم خوده بخور که لاغر نه شوی.

ستا يې د اورپا په اتحاديه کې څه کار دی ته د چا په ياد هم نه يې.

هسې ځان درته ډېر مهم مهم ښکاري.

دا ځينې افغاني تحليګران د ټلوېزيونونو خو داسې دي ته به وايې چې په بکنګهم، کرملين او سپينه ماڼۍ کې ناست دي او د دنيا سياست د دوی په لاس کې دی. د دوی نه مشورې اخيستل کېږي او دوی هغوی ته مشورې ورکوي.

يو نيم خو وايي چې امريکا، انګلستان، جرمني، پاکستان، ايران، روسيه او دا نور بايد داسې وکړي او هغسې وکړي ته به وايې چې هرڅه د دوی په قومانده کې دي.

خفه کېږئ مه ستاسې په خولو پياز هم څوک نه خوري.

داعش تقبیح کول:

۲۵ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

پرون د داعش ډلې د ننګرهار د کوټ په ولسوالۍ کې بېګناه ماشومان، ښځې او نرینه شهیدان کړل او د دوی کورونه یې وسېځل چې د روژې په مبارکې میاشت کې ډېره دردوونکې پېښه وه.

د دې داعشیانو قوارې او د ځناور په شان د سر او قیافې ناولې مخونه خو وحشیانو ته ورته ښکاري. خپله ظاهري بڼه نه جوړول په مناسبه توګه د دوی په اعمالو او وحشي کړنو تاثیر لري. دا چې د دوی ظاهري قوارې د عادي افغانانو سره تو پیر لري همداسې د دوی وحشي اعمال هم د عامو افغانانو او مسلمانانو سره توپیر لري.

خاصه کونړۍ اصطلاح:

۲۵ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

د روژې میاشتې د ورې اندې نن پوره شو سبا به په سرباری پیل وکړو.
دا اصطلاح څو لسیزې وړاندې په کونړ کې استعمالېده. یعنې شل روژې نن پوره شوې سبا ته به په اخري لسو پیل وکړو.

دوستانو د دولتي چارواکو تغيير او تبديل ته ډېر مه خوشاله کېږئ!

۲۶ جون ۲۰۲۶م کال، کابل

د محلي ادارو د چارواکو يوه لويه ستونزه د مسووليتونو او صلاحيتونو ترمنځ عدم توازن دی. د اشخاصو رول هغه وخت مهم دی چې د مسووليتونو په تناسب صلاحيتونه هم ورکړل شي. دا چې د يو چارواکي مسووليت د شانزده بيست ټرک نه شي وړلی او صلاحيت يې د رکشا د ډرېور په اندازه وي نو سمه نه ده. زما په اند په ډېرو مواردو کې محلي چارواکي مسوول نه دي.

يوولس کاله مخکې کله چې ما د کورنيو چارو د وزارت د معينيت نه استعفا ورکوله نو په خپلو مصاحبو کې مې وويل چې که د موټر انجن خراب وي، ډرېوران يې که لس ځله تبديل او راتبديل کړي دا موټر چېرته نه ځي. اوس هماغه خبره بيا تکراروم چې د اشخاصو تغيير او تبديل ته ډېر مه خوشالېږئ ترڅو چې د محلي ادارو په مديريت باندې اساسي فکر ونه شي.

د ملګرو ملتونو د عمومي سرمنشي د پخواني او اوسني خاص استازي سره

د جون ۲۶مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل

تېر ماښام مو په افغانستان کې د ملګرو ملتونو د عمومي سرمنشي له خاص استازي Nicholas Haysomسره خدای په اماني وکړه. ښاغلي هیسم په افغانستان کې څلور کاله تېر کړل او دی د نړی په کچه د مهمو حقوق دانانو له ډلې نه و چې په جنوبي افریقا کې د پخواني جمهور رئیس نیلسن منډیلا د حقوقي ډلې مشر او د جنوبي افریقا د اساسي قانون د مسودې د لیکلو د کمېسیون غړی و چې د جنوبي افریقا دیموکراتیک انتقال ته یې لاره هواره کړه. د هیسم په عوض Tadamichi Yamamotoچې مخکې د هیسم مرستیال و او پخوانی جاپانی دیپلومات دی، د افغانستان لپاره د ملګرو ملتونو د عمومي سرمنشي د خاص استازي په توګه ټاکل شوی دی.

د جنګ عدم موجوديت د سولې معنی نه لري؛ د کامې ولسوالۍ ته جدي پاملرنه په کار ده:

د جون ۲۸مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل

د جنګ او سولې په بحثونو کې وايي چې د جنګ عدم موجوديت د سولې معنی نه لري تر څو چې د جنګ عوامل له منځه وړل شوي نه وي. کېدای شي چې حاکمه طبقه په دې توانېدلې وي چې مخالفين وټکوي او هغه له منځه يوسي خو د جنګ عوامل لا شته او دا داسې حالت دی لکه سکروټه چې په خوړلن يا ايرو کې پرته وي چې هر وخت د اور اخيستلو امکان يې شته دی.

نو په دې اساس يو کاموال دوست راته وويل چې په کامه کې داعشي او طالباني تروريست پيريان شته دي خو چا ته څه نه وايي ځکه دوی د کامې ولسوالۍ ته خپلې کډې انتقال کړي دي او غواړي چې د مشرقي فعاليتونه د هغه ځای نه رهبري کړي. فکر کوم چې زياتره د کامې مهم سياستوال په دې اړه معلومات لري خو دوی هم پرې سترګې پټوي او حکومت هم فکر کوي چې هغوی جنګ نه کوي نو د دوی ورسره څه کار.

اما د دوی د رهبرۍ ځاله او کورنۍ په کامه کې دي او په همدې توګه دوی داسې لوبه روانه کړې چې په کامه کې محلي پوليس هم بايد جوړ نه شي ځکه که محلي پوليس جوړ شي؛ نو بيا د دوی فعاليتونه هم رسوا

کېږي. فکر کوم چې کامې ته جدي توجه په کار ده. زموږ ویل وو نور د حکومت او کامې د معززینو خوښه چې غوږ پرې ګروي که نه.

د صحرايي محکمو غندل:

۲۸ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

صحرايي محکمې، په موټرو پسې بندیان کش کول، د سر غوڅونه، د ولس نه عشر ټولول، د علني قانون ماتوونکو په وړاندې چوپتیا او دې ته ورته نور غیرقانوني حرکتونه داسې تهدیدات دي چې نظام د جدي ستونزو سره مخامخوي.

داعشي، د القاعدې اړوند، پاکستاني، منطقوي او طالباني تروروستان نه شي کولی چې دا حکومت د جدي تهدید سره مخامخ کړي خو د پورته ناخوالو او خودسریو په وړاندې چوپتیا او نه مخ نیوی یې نظام د شدید تهدید سره مخامخ کوي. هیله ده چې د حکومت مشرتابه پورته ستونزو ته جدي پاملرنه وکړي.

د خولې لپاره حجاب په کار دی:

۲۹ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

نن مې دا لاندې پوست ولیکه:

نن مې یو ځای کې مجلس درلوده او د افغانستان په مسایلو مو یو مهم تحلیلي بحث وکړ. د مجلس نه وروسته یو پوست مې دوه ځلې ولیکه او

بېرته مې پاک کړ نو د ځان سره مې وويل چې شيخ فريده چوپه خوله دې بهتري ده.

ويره نه وه خو ليکل يې راته د افغانستان په ګټه نه معلومېده.

بعضې وخت موږ ټولو ته په کار دي چې خپل احساسات د ملي مسايلو په اړوند کنټرول کړو او هر څه بايد ونه وايو او نه يې وليکو. د احساساتو کنټرول د دې نه مهم دی چې ګوندې سړی د احساساتو بيان وکړي ځکه په انګليسي ژبه کې يو متل دی چې وايي Talking is cheap يعنې خبرې کول ارزانه او اسانه دي خو عمل سخت دی.

نعيم شينواري کاموال راته وليکل:

ښه نظر دی مياخېل صاحب تاسې په خپله مهرباني وکړه چې دوه ځلې مې پوست وليکه او بېرته مې پاک کړ، ستاسې سياسي درک او پوهه ډېره لوړه ده خو دلته د ځينو مسايلو پټ پاتې کېدل هم د ملي ګټو په زيان دي. حکومت د ملت د مشکلاتو د حل او د يو عادلانه نظام د جوړېدو اراده نه لري نو ملت خو د حکومت د دې ناوړه او ځان محوره منفي حرکاتو څخه خبرول په کار دي که څنګه؟

ما يې په ځواب کې وليکل:

کاموال صاحب! ملت اوس د ډېرو شيانو نه خبر دی خو په دوه دلايلو څه نه شي کولی. اول تر اوسه موږ ته شخصي ګټې په ملي ګټو اولويت لري او فکر کوو که شخصي ګټه نه وي نو د ملي ګټو موږ ته څه خير نشته دی. حال دا چې که موږ ملي ګټو ته لږه په شخصي ګټو ترجيح

ورکړو نو بيا زموږ شخصي ګټې او هم ملي ګټې به دواړه خوندي وي. يعنې شخصي ګټې زموږ په ملي ګټو پورې تړلي دي. دويمه مسئله دا ده چې موږ د خپل کلتور د منفي اغېز لاندې يو او نه شو کولی چې سياسي حرکت جوړ کړو او په اورګنيزشن عقيده نه لرو.

کاموال صاحب بيا وليکل:

مياخېل صاحب! ستاسې نظر د قدر وړ دی خو که ستاسې د خبرو په تاييد ملت د هر څه نه خبر وي بيا به ملت د اورګنيزشن او په چوکاټ کې راتلو ته هم اماده وي زما او ستا په همدې وروسته پاتې ټولنه کې ملي ګوندونه، سياسي او حتی د ضرورت په وخت کې وسلوال حرکتونه راټوکېدلي دي هغه هم په هغه وختونو کې چې سياسي درک د اوس په پرتله ډېر کم او د نشت برابر و اوس خو د الله فضل دی خلک بيداره دي د ملي ګټو او شخصي ګټو په تعريف هم پوهېږي او په يو فورم کې د راتلو وړتيا او امادګي هم لري خو ځينې خبرې داسې وي چې په ښکاره کولو سره يې عامه پوهاوی وشي البته د شخصي ګټو موضوع به د ملت يا د ملت د سياسي او مخورو او اصيلو بچيو د احساسه ډېره ټيټه او وړه وي.

ما ورته بيا په ځواب کې وليکل:

کاموال صاحب! دا اوږد بحث دی خو پخواني ګوندونه د ملي منافعو په بنياد نه و جوړشوي بلکې د هغو اډيالوژيو په بنياد وو، چې د بهر نه يې الهام اخيسته او هغه زموږ لپاره ناکامه تجربه وه. موږ ته يوازينی لار اوس د حکومت فعاله رول دی چې بيا په مرور د زمان سره د ملي احزابو

رشد ته د دوامداره او د خپل وخت ټاکنو په لړ کې لاره هواره شي. سمدلاسه موږ بله عاجله نسخه نه لرو خو دا چې حکومت څنګه مؤثر شي دا هم د حکومت په مشرتابه پورې اړه لري. که مسئله داسې مطرح کړو که خدای ناخواسته په دې نظام فشار دومره زيات شي چې بيا سقوط وکړي، متبادل به يې څه وي؟ بيا طالب يا داعش. دا هم اپشن نه دی نو په دې توګه د دې نظام د تقويې نه بله لار نه لرو چې خپله موده پوره کړي.

کاموال صاحب په اخر ځل وليکل:

ستاسې د نظرونو ډېر څه زده کوو مياخېل صاحب تاسې خو وخت هم نه لرئ خو زما د سوالو او جواب هدف هم همدا وي چې ستاسې څخه څه زده کړو، خو يوه خبره بله د خوشالۍ ده چې نه ملت پخوانی دی او نه پخوانۍ او فرسوده تګلارې او حرکتونه مني د نويو ملي او افغان شموله حرکتونو په تمه يو.

طارق يوسفزي ليکلی وو:

مياخېل صاحب! د اخرنۍ جملاتو په جواب کې چې دې څه ليکلي دي ورسره مخالف يم دا ځکه کله چې د کرزي په حکومت نيوکې زياتې شوې نو د ارګ لاس پوځو به ويل چې متبادل شخص او حکومت نشته دا دروغ ثابت شو او نوی د ملي وحدت حکومت رامنځ ته شو. د دې حکومت نه توقعات زيات وو مګر داخلي کشمکشونو له امله حکومت بيا د ملت اعتماد له لاسه ورکړ نو خبره دا شوه چې متبادل شتون لري، مګر شرط يې دا دی چې د ملت ارادې ته احترام او رجوع وشي نه دا چې

امريکايي راشي او د انتخاباتو باوجود حکومت جوړ کړی. نور به ملت خپل ځان پېژندلی وي چی دا هر څه مصنوعي او لا پخوا تصميم نيول شوی دی که هغه حکومتداری، امنيت، صلحه، ځمکنۍ بشپړتيا او يا ديموکراتيکې پروسې دي.

د طارق يوسفزي په ځواب کې ما وليکل:

طارق صاحب! زما اخري جمله بيا ولوله چې دا حکومت بايد خپله دوره پوره کړي بيا چې د ټاکنو وخت راغی نو د قانوني پروسې د لارې بايد متبادل رامنځته شي. د کرزي متبادل هم د قانوني پروسې په نتيجه کې رامنځته شو. هغه کسان چې وايي د حکومت نه ناخوښه دي بايد د دې دورې تر پای پورې صبر وکړي او بيا مبارزه وکړي تر څو د ولس په منځ کې ځای پيدا کړي. د اوس نه څوک نه شي ويلی چې څوک به د دې حکومت متبادل وي.

طارق يوسفزي بيا وليکل:

مياخېل صاحب! د حکومتونو تاريخ دا ښودلې ده که د حد څخه زياته بې کفايتي هم رامنځته شي نو حکومت معزول گرځول کېږي او نوی انتخاب بايد را منځته شي. په هر صورت د غني حکومتدارۍ څخه ولس خوښ دی مگر تر څنگ شخص يې دومره وړ نه دی چی ملي بدلون او روحيې ته کار وکړي.

نعيم شينواري کاموال صاحب زړه طاقت ونه کړ او بيا يې وليکل:

مياخېل صاحب! زما په نظر دا حکومت کومه قانوني دوره نه لري يوازې د يو پروتوکول له مخې راغلی و، هغه هم په ځينو مراحلو مشروط چې دوه کاله وروسته به لويه جرګه راغواړي او بيا به دې دورې ته مشروعيت وربخښي. د کرزي دوره د دې دورې سره فرق لري، کرزی د انتخاباتود کمېسيون له خوا بريالی اعلان شو نو ځکه د قانون د مخې يې بايد پنځه کاله پوره کړي وای چې البته د دوی د کاميابي او ناکامي د تقلب او غلا سره مله وه.

ما ورته بيا وليکل:

مننه کاموال صاحب! په دويمه دوره يعنې ۲۰۰۹م کال کې کرزی کامياب اعلان نه شو ځکه په اوله دوره کې يې ۵۰ جمع يو ونه ګټل او ډاکتر صاحب عبدالله دويم دور کې ورسره انتخابات ونه کړل. په قانوني لحاظ بايد د دويم دور ټاکنې شوی وی نو ځکه نيمچه کاميابه و يا په اصطلاح مشروطه کاميابي وه.

عابد زاهد صاحب را ته وليکل:

سمه ده ميا صاحب دا منم چې د افغانستان هر يو باشنده په مساوي ډول حقوق لري خو بعضې کسانو خپلو قوم يا قام ته ښه خدمت کړی او خپل اقربه يې ښه پوستونو ته رسولي او ښې دندې يې ورته ورکړي. ايا تاسو خپل خوار، مجبور ولس او قوم ته څه داسې څه کړي دي چې په لکونو قوميان مو اوس هم مهاجر دي؟ ايا تاسو کله په غير له خپلې دندې

نور داسې د توجه وړ خدمت کړی؟ ايا تاسو د مهاجرو قوميانو لپاره کومه حکمت عملي لرئ او که نه.

داسي ښکارېده چې زاهد صاحب په پاکستان کې او يا د ملک نه بهر اوسېږي او زما په اړه سم معلومات نه لري نو ما يې په ځواب کې وليکل:

عابد صاحب! زه خو کوم حکومتي چارواکی نه يم. اما کله مې چې په هره دنده او يا هره اداره کې کار کړی يو څو اصول مې ساتلي دي. د ملي منافعو نه مې همېشه دفاع کړې، نه مې خيانت کړی او نه مې د چا سره د فساد د جوال خوله نيولې ده. راغلو مشخص سوال ته؟ زه په دې عقيده يم که حاکميت د قانون نه وي، حکومتداري ښه کېدای نه شي او چې حکومتداري ښه نه وي نو د هيچا حقوق خوندي نه پاتې کېږي. په دې اړه ما ډېرې ليکنې هم کړي دي.

عابد صاحب بيا وليکل:

سمه ده ميا صاحب! منم موږ ټول بايد ملي ګټو ته ترجيح ورکړو نه شخصي خو نن هر چا د ملت پر ځای قوم ته اولويت ورکړی دی. که تاجک دی که هزاره که ازبک دی که ترکمن د خپل سهم نه څو چنده زياته ونډه په هره برخه کې لري عامل يې قوم پرستي ده. زه له تاسو غوندې شخص نه سل کاله کې هم د خيانت طمع نه کوم او نه به يې وکړم تاسو زموږ وياړ يې؛ خو قوم راباندې ډېر عزيز دی. الله دې د وطن او خپل قوم لپاره يو ښه امين او خدمتګاره شخص جوړ کړه.

قاضي صاحب لودين ليکلي وو:

محترم ميا خيل صاحب! ستاسې هره ليکنه زموږ د پاره هم يو درس دی نو دا ليکنه دې هم موږ ته يو ښه درس را ښيي الله ج مو تل بريالي لره.

ارشاد حسين اسير راته ليکلي وو:

مياخېل صاحب: د بيان ازادي خو شته دا چې تاسې موضوع نه روښانه کوئ موږ به څنګه مبارزه وکړو. موږ خو مشرانو ته ګورو او په همغه نقش باندې قدمږدو.

ما ارشاد حسين ته چې زما د خورينو له جملې نه دی وليکل:

ارشاد جانه! په همدې ليکنه کې هم خبره واضح ده چې زموږ ويل او عمل بايد د منطق، دليل، عقل او د فکر تابع وي نه د احساساتو.

ډېرو دوستانو نورو هم ليکنې کړې وې خو ما يې يوازې دوه درې بحثونه دلته رانقل کړل او په اخره ما د احسان الله درمل په وال دا لاندې جملې وليدلې نو هغه مې هم دې دوستانو ته پوست کړې نو ځکه مې د دې بحث نوم هم د خولې لپاره حجاب په کار دی، کېښود:

د ژبې او خولې لپاره هم يو حجاب په کار دی، مګر له پرونه دا حجاب هيچا مراعات نه کړ. فسبوک يې د حجاب پر ننګه پر حمام بدل اړولی دی.

د اغېړلي هرڅه په خپل ځان دي:

جولای ۴مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل

د ورور، کورنۍ، دوست او د بل هر چا مرسته همېشه محدوده وي. که توقع د دوی د توان نه اوچته وي، نو بيا هغوی هم ځانونه گوښه کوي او په اخر کې ټول ښه او بد تا ته پاتې کېږي. په دې اساس موږ بايد داسې پېټي ته اوږه ورنه کړو چې نه يې په خپله اوچتولی شو او نه راسره د نورو د اوچتولو څه مرسته کېدلی شي.

انسان مخکې له دې چې کوم کار کوي او يا د ژوند کوم ستنېدرږ د ځان لپاره تعيينوي، بايد گټه او تاوان او عواقب يې هم ښه وسنجوي او Risk Factor يا د تاوان فکتور بايد د برداشت وړ وي. که د تاوان فکتور د زغم او تاوان وړ نه وي نو بيا انسان د ستونزو سره مخامخ کېږي.

په پښتو کې هم ښه متل دی چې وايي: اغېړلی په خپل ځان په خپله تش کېږي.

موږ بايد کور جوړ کړو نه ځانونو ته کوټنۍ:

۵ جولای، کال ۲۰۱۶م، کابل

بعضې کسان د کور جوړولو په عوض ځانونو ته کوټنۍ جوړوي، د خپلو کوټنيو نه ځانونو ته په حکومت کې دننه او بهر موازې گروپونه جوړوي، کرايه شوي کسان پېري چې توصيفونه ورته وکړي که خدای

کول دوی به یوه ورځ د افغانستان ولسمشر شي. زه وایم راځئ چې کور سره جوړ کړو بیا به د هرچا ځای معلوم وي. که کور جوړ نه وي، ځانونو ته کوټنۍ جوړول څه ګټه نه لري.

د منجمنټ د علم له نظره موږ باید د پروګرامونو په چوکاټ کې پروژې تطبیق کړو نه دا چې پروژې بې له پروګرامه. په تېرو پنځلس کلونو کې ډېرې پروژې تطبیق شوې خو دا چې د پروګرامونو سره یې تړاو نه درلوده، د افغانستان ستونزې لا په خپل حال پاتې دي. د پروژو د پلي کولو نه یوازې محدود کسان ګټه اخلي او د پروګرامونو د تطبیق نه ټول هېوادوال ګټه اخیستلی شي.

یوه لنډه جمله اوږد تحلیل ته اړتیا لري:

۵ جولای، ۲۰۱۶م کال، کابل

ډېر وایي چې مدرسې د ځانمرګو ځوانانو په اډو بدلې شوې دي.

سوال دا دی چې مدرسو ته ولې ځوانان جذبیږي؟

زما په اند لنډ ځواب دا دی چې مدرسو ته د ځوانانو په جذب کې عقیده وسیله ده نه هدف، ځکه فقر او عقیدوي جذبات د ځوانانو د جذب لپاره وسیله کېږي چې په مدرسو کې ځانونه شامل کړي. کله چې مدرسو ته ځوانان داخل شي او یا ورته عقیده وسیله شي نو بیا د تکفیري تروریستي ډلو مربیان د دوی د جذباتو نه ګټه اخلي او عقیده ورته وسیله ګرځوي ترڅو دا ځوانان ځانمرګو حملو ته چمتو کړي. د مدرسو د تنکیو

ځوانانو مربیان په دې پوهېږي چې دوی د ځوانانو د مجبوریت او عقیدوي جذباتو نه سؤ استفاده کوي. د پاکو ځوانانو د مجبوریت او یا جذباتو نه سؤ استفاده لویه ګناه ده چې دوی هم د دې ځوانانو د قتل سبب ګرځي او هم د نورو مسلمانانو او بېګناه کسانو د وژلو لامل کېږي.

د هویت بحران:

د جولای ۷مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل

کوشش مه کوئ چې ځانونه ډېر زیات مسلمان مسلمان، پښتون پښتون، افغان افغان، مجاهد مجاهد دیموکرات دیموکرات او داسې نور وښیئ ځکه افراطي حالت موږه، زموږه کورنۍ او هم زموږه ټولنه په اوږد مهال کې د ستونزو سره مخامخ کوي. دا د تېرو څلورو لسیزو زما او زما د کورنۍ د مهاجرت، امریکا، اروپا، استرالیا، عربي هېوادونو او هم په افغانستان کې د اوسېدلو پخه تجربه ده. د میانه روۍ حالت ښه دی.

هغه برخه زما د کورنۍ او خپلوانو چې تفریط کړی نن د ستونزو سره مخامخ دي او هغو چې د میانه روۍ حالت غوره کړی و د لږو ستونزو سره مخامخ دي.

په خاصه توګه هغه افغاني کورنۍ چې د هېواد نه بهر اوسېږي زیات کوشش کوي چې اولادونه یې زبردسته مسلمان وي، هم ښه افغان او ښه پښتون وي او هم ښه دیموکرات وي، خو بې له دې چې موږ خپل اولادونه په دې پوه کړو چې د ښه مسلمان، ښه افغان، ښه پښتون او ښه دیموکرات

تعريف څه دی؟ او نمونې يې څه دي. همدا شان ايا دا ټول تعريفونه په موږ کې په خپله شته دي او که نه؟ چې موږ خپلو اولادونو ته رول ماډل شو.

زما په اند اول خو شايد موږ سم تعريف د ښه مسلمان، ښه افغان، ښه پښتون او ښه ديموکرات خپلو اولادونو ته ونه شو کړای او که ويې کړای شو نو بيا موږ په خپله هغه اوصاف شايد په خپلو ځانونو کې ونه لرو چې خپلو اولادونو ته رول ماډل شو. په دې توګه موږه او هم زموږه اولادونه د هويت د بحران يا Identity Crisis سره مخامخ کېږي. د هويت بحران، چې موږ څوک او په کومه عقيده يو؟ او څه ټولنيز ارزښتونه بايد ولرو؟ ډېرې ستونزې په منځ او اوږد مهال کې کورنيو او ټولنې لپاره زېږوي.

په افغانستان کې او د هېواده نه بهر چې نن کومې زياتې ستونزې موږ ګورو، مهمه ستونزه يې د جنګونو او مهاجرتونو له وجهې د هويت بحران دی چې نن سبا ورسره په خاصه توګه زموږ ځوانان مخامخ دي. د هويت بحران ستونزه يوازې تعليم او يا مادي شتمنې نه شي حل کولای. ترڅو چې موږ په خپلو کورنيو کې دا ستونزه په سمه توګه حل کړې نه وي، زموږ هر حکومت او هم نړيواله ټولنه به د ستونزو سره مخامخ وي.

د پورته ليکنې په اړه ډېرو دوستانو ډېر نظرونه ورکړي وو خو غواړم چې يوازې د څو دوستانو نظريات دلته رانقل کړم:

په پاکستان د افغانستان سفير او خاص استازي، ډاکتر حضرت عمر زاخيلوال صاحب راته په ايميل کې ليکلي و چې زه ستا ليکنې د فيسبوک له

لارې په منظمه توگه لولم او ستا لیکنې د الفت صاحب د غوره نثرونو ته ورته دي او رښتیا وایم ستا لیکنې د وخت د حالاتو سره ډېرې برابرې دي نو که ته دا لیکنې د یو کتاب په شکل چاپ کړې او غوره ویناوې نوم پرې کېږدي نو ډېر به ښه وي.

ما د زاخېلوال صاحب د ایمیل په ځواب کې ولیکل چې که څه هم دا به ستونزمنه وي چې زما لیکنې دې د الفت صاحب د لیکنو سره پرتله شي خو دا چې تاسې د دولتي چوکۍ نه سربېره یو علمي او اکاډمیک شخصیت یاست نو ستاسې تشویق ما ته نوره هم حوصله راکوي چې خپلو لیکنو ته د فیسبوک له لارې دوام ورکړم. زما هڅه په لیکنو کې دا ده چې څنگه مغلق مسایل په ساده ژبه گرانو لوستونکو ته وړاندې کړم. که څه هم ما د فیسبوک د خپلو لکینو دوه ټوکه کتابونه د فیسبوک او درېیمي زاویې په نومونو چاپ کړي دي، نو دا درېیم ټوک به ستاسې د مشورې په اساس د غوره لیکنو په نوم چاپ کړم.

انجینر صاحب سید فریدالله فرید لیکلي وو:

میاخېل صاحب! د سلام او اختر مبارکۍ په ترڅ کې غواړم چې په دې اړه یو څه ورزیات کړم. د فزیک د حرکت د قانون په بنسټ د ښي او کیڼ افراطیونو مخه په پای کې یوې خوا ته اوړي. که ښي افراطي، ۱۸۰ درجې په ښي لاس دوره وخوري او کیڼ افراطي بیا په کیڼه خوا ۱۸۰ درجې څرخ وکړي نو د دواړو مخونه به په یو لوري وي. ډېر ځل داسې شوي چې د کیڼ افراطي سر د ښي افراطچي له گرېوانه راوځي او یا

پرعکس. سیاسي تجربو ښوولې چې کله کله د دواړو لاسونه په ګډ لستوڼي کې خپل پلانونه تنظیموي او د نورو په وړاندې خنډ جوړوي.

په وارسا کې د افغانستان سره د ناټو هېوادونو د ملاتړ دوام په اړه لنډه تبصره:

۹ جولای، کال ۲۰۱۶م، کابل

نړۍ او په خاصه توګه اروپايي هېوادونه نن سبا د ډېرو داخلي، سیمه ییزو او نړیوالو ستونزو سره مخامخ دي او د افغانستان سره د پوځي او یا غیر پوځي مرستو د دوام په اړه د دې هېوادونو د ولس او سیاسیونو ترمنځ ډېر متفاوت او حتی بدبینانه نظریات موجود دي. د ډېرو هېوادونو ولسونه او سیاسیون په دې فکر دي چې افغانستان جګړه د دوی لپاره لومړیتوب نه لري او باید د خپلو مرستو کچه ډېره زیاته راټیټه کړي. د داسې ذهنیت سره سره چې د نړۍ مهم هېوادونه د افغانستان د جنګ او مرستو د دوام په اړه د Donor Fatigue یا د مرستندویه هېوادونو له خوا د مرستو په ستړیا یا ستومانتیا په ذهنیت اخته دي، دا د افغانستان لپاره لویه لاسته راوړنه ده چې ناټو هېوادونه او په خاصه توګه د ناټو د اروپايي هېوادونو غړي ملکونه دې د افغانستان سره خپل پوځي ماموریت او مرستو ته د یو اوږد مهال لپاره دوام ورکړي.

د ناټو دا نوی تعهد چې د ۲۰۲۰ م کال پورې به خپل پوځونه په افغانستان کې ساتي او هم د افغانستان د پوځ سره به د امریکا د مرستو په شمول څلور میلیارده ډالره هر کال مرسته کوي، یوه لویه لاسته راوړنه ده.

د ناټو هېوادونو پوځي او مالي مرستو دوام د افغانستان شرقي او غربي ګاونډيو هېوادونو ته او هم مسلحو تروريستي ډلو ته ډېر سخت ټمامېږي او فکر نه کوم چې دوی د يوې اوږدې مودې جنګ ته نور تياری ولري. که تروريستي ډلې غواړي چې جنګ ته دوام ورکړي، په خاصه توګه پاکستان نور د دې توان شايد ونه لري چې د نړۍ په مقابل کې ودرېږي او د افغانستان د حکومت پرضد تروريستي ډلو ته کمک ورکړي. که فرص کړو چې پاکستان دې کار ته دوام ورکړي، پاکستان به نور هم په انزوا کې واقع شي او نړيوال به نور د دوی د دوه ګوني سياست په مقابل کې بې تفاوته پاتې نه شي او د دې سره به پاکستان د خپلو داخلي ستونزو سره هم مخامخ شي.

په داسې حال کې چې نړيوالې ټولنې د افغانستان سره د خپلو مرستو د دوام ژمنتيا، که څه هم مشروطې دي، د اوږد مهال لپاره وښودله نو د افغانستان د حکومت مشرتابه ته هم په کار ده چې د حکومتدارۍ په کړنلارې کې جدي بدلون راولي ترڅو د ملت حمايت ترلاسه کړي. که د ناټو مرستې مشروطي هم نه وي، يوازې نړيوالې مرستې نه شي کولی چې افغانستان ته د ملت د حمايت نه پرته دايمي سوله او امن راولي. د حکومت لپاره به دا ښه وي چې د حکومت د قدرت انحصار د مافيايي کړيو نه راوکاږي اوپه خپل ملت اعتماد وکړي.

زما په اند په تېرو پنځلسو کلونو کې د حکومت ستونزه همدا وه چې حکومت يوازې په سل دوه سوه کسو چې په مختلفو مافيايي کړيو پورې

يې تړاو درلوده، اعتماد کاوه او دوی ته يې سياسي، اقتصادي او امنيتي قدرت په لاس کې ورکړی و؛ خو په عوض يې ټول ملت ته شا کړې وه. ملت هم د حکومت نه په دې خفه و چې حکومت ولې دا مافيايي کړی هره ورځ نورې چاغوي او ملت پرې هره ورځ داړي. که حکومت په خپله تګ لاره کې لږ جدي بدلون هم راوسته، فکر کوم چې د افغانستان ملت د دې درک او پوهه لري چې د حکومت نه خپل پوره ملاتړ وکړي.

دا پورته ليکنه پژواک خبري آژانس هم نشر کړې ده:

http://www.pajhwok.com/ps/opinions/%D9%BE%D9%87-%D9%88%DA%A7%DA%B1%DA%B3%DA%A7-%DA%A9%DB%90-%D9%84%D9%87-%DA%A7%D9%81%DA%BA%DA%A7%D9%86%DA%B3%DA%AA%DA%A7%D9%86-%DA%B3%DA%B1%D9%87-%DA%AF-%D9%86%DA%A7%D9%BC%D9%88-%DA%BA%DA%93%D9%8A%D9%88-%D9%87%DB%90%D9%88%DA%A7%DA%AF%D9%88%D9%86%D9%88-%DA%AF-%D9%85%D9%84%DA%A7%DA%AA%DA%93-%DA%AF%D9%88%DA%A7%D9%85

د حکومت توصيف او يا په حکومت نيوکه گناه نه ده:

ستونزه چېرته ده؟ ولې موږ په اگاهانه او غيراگاهانه توگه د مخالفينو سره مرسته کوو

۹ جولای، ۲۰۱۶م کال، کابل

زه په دې خفه نه يم چې ولې څوک د حکومت کړنې ستايي او يا د حکومت په کارونو باندې نيوکې کوي. سياسي ژوند کې د لوړپوړو چارواکو په کړنو او حتی شخصي ژوند باندې انتقاد روا کار دی. په سياسي علومو کې لوړپوړو دولتي چارواکو او سياسيونو ته Public Figure يا عامه څېرې وايي نو په عامه څېرو باندې نيوکې او يا د هغوی ملاتړ روا دی.

خفه په دې يم چې پوه کسان به وي خو صفت يا ملاتړ د حکومت به بېځايه او بې له دلايلو کوي. دا د حکومت دوستان چې د دکتاتوري رژيمونو په شان د حکومت هر ښه او خراب کار ته ښه وايي، دوی فکر کوي چې دا ولس ډېر بې عقله دی او هرڅه چې دوی وايي نو ولس به د دوی سره همنوا وي او يا به د دوی خبرې تاييدوي. دا ډول د حکومت دوستان که غواړي چې د حکومت د مشرانو لپاره نمبرې جوړې کړي او يا که دوی د حکومت له خوا د تبليغاتو لپاره استخدام شوي هم وي او غواړي چې خپل معاش حلال کړي، بيا هم حکومت ته گټه نه شي رسولی بلکې د دوی دا ډول کورکورانه تبليغات د حکومت په تاوان تماميږي. ښه

بېلګه يې دا ده چې ځينو په فيسبوک کې دا اوازه خپره کړې چې د وارسا په کنفرانس کې ګوندې د کاناډا صدراعظم د جمهور رئيس غني لاسونه ښکل کړل. همدا شان د کمپاين په وخت کې د جمهور رئيس غني يو پلوي په کونړ کې په يوه غونډه کې وويل چې کله جمهور رئيس غني د جمهور رئيس کرزي سره يوځای د امريکا جمهور رئيس اوباما سره غونډه درلوده نو ډاکټر اشرف غني ورته د نړۍ ټول اقتصادي سياست په لس دقيقو کې تشريح کړ؛ نو جمهور رئيس اوباما د ډاکټر غني نه وغوښتل چې که دی د هغه سره کار وکړي نو ښه به وي؛ خو ډاکټر غني ورته وويل چې نه زه د تاسره کار نه کوم او په افغانستان کې کار کوم. دا داسې خبره وه چې د کونډې د زوی په فلم کې هغه مامور صاحب چې په ښار کې اوسېده، هره خبره به يې د کلي ځوانانو ته د ښاري ژوند په اړه کوله، نو هغوی به ورته هک پک ناست و او مامور صاحب به د کلي ټول کارونه په دې قصو باندې په ځوانانو مفته کول. اما اوس هغه وخت نه دی او د ولس د معلوماتو کچه ډېره لوړه ده او دا ډول بې محتوا او بې منطقه خبرې د حکومت لپاره څه ګټه نه لري.

همدا ډول هغه کسان چې د حکومت مخالف دي او په حکومت نيوکې هم بې له دليله او کورکورانه کوي په عوض د دې چې د دوی طرفداران اضافه شي، د دوی نيوکې حکومت ته ګټه رسوي چې ښه بېلګه يې په وارسا کنفرانس کې د جمهور رئيس غني او ډاکټر عبدالله د عکسونو خپرول وو، چې ګوندې ډاکټر عبدالله ولې د جمهور رئيس غني نه مخکې

روان دی حال دا چې دا کومه خبره نه ده. په همدغه عکس کې د امریکا جمهور رئیس اوباما د جمهور رئیس غني نه وروسته روان و؛ نو د دې مطلب دا نه دی چې د امریکا جمهور رئیس د جمهور رئیس غني نه لږ مهم دی.

د حکومت په توصیف او یا په حکومت باندې په نیوکو کې کومه ستونزه نشته دی او نه دا کومه گناه ده. دا د هر افغان حق دی چې د حکومت د کړنو ملاتړ وکړي او یا د حکومت په کړنو نیوکې وکړي. زما په اند ستونزه په دې کې ده چې د حکومت د ملاتړو او یا منتقدینو، توصیفونه او نیوکې کورکورانه، بې دلایلو او په واقعیتونو ولاړې نه دي. د دې سره د توصیف کوونکو او منتقدینو اعتبار یا Credibility په ټولنه کې ډېره راټیټېږي او دا دواړو خواو ته تاوان کوي. بې منطقه ملاتړ او مخالفت هم د حکومت اعتبار او هم د اپوزیسون اعتبار له منځه وړي. څومره چې حکومت بې اعتباره کېږي او هم که د متبادل اپوزیسون اعتبار د حکومت نه هم ټیټ وي نو په دې توگه لاره د افغانستان دښمنانو او مسلحو تروریستي ډلو ته هوارېږي او په دې توگه موږ په اگاهانه او یا غیراگاهانه توگه د مخالفینو سره مرسته کوو.

د وارسا د کنفرانس د نظامي مرستو د ژمنو په اړه زموږ يو تعداد وطنداران خفه دي او وايي چې ولې نړيوالو زموږ امنيتي قواو سره د پوځي مرستو د دوام ژمنه وکړه او دا د دې معنی لري چې جنگ به دوام کوي:

۱۰ جولای، ۲۰۱۶م کال، کابل

اول خو موږ په هرحالت کې پوځي مرستو ته اړتيا لرو که غواړو چې نظام ولرو، قوي پوليس او منظمه اردو د اړتيا په اندازه ولرو چې د افغانستان د تمامي ارضيت نه دفاع وکړي. اوس خو دا مرستې بلا عوض دي او که نه نو دې مرستو ته موږ اړتيا لرو او دا به که په قرض ولې نه وي، اخلو.

اوس نو تاسې په خپل گريوان کې سر ټيټ کړئ چې دا ښه وشو او که نه.

هغه کسان چې د حکومت په مقابل کې جنگيږي، سوال دا دی چې ايا دا کسان افغانان دي او که نه؟ که افغانان وي نو جنگ دې نه کوي ترڅو چې دا وسلې او مرستې د هغوی پرضد استعمال نه شي او که افغانان نه وي نو بيا خو دا اړينه ده چې د هغو کسانو پرضد دا مرستې بايد استعمال شي ځوک چې د دې وطن بچي وژني، جوماتونو کې چاودنې کوي، مکتبونه سوځي، سرکونه ورانوي، د خلکو نه سرونه پرې کوي او په هيڅ جنايت صرفه نه کوي.

تشويش مه کوئ د بروکسل په کنفرانس کې به چې د اکتوبر په مياشت کې دايرېږي، د اقتصادي مرستو ژمنه به هم وشي او دا به هغه هېوادونو او اشخاصو لپاره د خفگان بله ورځ وي څوک چې د افغانستان سره د مرستو په دوام خفه کېږي.

په فيسبوک کې د عامه ذهنيت معلومول يا نظر سنجي:

۱۰ جولای، ۲۰۱۶م کال، کابل

زما د فيسبوک نظر سنجي ښايي چې د فيسبوک په سلو کې يو کم اتيا سلنه استعمال کوونکي د عسکونو، افواهاتو، خبرونو، تنقيدي او يو بل ته د توهين کوونکو الفاظو په استعمال ډېر ژر عکس العمل ښيي اما علمي او منطقي ليکنو، کره معلوماتو، مؤثقو تحليلي خبرونو په اورېدلو لږ سر خوځوي او يا د لوستلو حوصله نه لري.

نو په دې توگه بيا هم د هغه کسانو لپاره فيسبوک ښه وسيله ده چې د منطقي، علمي او مؤثقو معلوماتو په لټه کې دي.

زما په اند په سياسي مبارزه کې او هم د يو چا د نظر نقد هم بايد په استدلال ولاړ وي او د يو بل د توهين نه بايد ډډه وشي ترڅو د فيسبوک دا نظر سنجې سرچپه شي.

د جنګ تاوان:

۱۱ جولای ۲۰۱۶م کال، کابل

وايي چې په يو ملک کې يو کال داخلي جنګ تېر شي نو پنځه کاله نيسي چې هغه تباهي چې د داخلي جنګ له امله راپيدا شوې، بېرته جوړه شي او هم ويل کېږي چې کور يو ځل وګړېږي نو بيا د کور سامان مشکله ده چې د پخواني په شکل بېرته ځای په ځای شي.

زموږ په ملک کې ۳۸ کاله کېږي چې داخلي جنګونه روان دي نو دا په پنځو کې ضرب کړئ چې ۱۹۰ کاله به نيسي چې دا زموږ فريکي، ټولينز، فرهنګي، اداري، پوځي، سياسي، اقتصادي، تعليمي او داسې نور سيستمونه بېرته جوړ شي.

ولې غربي نړۍ پر مختللې ده؟

۱۳ جولای ۲۰۱۶م کال، کابل

همدا اوس د انګلستان صدراعظم ډيوېډ کمرون پس له شپږو کلونو صدارت استعفا ورکړه خو د استعفا نه يې د مخه دولتي کور تخليه کړ او خپل کور يې لا خالي نه و ځکه بل کرايه دار پکې اوسېده؛ خو ده د خپل کور ټول سامان بل ځای ته انتقال کړ او بهانه يې نه کوله چې ګوندې د ده کور لا تخليه نه دی نو بل ځای ته کډه نه شي کولی.

ده د دولتي کور په خالي کولو کې چې نوې صدراعظمه ورته ورکړه شي، هيڅ سکتګي رانه وستله او نه يې چنې ووهلي ځکه اصول معلوم دي او نه يې غوښتل چې د خپل ملک په خير، د راتلونکې صدراعظمې د کارونو په وړاندې يوه لحظه هم مانع واقع شي او يا د سياسي قدرت د انتقال په پروسه کې ځنډ راولي. عکسونه چې په فيسبوک کې خپاره شول نو ډيوېډ کيمرون په خپله خپل سامان د نورو کسانو سره بل موټر ته انتقالاوه.

د CNN د ټلوېزيون د لارې ګورم چې ډيوېډ کمرون همدا اوس بکنګهم قصر ته لاړو چې خپله استعفا په رسمي توګه ملکې ته وړاندې کړي. نوې صدراعظمه تېريسامي هم ورپسې د صدارت په موټرو کې لاړه چې ملکه د هغې نه په رسمي توګه د حکومت جوړولو غوښتنه وکړي. بله مهمه خبره دا ده چې دولتي موټر يې سمدستې پرېښوده او په شخصي موټر کې د خپلې کورنۍ سره بکنګهم قصر ته لاړ. زموږ عادي دولتي

چارواکي نه موټر پربږدي او نه نور دولتي امتيازات. د سياسي قدرت په انتقال کې هم دومره ځنډ راولي چې خبره بالاخره د تېر مامور او نوي مامور د تقرر په سر جنګونو او دښمنيو ته ورسېږي. ښه به موږ ترقي وکړو.

د پورته ليکنې په اړه په لس ګونو دوستانو نظرونه درلودل او د افغانستان په حال يې افسوس کاوه. زه يو څو نظرونه په مشخصه توګه رااانتقالوم چې لوستونکي پرې هم د خپل ځان سره قضاوت وکړي.

سيد معروف همدرد ليکلي وو:

د لندن له جوړ سيستم سره د افغانانو پرتله کول لويه بې انصافي ده.

ما ورته په ځواب کې وليکل:

همدرد صاحب! د هغوی سيستم هم جوړ نه و خو هغوی جوړ کړ. اوس هم غواړي چې نور هم خپل سيستم ښه کړي. بې انصافي دا ده چې موږ نه غواړو چې خپل وطن په خپله جوړ کړو او هغوی ته طمعه لرو. په هرحال ستاسې نظر او لرليد هم په خپل ځای دی.

همدرد بيا وليکل:

صاحب! زموږ د سيستم جوړول هم وخت ته اړ تيا لري. د ځلوېښتو کلونو وران سيستم جوړول ډېر وخت ته او کار ته اړ تيا لري. د لندن اوسني حالت ته چې افغانان رسي شايد زموږ د درېو څخه تر څلورو نور نسلونه، همدا ستونزې وګالي.

ما ورته بيا په ځواب کې وليکل:

که زموږ په فکرونو کې تغییر راغی، د وخت فاصله راکمېږي او که نه وي راغلی، نو د تېرو څلورو لسیزو او څلورو نسلونو په شان به زموږ حالت همداسې په خپل ځای اوسي.

همدرد بیا ولیکل:

د ارتباطاتو او اړیکو د علم له نظره د فکر تغییر ډېر وخت او کار ته اړتیا لري.

ما ورته ولیکل چې:

نو موږ باید خپلې پښې ونه غځو او کار باید وکړو. دا بحث ځکه کوم چې موږ لا په دې عقیده نه یو چې زموږ په فکرونو او عملونو کې تغییر راغلی او تغییر باید راشي.

ابراهیم افغان لیکلي وو:

جناب میاخېل صاحب!

دلته جلال آباد کې یو رئیس له دندې نه لرې شو پر ځای یې بل رئیس راغی، نوی رئیس گردېوال صاحب معرفي کاوه، هغه پخواني رئیس د دفتر کیلي له ځان سره کور ته وړې وه او شمېره یې هم بنده وه بیا یې دوه ورځې وروسته د چا په لاس رالېږلې وه.

محمد رفیع صیاد لیکلي وو:

د هغوی سره دوه شیان دي، احساس او د قانون زور. که د احساس له مخې داسې ونه کړي نو قانون به یې د خولې خوند وربرابر کړي او دلته...

ایا د انټرنېټ استعمال شیطاني عمل دی او که نه؟

۱۵ جولای، ۲۰۱۶م کال، کابل

فیسبوک له دوستانو سره پر اړیکو درلودلو سربېره د معلوماتو او ایډیاو د راټولولو او د ولس د هیلو څرګندولو او هم د ولس د ستونزو نه د خبرېدلو ښه وسیله ده. ډېر ښه او پوه کادرونه که ځوانان دي او که مشران، د مختلفو موضوعاتو په اړه همېشه ډېر ښه نظریات څرګندوي او هم ډېر ښه وړاندیزونه خپلو دوستانو او وطنوالو ته کوي. دولتي چارواکي کولی شي چې بې له فیس او واسطې، د فیسبوک نه د ښه مشاور په توګه ګټه واخلي په دې شرط چې دولتي چارواکي د فیسبوک او ایمیل اکاونټونو په درلودلو او استعمال پوه شي.

بعضې دولتي چارواکي او د ټیټو دیني زده کړو مفتیان چې د انټرنېټ په استعمال نه پوهېږي، د انټرنېټ استعمال ورته یو نوع شیطاني عمل ښکاري. افسوس دا دی چې د دولت په ټولو ادارو کې اوس هم داسې کسان شته دي چې د انټرنېټ سره اشنایي نه لري او دا ورته یو نوع کفري عمل ښکاري. د دې علت دا دی چې دوی پرې نه پوهېږي نو ځکه ورته د انټرنېټ استعمال یو شیطاني عمل ښکاري. فکر کوم که دوی د انټرنېټ په ګټه پوه شي نو بیا شاید دوی داسې د کفر ټاپې په خلکو ونه لګوي چې ولې دوی انټرنیت استعمالوي. ښه مثال یې طالبان دي چې په خپل وخت کې د ټلویزیون درلودل یې په کورونو کې منع کړي و خو اوس دوی د

ډش ټلوېزيونونو د خوند نه برخورداره دي او انټرنېټ نه د خپلو تبليغاتو د ښې وسلې په توګه ګټه اخلي. حال دا چې همدا طالبان چې پخوا نه پوهېدل، انټرنېټ خو څه کوې چې د ټلوېزيون درلودل ورته هم حرام ښکاره کېدل. يوه قصه مې رایاده شوه:

مجاهدينو هم دا کار کاوه. په ۱۹۸۷م کال کې زما يو ملګری و چې په ۳۰۰۰ کلدارې يې يو سونې تور او سپين ټلوېزيون اخيستی و او د منډا په کمپ کې اوسېده نو ټوله کورنۍ يې ورته په قهر وه چې اوس به ملايان درباندې د کفر ټاپه ولګوي نو ژر دا ټلوېزيون پټ کړه او يا يې خرڅ کړه. په دغه وخت کې ما هم يو څه استقلال حاصل کړی و او د کچه ګړۍ د کمپ نه زه يوازې د خپلې کورنۍ سره يونيورسټۍ ټاون ته کډه شوی وم او د امريکا غږ راډيو سره مې کار کاوه نو ما هم د يو ټلوېزيون ګوټې د اخيستلو نيت وکړ. هغه ملګري مې راته وويل چې ټلوېزيون مه اخله او زه يو په کور کې لرم، هغه به درکړم. بيا مې د هغه نه هغه ټلوېزيون په ۲۵۰۰ کلدارې راونيوه که څه هم هغه پيسې نه اخيستلې.

عجيبه وخت و، عجيبه ماحول او عجيبه فتواګانې او عجيبه احساساتي ماحول. موږ هم ځان تباه کړ او هم مو وطن خراب کړ. دا انقلابي ورونه دې نه خوشالېږي دوی هم عجيبه ماحول او عجيبه احساسات درلودل چې هم يې ځانونه تباه کړل او هم يې وطن خراب کړ.

لنډه دا چې راځئ سره ومنو چې موږ ټولو ډېرې اشتباګانې کړي دي او اوس يې هم کوو او که دا نه منو نو بيا به هم نورې اشتباګانې په راتلونکي

کې هم کوو. زه فکر نه کوم چې په زړو تنظیمونو، ډلو او احساساتو دا وطن سره جوړ کړای شو. د موجوده شرایطو سره یو نوی فکر ته اړتیا ده.

ملکیت د هر چا خپل دی:

۱۵ جولای ۲۰۱۶م کال، کابل

نن د ترکیې هېواد د پوځ یوې ډلې د ترکیې جمهور رئیس رجب طیب اردوغان پر ضد د ناکامه کودتا هڅه وکړه نو ما په ټویټر کې ولیکل:

ترکیه: د ښه او یا بد نیت لپاره د کودتاګانو لړۍ د غندلو ده. د حکومت مشران باید د خلکو په رایو انتخاب یا لرې شي نه د ټوپک د شپېلۍ په زور.

دې کې شک نه و چې کودتا د عام ولس له خوا ناکامه شوله ځکه په زرهاو کسان د اردوغان په ملاتړ سړکونو ته راووتل او د ټانکونو مخې ته یې ځانونه واچول او په ټانکونو وروختل اما زموږ یو شمېر احساساتي افغانانو دی د نړۍ د مسلمانانو مشر وګاڼه او په فیسبوک کې یې لیکنې وکړې چې دی د اسلامي اخوت سمبول دی.

ما بیا په فیسبوک کې ولیکل:

د ترکیې د جمهور رئیس پر ضد ناکامې کودتا څخه وروسته، رجب طیب اردوغان خپلو پلویانو ته د خپلو خبرو په اخره کې وویل چې دوی د ترکیې د یوه بیرغ لاندې د یو واحد ملک په توګه اوسېدل غواړي. د

ترکيې مشر دا ونه ويل چې دی د اسلامي نړۍ مشر دی او يا غواړي چې اسلامي نړۍ د يو واحد بيرغ لاندې راولي.

زه حيران دا خپلو ځينو کسانو ته يم چې تر اوسه نه په اسلام پوه شول او نه په سياست. خواخوږي د يو چا سره او يا د يو ملک سره جلا خبره ده؛ خو د يو واحد اسلامي حکومت ادعا سره توپير لري. ترکيه د هغوی ملکيت دی او افغانستان زموږ ملکيت دی. شخصي ملکيت په اسلام کې خوندي دی. موږ ته دې خدای خپل ملک آباد لري او نورو ته دې خپل ملکونه. راشه درشه به سره کوو خو وطن او ملکيت د هر چا خپل دی.

د اکثريت رول په ديموکراسۍ کې يا Majoritarion Rule:

۱۶ جولای ۲۰۱۶م کال، کابل

چرچل وايي چې ديموکراسي د حکومت کولو او حکومتولۍ تر ټولو خراب سيستم دی؛ خو د دې نه بهتر تر اوسه نشته دی. دا ځکه چې په دموکراتيکو هېوادونو کې، پنځوس سلنه او يا د هغه نه کم کسان په ټاکنو کې برخه اخلي خو بيا اکثره مشران د پنځوس سلنې په نيمايي جمهور رئيس يا د حکومت مشر ټاکل کېږي. په دې توګه په حقيقت کې د يو هېواد د حکومتونو مشران په ۲۵ سلنه رايو قدرت ته رسېږي او د ټول ولس استازيتوب نه شي کولی. اما د دې سره، دا مشران ځانونه د ټول ولس نماينده ګان ګڼي او د سل سلنه ولس په استازيتوب حکومت اداره کوي. د

خپل ملک او ولس په اړه تصاميم نيسي او د دوی تصاميمو ته مشروع تصاميم ويل کېږي.

په ديموکراتيکه ټولنه کې يو ځو اصله نور هم مهم دي، چې هغه بايد ټاکنې په خپل وخت وشي او ټاکنې بايد خلکو ته د قبول وړ وي يعنې ولس بايد د ټاکنو په پروسه اعتماد ولري. همدا شان با اعتباره اپوزيسون بايد موجود وي او حاکم گوند او ډله بايد د اقليتونو او وړو ډلو گټې يا سهم په نظر کې ونيسي. که قوي اپوزيسون نه وي نو بيا يوه ډله د ډېر وخت لپاره په قانوني توگه په قدرت کې پاتې کېږي ؛خو دې ډول قدرت ته په سياسي علومو کې د Majoritarian Rule يا د اکثريت رول وايي. د اکثريت رول بالاخره په يونوع د کتاتوري نظام باندې بدلېږي چې مثالونه د هټلر حکومت په جرمني کې، ايران، مکسيکو، جاپان او يا نورو هېوادونو کې شته دي. نو په دې توگه د ديموکراسۍ ريښې په داسې هېوادونو کې چې د اکثريت رول په واسطه اداره کېږي، ضعيفه وي. ترکيه هم يو له هغه هېوادونو نه ده چې د اکثريت رول پکې د تېرو پنځلس کلونو راپه دې خوا حاکم دی. که څه هم ترکيه د اکثريت رول ستونزه لري خو د اکثريت حکومت هم بايد د قانوني لارې چې ټاکني دي، د قدرت نه لرې کړای شي نه د کودتاگانو له لارې. که د اکثريت حکومت په کودتاگانو باندې لرې کړای شي، دا د هغه ملک لپاره نوره هم خطرناکه تمامېږي او د يو ملک د بې ثباتۍ سبب گرځي.

وايي مطلق قدرت، مطلق فساد رامنځته کوي؛ د ترکيې د حالاتو په اړه لنډه تبصره:

۱۶ جولای ۲۰۱۶م کال، کابل

په سياسي علومو کې يو ه مهمه اصطلاح ده چې وايي Absolute power corrupts absolutely يعنې مطلق قدرت، مطلق فساد رامنځته کوي ځکه انسانان او د حکومتونو مشران په خاصه توگه، د قدرت تر تاثير لاندې راځي او بيا هر غيرقانوني عمل ورته قانوني ښکاري. همدا مطلق العنانه مشران په يو نوع دکتاتورانو باندې بدلېږي چې په اوږدمهال کې خپل ولس او وطن د زياتوستونزو سره مخامخ کوي. داسې معلومېږي چې په ترکيه کې د ناکامه کودتا نه وروسته، د ترکيې جمهور رئيس رجب طيب اردوغان په دې پلمه چې د ترکيې د سيستم نه ميکروبونه لرې کړي، شايد خپل د قدرت پنجې نورې هم قوي کړي. دی لا پس د ديارلس کلونو قدرت وروسته هم دې ته چمتو نه دی چې قدرت پرېږدي. زما په اند ده ته به دا ښه وي چې د دې دورې جمهوري رياست نه وروسته په عزت سره قدرت پرېږدي ځکه د ولس حمايت بالاخره کمېږي. که څوک سياسي قدرت د خپل حکومت او يا کار په اوج کې پرېږدي نو د هغه کس نوم تل ژوندی وي. که اردوغان همدا اوس اعلان وکړي چې دی نور نه غواړي د دې دورې په پايله کې بيا ځان کانديد کړي، دا به ترکيې ته او هم د ده شهرت لپاره ښه وي. ښه بېلگه يې د جنوبي افريقا جمهور رئيس نيلسن منديلا دی چې د يوې دورې جمهوري رياست نه وروسته بيا ځان کانديد نه کړ او

سياسي قدرت يې پرېښوده چې نوم يې اوس هم په ښه توګه يادېږي. اردوغان که دا کار ونه کړي او نور هم وغواړي چې خپلې د قدرت منګولې قوي کړي نو شايد چې د ده د قدرت خودخواهي به په راتلونکې کې نه ده ته ښه وي او نه د ترکيې خلکو ته او هم د سيمې نورو هېوادونو ته. عاقبت به خير.

اکبر پادشاه او بيربل:

۱۷ جون ۲۰۱۶م کال، کابل

وايي اکبر پادشاه خپل وزير بيربل ته ويلي وو چې داسې شعر راته ووايه چې اوله مصرع مې په قهر کړي او دويمه مصرع مې خوشاله کړي. مصرعې مې يو څو په ياد دي خو نه يې ليکم.

کله چې په فيبسوک کې د بعضې دوستانو ليکنې ګورم نو سخت خفه شم چې کله به مو سر خلاصېږي او د فيبسوک نه مو زړه تور شي خو چې کله د بعضې دوستانو منطقي، د وخت مطابق او مهمې ليکنې ګورم نو زړه مې ببرته خوشاله شي چې خدايږو موږ ډېر ښه، با احساسه، اګاه او په مسايلو پوه وطنوال لرو نو انشالله دا وطن به جوړېږي

الله تعالی دې دا د خوشالولو وګړي ډېر کړي او دعا به کوو چې موږ هم د دې دويمې ګټګورۍ دوستانو په نقش قدم لاړ شو.

له مولوي محمد يونس خالص سره مرکه: خبرې زما کار دی او ايډيټ ستا کار دی

۲۰ جولای ۲۰۱۶م کال، کابل

نن مې د مولوي صاحب خالص دا عکس په فيسبوک کې وليد چې د مصاحبې په حال کې دی او ژورنالست ورته ميکروفون نيولی دی. زما هم يو قصه راپه ياد شوه غواړم چې د دوستانو سره يې شريکه کړم:

تقريباً دېرش کاله پخوا زه په پېښور کې د امريکا غږ راډيو خبريال وم او د مولوي صاحب خالص سره مې مرکه درلوده. په هغه وخت کې ټکنالوژۍ دومره پيشرفته نه وه او ايډيټ د مرکو جنجالي کار و. نو ما مولوی صاحب خالص ته وويل چې غواړم چې مشخصې پوښتنې درنه وکړم او که مختصر ځوابونه راکړئ نو ښه به وي ځکه زما کار به اسانه شي او هم به ټوله مرکه ستاسې په خپل اواز خپره شي.

مولوي صاحب خالص رانه زما د ټيپ ريکارډر ميکروفون واخيسته او ويې ويل پوهېږم چې ستا لاس ستړې کېږي نو دا ميکروفون به زه په خپله په لاس کې ونيسم. کله چې مولوي صاحب ميکروفون په لاس کې ونيوه

نو راته يې وويل چې زه ملا يم او ملا سړی چې اوږده مقدمه خپلو خبروته کښېنږدي نو په اصل موضوع خبرې نه شي کولی. خبرې زما او ايډيټ ستا خپل کار دی. خدای دې يې وبخښي.

د مولوي صاحب خالص يوه بله خاطره: د مجاهدينو په مؤقت حکومت کې مولوي صاحب خالص د داخله چارو وزير و او په يونيورستي ټاون کې يې دفتر درلود. په يو خبري کنفرانس کې ما ترې پوښتنه وکړه چې د کوکنارو کرل په افغانستان کې مخ په زياتېدو دي نو تاسې د مؤقت حکومت د داخله وزير په توګه د کوکنارو د کرکيلې د مخنيوی لپاره څه پلان لرئ؟

ما ته يې وويل چې زه د څه شي وزير داخله يم، د پاکستان په يو کرايي کور کې ته هم اوسېږي او زه هم اوسېږم. کوم مې پوليس دي او کوم مو حاکميت دی چې د کوکنارو د کر کيلې مخه ونيسم. مولوی صاحب يو واقعبين سړی و.

د ټاکنو د تبې لپاره ايا د درد درېيم مسکن فرمان ورکول ضروری دی که نه؟

۲۳ جولای ۲۰۱۶م کال، کابل

(د ټاکنو په اړه د حکومت دوه تقنيني فرمانونه رد شوي دي او د پارلمان د اوړي د رخصتيو په وخت کې اجرائيه رياست کوشش کوي، چې

جمهور رئیس غني بل تقنیني فرمان د ټاکنو په اړه ورکړي؛ نو ځکه ما دا لاندې پوست په فیسبوک کې ولیکه

(ځینې ځینې چې په حکومت کې بله اجنډا نه لري، لا اوس هم د ټاکنو د تبې د درد نه ځورېږي. دوی کوشش کوي چې حکومت دوی ته کوم بل د ټاکنو د درد مسکن فرمان ورکړي؛ خو د دوی تبه په دې فرمانونو نه ښه کېږي. که د حکومت دا نسخه بالفرض که عملي هم شي، نو بیا به دا تبه د ټاکنو کمېسیونونو او ملت ته سرایت وکړي. مخکې له دې چې جمهور رئیس کوم بل د ټاکنو د درد مسکن فرمان ورکړي، باید په عواقبو یې ښه فکر وکړي.)

ژورنالیزم یا اکتیویزم (Activism):

۲۳ جولای ۲۰۱۶م کال، کابل

نن د هزاره ګانو بعضې ګروپونو په کابل کې د برق د هغې پروژې پر ضد چې د سالنګ د لارې تېرېږي مظاهره کوله او دوی غوښتل چې د برق مزي باید د بامیانو له لارې تېر شي. د دوی دا غوښتنه منطقي نه وه او بلکې د دوی بعضې مشرانو غوښتل چې د حکومت نه باج واخلي نو ځکه دا لاندې پوست ما ولیکه.

ترهر څه د مخه په دهمزنګ کې نني انفجار چې یو شمېر افغانان پکې زخمي او شهیدان شول په کلکه غندم او په هیڅ توګه منطقي دلیل ورته نشته دی.

دا جدا خبره ده چې ايا د دوی تظاهرات حق په جانبه دي او که نه؟ دا په حکومت او افغان ملت پورې اړه لري چې د دوی د غوښتنو په وړاندې څه تصميم نيسي.

دا چې ځيني ټلوېزيوني چينلونه غواړي خلک نور هم خشونت ته تشويق کړي، ښه کار نه دی. دوی بايد خبر خپور کړي نه دا چې خلکو ته ووايي چې هله ژر شئ خبرې وکړئ چې ستاسې احساسات خلکو ته ورسوو او نور هم خلک خشونت او بدامنۍ ته تشويق کړي. دا ژوناليزم نه دی بلکې دې ته اکتيويزم وايي او اکيتويزم د ژونالسيتکي اصولو خلاف کار دی. همدا ډول افسوس په دې کوم چې ولې پوه کسان د فيسبوک او ټلوېزيونونو له لارې د مړو او زخميانو عکسونه خپروي. د ناپوهو او خودغرضه عناصرو نه خو گيله نه ده په کار. دا د انساني او ژورناليستيکي اصولو خلاف کار دی.

ايا د امنيتي ارگانونو د منسوبينو وينه د نورو نه کمه ده؟

۲۴ جولای ۲۰۱۶م کال، کابل

زه په دې ډېر خفه کېږم چې څوک زموږ په امنيتي ارگانونو باندې انتقاد کوي. دې کې شک نشته چې يو څو کسه به يې اهليت ونه لري يا به په فساد کې اخته وي خو په سلو کې ۹۹.۹۹ د امنيتې منسوبينو ژوند هره ورځ په خطر کې دی تر څو زموږ او ستاسې امنيت وساتي او موږ په خپلو بسترو کې ارامه خوب وکړو. دوی په ډېرو کمو امتيازاتو خپل وطن

او خپلو خلکو ته خدمت کوي او د بل هر گروپ او ډلې نه دوی د دې وطن او خلکو لپاره زیاته قرباني ورکړې او ورکوي یې. هغه څوک چې د امنیتي ارگانونو په منسوبینو انتقاد کوي، ایا دوی دې ته حاضر دي چې د دوی په امتیازاتو د دوی په ځای وظیفه اجراکړي؟ فکر نه کوم چې دوی دا کار وکړي. هیچا په پرونۍ پېښه کې د امنیتي ارگانونو د قربانیو او مېړانې یادونه ونه کړه چې هم یې قرباني ورکړه او هم یې یو ځان وژونکی وواژه او د لس گونو نورو مظاهره چیانو د ژوند مخنیوی یې وکړ. ایا د امنیتي ارگانونو د منسوبینو وینه د نورو نه څه توپیر لري او یا کمه ده؟ نه هیڅکله نه.

مابین همه کجا این بیچاره هم کج

(این شعر را از قبله گاه خود شنیده ام که او از ملا غلام نبی چارباغی سرخرودی شنیده بود)

۲۴ جولای ۲۰۱۶م کال، کابل

یارمن برچهره دارد چهارگل وهرچهارکج
زلف کج و کاکل کج و گفتار و رفتار کج
یا الهی بشکند این کجا که دارد یار من
صبح کج و پیشین کج و دیگر کج و هرشام کج
پس این بیچاره هم کج در مابین کجا امروز

په تصمیم نیولو کې عجله:

۲۴ جولای، ۲۰۱۶م کال، کابل

سمدلاسه، آني، فورې او بې سنجشه تصامیم داسې دي لکه څوک چې په ځان کې په زوره خارښ پیدا کوي او یا هغه ځای ته لاس وروړي چې خارښ نه کوي. په گرولو بیا وروسته په خپله په تنگ شي چې کاشکې مې د خارښ ځای ته لاس نه وی وروړی او داسې تصامیم مې نه وی نیولي خو بیا اوبه د ورخه تېرې وي او نه راگرځي.

ترخپلې وسې د قدرت نه سؤ استفاده یا د ځنگل قانون:

۲۴ جولای، ۲۰۱۶م کال، کابل

د پرون راهیسې دا چرت وهم چې ایا موږ په افغانستان کې د انساني اصولو او اسلوبونو په اساس ژوند کوو او که د ځنگل د قانون په شان هر څوک ترخپله وسه د قدرت نه سؤ استفاده کوي؟

ټول گروپونه او مطرح اکټران مې د سترگو نه تېر کړل، په اجمالي توگه مې په تصور کې لږ لږ د هر یوه کړو او وړو ته نظر واچوه او بالاخره دې پایلې ته ورسېدم چې موږ ټول مقصر یو. دا ځکه چې سیاسي ټیکه دارانو، مامورینو، والیانو، وزیرانو او د دولت مشرانو هر یو د خپل واک په تناسب د قدرت نه سؤ استفاده یا غفلت کړی دی. همدا شان ملایانو او استادانو، ملکانو او خانانو، خیرات خورو او بدماشانو،

شاعرانو او ليکوالانو، عوامو او خواصو، مدني او غيرمدني فعالانو، دوکاندارانو او تاجرانو، نرينه و او ښځو، مشرانو او کشرانو او داسې نورو هم د خپل توان په تناسب د خپل قدرت نه سؤ استفاده کړې ده. تفصيل ته يې حاجت نشته ځکه کتابونه پرې ليکل کېدی شي.

نو اوس راته ووايئ چې زموږ په ټولنه کې څوک ملامته دي؟ ايا موږ ټول ملامته يو او که يوازې څو کسه؟

يا الله ته په دې بعضې ژورنالستانو ورحمېږې!

۲۵ جولای ۲۰۱۶م کال، کابل

څو شپې د مخه مې د محتوا په لحاظ په يو مهم کنفرانس کې چې په سوله کې د ځوانانو د رول په اړه و، خبرې کولې خو د خبرو نه وروسته يوه ژورنالسته راغله او راته يې وويل چې دا خو د دې کنفرانس په خبرې ارزښت پوه نه شوه چې څنګه خبر جوړ کړي. ما ورته وويل چې دا خو ستا ستونزه ده، نو ښه به دا وي چې د ژورناليزم کورسونه او پوهنځي که دې نه وي ويلي نو هغه تعقيب کړه.

دا يو ځل نه دی بلکې څو ځلې زه د داسې خبرې سره مخامخ شوی يم ځکه چې زموږ د يو شمېر زياتو چاپي، صوتي او تصويري رسينو ژورنالستان يا مسلکي نه دي، يا يې ځانونه نه دي رسولي او يا دوی کومه خاصه اجنډا په مخ بيايي که خبر يې د دوی د اجنډا سره موافق نه وي،

هغه یا نه نشروي او یا یې تحریفوي. یا الله ته زموږ په دې بعضې ژورنالستانو ورحمیږي.

د خدای بخښلي کشمیرخان د جنازې په مراسمو یوه لنډه تبصره:

۲۵ جولای ۲۰۱۶م کال، کابل

په دې بحث نه کوو چې ایا ولې کشمیر خان د افغانستان د حکومت سره مخالف و او یا په تېرو څو لسیزو کې د جهاد په دوران کې او هم د کونړ په سیمه کې او یا د هغه نه د مخه څه کړي دي ځکه دا جدا بحث دی او تاریخ به پرې په خپله قضاوت وکړي.

د بحث مسئله دا ده چې په تېرو پنځلس کلونو کې سره له دې چې کشمیرخان د حکومت سره مخالف و، د کونړ د شیګل او لاحسین په غرونو کې یې په ارامه توګه ژوند کاوه، د خپل ولس ملاتړ ورسره و او هم

يې خپلو کسانو ته ويلي وو، چې نه به په عسکري افرادو ډزې کوئ او نه به مکتوبونو ته د زده کوونکو د درس ويلو مخه نيسي. همدا علت دی چې نن په زرهاو کسانو په کونړ کې د ده د جنازې په مراسموکې ګډون وکړ. موږ او تاسې وليدل چې د طالبانو مشران هم له منځه لاړل خو هغوی ونه شو کولی چې د کشمېر خان د جنازې غوندې خپل مړي خاورو ته وسپاري ځکه هغوی د خپل ولس په زړونو کې ځای نه درلوده.

زما په اند، هغه ډلې او ټپلې او يا اشخاص چې د حکومت سره په نظرياتي لحاظ مخالفت لري او که غواړي چې د افغانستان په راتلونکې کې رول ولوبوي، نو دوی دې هم د کشمېرخان د جنازې نه عبرت واخلي. دوی هم بايد مکتبونه وران نه کړي، کلي ونه سوځوي، دولتي ودانۍ ورانې نه کړي، پلچکونه بايد له منځه يو نه سي او د وطن کادرونه او مشران بايد ونه وژني ځکه دا ټول د افغانستان سرمايه ده. هغه ډله او کسان چې د افغانستان سرمايه له منځه وړي نو هغوی نه شي کولی چې په راتلونکې کې د افغانستان په سياست کې برخه واخلي او يا د ولس په زړونو کې ځای ولري.

د ننګرهار په پوهنتون کې د سولې او کړکیچ د مرکز پرانیسته:

۱ اګست ۲۰۱۶ م کال، کابل

پرون (جولای ۳۱مه) مو د ننګرهار په پوهنتون کې د سولې او کړکیچ په نوم تحقیقاتي مرکز د ننګرهار پوهنتون د مشرتابه په مرسته او په خاصه توګه د هڅاند مشر او رئیس پوهندوی ببرک میاخېل د هلو ځلو په نتیجه کې پرانیسته. په دغه پرتمنیه غونډه کې د ننګرهار ولایت مرستیال محمد حنیف ګردیوال، د سولې د شورا رئیس حاجي صاحب محمد نذیر، د ولایتي شورا مرستیال دراني صاحب، د ننګرهار پوهنتون د بېلابېلو پوهنځیو رئیسانو، استادانو او محصلینو برخه درلوده. زه په خپل وار په دغه پرانیست غونډه کې د ټولو ګډونوالو نه مننه کوم چې د پوهنتون د رخصیتو او ګرمیو با وجود یې په دغه پرتمنیه غونډه کې ګډون وکړ.

د ننګرهار پوهنتون چې د افغانستان په کچه دويم پوهنتون و، اوس ديارلس پوهنځي لري او تقريباً شل زره محصلين د ننګرهار په پوهنتون کې زده کړې کوي. د سولې او کړکيچ د حل مضمون به په لومړي سر کې د شرعياتو، حقوقو او سياسي علومو، ژورناليزم، د ژبو او ادبياتو او تعليم او تربيه په پوهنځيو کې بنسټيزه کېږي. د افغانستان په لوړو زده کړو کې د سولې او کړکېچ حلولو د مضمون بنسټيزه کول او په ننګرهار پوهنتون کې د دغه مرکز پرانستيل به استادانو او محصلينو ته دا لاره هواره کړي چې دا مضمون د افغانستان د لوړو زده کړو په تعليمي نصاب کې ځای ونيسي. د دې نه د مخه د لوړو زده کړو وزارت په ګوهر شاد خصوصي پوهنتون کې د سولې د زده کړې مضمون د دوه اختياري کريدتونو په توګه قبول کړی او په بېلابېلو پوهنځيو کې اوس تدريس کېږي. د هرات پوهنتون سره هم د متحده ايالاتو د سولې د انستيتيوت له خوا دا همکاري روانه ده چې هلته هم د سولې مضمون بنسټيزه شي.

د نړۍ په نورو هېوادونو کې د سولې مضمون د کودکستان نه پيل کېږي او هيله ده چې زموږ د پوهنې وزارت هم دې مضمون ته جدي پاملرنه وکړي چې د سولې مضمون د لومړي ټولګې نه پيل شي تر څو زموږ پوهه او علم زموږ د ژوند د کردار اوعادتونو برخه وګرځي. زموږ ستونزه دا ده چې موږ پوهه لرو خو پوهه زموږ د ورځني ژوند د کردار او عادتونو برخه نه ده ګرځېدلې.

زه د خپل دفتر د همکارانو حميدالله ناطق او رفيع الله ستانکزي او هم د ننګرهار پوهنتون مرستيال، سروري صاحب او د دغه کمېټې د بېلابېلو پوهنځيو د استازانو نه په خاصه توګه مننه کوم چې په ډېر لنډ وخت کې يې د دې مرکز د پرانيستلو چارې بشپړې کړې او امېد دی چې په راتلونکې يوه کال کې د ننګرهار پوهنتون د علمي شورا په مرسته د سولې او کړکيچ د حل مضمون نصاب ترتيب او تصويب کړي تر څو د بېلابېلو پوهنځيو محصلين د دغه مضمون د تدريس نه په راتلونکې کې ګټه واخلي. (د دوستانو د توجه لپاره د دغه غونډې يوڅو عکسونه هم د تاسې سره شريکوم)

د مشرانو د کاغذي عکسونو سره عکس اخيستل:

۴مه اګست، ۲۰۱۶م کال، کابل

ډېر پخوا امريکا مې نه وه ليدلې، پېښور کې مې د امريکا غږ راډيو سره کار کاوه، يوه ورځ مې د امريکا غږ راډيو خپل بل همکار، سيد فضل اکبر پاچا په دفتر کې د هغه عکس د امريکا د جمهور رئيس رونالډ ريګن سره وليد. پاچا صاحب د ما نه مخکې امريکا ته تللی و نو زه هم په تعجب شوم چې ده څنګه د ريګن سره وليدل. پوښتنه مې ترې وکړه چې د ريګن سره مو څه وخت، څنګه او د څه لپاره وليدل؟

پاچا صاحب هم راته په ډېره سړه سينه او په ارام انداز کې وويل چې هو کله چې دی واشنګټن ته لاړ، نو بيا لاره هواره شوه او د ريګن سره يې وکتل نو دا عکس يې بيا هلته واخيست.

زه هم ساده وم او د هغه دا خبره مې ومنله او ده ناڅوان هم راته ونه ويل چې ده دا عکس د ريګن د کاغذ نه جوړ شوي عکس سره چې د سپينې ماڼې سره نږدې بعضې کسانو د لارې په سر ايښودلی وي، اخيستلی دی. په هغه وخت کې به چې چا دا عکس اخيسته نو پنځه ډالره به ترې عکاس اخيستل اوس شايد قيمت يې زيات شوی وي. زياتره کسان يې د تخفي په شکل د امريکا د جمهور رئيس د کاغذي عکس سره خپل عکس اخلي ته به وايي چې په رښتيا يې د جمهور رئيس سره ليدلي دي.

که د کرزي صاحب کاغذي عکس جوړ شي او د هغه د کور په مخکې کې ولګول شي او هرڅوک چې ورځي او د هغه سره عکس د يو فيس په مقابل کې اخلي، څنګه به وي؟ فکر کوم چې ډېر ښه بزنس به په دې ورځو کې وشي. خو کرزی صاحب سخي سړی دی او پيسو ته اړتيا نه لري نو د هر چا سره په خپله عکس اخلي او که بې خرڅه شو نو بايد دا کانسپټ په فکر کې وساتي چې د نورو سره په عکس اخيستلو ښه بزنس کولی شي. پام کوئ چې دا چل نورو پخوانيو او موجوده چارواکو او مشرانو ته ونه ښيئ چې بيا به، بې فيسه درسره نه ګوري او نه به درسره عکس اخلي.

وایي مېږه ووژنه خو مېړانه یې مه وژنه: (د محمود صیقل په اړه)

د اگست څلورمه نېټه، ۲۰۱۶م کال، کابل

د پرون نه راپه دې خوا په فیسبوک کې په ملگرو ملتونو کې د افغانستان د سفیر محمود صیقل په اړه دا اوازه خپره شوې وه چې گوندې هغه په عمومي اسمبلۍ کې شعر ویلی او نور څه یې نه دي ویلي. ما ته هم دا عجیبه غوندې ښکاره کېدله چې محمود صیقل په انگلیسي ژبه روانې خبرې کولی شي او په مسایلو هم پوهېږي نو ځنگه یې شعر ته لاس اچولی دی.

بالاخره دا معلومه شوله چې هغه کلپ چې جوړ شوی هغه جعلي دی. دا چې د محمود صیقل د نظریاتو سره څوک موافق وي او که نه جدا خبره ده خو بېځایه تهمت فکر نه کوم چې ښه کار وي او دا قسم بې بنیاده تبلیغات ښه کار نه دی ځکه دا یوازې د محمود صیقل شخصیت ته صدمه نه رسوي بلکې د افغانستان حیثیت ته هم صدمه رسوي. ما په خپل پوست کې لیکلي وو چې زه هغه پېژنم او که رښتیا دا کار یې کړی وي نو ما ته هم سوال و؟ زه یو ځل بیا د ټولو دوستانو نه هیله کوم چې غیرموثق تبلیغات د یو چا شخصیت ته صدمه نه شي رسولی بلکې د هغه محبوبیت او شخصیت ته نور هم رشد ورکوي. هماغه متل دلته صدق کوي چې مېږه ووژنه خو مېړانه یې مه وژنه.

په لوګر کې د پاکستان د هليکوپټر سقوط:

د اګست څلورمه نېټه، ۲۰۱۶م کال، کابل

نن د لوګر ولايت په ازرې ولسوالۍ کې د پاکستان يو هليکوپټر اضطراري ناسته وکړه او د هليکوپټر اووه کسه عمله طالبانو ونيول نو ما دا لاندې پوست وليکه:

لوګر خو د ډيورند فرضي کرښې نه لرې ولايت دی، څنګه د پاکستان هليکوپټر، د افغانستان هوايي فضا ته داخل شو او فکر نه کوم چې پيلوټ به سهوه شوی وي. د پاکستان په قول که دا هليکوپټر د پنجاب د حکومت دی او روسي ته د ترميم لپاره تللو او د افغانستان د قلمرو نه تېرېدو، نو په دې صورت کې هم پاکستان بايد د افغانستان حکومت ته د مخه خبر ورکړی وای. په عوض د دې، پاکستان د صافي د سورليو الوتکې ته نن اجازه نه ده ورکړې چې په اسلام آباد کې کښته شي. د پاکستان زياتي او سپين سترګي د حده تېره شوې ده. د افغانستان بې شمېره ويناندويان ولې تر اوسه پورې غلي دي چې څه نه وايي؟

د افغانستان د پيازو صادرات:

د اګست ۴مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل

وايي دولس زره ټنه پياز سږکال افغانستان صادر کړي دي او فکر کوم چې اکثره به پاکستان ته صادر شوي وي ځکه د هغو تجاران هرکال دا

پیاز اخلي، په يخو سټورونو کې يې ذخيره کوي او چې د پیازو سيزن ختم شي نو بېرته يې په دوه چنده قيمت په موږ خرڅوي. بل خبر وايي چې افغانستان هرکال ډېرش زره ټنه پیاز د پاکستان نه واردوي. په دې اساس د پیازو تولید د کرنې وزارت لاسته راوړنه کې نه شمېرل کېږي او د خبرونو په سرخط کې بايد نه وي.

د کونړ ولایت کتاب چاپ ته تيار شو:

د اګست ۶مه نېټه، ۲۰۱۶م کال، کابل

د کونړ ولایت: سیاسي او قومي جوړښتونه، دودونه او تاریخي پېښې

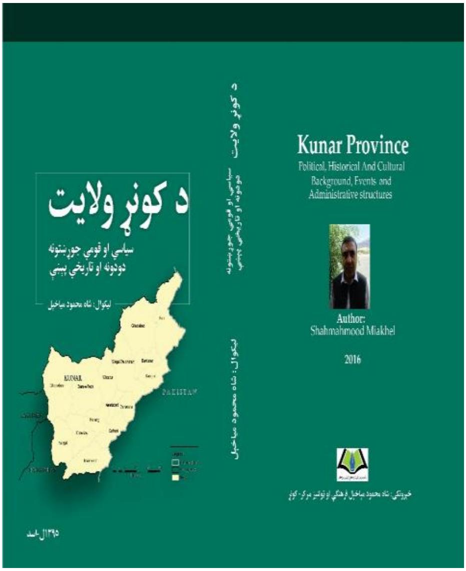

په کتابونو د مالیه د زیاتولو سره سره، دا دی د کونړ ولایت په اړه زما کتاب د دوه درې کلونو زياتو هڅو نه وروسته چاپ ته تيار شو او ان شاالله ډېر ژر به د چاپه راووځي. دا کتاب ځکه ډېر وخت ونیوه چې زیاتو مرکو، د مؤخذونو پیداکولو او د موادو لوستلو ته اړتیا درلوده.

د ټولو هغه دوستانو نه چې د دې کتاب په ليکلو او چاپ کې د ما سره مرسته کړې، د زړه له کومې مننه کوم. اميد دی چې دا کتاب د افغانستان د نورو ولايتونو لپاره هم يو ماډل شي. البته د دې خبرې يادونه اړينه بولم چې دا کتاب نور تحقيق او ريسرچ ته هم اړتيا لري تر څو موږ د کونړ ولايت په اړه کافي معلومات تر لاسه کړو خو د يوې مقدمې په توگه فکر کوم چې شايد دا کتاب، خاص تاريخي ارزښت ولري. اميد دی چې زموږ نور ليکوالان په خپلو راتلونکو ليکنو کې د دې کتاب هغه تشې ډکې کړي کوم چې په دی کتاب کې نه دي تکميل شوي او زياتو تفصيلاتو او څېړنو ته اړتيا لري.

په ننگرهار کې د الشفا تش په نامه روغتون:

د اگست د مياشتې اتمه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل

تېره اونۍ زما د يو همکار پلار د ننگرهار د الشفا روغتون کې بستر و، زه يې پوښتنې ته ورغلم. دوی د شپې ۶۰۰ افغانۍ د مريض نه يوازې د بستر په نوم اخلې. د جلال آباد په گرمۍ کې په خونو کې پکو هم سم کار نه کاوه او زموږ د همکار پلار په دهليز کې بستر و، نه نظم و او نه تداوي او که ما قدرت درلودلی نو په هماغه ساعت مې د دې مرده خانې دروازې تړلې. زما همکار پلار هم په حق ورسېده او د دې نه مخکې مرحوم حسام صاحب هم دې تش په نامه روغتون ته لومړی وړل شوی و او ورته يې ويلي وو چې ستا د معدې تکليف دی او څه د معدې دوا يې ورکړې وه

حال دا چې په هغه باندې قلبي حمله راغلې وه او هغه يې بايد دلته ساتلی وی چې بېرته په لاره کې بل روغتون ته د وړلو په حالت کې وفات شو.

کله چې ما پوښتنه وکړه چې دا ناروغتون د چا دی، نو دوستانو راته وويل چې دا د يو پاکستاني ډاکټر دی. د شپې د يو دوست کره مېلمه وم نو دا قصه مې ورته وکړه او هغه سمدلاسه دا ډاکټر راوغوښته او زموږ مريض يې وکوت؛ خو زما ملگري راته وويل چې دا ډاکټر لا تر اوسه طب پوهنتون تکميل کړی نه دی او دلته په چالاکۍ سره دا روغتون چلوي. دا جناب چې واقعاً ډېر چالاکه ښکاره کېده، د ننگرهار د لوړپوړو او زوراکو سره خاصې رابطې هم لري نو د چا پلار به پرې دا تش په نامه روغتون وتړي. تر کومه حده چې ماته معلومه ده، په ننگرهار کې او هم د افغانستان په نورو سيمو کې د زياتو تش په نامه روغتونو او هم د ډاکترانو د معاينه خانو همدا حال دی. همدا علت دی چې زموږ د ولس اعتماد په خپلو ډاکترانو، روغتونو، دواگانو، لابراتوارونو او معاينه خانو کم او يا په نش سره حساب دی. هره ورځ په زرگونو کسان ايران، پاکستان، دوبۍ او هندوستان ته د عادي معايناتو لپاره ځي. په هره ساحه کې چې ځوک د خپل مسلک، خپل وطن او خپلو خلکو سره خيانت کوي د غندلو دی. قصې ډېرې دي خو خلاصه دا چې صحي سکتور ته هم د امنيتي سکتور په شان جدي توجه په کار ده ځکه دوی هم د خپل ولس د ژوند سره لوبې کوي.

د نورو قضاوت:

۹ اگست ۲۰۱۶م کال، کابل

دا مهمه نه ده چې نور ستا په اړه څه قضاوت کوي. مهمه دا ده چې ته د ځان په اړه څنگه قضاوت کوې او ستا وجدان او ضمير تا ته څه وايي. هميشه د نورو قضاوتونه د رد او يا تاييد يو څه افراطي بڼه لري او مبالغه هرو مرو پکې وي. که څوک خپل وجدان ته خجالته نه اوسي همدا کافي ده چې خپلو ښو کارونو ته دوام ورکړي.

د آزادۍ د ورځې په اړه:

۱۳ اگست ۲۰۱۶م کال، کابل

دا چې څوک د خپلې آزادۍ په مفهوم او قدر پوه نه شي هغوی د خپل ولس او هېواد نه هم دفاع نه شي کولی او په عوض به د خپل ولس په مقابل کې جنگېږي او خپل وطن به ورانوي.

زموږ يوشمېر ځوانان چې د پرديو په مدرسو او روزنتونو کې د بېلابېلو مجبوريتونو او مهاجرتونو له امله روزل شوي دي د هغو نه د آزادۍ احساس اخيستل شوی دی. همدا علت دی چې زموږ په وطن کې د څلورو لسيزو راپه دې خوا جگړه روانه ده او موږ لا تراوسه د سولې، سوکالۍ، آزادۍ او د سکون ژوند نه برخمن نه يو.

د حکومت سقوط د نظام سقوط دی:

۱۵ اګست، ۲۰۱۶م کال، کابل

دا لاندې لکینه د ډاکتر عبدالله عبدالله د غوښتنو او نظام د ګواښولو په اړه ولیکل شوه.

که څه هم زه شخصاً د اول نه د ملي وحدت په نامه د حکومت د جوړېدو سره مخالف وم او په هغه وخت کې زما مقاله چې په فارن پالیسي کې نشر شوې ده، ښه ثبوت دی. په دغه مقاله کې ما ویلي و چې زر فقیران د یوې لوې خیمې لاندې ژوند کولی شي خو دوه پادشاهان په یوه لوی ملک کې سره ژوند نه شي کولی. د الله تعالی د وحدانیت فلسفه په همدې بنا ولاړه ده چې یو خدای د کائیناتو مالک او تنظیم کوونکي دی او که خدایان دوه وی نو نه به دا دنیا وی او نه به دا شمسي نظام.

په تېرو تقریباً دوه کلونو کې په ثبوت ورسېدله چې د ملي وحدت حکومت لا اوس هم د ټاکنو په تبه اخته دی او که وضعیت همداسې دوام وکړي، د افغانستان مزمن سیاسي مرض به د تدریجي زوال سره مخامخ وي چې پایله به یې د حکومت او نظام سقوط وي. دا چې په افغانستان کې ملکي او پوځي مؤسسات لا ډېر ضعیفه دي، زما په اند که حکومت سقوط کوي نو نظام هرو مرو سقوط کوي ځکه د نظام او حکومت تر منځ فرق نشته دی. که ځیني ډلې او اشخاص په دې فکر وي چې دوی د

حکومت مخالف دي خو د نظام مخالف نه دي نو دوی زما په اند تر اوسه هم د خپل ملک او نظام نه سم درک نه لري او په خيالي نړۍ کې اوسېږي.

که خدای ناخواسته موجوده حکومت له منځه ځي نو د دې حکومت او نظام بديل به موجوده اکټران چې په حکومت کې دننه دي اوکه بهر، نه وي بلکې د حکومت بديل به يوازې داعش يا طالبانو مسلح اپوزيسون وي. د مسلح اپوزيسون په راتګ سره به بيا دا اکټران چې په حکومت کې دننه دي او که بهر، او هم د افغانستان د ملت هغه لويه برخه چې د نظام د جوړېدو امېدونه د يو سوکاله او پرامنه افغانستان او ښه ژوند لپاره غواړي، د ټولو نه زياته ضربه وګوري. خدای ناخواسته که دا نظام د سقوط سره مخامخ کېږي، نو افغانستان به داسې ضربه وګوري چې راتلونکي څو نسلونه به په فقر، بدبختۍ او جنګونو کې اخته وي او د افغانستان موجوده سياسيون به د خدای او تاريخ په وړاندې ملامته وي.

دا ډېره اسانه خبره ده چې ولس څوک تحريک کړي او سرکونه ته يې راوکاږي او يا سياسي مشران داسې مسايل مطرح کړي چې د هغو په اساس ملت نور هم د بې اتفاقۍ په لوري سوق کړي تر څو ملت د يو بل پر ضد سياسي، نژادي، قومي او سمتي مورچې ونيسي. اما د داسې مسايلو مطرح کول او يا ولس سرکونو ته راويستل داسې مرحلې ته رسېږي چې بيا وضعيت شايد د دوی د کنټرول نه ووځي. زما ليکنه ټولو خواو ته متوجه ده او هره خبره او يا غوښتنه چې سياسيون کوي بايد عواقبو ته يې پام وکړي.

زما ګیله د دواړو ټیمونو نه ده چې یو ټیم ټوله ورځ په ایمیلونو او فیسبوکونو اخته دی او یو بل ته د خپلو فیسبوکي لیکنو، ایمیلونو او فعالیتونو معلومات ورکوي او یا په اصطلاح یو بل بریف کوي اما بل ټیم په شخصي، قومي او نژادي غوښتنو او تشریفاتو اخته دی. اصلي مسایلو ته چې د افغانستان لپاره ستراتیژیکي اهمیت لري، هیڅ توجه نه کوي. زما په اند په حکومت کې دننه او هم بهر سیاسي اکټران که غواړي چې افغانستان کې سوله وي او ولس په امن کې ژوند وکړي، په دې حساسه مرحله د تاریخ کې باید لاندې سیاسي مسایلو ته خاصه توجه وشي:

۱) دوی باید ملت ته اطمینان ورکړي چې نظام سقوط نه کوي او دوی په متحده توګه د مسلح اپوزیسونونو په مقابل کې واحد موقف لري.

۲) د افغانستان مسلحې قواوې چې د هیواد په ګوټ ګوټ کې هره لحظه قرباني ورکوي، دوی باید هغوی ته مورال ورکړي نه چې د هغوی مورال نور هم ضعیفه کړي. د افغانستان مسلحې قواوې او ولس چې په حکومت کې دننه او بهر د سیاسي اکټرانو خبرې، بیانیې، ناخوالې، شخصي او سلیقوي غوښتنې او یا ناسم مدیریت ګوري، هغوی مایوسه کېږي او دا د هغوی په مورال منفي اغېز لري. د یو حکومت او نظام سره چې د ولس او خپلو پوځي او سیاسي مؤسساتو حمایت نه وي، هیڅکله کامیابېدی نه شي.

۳) په دې اساسي وخت کې د افغانستان سیاسیون یو ملي موقف ته اړتیا لري چې د مسلحو اپوزیسونونو او د هغوی د پلویانو په مقابل کې ونیول

شي که نه د هغوی مورال نور هم قوي کېږي او پایلې یې د ټولو په تاوان دي.

٤) په دنیا کې ډېر زیات نور بحرانونه شته دی او افغانستان د نړۍ د مسایلو په سر کې واقع نه دی. همدا شان دنیا هم په افغانستان کې ستړې شوې ده نو که دوی هر ورځ منفي خبرونه د افغانستان نه اوري نو فکر نه کوم چې دنیا هم خپلو مرستو ته تر ابده دوام ورکړي. دا ډېره ښه خبره ده چې موږ په خپلو پښو ودرېږو خو متأسفانه تر اوسه زموږ پوځي او ملکي مؤسساتو شتون ټول په بهرني مرستو ولاړ دي.

٥) که څه هم د افغانستان د درې ګونو قواو حقوقي مشروعیت اوس هم له سوال سره مخامخ دی، خو په حکومت کې دننه او هم د حکومت نه بهر د سیاسي اکټرانو بې مسوولیته بیانیې، خبرې او غونډې د حکومت او نظام مشروعیت نور هم له سوال سره مخامخ کوي. د هر حکومت او نظام حقوقي او سیاسي مشروعیت چې څومره کمېږي اویا د سوال سره مخامخ کېږي، په هماغه اندازه هغه حکومتونه او نظامونه ضعیفه وي چې بالاخره نظام او حکومتونه په خپله د داخل نه سقوط کوي چې نمونې یې موږ څو ځله په افغانستان کې تجربه کړې دي.

زما په اند د افغانستان د حکومت او نظام د ثبات لپاره دا پورته پنځه ټکي د نور ټولو مسایلو نه ډېر زیات اړین دي او د ټولو دنده او مسوولیت دی چې د پورته ټکو د عملي کولو لپاره کار وکړي څکه که حکومت او نظام نه وي نو بیا هیڅ نشته دی او نه بیا سیاسي اختلاف څه ګټه لري.

اختلاف د نظر او يا سياسي رقابتونو اهداف همېشه بايد په ملي منافعو ولاړ وي او که په ملي منافعو ولاړ نه وي نو بيا زور بالای زور به لکه د ځنګل د قانون په توګه حاکم وي.

پژواک خبري اژانس هم دا پورته ليکنه خپره کړې ده:

http://www.pajhwok.com/ps/opinions/%D٨٪AF-%D٨٪AD%DA%A٩٪D٩٪٨٨٪D٩٪٨٥٪D٨٪AA-%D٨٪B٣٪D٩٪٨٢٪D٩٪٨٨٪D٨٪B٧-%D٨٪AF-%D٩٪٨٦٪D٨٪B٨٪D٨٪A٧٪D٩٪٨٥-%D٨٪B٣٪D٩٪٨٢٪D٩٪٨٨٪D٨٪B٧-%D٨٪AF%DB٪٨C

روهي ويبپاڼې هم دا ليکنه خپره کړې وه:

http://www.rohi.af/fullstory.php?id=٤٨٣٣١

د آزادۍ د ورځې په مراسمو کې د سقاو د زوی حبيب الله کلکاني عکس لګول:

٢٨ اسد ١٣٩٥ ل چې ١٨ اګست ٢٠١٦م کال سره سمون خوري

نن د افغانستان حکومت د اسد ٢٨مه، د استقلال د آزادۍ ورځ لمانځله او په دغه ورځ يې د امان الله خان او د نورو عکسونو سره د سقاو د زوی، حبيب الله کلکاني عکس هم ځړولی و. د افغانستان د حکومت مشرتابه او په خاصه توګه د دفاع وزير جنرال عبدالله حبيبي دا يوه لويه تېروتنه کړې وه چې د استقلال ورځ کې د استقلال پرضد شخص عکس هم ځړولی و،

نو ما دا ليکنه په فيسبوک کې خپره کړه چې په سلهاو دوستانو پرې تبصرې هم ليکلې وې:

رسمي مجالس ځانته پروتوکول لري د اشخاصو د ناستې نه نيولې د ستيج تر ډيزان او عکسونو نصبولو پورې او حتى اندازه او سايزونه د عکسونو هم بايد په نظر کې ونيول شي. نن چې کوم عکسونه په دفاع وزارت کې لګول شوي وو، دا د آزادۍ د ورځې د پروتوکول سره يې هيڅ تړاو نه درلود. د ارګ مسوولين بايد د ننني غونډې منتظمينو او هم د پروتوکول مشر ته سخته سزا ورکړي چې بيا داسې کار تکرار نه شي.

د اګست په ۱۹مه نېټه مې دا لاندې ليکنه وکړه ځکه د سقاو د زوی عکس ځړول، د آزادۍ د ورځې مراسم ډېر پيکه کړه:

پرون چې کوم عکسونه د استقلال د ورځې په رسمي مراسمو کې ځړول شوي و او په غونډه کې هغه برخوالو چې ځانونو ته ملي ملي وايي په سترګو نه ليدل او نه چا پرې اعتراض وکړ. د دې خبرې معنی دا ده چې دوی ټول د مشر نه نيولې تر کشر پورې د سترګو د شبکورۍ په مرض اخته شوي دي. د شبکورۍ مرض يوه مهمه نخښه دا ده چې د نظر د کمزورۍ ترڅنګ، د انسان فکري توازن هم خرابوي. کله چې فکري توازن خراب شي نو بيا حکومتداري هم د سرې نه خرابېږي.

په همدې ورځ زياترو دوستانو د فيسبوک په صفحو خپل لوی لوی عکسونه خپاره کړي و، چې د امان الله خان عکس يې وړوکی په کوم کنج کې خپور کړی و نو بيا ما هم دا لاندې ليکنه خپره کړه:

دا چې د آزادۍ د ورځې لپاره په فيسبوک کې مو خپل عکسونه غټ ډيزاين کړي او د امان الله عکس مو په کنج کې وړوکی ډيزاين کړی دی مطلب څه دی؟ چې ايا تاسي د امان الله خان نه مهم ياست او که څنگه؟ د پروتوکول په لحاظ، څوک چې مهم وي نو د هغه عکس لوی او څوک چې لږ مهم وي نو د هغه عکس په عين ډيزاين کې وړوکی وي.

پپوليست سياست:

۱۸ اگست ۲۰۱۶م کال، کابل

ياره دا د پپوليست سياست پېرو تحليگرانو خو زما زړه د ټلوېزيونونو د پروگرامونو د ليدو نه تورکړی دی. ټلوېزيونونه هم نه پوهېږي چې دوی د دوی د تحليل او تبصرو نه څه غواړي.

موږ د دايمي سولې لپاره ډېرې اوږدې مبارزې ته اړتيا لرو:

۱۹ اگست ۲۰۱۶م کال، کابل

تېرو څو لسيزو ايډيالوژيکو جگړو په افغانستان کې دومره زياتې ټولنيزې ستونزې زېږولي چې زوی پلار ته کافر ښکاري، پلار زوی ته،

ورور ورور ته، خپل خپل ته، ګاونډي ګاونډي ته او داسې نور. په یو بل بې باوري او بې اعتمادي دومره زیاته شوې چې د مینې او همکارۍ اړیکي یې سره شلولي دي. پخوا به د کور او کلي مشر ته د درنښت په سترګه کتل کېدل خو نن د کور او کلي د مشرانو په خوله څوک پیاز هم نه خوري. پخوا به اکثره کورنیو غړو په یوه ماحول کې ژوند کاوه چې په عمومي توګه د کورنیو د غړو ترمنځ د اقتصادي، فکري او ټولنیز ژوند واټن ډېر کم و، خو نن دا واټنونه د هرې کورنۍ د غړو په منځ کې ډېر زیات شوي دي. اوس موږ اکثره د خپلو کورنیو د نږدې غړو د کړو وړو او طرز فکر نه خبر نه یو چې څه کوي او د چا سره اړیکې لري. دا ډول ستونزې اوس زموږ د ټولنې واقعیتونه دي او ترڅو چې زموږ د ټولنې جوړښت بېرته نارمل حالت ته ونه ګرځي، د افغانستان هر حکومت به د ښې حکومتدارۍ، امنیتي او اقتصادي ستونزو سره لاس او ګرېوان وي. سوله او سکون به لادرکه وي.

موږ پخوا دین، ادب، کورني او ټولنیز مسوولیتونه په کور، حجرو او دېرو کې زده کول خو د تېرو څلور لسیزو د جنګونو او ناخوالو له امله زموږ محلي او محیطي روزنتونه له منځه لاړل او په عوض یې زموږ زیاتو ځوانانو په هېواد کې دننه او یا بهر په مدرسو، وړکتونونو او مرستونو کې تربیه حاصله کړله. دوی ته د خپل وطن تاریخ، د کورني ژوند خوبیانې او اجتماعي دود او دستور نه دی ښودل شوی او دوی ته هر څه پردي ښکاري. د دوی په مغزو کې بېلابېلې آيډیالوژۍ په خرابه او یا

انحرافي ډول ترزيق شوي او د دوی ماغزه Brain Wash يا وينځل شوي دي. نوی نسل، د وژنو، جنګونو او ورځنيو نا خوالو سره معافيت اخيستي دی. اکثرو ته کورني، ملي او حتی اسلامي ارزښتونه چې د دې بعضو ډلو د تکفيري ايډيالوژيو د تګ لارې سره برابر نه دي کفر ښکاري او په دې فکر دي چې زموږ ټولنه او هم دنيا په غلطه روانه ده او يوازې همدا څو محدودې تکفيري ډلې دي چې په سمه لار، روانې دي.

ځوانان همېشه د منفي نظرياتو اود پرديو د اډيالوژيکي اغېز لاندې ډېر ژر راځي. باالخاصه هغه ځوانان چې د هويت د بحران يا Identity Crisis سره مخامخ دي. دا ځوانان چې د هېواد نه بهر زېږېدلي دي، دوی نه پوهېږي چې د دوی هويت څه دی او د افغانانو د ځوانانو لپاره دا ستونزه د ټولو نه زياته ده. د افغانستان د جنګ موده ډېره اوږده شوه او دا څلورم نسل دی چې په جنګ کې اخته دی. د دې ځوانانو ريښه او هويت په اصل کې افغاني دی خو دوی ته بيا د اسلامي هويت په نامه پېچکارۍ ووهل شوه او ورته وويل شول چې اسلام سرحد نه لري او دوی ته عقيده د هويت په ځای تلقين شوه. ځينې چې په غربي هېوادونو کې اوسېږي، والدين ورته همدا وايي چې بايد ښه مسلمان اوسې او هم ښه افغان، خو د کور نه بهر شرايط بيا داسې نه دي. اسلام او افغانيت دوی د يو شعار په توګه پېژني. د دوی نه د يو ښه افغان او يو ښه مسلمان نمونه ورکه ده او نه پوهېږي چې ښه مسلمان او ښه افغان يعنې څنګه؟ د دوی په مغزو کې د افغانيت او اسلاميت کلمه سمه نه کښېني او کله چې دوی انټرنېټ ته سره

وردننه کوي تر څو ښه افغان او ښه مسلمان پسې لټون وکړي نو بیا په بېلاربیو سر شي.

یو دوست راته قصه کوله چې یو ډله ځوانان د ماسپښین لمانځه لپاره په کلفورنیا کې جومات ته روان وو، چې د عربانو غوندې اوږده کمېسیونه یې اچولي او چلتارونه یې په سر وهلي وو او هم ورسره اوږده اوږده ډانګي (لکړې) وي. ده ترې پوښتنه کړې وه چې په دې ډانګو څه کوئ؟ هغوی ورته ویلي وو چې رسول الله (ص) او صحابه کرام چې کله جومات ته تلل نو د ځانونو سره به یې ډانګي جومات ته وړل. دا ځوانان په دې نه پوهېدل چې د مکې سیمه غرنۍ سیمه ده او په هغه وخت کې چې برق نه و، د شپې به څوک جومات تله نو د ډانګو وړل د ځانونو سره ښه کار و چې څوک د کومې پرخې او یا ګړنګ نه ونه غورځېږي. اما په کلفورنیا کې چې سرکونه هوار دي او د برق روښنایي هم شته دي نو د ځانونو سره د ډانګو وړولو څه اړتیا ده. دا ډول حرکات په عوض د دې چې د اسلام د ترویج سره مرسته وکړي، د اسلام پرضد ذهنیت سؤ تبلیغاتو ته لاره هواروي.

ډېر کسان دا وړاندیز کوي هغه ځوانان چې د حکومت پرضد جنګېږي، باید ونیول شي او یا ووژل شي. فرض کړو چې حکومت په زرهاو کسان ونیول، بندیان یې کړل او یا یې ځینې ځینې اعدام هم کړل، بیا هم زموږ ستونزه نه حل کېږي. دا ځکه چې د بندیانو، شهیدانو، زخمیانو، او وژل شویو کسانو د کورنیو پالنه به څوک کوي؟ که د دې

کورنیو سمه پالنه ونه شي نو بیا به هم د یو بندي، زخمي، شهید او یا وژل شوي کس کورنۍ یوه مریضه کورنۍ وي چې په ټولنه به بار وي او د هغوی اولادونه به بیا هم د جنګ په لاره روان وي. د تکفیري ډلو لپاره د همداسې مجبوره او عقده يي کورنیو نه د ځوانانو د جلب او جذب ښه او اسانه لار ده. زما په اند، د حکومت نه به دا توقع بې ځایه وي چې دا ټولنیزې ستونزې دې ډېر ژر حل کړي ځکه د دایمی ثبات لپاره د کور کلي نه نیولې د ټول هېواد په کچه یوې اوږدې مبارزې ته اړتیا ده.

پورته مسایلو ته په پام سره، زموږ ټولنه اوس یوه مریضه او نیمګړې ټولنه ده او دا ډېر وخت ته اړتیا لري چې زموږ دا مریضه ټولنه ښه شي او د ځوانانو فکري نظر تغییر وخوري. موږ هر یو ته په کار ده چې په خپله ساحه کې د خپل توان او امکاناتو په چوکاټ کې په خپل کورنو او کلي کې جدي مبارزه وکړو ترڅو یو فکري تغییر رامنځته شي او افغانستان یوې دایمي سولې ته ورسېږي.

پژواک خبري اژانس هم دا پورته مقاله خپره کړې ده:

http://www.pajhwok.com/ps/opinions/%D٩٪٨٥٪D٩٪٨٨٪DA٪٩٦-%D٨٪AF-%D٨٪AF%D٨٪A٧٪DB٪٨C%D٩٪٨٥٪D٩٪٨A-%D٨٪B٣٪D٩٪٨٨٪D٩٪٨٤٪DB٪٩٠-%D٩٪٨٤٪D٩٪BE%D٨٪A٧٪D٨٪B١٪D٩٪٨٧-%E٢٪٨٠٪٨C%E٢٪٨٠٪٨C%E٢٪٨٠٪٨C%E٢٪٨٠٪٨C%E٢٪٨٠٪٨C%E٢٪٨٠٪٨C%DA٪٨٩٪D٩٪٨A%D٨٪B١٪DB٪٩٠-

%D۸٪A۷٪D۹٪۸۸٪DA٪۹٦٪D۸٪AF%DB٪۹۰-

%D۹٪۸٥٪D۸٪A۸٪D۸٪A۷٪D۸٪B۱٪D۸٪B۲٪DB٪۹۰-

%D۸٪AA%D۹٪۸۷-%D۸٪A۷٪DA٪۹۳٪D۸٪AA%DB٪۸C%D۸٪A۷-

%D۹٪۸٤٪D۸٪B۱٪D۹٪۸۸

د تېرو څو لسيزو جګړې او د سولې ناکامې هڅې:

۲۱ اګست ۲۰۱۶م کال، کابل

هر جنګ ځانته علل او معلول لري او ترڅو چې موږ د جنګ په علل پوه نه شو، تر هغې پورې موږ د جنګ معلول ته د حل لارې نه شو پيدا کولی په افغانستان کې اکثره ولس او سياسيون د جنګ علل يا عوامل په Conspiracy Theoriesيا د شک او دسيسې په تيوريو کې ګوري. د شک تيوريګانې همېشه د افغانستان د ناکامه سياسيونو او مشرانو له خوا په اګاهانه او غير اګاهانه توګه د ولس په مغزو کې پيچکاری شوي دي. په افغانستان کې د اوسنۍ جنګونو په اړه د شک د تيوريګانو يو څو بېلګې په لاندې ډول دي:

۱. ډېرې مشران او تحليل ګران په دې عقيده لري چې افغانستان د منطقوي او نړيوالو سياستونو، او Proxy Wars يا نيابتي جنګونو قرباني دی. ترڅو چې منطقوي او نړيواله همغږي، توافق او يا د دوی د مشترکو

ګټو د تمرکز ټکي پيدا شوي نه وي تر هغې پورې به په افغانستان کې جنګ دوام کوي.

۲. نړيوال او په خاصه توګه امريکا غواړي چې په افغانستان کې جنګ تود وساتي ترڅو د خپلو اقتصادي او يا ستراتيژيکي ګټو د اهدافو لپاره په افغانستان کې د خپلو قواو د شتون لپاره دلايل ولري.

۳. افغانستان ډېر زيات طبيعي ذخاير لري نو نړيوال د افغانستان د ذخايرو د لوټولو لپاره دلته راغلي دي د بېلګې په توګه تر څو د هلمند او بدخشان نه يورانيوم يوسي او يا داسې نور.

٤. منطقوي او نړيوال هېوادونه دلته جنګ يوازې د پښتنو په سيمو کې تود ساتي ترڅو د لر او بر پښتنو د خود اراديت داعيه ووژل شي.

٥. طالب او داعش د غربي هېوادونو او په خاصه توګه د يهودو پروژې دي ترڅو اسلام بدنامه کړي او په دې توګه د مسلمانانو په منځ کې تفرقه واچوي.

که د هرې تيورۍ په علل او عواملو باندې بحث وشي نو فکر کوم چې کتابونه پرې ليکل کيداې شي. دا زه نه ردوم چې د هرې تيورۍ ترشا يو څه دلايل او يا حالات داسې مساعد شوي دي چې د ولس باور په دې تيورګانو باندې زياتوي خو زما په اند دا ټولې تيورګانې ناسمې دي. دا

ځکه چې د افغانستان سیاسون چې همېشه د ستونزو د حل د اصلي علتونو نه فرار کوي او یا خپله ملامتیا نه مني نو ولس ته همېشه د شک تیورګانې ترمخه کوي. د شک تیوري همېشه مسایلو ته لنډ، د ولس په ژبه ساده او قانع کوونکې ځواب په اسانه توګه ورکوي. د شک په تیوریوګانو باندې د نړۍ په پرمختللي هېوادونو کې هم سیاسون باور لري چې ښه مثال یې د امریکا د روان جمهوري ریاست لپاره د جمهوري غوښتونکو د ګوند نوماند، ډونالد ټرمپ دی او د امریکا یو تعداد زیات ولس د ده د شک په تیوریو او پپولیست شعارونو غولېدلي هم دي ځکه ده خپل ولس ته د نړیوالو مسایلو حل په ساده شکل وړاندې کړی دی حال دا چې د نړیوالو کړکیچونو حل دومره ساده نه دی لکه څنګه چې دی شعارونه ورکوي.

رابه شو پورته دوه عمده پوښتنو ته:

زما په اند، د افغانستان د جنګ عمده عوامل پخوا او اوس هم د سیاسي او اقتصادي قدرت انحصار دی. که لږ لنډ ځغلنده نظر تېرو څلورو لسیزو ته واچوو، نو د خلق ډموکراتیک ګوند پرضد ولس ځکه راپاڅېده چې دوی سیاسي او اقتصادي قدرت په خپل انحصار کې ونیوه. د دوی نه خبره ځکه خرابه شوله چې دوی بیا په خپلو منځو کې د قدرت د انحصار په سر سره نه جوړېدل او د یو بل پر ضد یې دسیسې پیل کړې. خپل حکومتونه یې په خپله له منځه سره یوړل او خپل ملګري یې په خپله سره بندیان او ووژل او بالاخره دوی د سیاسي ضعف او مدیریت له امله ناکامه شول.

مجاهدينو ډلو هم د قدرت انحصار غوښته. په شريکه سره يې د کابل کمونيستي رژيمونو ته سقوط ورکړ خو بيا په خپلو منځو کې د قدرت د انحصار لپاره، د يو بل پرضد دسيسې پيل کړې، يو بل يې سره ووژل او د دوی د لاسه د وطن کادري سرمايې لويه برخې فرار وکړ او د افغانستان فزيکي سرمايه ټوله چور کړی شوه.

طالبانو هم د قدرت انحصار غوښته او نورو ته يې په حکومت کې برخه نه ورکوله او بالاخره سقوط يې وکړ او اوس د قدرت د انحصار لپاره، طالبان څو ډلې دي او بې هدفه جګړه يې د افغانانو په مقابل کې پيل کړې ده چې هره ورځ په لس ګونو بېګناه ملکي افغانان د دوی د ناروا جنګونو له امله له وژل کېږي.

د بن د قرارداد نه وروسته د حامد کرزي په څو دورو کې هم سياسي او اقتصادي قدرت انحصار د څو محدودو ګروپونو او اشخاصو ترمنځ وېشل شوی و اوس هم همدا لړۍ روانه ده. د ملي وحدت تش په نامه حکومت د مشرانو ترمنځ چنې وهل هم د سياسي او اقتصادي قدرت د انحصار لپاره دي.

زما په اند ترڅو چې د سياسي او اقتصادي قدرت د انحصار لړۍ روانه وي، تر هغې به په افغانستان کې جنګ دوام پيدا کوي او ثبات به نه وي. ولس به د څو محدودو ډلو او ټپلو، او يا اشخاصو د قدرت د انحصاري ګټو د ساتلو لپاره قرباني ورکوي. د قدرت انحصار يوازې او يوازې هغه وخت ختميداي شي ترڅو په يو ملک کې د حکومتدارۍ سياسي او

اقتصادي ابعادو مديريت ښه شوی نه وی. البته دغه نوبل يا ښه اهدافو ته په دوه توگه يو ملک رسېدلی شي. اول دا چې د حکومت مشرتابه د ولس د منځ نه د ولس په خوښه راوټوکېږي او بيا د ديموکراتيکو اصولو په چوکاټ کې حکومتداري وکړي. په دې توگه حقوقي او سياسي مشروعيت د يو نظام او حکومت د سوال لاندې نه وي او بالاخره داسې ملکونه يو باثباته ديموکراسۍ ته رسېږي چې په سياسي علومو کې ورته Qality Democracy يا با کيفيته ديموکراسي وايي. دويمه طريقه يې دا ده چې که مشرتابه په هره وسيله قدرت ونيوه نو بيا داسې پروگرامونه او کړنلارې رامنځته کوي ترڅو د خپل حکومت کولو په دوران کې د قدرت انحصار ته په عملي توگه د پای ټکی کېږدي او راتلونکې کې د سياسي قدرت مديريت يو سم او منتخب مشرتابه ته انتقال کړي يعنې د قدرت د انحصار په فکر کې بايد نه اوسي. د داسې حکومتونو حقوقي مشروعيت په لومړي سر کې د سوال لاندې وي خو د سياسي مشروعيت له لارې او د خدماتو په عرضه کولو سره ولس د دوی حقوقي مشروعيت ته ډېر پام نه کوي. متاسفانه د سياسي او اقتصادي انحصار لپاره، تر اوسه د افغانستان د ټولو نظامونو او حکومتونو حقوقي او سياسي مشروعيت همېشه د سوال لاندې دی نو ځکه دوی په دې نه دي توانېدلي چې د يو با ثباته حکومت او نظام لپاره قوي تهداب کېږدي.

پژواک خبرې اژانس هم دا پورته ليکنه خپره کړې ده:

http://www.pajhwok.com/ps/opinions/%D٨٪AF-%D٨٪AA%DB٪٩٠٪D٨٪B١٪D٩٪٨٨-%DA٪٨٥٪D٩٪٨٨-%D٩٪٨٤٪D٨٪B٣٪D٩٪٨A%D٨٪B٢٪D٩٪٨٨-%D٨٪AC%DA%AB%DA٪٩٣٪DB٪٩٠-%D٨٪A٧٪D٩٪٨٨-%D٨٪AF-%D٨٪B٣٪D٩٪٨٨٪D٩٪٨٤٪DB٪٩٠-%D٩٪٨٦٪D٨٪A٧٪DA%A٩٪D٨٪A٧٪D٩٪٨٥٪DB٪٩٠-%D٩٪٨٧٪DA٪٨٥٪DB٪٩٠

د ټاکنو د اصلاحاتو په اړه د افغانستان د کابينې د پريکړې هرکلی:

۲۳ اگست ۲۰۱۶م، کابل

په خبرونو کې راغلي دي چې پرون کابينې د ټاکنو په قانون باندې بحث کړی او هغه طرحه چې د ټاکنو سيسستم حوزوي شي منلی دی. که دا فيصله رښتيا وي نو فکر کوم چې د کابينې دا پريکړه ډېره مهمه او په ځای پريکړه ده. د ټاکنو د ټولو اصلاحاتو نه همدا يوازينۍ پريکړه نهايت زيات اهميت لري. کاوون کاکړ او ما چې کله د ټاکنو د اصلاحاتو د کمېسيون نه بايکاټ وکړ يو علت يې همدا و چې د اصلاحاتو د ټاکنو د کمېسيون نورو ټولو کمشرانو د ټاکنو د اصلاحاتو سيستم په داسې ډول غوښته چې د افغانستان د اساسي قانون سره په ټکر کې و، د ولس نمايندگي په سمه توگه نه کېدله، په تخنيکي او عملي لحاظ قابل د تطبيق نه وه،

تقلب ته يې زياته زمينه مساعدوله او هم په اقتصادي لحاظ حکومت او نوماندانو ته قيمته تمامېدله.

زموږ د طرحې مهم ټکي همدا و که د ټاکنو په سيستم کې تغيير راځي بايد داسې تغيير راشي چې د اساسي قانون سره په ټکر کې نه وي، د ولس ښه نمايندګي وشي او هيڅ قوم او ګروپ بايد د استازيتوب نه محروم نه شي، د تقلب کچه بايد په کې کمه او يا د تقلب مخه نيول اسانه وي، ولس ته بايد عام فهمه وي ترڅو ولس په اسانه خپل د خوښې نوماند ته رايه ورکړای شي، او په اقتصادي لحاظ هم حکومت او هم کانديدانو ته ارزانه وي. يوازنۍ طرحه د افغانستان په شرايطو کې چې د افغانستان د اساسي قانون د ۸۳ مادې پر اساس چې د د نيا په ډېرو نورو هېوادونو کې تطبيق شوې ده هغه حوزوي سيستم دی چې هر حوزه د ټاکنو بايد يو وکيل ولري. په دری ژبه کې ورته تک کرسي، په پښتو کې حوزوي سيستم يعنې هره حوزه د ټاکنو بايد يو وکيل ولري او په انګليسي کې ورته Single Member District (SMD) وايي.

د دې خبرې يادونه په کار ده چې زه د افغانستان د پارلمان دواړو جرګو نه مننه کوم چې دوی پخوانۍ طرحې چې د اساسي قانون سره په ټکر کې وې دوه ځلې رد کړي.

اميد دی چې د افغانستان جمهور رئيس د کابينې د پرېکړې په اساس د ټاکنو قانون په اړه فرمان چې حوزوي سيستم تايد کړي، ډېر ژر توشيح کړي.

ملي سرود ته نه پاڅېدل:

۲۳ اگست ۲۰۱۶م کال، کابل

په يو مجلس کې وم چې تقريباً په دوه سوه کسانو محلصينو، استادانو او مشرانو په منځ کې د پوهنتون يو استاد ملي سرود ته اوچت نه شو. ما فکر وکړ چې دا اشنا چې پوه پښه يې په ځوکې ځړونده کړې وه او بله پښه يې اوچته کړې وه او په څوکې په يوه پښته ناست و، څوک دی. نو د خپل څنگ د پوهنتون استاد څخه مې پوښتنه وکړه چې دا اشنا څوک دی؟ نږدې ملگري مې راته وويل چې دا اشنا د طب د پوهنځي استاد دی.

نن يو بل پوست مې په فيسبوک کې وليده چې د ننگرهار د طب د پوهنځي دوه استادان د څلويښتو ورځو لپاره په تبليغ تللي دي. د مامورينو د قانون په اساس، قانوني رخصت په کال کې شل ورځې دی او دا چې دوی زيات وخت تېروي نو دوی شايد دوه دروغه او يا خيانت د خپل ځان، د خپلو شاگردانو او د خپل ولس په وړاندې ترسره کړی وي. اول دوی به هرو مرو چاته ويلي وي چې د دوی د حاضري خانې سپينې پرېږدي او يا په جعلي توگه د دوی امضا وکړي. که دوی د اوړي د رخصتيو په په وخت تللي وي نو رخصتي د استادانو لپاره د چکر لپاره نه ده بلکې استادان بايد په رخصتيو کې ريسرچ او تحقيق وکړي ترڅو راتلونکي سمستر لپاره خپلو شاگردانو لپاره ښه پروگرامونه د تدريس برابر کړي نه دا چې د کلونو زاړه نوټونه خپل شاگردانو او محصلينو ته هرکال تقسيم کړي او په

خپل علم او ترتيب د تدريس کې هيڅ نوی والې رانولي. دويمه دا چې هغه معاش يا معاش چې دوی اخلي،دوی يې مستحق نه دي.

د پوهنتون کوم استاد چې ملي ارزښتونو ته ارزښت نه ورکوي، نو داسې استادان به خپلو محصلينو ته څنگه د ملي ارزښتونو الگو او نمونه شي. زما په اند د داسې استادانو دنده چې ملي ارزښتونو ته ارزښت نه ورکوي بايد سمدلاسه وځنډول شي.

سوال دا دی چې تبليغ ته ځي خو دروغ او چل په خروارونو کوي. هماغه د رنډۍ مسئله ده چې د دوی ثواب او عذاب سره برابرېږي او تکليف يې اضافه دی.

په اصطلاح د سياسي نخبه گانو جفا د افغانانو سره:

د سپتمبر ۲مه نېټه، کال ۲۰۱۶م، کابل

زما په اند، د افغانستان په اصطلاح سياسي نخبه گان د فيل په غوږ کې ويده دي. په عوض د دې چې خپل ولس ته د ملي وحدت روحيه ورکړي په عوض يې ملت نور هم په قومي او سمتي ناولو انگيزو کرغيړن کوي چې عواقب يې هم د دوی قومي او شخصي اجنداو ته شايد خطرناکې پايلې ولري او هم د افغانستان مظلوم او بېچاره ملت ته چې په تېرو څلورو لسيزو کې د دوی د شومو اهدافو قرباني شوي دي او وي به. زما په اند، دوی هم د خپلو خلکو او قومونوسره او هم د افغانستان د خلکو سره

نهایت زیاته جفا او خیانت کوي چې جبران به په راتلونکې نږدې وختونو کې غیر ممکن وي.

من فکر میکنم که به اصطلاح نخبه گان سیاسي افغانستان د گوش فیل خواب هستند. به عوض اینکه مردم خود روحیه وحدت ملي را بدهد، برای اهداف نا پسند خود مسایل قومي و سمتی را دامن میزند. عواقب اینچنین مسایل نه به اینها، نه به اقوام و مردم ایشان که اینها بنام نمایندگی میکند و نه به افغانستان کدام فایده خواهد داشت و شاید عواقب نهایت خراب خواهد در پا داشت. مردم افغانستان بخاطراهداف شخصی و شوم اینها در چهاردهه گذشته قرآنی دا ده و شاید دیگر هم قربانی بدهد. به فکر من اینها در حقیقت با اقوام خود و ملت افغانستان جفا نا بخشودنی میکند که شاید جبران ان درا اینده های نزدیک غیر ممکن خواهد بود.

زما نوی کتاب د چاپ نه راووته

۲ سپتمبر کال ۲۰۱۶م، کابل

د ستونزو او مصروفيتونو ترڅنګ، زما نوی کتاب چې د کونړ ولايت: سياسي او قومي جوړښتونه، دودونه او تاريخي پېښې نومېږي، بالاخره د چاپ نه را وواته. د ټولو هغه دوستانو نه چې د دې کتاب په ايډيټ، مرکو او معلوماتو په شريکولو کې يې ما سره مرسته کړې، د زړه له کومې مننه کوم. په خاصه توګه د رحمان الله بهير نه مننه کوم چې د دې کتاب په چاپ او ډيزاين کې راسره مرسته کړې ده.

يوه مسئله چې نهايت زياته مهمه ده هغه دا ده چې د دې کتاب په لوستلو سره چې د مشت نمونه خروار په توګه معلومات لري، دا جوته کوي چې د کونړ په سيمه باندې د وخت حاکمانو او پخوانيو نظامونو او رژيمونو څومره ظلمونه کړي دي. البته د نورو سيمو ولسونه او يا قومونه چې د پخوانيو رژيمونود ظلمونو نه شکايتونه کوي، دوی ته به دا هم پته ولږېږي چې د کونړ په سيمه کې پخوانيو رژيمونو ظلمونه که د نورو سيمو نه زيات نه و نو کم هم نه دي. پخوانيو رژيمونو يوازې د خپل قدرت د تحکيم لپاره کار کاوه او هغوی ته قومي مسايل هيڅ مطرح نه و بلکې يو قوم يې د بل قوم پرضد جنګاوه. نو په دې توګه موږ د پخوانيو رژيمونو د مشرانو ظلمونه که تاجک و، که پښتون او يا د بل کوم قوم پورې تړاو درلوده د هغه قومونو پورې نه شو تړلی ځکه هغوی يوازې د خپلو شخصي ګټو او د قدرت د ټينګولو لپاره کار کاوه. تاريخ پخيله د پخوانيو رژيمونو د مشرانو په اړه قضاوت کړی او کوي يې او د تاريخ قضاوتونه څوک بدلولی نه شي.

د ۲۰۱۰ م کال د پارلمان پرېکړې ته درناوی:

۴ سپتمبر ۲۰۱۶ م کال

په اول د سپتمبر د حبيب الله کلکانی (بچه سقاو زوی) پلويانو د هغه هډوکي چې معلومات نشته چې د چا هډوکي دي، د نادرخان د تپې د ښخ نه راوويستل او غوښتل يې چې په دولتي مراسمو يې د شهرا ارا په غونډۍ کې خاورو ته وسپاري چې بيا پرې د دوستم پلويانو ډزې وکړې دوی ويل چې دا تپه د دوی د مشرانو يادگار دی او دلته بايد د دوی هډوکي ښخ نه شي چې يو کس په دغه نښتو کې ووژل شو او درې کسه نور زخميان شول. بيا دوی د کلکاني هډوکي د شپې لخوا ښخ د يو تفاهم په پايله کې ښخ کړل. دا د اشرف غني په حکومت کې د ټولو نه سترگه اشتباه وه ځکه د ده د ښخولو امر او فرمان ډاکتر عبدالله عبدالله ورکړو او اشرف غني يې مخنيوی ونه کړ. نو په دی خاطر ما په فيسبوک کې دا لاندې تبصره وليکله:

که ياد مو شي د افغانستان پارلمان په ۲۰۱۰ م کال کې پرېکړه وکړه چې د تېرو کلونو ټول جنگي جنايتونه بايد وبخښل شي او په دې تور نور څوک محاکمه نه شي. زما په اند د همدغه پرېکړې په رڼا کې پخواني عالي رتبه دولتي مشران او تش په نامه پادشاهان چې د دغه پرېکړې نه د مخه مړه شوي او يا وژل شوي دي، هم شامل دي. نو په دې توگه حبيب الله کلکانی هم په دغه ډله کې شامل دی او د ده په څېر، شاه شجاع بېچاره،

تره کي، حفيظ الله امين، ببرک کارمل، ډاکتر نجيب الله، ملا عمر، ملا منصور او نور مړه مشران ټول د بخښلو دي. خدای دې ټول وبخښي اخرت د هر چا خپل دی او هرچا سره به د خپلو اعمالو په انډول الله تعالی حساب کوي. يوې بلې پريکړې د پارلمان ته هم اړتيا شته چې دا ژوندي فاسد مشران هم وبخښي نو بيا به ان شاالله هرڅه ښه شي او د هيچا سره به د محاکمه او پوښتنې تشويش نه وی.

زړه مو د تيږې نه کلک شوی دی:

که څوک د انسان زړه ولري، هره ورځ هره حمله او د مرګ ژوبلې خبر زړه دردونکي دي، د هر چا ژوند قيمتي دی او د هرې ودانۍ د هرې خښتې تخريب زړه ماتونکی دی.

په دعاګانو، غندلو، مشورو او انتقادونو مو زړه وخوړ خو په موږ نه الله تعالی رحم کوي او نه نور انسانان ځکه چې موږ په خپل ځان په خپله ترحم نه کوو. خفه کيږو به نه د انسانيت او ترحم روحيه زموږ له منځه تللې ده او يو څو شيبې اه وافسوس د يوې پېښې نه وروسته وکړو خو بيا بېرته هماغه کاسه او هماغه اش وي او فکر کوو چې په وطن کې خير خيريت دی.

نور به چوپ کينو ځکه نه مو حکومت د حکومت کولو اهليت لري او نه د حکومت مسلح او غير مسلح اپوزيسون د سړي زامن دي چې د خپل وطن او خلکو غم ورسره وي او نه خاموش اکثريت څه کولی شي.

په دغه منجلاب کې به ټول غرق کېږو خو هغه کسان به د ټولو نه زيات تاوان ګوري چا چې په تېرو پنځلس کلونو کې د خپل وطن او خلکو سره زياته جفا او خيانت کړی دی. عاقبت به خير.

انجينر سيد فريدالله فريد زما د پورته پوست په اړه ليکلي و:

مياخېل صاحب احساسات او د هغې تبلور د مجازي خپرندويې له لارې ډېر د قدر وړ دي. کوم دي هغه غوږونه چې يې واوري؟ کوم دي هغه سترګې چې و يې ګوري او ويې لولي؟ کوم دي هغه مغز چې د دارنګه ليکنو هدف درک کړي؟ او کوم دي هغه څوک چې د نيکو غوښتنو په رڼا کې قدم کېږدي؟

تاسې د خاموش اکثريت يادونه کړې ده نو زما په اند هغه اوس اکثريت نه دی پاتې او د حالاتو او ناخوالو د تاثير لاندې اکثريت په دنباله روانو بدل شوي. راشئ يو وار د خپل شا اوخوا کسان وڅېړو نو جوته به شي چې هر يو به په يو شکل نه په يو شکل دکومې سياسي انديښنې تر سيوري لاندې راغلی وي او هر څه د دغه انديښنې له عينکو ګوري، غوږونه يې يوازې د دغه تفکر شعار اوري، مغز يې پر هغه څه تمرکز کوي چې د هغه سياسي چاپېريال يې ورته ديکتې کوي او بالاخره هغه څه کوي چې د هغه لارښونکی يې کوي ځکه چې هغه يې د شعور يوه برخه ګرځېدلې ده.
اګر چې دا پسيميزم دی چې زه يې قلبا مخالف يم خو بيا هم کله کله د دري لاندې شعر ته پناه وړم:

طبيب از ديده خون باريد و از بالين من برخاست

گفت تدبیر وعلاج این دل خونین نه خواهد شد

د رسمي او غیررسمي سفرونو او هم د مثبت او منفي تبلیغاتو تر منځ توپیر:

۱۵ سپتمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

زه څو کرته کندهار ته تللي یم خو همېشه زما سفرونو رسمي بڼه درلوده خو پرون د دوه ورځو لپاره کندهار ته په غیر رسمي توګه د پارلماني چارو کې د دولت وزیر جناب فراهي صاحب او د یو دوست، حاجي عزیزجان په بلنه لاړم. د کندهار په اړه دا تبلیغات چې د کندهار ولایت او ښار ناامنه دی او هم د عینو مینې ځمکه د جمهور رئیس کرزي ورور، محمود کرزي په زوره نیولې ده او هلته یې ښارګوټې په کې جوړ کړی دی، دا تصور زما په ذهن کې و. دا په دې معنی چې کندهار ته هیڅ کار نه دی شوی او کندهار د ژوند کولو او سرمایه ګذاري لپاره مناسبه سیمه نه ده.

زه د هرې منطقې په ستونزو خبرې نه کوم او شايد د همدې سؤ تبليغاتو کې يو څو سلنه ربښتيا هم وي خو په سلو کې نوي سلنه مثبت اړخونه د کندهار نه دي منعکس شوي. دا ځل چې ما کندهار په شخصي سفر کې وليد، زما تصور بالکل د کندهار په اړه بدل شو او د افغانستان هره سيمه چې آبادېږي، ما لپاره جلاجلا خوند لري. غواړم چې د کندهار سترګو د ليدلو يو څو خاطرې د تاسې دوستانو سره شريکې کړم نور قضاوت ستاسې:

عينو مينه:

عينو مينه يوازې د افغانستان په سطحه نه بلکې د سيمې په سطحه يوه له مهمو پروژو نه ده چې د کابل په شمول، د افغانستان په هيڅ ولايت کې د دې پروژې په پرتله دومره کار نه دی شوی. تقريباً شپږ زره کورونه په ډېر مدرن، منظم او د نړۍ په سطحه د ښاري پلان د نقشو مطابق جوړه شوې سيمه ده او په ليدو ارزي. د دې سيمې کورونه په خاصو نقشواو منظم ډول جوړ شوي دي چې تر اوسه تقريباً درې سوه کيلومتره سړکونه پکې پاخه شوي دي او په همدومره اندازه د نورو د سرکونو د پخولو پلان لري. تفريحګاوې، د خورا زياتو بنداړونو، کورنيو او ځوانانو ته د چکر ځايونه لري چې د افغانستان په بل هيڅ ښار کې دا ډول ځايونه نشته دی چې هم پاکه او ارامه فضا ولري او هم چاته د ګشت او ګذار مزاحمت نه وي. د غريبو، متوسطو او زياتو متمولو کسان لپاره پکې جلاجلا ساحې لري چې د غريبو کورنيو لپاره يې يو کور د ځکمې سره په شپږو زرو

ډالرو پلورلي دي خو که په راتلونکي کې د دې غریبو کورنیو اولادونه هم په داسې یوه فضا کې وروزل شي نو د عینو مینې له برکته به د دې کورنیو بچیان په سالمه توګه ټولنې لپاره خدمت وکړی شي. د عینو مینه د تعلیم او تربیې او هم د صحت په برخه منظم کلینکونه او د افغان ترک لیسه هم لري.

بله لویه ګټه د عینو مېنې دا ده که دا پروژه نه وي نو په سلهاو میلیونو ډالرو سرمایې به د افغانستان نه فرار کړی وي چې د سرمایه د فرار د مخنیوي لپاره دا یوه ډېره مهمه پروژه ده. د عینو مینې پروژه یو فکري تغییر په دغه سیمه کې راوستی چې دا تغییر د بلې هر لارې دلته امکان نه درلوده او ترڅو چې فکري تغییر په یوه سیمه کې رامنځته نه شي نو فزیکي پرمختګ هیڅکله راتلای نه شي. همدا شان، د عینو مینې پروژې د اوبو د تحفظ، کانالیزیسون او نورو سهولتونو ته په خاصه توګه توجه کړې ده چې دا هم د نورو ولایتونو لپاره یو ښه ماډل کیدی شي. زما په اند په عینو مېنه ډېر څه لیکل کیدی شي خو زما وړاندیز د افغانستان ټولو والیانو، ولسوالانو او ښاروالانو ته دا دی چې دوی باید هرو مرو د عینو مینې پروژه وګوري او د دغه سیمې نه باید مهم او مثبت ماډلونه خپلو سیمو ته انتقال کړي.

امنیتي وضعیت د کندهار ډېر ښه شوی دی. موږ د میرویس نیکه مقبرې ته لاړو، هم مو د بابا صاحب زیارت او د ارغنداب سیمه ولیده چې په زرهاو کسانو د میلې لپاره هلته راټول شوي و. د شپې تر دولس بجو

پورې مو په عینو مینه کې پیاده تقریباً دولس کیلومتره مزل وکړ چې خورا خوند یې درلود اود امنیتي لحاظه څه تشویش نه و ځکه د موږ سره باډیګارد او مسلح کسان نه و او د عادي کسانو په څېر مو چکر واهه. ویلی شم چې د عینو مېنې ښار (زه ورته ښارګوټی نشم ویلی) د افغانستان په سطحه یو له ژوندیو ښارونو څخه دی. که ما دا شخصي سفر نه وی کړی نو د کندهار په اړه به زما تصور همداسې د پخوا په شان و حال دا چې داسې نه ده او دا اړینه ده چې افغانان د یو بل سیمو ته سفرونه وکړي او د خپل وطن مثبت کارونه او فکرونه خپلو سیمو ته انتقال کړي. په خپل ځان او په خپل وطن زموږ باور باید یوازې د څو محدودو ټلوېزیوني شبکو د تبلیغاتو پورې منحصر پاتې نه شي. که په یو ولایت کې یو څه نیمګړتیاوې شته خو ډېر ښه مثالونه هم شته دی خو متاسفانه د افغانستان صوتي، چاپي او باالخاصه تصویري رسنۍ یوازې منفي خبرونو ته زیاته لمن وهي چې دا کار هم د ژورنالیزم له پلوه او هم د وطن د ملي منافعو له اړخه سم کار نه دی. موږ باید ښو ته ښه او بدو ته بدو وایو او بیلانس او Objectivity باید په خبرونو او تیلیغاتو کې موجود وي. د دې سفر یو څو عسکونه هم د فیسبوک درنو دوستانو سره شریکوم.

د نظام ړولونه د افغانستان ستونزه حل کولی نه شي:

۱۷ سپتمبر کال ۲۰۱۶م، بنکاک، ټایلینډ

د نظام ړولونه د افغانستان ستونزه حل کولی نه شي

نن د دوه غونډو او کنفرانسونو لپاره د ټایلینډ مرکز، بنکاک ته راورسېدم او سبا ته به کنفرانس پیل کېږي. نن لږ فرصت مې درلوده، نود بنکاک په ښار کې مې یو څه چکر وواهه. زه درویشت کاله پخوا بنکاک ته راغلی وم او څنګه مې چې د بنکاک هوایي ډګر ولیده چې په سترګو یې یو سر او بل سر نه ښکاري دا راته معلومه شوله چې دوی په تېرو درویشت کلونو کې ډېر زیات پرمختګ کړی دی حال دا چې موږ په تېرو درویشت کلونو کې خپل وطن وران کړی او یو بل مو سره وژلي دي. د سړي زړه ډېر زیات خفه شي چې موږ به کله د جنګونو او د دې بدبختیو نه خلاصېږو.

په تايلينډ کې شاهي نظام دی خو د افغانستان لپاره يو نظام هم کار ونه کړ. نه شاهي نظام ښه و، نه جمهوري، نه کمونيستي او سوسياليستي، نه ديموکراسي، نه د مجاهدينو او طالبانو مذهبي او د کتاتوري نظامونه. دا ځيني لا چې د پارلماني او فدرالي نظامونو چيغې وهي، که هغسې نظامونه په افغانستان کې رامنځته شول نو فکر کوم چې د تېرو ټولو نظامونو ارمان به وکړو.

زموږ ستونزه د نظامونو په ډول او شکلونو کې نه ده بلکې زموږ ستونزه دا ده چې نظامونه څوک چلوي. زموږ مشرانو او هم لا موږ تر اوسه د خپل وطن جوړېدو ته متعهد نه يو او پړه همېشه په بهرنيانو، په يو او بل اچوو او په خپله کمزورۍ باندې اعتراف نه کوو. يو څو عکسونه د تاسې دوستانو سره شريکوم. د دې عکسونو شريکول د خودنمايي لپاره نه دي بلکې په دې خاطر دي چې د خپل وطن د جوړېدو سوچ بايد موږ ټولو سره پيدا شي او بيا عملا خپل وطن ته کار وکړو.

که موږ د خپلو بشري او طبيعي منابعو نه په سمه توګه ګټه واخلو او د خپل وطن او خلکو سره صادقه واوسو، ډېر څه کولی شو. په ځان اتکا د برياليتوب اصلي راز دی، خو متاسفانه موږ د خپل قوت او منابعو زياته برخه د يو بل پر ضد استعمالوو او منفي فکرونه مو په مثبت فکرونو باندې زياته غلبه لري. نو ښه به دا وي چې دا تناسب سرچپه کړو او په مثبتو کارونو بايد زيات فکر وکړو. په شخصي او ټولنيز ژوند کې چې تر

ځومره ځانونه د منفي ګرايي د طرز تفکر نه وساتو، هماغومره به موږ په شخصي او ټولنيز ژوند کې بريالي اوسو.

بعضې کسان د خولې له خوا د اسهال په مرض اخته دي:

۲۰ سپټمبر کال ۲۰۱۶م، بنکاک، ټايليند

الله تعالي انسانانو ته دوه غوږونه او يوه ژبه د دې لپاره ورکړې ده چې لږې خبرې وکړي او ډېر واوري او يا د منطق په اساس، انسانان بايد دوه چنده وخت د نورو خبرو اونظرياتو اورېدلو ته وقف کړي او يوه برخه وخت خپلو خبرو کولو ته ورکړي. زما په اند د دې نه هم انسانان بايد زيات وخت اورېدلو ته ورکړي ځکه ژبه د خبرو ترڅنګ نورې دندې هم لري. که داسې نه وی نو الله تعالی به هر انسان ته دوه ژبې او دوه غوږونه ورکړي وای او يا دوه ژبې او يو غوږ ورکړی وای.

هغه کسان چې خبرې ډېرې کوي او اورېدل لږ نو داسې انسانان د خولې له خوا د اسهال په ناروغۍ اخته دي او فکر کوم چې د ژبې فزيوتراپي ته اړتيا لري. دا ډول انسان چې خبرې بې سوچه او فکره ډېرې کوي، د خپل طبيعي جوړښت په خلاف حرکت کوي او په عوض د دې چې کمې او مهمې خبرې وکړي، د زياتو خبرو په وجه بې معنا او بې مفهومه خبرې کوي چې په دې توګه هم ځان ته او هم ټولنې ته تاوان رسوي.

ډاکټر صاحب فريد بزګر ليکلي و:

میاخېل صاحب دا یو ډول رواني تکلیف دی چې د طبابت له اړخه ورته logorrhea وايي او باید تداوي يې وشي.

همایون تره کي صاحب د حافظ صاحب دا شعر راته لیکلي و:

در بساط نکته دانان خود فروشی شرط نیست

یا سخن دانسته گو ای مرد عاقل یا خموش

قاضي صاحب لودین لیکلي و:

هوکی جناب محترم معین صاحب همداسې ده. الله ج دی موږ ته هدایت وکړي چې خبرې کمی وکړو او عمل زیاد..{{ خپله خوله هم قلعه ده او هم بلا ده }} الهی موږ د خپلې ژبې د شر نه وساتې.

حق سعید صاحب لیکلي و:

په همدې مفهوم یو حدیث شریف هم شته (من کان یومن بالله فلیقل خیرا او لیصمت) څوک چې په الله ایمان لري نو یا دې شي خبرې وکړي او یا دې غلی کیني. سه شه وایې شیخ فریده چوپه خوله دی بهتري ده.

د سولې نړیواله ورځ:

۲۱ سپتمبر کال ۲۰۱۶م، بنکاک، تایلینډ

نن د سولې نړیواله ورځ ده، نو د موږ لپاره په کار ده چې یو څو لحظې د سولې او سولیز ماحول په اړه باید فکر وکړو چې سوله زموږ د ژوند لپاره څومره زیات اهمیت لري او د سولې لپاره باید څه وکړو. نو په دې

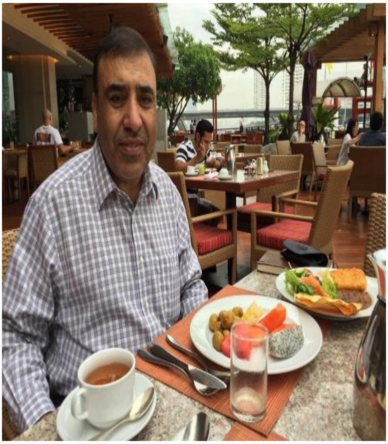

توګه افغانانو ته د بل هر چانه زیات د سولې په ورځ د سولیز ژوند لپاره سوچ په کار دی چې څه باید وکړي. د ښه فکر لپاره ښه ورځ ولري.

د سولې په ورځ په بنکاک کې د یو کنفرانس په حاشه کې له دوستانو سره

د ښی خوا نه: ډاکتر حضرت عمر زاخېلوال، شاه محمود میاخېل، ډاکتر انورالحق احدي، احسان ضیا او سید طیب جواد.

شاید زما او د دې دوستانو ترمنځ په ډېرو مواردو کې د نظریاتو، لرلید او طرز فکر په اړه ډېر توپیر سره موجود وي خو دا د دې معنی نه لري چې موږ سره یو ځای خوشاله وخت نه شو تېرولی او یا د افغانستان د ګټو په اړه شریک موقف نه شو نیولی.

همدې ته سوله ییز ژوند وایي چې د نظریاتو د اختلاف ترڅنګ د یو بل سره تفاهم کولی شو او هم خوشاله وخت درلودلی شو.

خدای دې وکړي چې موږ ټول د یو بل سره د سوله ییز ژوند لپاره د تفاهم ژبه پیدا کړو تر څو افغانستان کې دایمي سوله ټینګه او ټول سوکاله ژوند ولرو.

وایي که غواړې چې د ټوپک نه زړه بد کړې نو نخښه ورته لرې کېږده:

۲۱ سپتمبر ۲۰۱۶م کال، بنکاک هوایي ډګر، تایلینډ

د زیاتو چیز فهمه افغانانو او په خاصه توګه د ځوانانو غټه ستونزه دا ده چې یو شخص ته او یا سیاسي مسایلو ته د یوې زاویې نه ګوري او هر څه ورته تور او یا سپین ښکاري. یو کس ورته یوه ورځ د سولې سپینه مرغۍ ښکاره شي خو بله ورځ ورته هماغه شخص د قارغه نه هم تور ښکاري.

حال دا چې انسانان په شخصي ژوند کې او هم د نړۍ سیاست او کاروبار په دا ډول نه دی چې هرڅه به یا ټول ښه وي او یا ټول بد. هر انسان او په خاصه توګه هغه مشران چې په سیاست کې بوخت دي همېشه

اشتباوې کوي. موږ باید سیاسي لوبغاړو ته د فرشتو په توګه ونه ګورو او هغوی ته باید د نورو انسانانو په سترګه وګورو چې هره ورځ هرو مرو اشتباوې به کوي.

قضاوت باید داسې وي که د چا د ښو کچه زیاته وه هغه شخص او یا سیاسي لوبغاړی ښه دی او که د بدو کچه د چا زیاته وه هغه شخص او یا سیاسي لوبغاړی بد دی. که داسې نه وي نو بیا به زموږ د ټولو نه او حتی د خپل ځان نه هم شاید زړه بد وي ځکه موږ هم په خپله هره ورځ زیاتې اشتباوې کوو چې په ځینو یې پوهېږو او په ځینو یې نه پوهېږو.

د کونړ ډاډه او انار:

۲۶ سپتمبر ۲۰۱۶م کال، خاص کونړ، د منګوال کلی

د جمعې (۲۳ سپتمبر) په ورځ خاص کونړ ته د ملګرو سره لاړ وم، د جوارو سیزن مخ په ختمېدو دی خو د دې سره مو ښه ډاډه د وړو واچوله او ډېر زیات خوند یې وکړ. یو قسم نوی د جوارو تخم په کونړ کې رایج شوی دی چې ورته د ګوتې جوار وایي یعنې د ګوتې په ذریعه په قطار کرل کېږي او ډېر زیات حاصل کوي. د دې جوارو خوند خوږ دی چې په انګلیسي کې ورته Sweet Corn وایي. باور وکړئ چې د بنکاک د سفر نه د دې سفر خوند زیات و ځکه وطن تر هر څه خوږ وي. زموږ د کلي په دی سپین ږیري بوډا باندې خپل وطن د بل هر چا نه ډېر خوږ دی او د

خپلې حجرې په دېوال يې د افغانستان ښايسته بيرغ رسم کړی دی. که مينه د خپل وطن ورسره نه وای نو د بيرغ په عوض يې بل څه رسم کولای شول.

يو ملګري مې د خپل کورنه راته دا انار وشکول او راته يې وويل چې دا وخوره چې د کندهار د انارو خوند دې هېر شي. رښتيا خواږه و خو د دې انارو نيالګي يې د کندهار نه راوړي و او په کونړ کې يې روزلي دي. دا څومره ښه خوند کوي چې د يو ځای نه ښې ميوه دارې ونې د افغانستان بل کنج ته انتقال کړئ. همداسې موږ بايد د نورو سيمو نه ښې تجربې خپلو سيمو ته انتقال کړو او هغه شيان چې زموږ د سيمو د عيني او ذهني شرايطو سره برابر نه دي بايد خپلو سيمو ته انتقال نه کړو.

فرکسوني نهادونه او ستونزې:

۲۶ سپتمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

د پنچشنبه (۲۲ سپتمبر) په ورځ د دوبۍ نه کابل ته راتلم چې ګورم يو ځوان تورن صاحب منصب په يونيفورم کې هم کابل ته راځي او د ښي مټ سره يې د خپل يونيفورم ترڅنګ، د ډاکټر نجيب الله عکس هم لګولی دی. د الجزيرې يو ژورنالست چې هغه هم کابل ته راتله نو راته يې وويلې چې د دې عکس د لګولو د ملي اردو د دريشي سره څه مطلب او مفهوم لري؟ ما هم کوم خاص ځواب نه درلوده، نو ورته مې وويل چې دا سم کار نه دی او بله دا چې دا اړينه نه ده چې دا صاحب منصب دی په پوځي يونيفورم کې سفر وکړي. که سفر هم کوي بايد داسې عکسونه په خپلو بازوګانو ونه لګوي.

زما په اند د يو ملک د بقا لپاره د اساسي قانون درلودل همېشه اړين او ضروري دی. په اساسي قانون کې د نظام طرز، د افرادو حقوق او وجايب او د دولتي قواو ترمنځ د تعادل مسئله ډېره مهمه ده. که څه هم افغانستان اساسي قانون لري خو په تېرو څو کلونو کې دا اساسي قانون بېچاره د دولتي چارواکو، تنظيمونو، ډلو او ټپلو او هم د افرادو له خوا په متواتره توګه نقض شوی دی. د اساسي قانون په اساس د افغانستان دولتي ملکي او نظامي نهادونه او سياسي تنظيمونه بايد د ډلو او ټپلو په اساس جوړ نه شي او په خاصه توګه د افغانستان امنيتي ارګانونه، عدلي او قضائيه قوه بايد د

ملي منافعو په بنیاد د ډلو او ټپلو پورې تړلي نه وي. دا سم کار نه دی چې د دولتي ادارو افراد په خپلو سینو او بازوګانو، په دولتي موټرو او دفاترو په ودانیو باندې د مختلفو ډلو د مشرانو عکسونه او موازي بیرغونه د ملي بیرغونو ترڅنګ و ځړوي. د داسې عکسونو او نښانونو په لیدو، د مقابل لوري حساسیت او عکس العمل راپاروي او د افغانستان دولتي ارګانونه د ملیتوب په عوض فرکسوني کېږي او د فرکسوني نهادونه پایله بالاخره بې ثباتي ده.

دی پوست د فيسبوک په صفحو يو اوږد بحث راپورته کړ او دا ځکه چې د افغانستان ولس اوس هم په ډلو او ټپلو وېشل شوی دی او هرچاته د خپلې ډلې مشر پرېښته ښکاري حال دا چې هر سياسي مشر او انسانان په صورت د کل کې همېشه نيمګړتياوی لري او د خپل قدرت په وخت کې هرو مرو اشتباګانې کوي ځکه سياسي مشران زموږ او تاسي غوندې خلک دی شايد بعضې يې يو څه زيات استعداد ولري. نو د دې لپاره چې د دې بحث نه عبرت واخلو نو زه د دغه بحث د دوستانو تبصرې او زما ځوابونه دلته کټ مټ رانقلوم. دا د لوستونکو پورې اړه لري چې د دې تبصرو، تحليل او برداشتونو نه څنګه ګټه اخلي او يا فکر پرې کوي.

رويال اسد افغان صاحب ليکلي و:

مياخېل صاحب! دا خو عکس دی اساسي قانون ټول د هغو لخوا د پښو لاندې کېږي چې د جوړولو دعوه يې لري. زه د ټولو عکسونو د لرې کولو طرفدار يم خو يو نجيب ته قانون راباسل ناځواني ده. کابل هوايي ډګر کې د مسعود عکسونه کومه خوشالۍ کې لګېدلي؟ مسعود جوړ کړی د مسعود په نوم دی يا؟؟ ټولو ته قانون بايد يو وي.

زما ځواب:

افغان صاحب! ستاسې خبره سمه ده او ما د ټولو خبره کړې چې په دولتي ودانيو او يا په يونيفورم د هرچا عکسونه او نښانونه لګول کېږي سم کار نه دی. دی کې استثنا نشته. دا عکس او په يونيفورم کې د دوبۍ په هوايي ډګر کې هم سم کار نه و.

افغان صاحب:

زه درسره موافق یم. ما د توپیري چلند خبره وکړه چې باید ونه شي او برابر تطبیق شي. اوس د حکمتیار د جنایتونو او بخښنې غوښتو کیسې کېږي خو دا نور ځانونه سپین بازان ګڼي چې زه د دې هم مخالف یم. صرف حکمتیار جنګ کې دخیل نه و دا کابل چې پنځلس شل کاله خوري دا ټول یې برخه و باید یو شان قانون پرې پلی شي.

زما ځواب:

همداسې ده که زما لیکنې او حتی که زما وروستی کتاب وګورئ نو ما دې خبرو ته اشاره کړې ځکه همېشه تاریخ د هغه چا په ګټه لیکل شوی ځوک چې په قدرت کې پاتې شوی دی او مقابل لوری یې محاکمه کړی دی نو همدا علت دی چې د تاریخ په اړه مختلف ډوله لیکنې شته دی.

افغان صاحب دا خبره تایید کړه.

خواجه صدیقي صاحب چې د ډاکتر نجیب الله سره یې نږدې کار کړی او زما ملګری هم دی، لیکلي یې وو:

په دغه ورځ کې چې د ډاکتر صاحب نجیب الله د شهادت ورځ ده اود هغه پلویان اوطرفداران د هغه سوګواري کوي دغه رقم پوستونه نشرول مناسب کار نه دی خلاف د اصول د دموکراسۍ هم دي. افغانستان کې اوس نیم بنده دموکراسي په پخېدو ده هر ځوک کولای شي چې په دموکراتیکه فضا کې د خپل خوښ احزاب او لیدرانو نه لمانځنه وکړي او د افغان ولس که نظامیان دي او که ملکیان دي کولای شي چې د خپل خوښې

رهبرانو عکسونه او يادگاري او خاطراتي پوستونه ځان سره وگرځوي. خوشبختانه اوس دا حق ټولو ته ورکړل شوی دی چې ربتيا هم ډېر ښه کار هم دی. هغه پخوانۍ وچه اردو داري او د سياست نه لر نظامي ساختارونه اوس له مينځه تللی موږ او تاسو گورو چې اوس اکثره نظامي جنرالان وظيفو ته په ملکي دريشۍ کې ځي او حتی وزير د دفاع او وزير د داخله ملکي دريشۍ کې دفتر او حتی د قطعاتو معايناتو ته ځي. دلته په بريتانيا کې داسې کوم قيودات نشته چې څوک او ياکوم افسر د کوم رهبر او يا د حزب کوم ليدر عکسونه کوم سرباز او يا افسر پخپل دفترکې او يا ځان سره انتقال کړي. دا قسم تنگ نظرانه اوعقدتي،حسادتي موضوع گيرۍ تنها افغانان يې لري. موږ د يو طرف نه د ځان نه يو شريف انسان او ښه حکومت دارۍ ته پابند گڼو او د بل طرفه بيا په داسې وقت کې چې د افغانستان اکثريت خلک په غمونو اوکړاونو کې گرفتار دي اود دې ارمان کوي چې ولې دايم زموږ نه فرصتونه ځي او داسې کم طالع او بدبخت ولس ولې يو چې هر وقت يو ليډر او يا رهبر موږ کې پيدا شي نو بيا هغې ته دسيسه جوړ شي او د بهرنۍ استخباراتو پلاس وشړل شي او په بې رحمانه صورت ووژل شي. امان الله خان غازی باندې همداسې وشوه، داودخان باندې هم همداسې وشوه او بالاخره ډاکترصاحب نجيب الله باندې هم همداسې وشول. او خلکو وليدل چې د هغه د مصالحه ملي او ملل متحد پروگرامونه او بې طرف حکومت جوړونه يو اساسي او فوق العاده ښه طرحه وه چې افغانانو بايد تېر په هېر کړی وای او دغه بعدي

او دوه لسیزه جنایتونو نه خو مخنیوی. کېدای شي تاسو باندې به د خپل سیاسي او ایدلوژیکي اختلافونو په بنا چې یو طبعي خبره ده داکترصاحب نجیب خوښ نه وي او یا هغې سره به مخالف واوسئ مگر د اوسني سیستم او عصر چې گذار د سیستم یکه حزبي او یکه تازي نه د ټولو احزابو ازادانه فعالیتونو دور دی ستاسو دا نشریه اکثریت خلکو ته د منلو وړ نه وه او قابل د تقبیح هم دی. ستاسو ټول عمر په امریکا کې تېره شوې د دوی په اردو او نظامي ساختارونو کې داسې کوم ممانعت نشته چې سرباز او یا افسر د خپل خوښې رهبر عکسونه ورته منع کړي حتی عکسونو، پوسترونو او یا حتی بعضې اعلانات تجارتي، د تیلیفونونو، کریمونو، شامپوگانې، لباسونو د دوی په داخل نظامي گانیزونونو کې شته. دا ټولې خبرې نه قانون اساسي پورې مربوط دي او نه کوم ناقضین د نظامي یونیفورمونو کې راځي. اکثره افغاني سربازان او افسران زموږ اوس په عسکري یونیفورمونو باندې پولند، جرمني او دوبۍ ته چې د ناټو قرارگاوې هلته دي سفرونه کوي. هغوی اصلا وظیفه کې وي په عسکري لباسونو باندې سفرکوي. که کوم ممانعت وایي نو بیا به قوماندان او یا امر مربوطه به ورته ویل او یا که خلاف د تعلیمات نامه او خدمات داخله وای هم به ورته گوشزد کېدل. تاسو باید یو ښه قهوه خانې او یا چای خانې ته تللی وای او خپل چایونه او د سفر سترتیا به هم هلته ایستلی وای دا به ښه و نه دا چې دایم د خلکو شخصیاتو او بدون د هغې د اجازې نه د هغه عکسونه مو نشر کړي وای. دلته اروپا کې دا یو جرم هم دی او که دغه

سرې پيدا شي چې تا د دې عکس بدون د هغې اجازې نه اخيستی او مطبوعات، اخبار، رسانو او مجلو او فيسبوک کې بدون د دې د اجازې نشر کړی کولای شي چې محکمې ته د کش کړي او مجازات هم شي پرې باندې .

بل دا چې په دغه ماتم ورځ کې دا قسم غرض الود پوست نشرول هم د بخښلو نه دي ته گوره چې امرالله صالح چې د مخاليفونو په گروپ کې هم راځي او د ملل متحد د سبوتاژ تيم کې د مسعود او د پينځم ستون يو غړی هم دی نن د دې پښېماني ښودلې چې داکتر صاحب نجيب الله قتل يو جنايت کارانه عمل و.

اوس د پوره آزادۍ عصر دی هر افغان کولای شي چې هر څوک يې خوښ وي د هغه تصويرونه، ځان سره، کور کې، دفتر کې او هر چېرته چې پرې ښه ښکاري وگرزوي. اوس د افغانستان خلکو پورې مربوط دي، مطبوعات هرڅه ازاد دي چې څوک يې خوښېږي، چا ته رايه ورکړي، د چا پلويان واوسي. هغه ديکتاتورانه، تنگ نظرانه، يکه تازي دورې مخ په خلاصېدو دی انشاالله اوس به سياسي مبارزې به شروع کېږي، هغه دی حزب اسلامي سره هم روغ او جوړه روانه ده، لږ بايد خپل ځانونه مدرن کړو، څه چې ليکوو په عمل کې هغه تطبيق کړو او د هر قسم تعصب، بدبينۍ او پخوانيو اشتباهاتو نه انتباه او عبرت ترينه واخلو ولې تکرار يې نه کړو.

په درنښت

زما ځواب:

صديقي صاحب! په ټول احترام سره موږ هر څه تور او سپين ګورو. زما پوست که يو ځل بيا ولولې استشنايي جنبه نه لري. زموږ ستونزه همدا ده چې تر اوسه موږ ټول په خپلو اشتباګانو باندې اعتراف نه کوو او چا چې په کومه کاسه مړۍ خوړلې، د هماغه کاسي هر څه ورته ښه ښکاري. دا بايد ومنو چې ټولو ډلو ډېرې اشتباوی کړې دي. که ته ما ته دا حق نه راکوي چې ولې مې داسې وليکل او سمدست په مرچل کې راسره کيني نو دا هم سمه نه ده. ستا نظر ستا د لرليد په اساس به سم وي او زما نظر زما د لرليد په اساس سم دی. اما کېدای شي چې هم ستا او هم زما نظرونه د ډېرو نورو لپاره د قبول وړ نه وي.

صديقي صاحب:

مننه ګرانه مياخېل صاحب. د هر چا لرليد ته زه په خپله ډېر زيات احترام لرم تاسو ته خو بيا ډېر زيات په دې کوشش کې يم چې هغه خام، پرې مجور لرليدونه چې موږ سره د يو بل په ضد لرل د هېواد د ملي ګټو په بنا سره رانژدې کړو او تفاهم ته د ټولو افغانانو رارسېدل او سراسري امن او بيا سره سياسي مبارزه کول خپل يو غايه او استراتيژيک هدف بولم او ښکاره خبره ده چې موږ ټول ډېر، ډېر اشتباهات او ناخوالې لرلې او لرو يې دا ځکه زموږ وطن هم همدا زموږ د لاسه زما په شمول دغه بدحال ته رسېدلی دي. تاسو وليدل چې د حزب اسلامي يو لوړپوړي شخص په مطبوعاتي کنفرانس کې يو ستر علمي کاري وکړل هغه دا چې د ملت څخه

يې معذرت وغوښتل موږ يوائې کولای شو چې د عفو په ذريعه چې د خدای او رسول لاره ده خپل زړونو سره لوی کړاو وطن د بربادۍ څخه وژغورو مينه او ورورولي راولو.

مگر زما ننۍ گيله که څما د اعتراض اساسي مفهوم ته وکتل شي دا دی چې نن د داکتر صاحب نجيب االله د شهادت شلم تلين ورځ ده په دغه ورځ کې چې هغه خوا غږ د تفاهم او مصالحې کېږي او تاسو په خپله په څو ورځني مخکني پوست کې ليکلی و چې نظريات او تفاوتونه به لرو سره او يا به مختلف موضوع گيرگاني مگر داسې نشي کېدلی چې سره خبرې اترې او نظريات سره شريک نه کړو چې د هغې په بنا يو ښه تفاهم ته سره رسېدای شو. دا خو دقيقه خبره ده چې ستاسو سياسي موضوع گير چې ستاسو مدني حق دی ستاسو سره دی زه نه وايم چې تاسو ولې د چا سره مخالفت لرئ او څوک مو خوښېږي او څوک مو نه خوښېږي هغه چې وايې"دلم بايسکل ام" مگر څما سياسي حق چې د شهيد داکتر نجيب الله د مصالحه ملي او د ملل متحد پينځه فقره ييز پلان د طرفدارانو څخه يم هم همدا و چې هغه ښکاره کړم چې گوره بلې ورځ ته به دې که هر قسم انتقاد مو لرل کړای به مو وای دا نن ولې؟؟؟ حال دا چې هغه افسر بې چاره چې ډېر ښه ښکلی، ملبس او ډېر باسليقه منصبدار دی تاسو يې په پټه عکس واخيستل او چا سره چې هغه مينه لري او پی باندې گران دی مدني حق يې دی او دا کار خلاف د تعليمات نامه او خدمات داخله هم نه دی ولې موږ او تاسو پی باندی انتقاد وکړو او مطبوعاتو کې نشر کړو؟؟؟

ګوره خبره به نه اوږده وم زه په خپله تر اخر۱۹۹٤ پورې رئيس د فابريکه حربي وم د مجاهدينو سره مې هم درې کاله کار کړی چا بر طرفه کړی هم نه يم د وړکتوب نه چې ديارلس کلن وم نظامي دريشي او ګيتس مې اغوستي او سخت د دسپلين د نظامي ته چې هغه زما په رګونو کې ښخ دی احترام لرم او نظامی خدمات داخله باندې سخت پابند هم يم ما مکمله خپله نظامي عالي تحصيلات کړي او ديپلوم انجينر او ماستر علمي نظامي يم خو د ستاينې نه وايم. مګر په ضمن کې د هغه وختونه و چې منصبداري او افسران او سربازانو سره هغه وچه چال چلند هم غندم سياست خو لا پرېږده. مګر فابريکې ته چې مجاهدينو ورونه راغلل په شخصي لباس به راتلل غير منظم او چوکۍ ګانې ميزونه مات کړل او ټوله فابريکه ځما په سترګو کې تالا والا کړل او په ځمکه کې کينولو ډېر څه منفي صحنې وې او ليدلي مې دي مګر ضرور ندی چې په هغې پسې اوس ورګرزو او نشر يې کړم او هره ورځ هغه افشا کړم لکه چې دا نور لګيا دي د يو بل په ضد چې څه يې کمونيستان وايي او په مقابل کې څه ورته په ځواب کې اشرار، جنګ سالار او نور اصطلاحات استفاده کوي. بايد چې يو ميانه او متوسط لارو ته چې درجه د بدبينۍ د يو بل په مقابل کې کم کړي هغه لاره اختيار کړو.تر څو چې وطن د بلا څخه وژغورو.دې وطن بې چاره ته څه نه و چې موږ پې باندې ونکړل؟؟؟؟؟

پورته مې ولوستل چې بعضې چاپلوس او جعلي اسنادونو والا ټيکه داران چې په سياست اګاه ندي او فقط ځان ښودنو باندې انتظار دی چې

کوم ځای ته ورسېږي او په نوبت ولاړ او وطن د دغسی اشخاصو نه برباد شول تاسو ته د حوصله مندۍ غږونه کوي او لاره د موږ نه ورکوي.

چې نتيجې ته سره ورسېږو.

روغ او بريالی اوسې گرانه مياخېل صاحب هسې د خپگان ورځ دې ځان به سره ډېر نه خپه کوو.

په درناوي

زما ځواب:

صديقي صاحب ډېره به يې نه چېږو ځکه خبره شخصي کېږي که څه هم تاسې شخصي کړه چې زه دې په دې گرم کړم چې ولې امريکې ته تللی يم حال دا چې تاسې په خپله په لندن کې اوسئ خو زه تا نه ملامتوم ځکه موږ ټول مجبوريتونو خواره کړي يو. په هر حال دا تصادفي وه چې په همدې ورځ يو ځای راغلو او کومه توطيه نه وه. مصالحه ولې ناکامه شوله ځکه ډېر عوامل يې درلودل او چې عملي پلان نه و يوازې په خبرو چې په اخره کې حکومت د ځنکدن په حالت کې و نو د مصالحه اعلان وشو. داکتر نجيب الله پسې خپل ټيم راوچت شو او سقوط يې ورکړ. دا بايد ومنو چې د حکومتونو د غلطو پاليسو په اساس افغانان مهاجرت ته مجبور شول او ما خپل دوه سکه ورونه او ډېر خپلوان د لاسه ورکړل نو زه به د هغوی پوښتنه د چا نه کوم. هر کور دردېدلی دی او د دې علت د حکومتونو او سياسي مشرانو ناکامه پاليسو وي. زما ارزو دا ده چې موږ بايد د تېرو نه زده کړو او هر څه راته بايد تور او سپين ښکاره نه شي او

هماغه اشتباوې بیا باید ونه کړو نو اینده به نوره هم خرابه وی. که زموږ نظر دا وي چې کوم مشر سره ما کار کړی او هیڅ اشتباه یې نه ده کړی او هر څوک په خپل موقف ولاړ وي نو بیا هماغه درک او هماغه خرک.

صدیقي صاحب:

مننه گرانه او قدرمنه میاخېل صاحب روغ او بریالی اوسې

الهام الدین مومند لیکلي وو:

تاسو هم یو غیر قانوني کار کړیدی. د افسر عکس مو د هغه له اجازې پرته اخیستي دا د یو چا په شخصي حریم تېری دی

او بیا مو مېډیا ته وروړاندې کړی دی.

زما ځواب:

مومند صاحب! په یونیفورم کې خو ستر نه و چې ما یې بې پردې عکس اخیستی وي.

الهام الدین مومند:

ایا دا په ځان خبر وه چې تا یې عکس اخیسته؟

زما ځواب:

د دوبۍ په هوایي ډگر کې په یونیفورم کې مطلب همدا دی چې ماته گوري او زما ننداره کوي او د هر شي چې ننداره کوي نو د عکس اخیستلو اجازه یې هم لري.

سنگرمل پښتون لیکلي وو:

قدرمن مياخېل صاحب درسره موافق يم خو د دې وروو احساس راته د هغه لنډغرو د احساسه قدرمن او د ملي احساس په فکر ولاړ ښکاري. دا سړی عبدالمالک صافی نومېږي زموږ د څوکۍ دی زما استاد هم پاتې شوی دی امريکا ته د درس لپاره تللی و له هغې ځايه يې همداسې يونيفورم کړی و. زه يې احساس ته ځانګړی سلام کوم. په درنښت.

زما ځواب:

سنګرمل صاحب سلام! زما خبره د شخص د ښه والي او بد والي پورې نه ده زما خبره د اردو د مليتوب ده که هر څوک په يونيفورم، موټر او مختلف بيرغونه ځړوي ښه کار نه دی ځکه دا ډول عمل حساسيتونه راپاروي. کاشکې موږ ټولو يو مشر درلودلی او تقسيم نه وی.

سنګرمل:

همداسې ده د ملي احساس ته مو کامل احترام. رب دې داسې ورځ راولي چې دلته ميشته ټول قومونو ستاسې په څېر په ملي روحيه سمبال ووسو.مننه

عبدالمتين عمران ليکلي وو:

مياخېل صاحب تاسو ډېره ښه او پرځای خبره کړې او بايد همداسې وي. يوائې يوه تبصره لرم او هغه دا چې زما د تحليل له مخې دا عکس العملي حالت دی او د ځينو ټوپکسالارانو د عکسونو له ليدو په منفي تاثر د غبرګون په توګه ځينې خلک د ډاکټر نجيب الله عکسونه استعمالوي. د دې خلکو اصلي مطلب د جنګسالارانو او ټوپکسالارانو غندنه وي خو دا

کار ښکاره نه شي کولای. په هر صورت، د اردو یا په ټوله کې د وسله والو ځواکونو د یو غړي په صفت هیڅوک باید دا حق ځانته ورنکړي چې د یو چا عکس پر خپل نظامي لباس ولګوي، که دا عکس د یو ټوپکسالار وي یا پخواني جمهور رئیس یا بل چا.

واحد فقیري صاحب لیکلي وو:

میاخېل صاحب ستاسو خبره حق ده. خو تاسو ښه پوهېږئ چې د افغانستان د اردو ملي اړخ ډېر کمزوری دی. او پر مختلفو ډلو باندی وېشل شوی دی. په تاریخ کې، د دې ډول پوځ تر ګټې تاوان زیات وي. ځکه دا ډول مسلح قوتونه د سیاسي بې ثباتیو لویه منبع وي. او د عمومي ناکراریو په خورولو کې زیاته ونډه لري. اصلا هغه اردو چې کور، ډوډۍ، او کالي یې د پردیو له مالیاتو څخه برابرېږي، د ملت په درد نه خوري.

استاد غلام دستګیر خاورین لیکلي وو:

که د هېواد یو فوجي د نجیب بل یې د مزاري او بل د رباني او همداسې هر یو فوجي د خپې ډلې مشر عکسونه پر ځان و ټومبي دا په فوج کې د فوجي دسپلین د نه شتون نخښه ده. داسې فوج نه بیا ټمه نه ده په کار.

حامد ساپي لیکلي وو:

ښه کار یې کړی ولې ته په حکومتي موټرو د مسعود عکسونه نه ګورې که نه یوازې دغه ځوان په مټ دې د یو قهرمان عکس لیدلی او په سو دقیقو کې دی فیسبوک ته اوچت کړی دی.

زما ځواب:

ساپي صاحب لطفا پوست ولوله هر څوک چې دا کار کوي سم نه دی. رقابت باید داسې نه وي چې که یو بد کار وکړي نو بل باید د هغه نه ډېر بد وکړي. دې ته منفي رقابت وايي او منفي رقابت د وطن په خير نه دی.

رحمان الله رحماني ليکلي وو:

یاره ښه ده چې د سقاو زوی عکس يې ندی لګولی نجیب خو خدمتګاره سړی و الله دی وبخښي.

زما ځواب:

رحماني صاحب! د سقاو د زوی عکس چې په دفاع وزارت کې د استقلال په ورځ ځړول شوی و که زما پوست وګورئ نو د ټولو نه د مخه ما غندلی دی. سوال دا دی که غواړو چې نظام او سیستم ولرو، اتفاق راشي، سوله او امن وي نو د هرچا د مړو د عکسونو ځړول او باالخاصه د اردو په یونیفورم او یا امنيتي ارګانونو په ودانيو او موټرو موږ دې هدف ته نه شي رسولی.

په هر حال همداسې نور مثبت او منفي پوستونه و چې ما يې يو څو نمونې دلته رانقل کړې ترڅو زموږ ځوانانو ته دا د بحث کولو یوه بېلګه شي او د بحث کولو حوصله باید ولري. موږ باید هم خپله خبره وکړو او هم باید د نورو نظریاتو، انتقادونواو پيشنهادونو ته په واز وچلي هرکلی ووايو. ژوندي بحثونه په ټولنه کې همېشه د جنګ او جګړې نه ښه وي

او په دې توګه دا ډول بحثونه په ټولنه کې يو مثبت رقابت رامنځته کولی شي.

د تراژيديو د عکسونو خپرولو په اړه يوه لنډه مشوره:

په عريانه توګه د تراژيدي عکسونو خپرول که له يوه اړخه د ظلمونو د غندلو او ښکاره کولو لپاره ښه کار دی خو له بله پلوه د داسې عکسونو په ليدو سره د خلکو بې تفاوتي د روانو پېښو او جنايتونو په اړه زياتوي او د ولس روحيه په اوږد مهال کې وژني. که د تراژيدونکو پېښو عکسونه په لږه تراژديکه بڼه خپاره شي او څو کرښې د وضاحت په اړه ورسره وليکل شي، نوښه به وي.

جنايت کاران همېشه کوشش کوي چې د ځوانانو په مخکې جنايتونه وکړي، انسانان حلال کړي، خلکو ته زجر او شکنجه ورکړي تر څو دوی نور انسانان په داسې اعمالو روږدي کړي او بالاخره په روحي لحاظ دوی ته جنايتونه يو عادي څيز ښکاره شي. زما په اند د زياتو تراژيديکو عسکونو په ليدو شايد موږ هم د پېښو په اړه بې تفاوته پاتې شو ځکه پېښې نهايت زياتې دي او موږ نه شو کولای چې د هرې پيښې په اړوند څه وکړاي شو.

په هر حال د سايکالوژي متخصيصين شايد دا مسايل د مانه ښه تشريح کړاي شي چې د تراژيدونکو عکسونو ليدل په انسانانو او په خاصه توګه په ځوانانو څه اغېز درلودلی شي.

د اتفاق او اتحاد ډولونه:

۲۸ سپتمبر ۲۰۱۶ م کال، کابل

تېره اونۍ ملک طاوس خان د چمیارۍ چې د خاص کونړ یو سپین ږیري دی، راته په کونړ کې وویل چې د انسانانو اتفاق او اتحاد په درې ډوله دی:

۱) یو ډول اتفاق او اتحاد د مچانو په شان دی چې سره راټولېږي خو نه خواږه لري او نه ترخه او بې شمېره راپیداکېږي او مري.

۲) بل ډول اتفاق او اتحاد د سرو مچیو په شان دی چې سره راټولېږي او په دښمن او یا د چا نه چې وېره لري په هغوی په متفقه توگه حمله کوي خو دا چې په خپلو منځو کې مشر او کشر نه لري نو د دوی نه هم څه نه جوړېږي ځکه دوی هم ځان ته تاوان رسوي او هم نورو ته.

۳) دریېم ډول اتفاق د شهدو د مچیو په شان دی چې د شهدو د مچیو کالونۍ د یوې ملکې تابعداري کوي، په خپلو منځو کې یې وظایف او کارونه وېشلي او هرڅوک چې د خپلو کارونو نه خلاف ورزې وکړي او یا باندې په گنده ځای ناست وي نو مؤظف کارگران یې دننه نه پرېږدي چې جراثیم خپلې کالونۍ ته راوړي، نو د ملکې او کارگرانو له خوا ورته سزا ورکول کېږي. دا ډول اتفاق چې نظم ولري هم ځانته گټه رسولی شي او هم نورو ته. د شهدو مچیو نه موږه هم گټه اخلو او هم که دوی ته خپله غذا په خپل وخت ونه رسېږي نو د خپلو شهدو نه استفاده کولی شي.

دغه مشر وویل چې ترڅو د افغانانو اتفاق او اتحاد د شهدو د مچیو په شان نه شي نو د افغانانو نه څه نه جوړېږي. اوس د افغانانو اتفاق د مچانو او یا د سرو مچیو په شان دی.

د دې مشر خبره خو د لیکلو وه نو ځکه ما هم ولیکله او فکر مې وکړ چې دا خبرې باید د فیسبوک د دوستانو سره هم شریکې کړم، نو بده به نه وي.

د افغانستان حکومت او اسلامي حزب سره د سولې د هوکړې لاسلیک:

۲۰ سپتمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

نن په ارگ کې د افغانستان جمهور رئیس محمد اشرف غني د اسلامي حزب د مشر، گلبدالدین حکمتیار سره د سولې تړون امضا کړ. د اسلامي حزب مشر د تړون لاسلیک او خپله وینا د یو ویډویي کیسټ له لارې د افغانستان د راډیو او ټلوېزیون له لارې خپور کړ او جمهور رئیس دا تړون د سلام خاني په ماڼۍ کې په داسې حال دستخط کړ چې د افغانستان پخواني جمهور رئیس حامد کرزي، د اجرائیه رئیس ډاکتر عبدالله، د سولې د عالي شورا رئیس پیر سید احمد گیلاني، د اتحاد اسلامي مشر پروفیسر عبدالرب رسول سیاف، د پارلمان رئیسان او گن شمېر دولتي او غیر دولتي چارواکي او د بین المللي ټولنې استازو گډون درلود او ټول پروگرام په

ژوندۍ بڼه د ټلوېزيونو له خپريده. څرنګه چې دا يوه تاريخي ورځ وه، نو ما خپل د فيسبوک په پاڼه وليکل:

د اسلامي حزب او حکومت ترمنځ د سولې موافقه د دايمي سولې په وړاندې يو نيک اقدام دی. اميد دې چې نورې ډلې هم په همدې ډول جرأت وکړي چې د وينو تويولو مخه ونيول شي او د سولې لاره خپله کړي. خدای دی وکړي چې زموږ د جنګ کلتور په سوليزه توګه په سياسي مبارزه باندې بدل شي.

په پورته مراسمو کې پير صاحب سيد احمد ګيلاني چې د سولې د شورا مشر دی خبرې وکړې خو دا چې پير صاحب ډېر ورو خبرې کوي نو بعضې دوستان د پير صاحب په خبرو پوه شوي نه و نو د پير صاحب د خبرو په اړه يې ليکلي و چې دوی خو د پير صاحب په خبرو پوه نه شول نو ما بيا په فيسبوک کې وليکل:

د پير صاحب سيد احمدګېلاني د هلو ځلو نه مننه:

څه موده د مخه چې د خبرو اترو لړۍ د ناکامي سره مخامخ وي نو ما پير صاحب وليد او راته يې وويل چې نور به مايوسه وي خو دی مايوسه نه دي او اميد شته چې د سولې خبرې کاميابې شي. نور هم بريالیتوبونه د ښه صحت سره پير صاحب ګيلاني ته د الله د درباره غواړم.

نو په دی اساس، وروڼو او خويندو تاسې د پير صاحب په فصاحت او بلاغت څه کوئ خو کار يې وګورئ چې کلونه کلونه نورو زور وواهه

چې د سولې په پروسه کې څه پرمختګ راشي او ميلونونه ډالر يې هم مصرف کړل خو هيڅ يې ونه شو کړای. اما پير صاحب په ډېرو لږو امکاناتو يو لاسته راوړنه په ډېر لږ وخت کې ولرله. اميد دې چې د خبرو پرته همداسې نورې لاسته راوني هم په راتلونکي کې ولري.

نن د شهيد استاد برهان الدين رباني د تلين په غونډه کې د نا مناسبو او بې سنجشه الفاظو استعمالول:

وايي: د زخم پرهار جوړيږي خو د ژبې پرهار نه جوړيږي

۳۰ سپتمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

په افغانستان کې څو لسيزې جګړې او کورني جنګونه تېر شوي دي، د الفاظو د استعمال په اړه د مختلفو ډلو او سيمو د خلکو برداشتونه سره توپير لري. هر انسان ته په کار دي چې د الفاظو په استعمال کې همېشه د ډېر دقت او احتياط نه کار واخلي او داسې الفاظ په خپلو خبرو او بيانيو کې استعمال نه کړي چې د يوې بلې سيمې خلکو زړونه پري خفه شي. هغه کسان چې د سياسي مشرانو او نخبه ګانو ادعاوي لري دوي بايد د خپلو الفاظو په استعمال کې د بل هرچا نه زيات دقت او احتياط وکړي.

اما متاسفانه د افغانستان اکثره تش په نامه مشران او نخبه ګان اکثره وخت په خپلو خبرو او بيانيو کې د الفاظو په استعمال کې د ډېر دقت او فکر نه کار نه اخلي او داسې الفاظ استعمالوي چې د افغانستان ولس نور

هم سره جلا کوي او د ولس په منځ کې د بی اتفاقي اور ته لمن وهي. زما په اند، د خیانت، فساد او بیگناه انسانانو د وژنو ترڅنگ، د هغه تش په نامه سیاسي مشرانو او نخبه گانو د ټولو نه لویه جفا به د افغانستان د ولس سره دا وي چې دوي په خپلو خبرو او بیانیو کې داسې الفاظ استعمال کړي چې د ولس په منځ کې نور هم بی اتفاقی، سمتي او قومي تضادونو ته لمن ووهي.

څومره چې قومي، سمتي، مذهبي او ژبني تضادونه په یو ملک کې زیات وي په هماغه اندازه به هغه ملک وروسته پاتې هېواد وي او د مصاحبتونو او نا امنیو په گرداب کې به غرق وي. نو په دی توگه ټولو ته په کار ده چې د الفاظو په استعمال کې د دقت او فکر نه کار واخلي. هیڅوک باید داسې الفاظ استعمال نه کړي چې د ولس په منځ کې د وحدت، وروگلوي او اتفاق روحیه کمزوري کړي. امن او سوکالي په یوه ملک کې یوازې د ولس ترمنځ د اتفاق او اعتماد په فضا کې راتللی شي. وایي: د زخم پرهار جوړېږي خو دخوله پرهار نه جوړېږي.

د فیسبوک لیکنو زما همېشه د دوستانو سره یو قسم دوستانه بحثونو ته لار هواروله نو بعضې وخت مې په دې کتاب د دغه بحثونو یو څو نموني هم ذکر کړي دي د پورته لیکنې بحث هم جالب دی نو ځکه یو څو نموني غواړم چې دلته را انتقال کړم:

رویال اسد افغان صاحب لیکلي و:

میاخیل صاحب رباني د څه شي شهید شو؟

مايې په ځواب کې ورته وليکل:

رويال صاحب! که څه هم په افغانستان کې د شهيد کلمه هر څوک خپلو مړو ته استعمالوي خو اخرت نه څوک نه دی راغلی چې دا واضحه شي چې څوک شهيد دې او څوک نه دی. زه هم ديني عالم او قاضي نه يم چې ديني فتوا ورکړم خو زما په اند هرڅوک چې د عدلي او قضايي محکمي له پريکړي په غير د هرچا له خوا ووژل شي هغه ماته شهيد دې. رباني استاد هم په خپل کور کې د خپل ميلمه له خوا چې ده ورسره غوښتل وگوري شهيد کړای شو. هغه سړي درې گناوې وکړې يو يې خپل ځان مړ کړ، بل دا چې خپل کوربه يې شهيد کړ او دريېم دا چې ده داسلام او افغانانو ټول نورمونه د پښو لاندې کړل.

رويال صاحب بيا وليکل:

مشره! ستا خبره زه منم خو دې دلايلو کې ډاکټر نجيب او نورو سره توپيري چلند کيږي. د هغوی هر سړی شهيد شو زموږ هر سړي ته دلايل تراشل کيږي. نه مو عبدالحق شهيد وبلل شو نه مو ملا برجان شهيد وبلل شو نه نجيب او همداسې نور. ما هغه بله ورځ هم له توپيري چلند سر ټکولی و. تا هغه وخت ډاکټر نجيب ته شهيد نه و ليکلي نن د رباني ته ليکلي دی.

ما بيا ورته وليکل:

رويال افغان صاحب! هره ليکنه خپل کانټکس لري او دهغه ليکنې کانټکس جدا و (هغه ليکنه زما پورته په همدې کتاب کې شته دی). خبره

بیا شاید بل شکل ونیسي. ډېر پخوا د مانه یو دوست پوښتنه کړې وه چې زما نظر د ډاکتر نجیب الله په اړه څه دی، نو ما ورته لیکلي و چې د ډاکتر نجیب الله د قدرت وختونه زه په دریو برخو ویشم. اول دوره کې چې د خاد رئیس و هغه دوره یې غندم، دویمه مرحله چې د خپل حکومت مشر و ماته ناکامه مشر ښکاري ځکه هر مشر چې ارمان ولري او خپل ارمان عملي نه شي کړی ناکامه او ارماني مشر دی او درېیمه مرحله یې د مظلومت ده او د دې مرحلې سره خواخوږي لرم. هر څوک بې له کومې محکمې او ثبوته په بې رحمانه توگه ووژل شي نو په طبیعی توگه د اکثره انسانانو خواخوږي د مظلوم سره وی. نو په دی اساس زما د پورته فرموله په اساس دی هم شهید دې.

ضد او نقیض خبرې:

۳۰ سپتمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

بعضې کسان داسې دروغ وایي چې وروسته رسوا کېږي او بعضې کسان داسې دروغ وایي چې په هماغه شیبه رسوا کېږي. دې ورځو کې د افغانستان د اکثره سیاسیونو خبرې او بیانې دومره ضد او نقیضې دي چې سړی نه پوهېږي چې ایا د دوی د خبرو مبتدا دروغ او بې مفهومه ده او که دخبرو متن او که د خبرو اخر یې ځکه خپله خبرې په خپله ردوي. فکر کوم چې د حالاتو په وجهه او یا د سن د زړښت له امله د دوی فکري توازن ته څه ضربه رسیدلې ده.

افراط او تفريط

۲ د اکتوبر کال ۲۰۱۶م، کابل

دافراط او تفريط په اړه مې پښوا ډېر څه په پښوانيو ليکنو کې ليکلي دي. موږ عجيبه مخلوق يو، يو کس چې په هرډول جنايتونو کې لاس لري، په يوه خبره چې هغه هم په حقيقت کې بې مفهومه او بې معنی خبره وي ورته د ملي مشر، قهرمان او داسې نور خطاب کوو. دا نه گورو چې دې کسانو ملت ته څومره توهين کړی او د ملت چور او چپاول ته يې څنگه لاره هواره کړې ده.

د ننگرهار د شينوارو ستونزه:

۲ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

د شينوارو يو شمېر اوسيدونکي د بې پيلوټه الوتکې په بمبارۍ کې شيهدان شول نو مشرانو يې پرېکړه په يو بل اچوله نو ځکه ما دا لاندې څو کرښې وليکلې:

د ننگرهار د شينوارو ولس په خاصه توگه په تېرو دوه کلنو کې د ډېرو سختو ستونزو سره مخامخ شول. په زرهاو کورنۍ بيکوره شولې، په لس گونو مشران يې شهيدان او زخميان شول، په سل گونو ځوانان يې شيهدان او معيوبه شول او داسې نور........ خو نه د شينوارو مشرانو د دې ټولو

نا خوالو نه عبرت واخيست او نه حکومت ورته کومه د حل لار پيدا کړه. کېدای شي چې د شينوارو ستونزې زيات بهرني اړخونه ولري خو زياته ستونزه د شينوارو د مشرانو خپله ده چې يو بل باندې پړه اچوي. تر څو به ولس د دې مشرانو په ذات البيني تربګونيو کې سوځي؟ زما په اند هغه مشر مشر نه دی چې په خپل ولس يې زړه درد ونه کړي او د شخصي بې مفهومه تربګنيو نه تېر نه شي. دا وخت د تربګنيو نه دی بلکې يو بل ته د لاس ورکولو وخت چې خپلو سيمو ته امن راولي او ولس په امن کې ژوند وکړي. چې ولس نه وي نو په سيمه به څه وکړې، هره سيمه په خپلو خلکو ښه ښکاري.

د ننګرهار د ولايت آوازې:

۳ اکتوبر، ۲۰۱۶م کال، کابل

پرون د ننګرهار والي سليم خان کندوزي د دندې استعفا ورکړه او په فيسبوک کې ډېرو زياتو ملګرو او دوستانو زما په اړه غوښتنه درلوده چې زه دې د ننګرهار والي شم. دا چې ما د سلهاو دوستانو حسن نيت وليده نو مجبوره شوم چې دا لاندې څو ټکي وليکم په بيا هم پرې په سل ګونو دوستانو نيک نظرونه ورکړي و او هغه نظرونه دلته نه رانقلوم ځکه توصيف پکې زيات و:

که څه ونه ليکم شايد ځينې دوستان دا فکر وکړي چې د ننګرهار د ولايت لپاره د فيسبوک کمپيان زما په خوښه روان دی ځکه زه د فيسبوک

جنکي (Junky) يم او ټولې نوشتې ګورم او څه نه وايم. که څه ليکم شايد ځيني دوستان خوشاله او ځينې مايوسه او خفه شي. دوستان شايد زما دا نوشته ولولي چې دا د دوی خپل حسن نظر دی او ډېري دوستان زه د نږدې نه هم نه پېژنم او نه ما دوی ته ويلي چې دا نوشتي وکړي او نه زما له خوا کوم کمپاين روان دی. زه په خپله موجوده دنده کې تر هر چا زيات خوشاله او اسوده يم خو دا څو ټکي اړين بولم چې ويې ليکم:

اول د ننګرهار محترم پخواني والي، کندوزي صاحب ته دا په کار نه وه چې دبروکسل د کنفرانس دمخه يې دی اوازو ته لاره هواره کړه او د ملي منافعو په بنياد يې بايد د بروکسل د کنفرانس نه وروسته دا کار کړی وی.

(د بروکسل کنفرانس د اکتوبر په څلورمه او پنځمه و چې نړيوال د افغانستان سره د خپل حمايت د دوام لپاره ژمني کوي)

دويم د ټولو دوستانو د حسن نظر نه مننه او همدا زما لپاره د ولايت د دندې نه مهمه ده چې ولس زما حمايت کوي. زما په اند د هرچاسره چې د ولس حمايت وي نو بيا د ولايت د دندې اجرا کومه خبره نه ده. د خلکو زور د خدای زور دی خو متاسفانه زموږ مشران د خلکو په زور اتکا نه کوي.

دريم د يو دوست د مسيج په ځواب کې مې ليکلي و، نو غواړم هماغه ليکنه دلته راانتقال کړم:

مننه! ستونزه دا ده چې زه نه د مافيايي کړيو په حلقه کې يم او نه چاته سوالونه کولی شم او نه د پيسو د پيدا کولو لپاره تاوان کولی شم نو ځکه

دا ستونزمنه ده چې زه دی د ننگرهار والي شم. که د هر چا په واسطه والي شولې نو بیا مجبوره یې چې د هغه کسانو خیال وساتی. که جمهور رئیس او د دولت مشرتابه د خدمت غږ وکړي، نه هم نه کوم او د خدمت کول نه اوږه نه خالي کوم ځکه په خپل ولس مې زړه درد کوي او څه چې زما په وس او توان کې وی باید دریغ یې نه کړم خو منډې هم پسی نشم وهلی او نه څه شخصي مجبوریت لرم. په درنښت

د معلم د ورځې په یاد:

۴ اکتوبر، ۲۰۱۶م کال، کابل

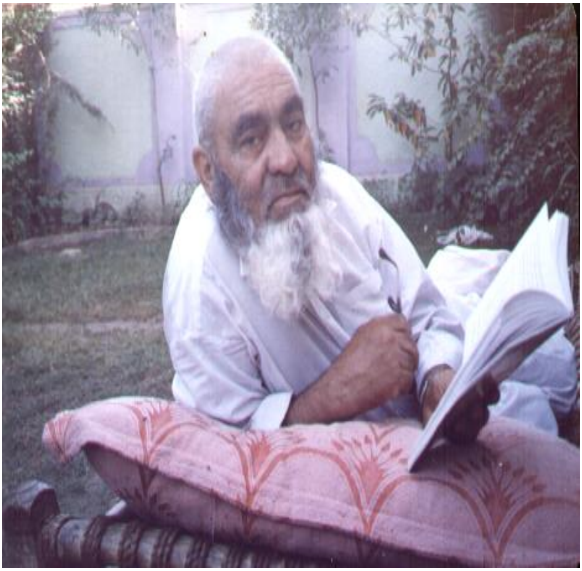

د خپل مرحوم پلار په یاد د معلم ورځ دی ټولو استادانو او معلمینو ته مبارک وي.

زما خدای بخښلی پلار د خپل وخت یو تکړه معلم و او د دارالمعلمین نه په ۱۳۲۶ هجري شمسي کال کې په لومړې درجه فارغ

شوي و. د عدلي او کورنيو چارو په وزارتونو کې د دندو نه يې سربېره د هېواد په بېلابېلو ولايتونو کې يې د معلم او سرمعلم په توگه دندي اجرا کړې وي. د عمر تر اخره يې د مطالعي سره ډېره مينه درلوده او هر ځل به چې ورسره کيناستم نو ما به ترې نوی خبرې زده کولی او هره خبره به يې د درس او عبرت خبره وه.

زما د مرحوم پلار په شمول، الله تعالي دې ټول هغه استادان او معلمين وبخښي چې د دې هېواد بچيو ته يې په ډېرو سختو شرايطو کې تدريس او خدمت کړی دی. همدا شان د ټولو هغه استادانو او معلمينو خدمت د ستايلو او تقدير وړ دی چې اوس هم په ډېرو سختو شرايطو کې د دې هېواد مظلومو ماشومانو او ځوانانو ته يو څه ورزده کوي او خدمت کوي.

د کونړ د کتاب مخکتنه:

د کونړ ولایت: سیاسي او قومي جوړښتونه، دودونه او تاریخي پېښې

شاه محمود میاخېل فرهنګي او ټولنیز مرکز، تنر کلی، خاص کونړ

۱۶ میزان ۱۳۹۵م کال چې د ۲۰۱۶م کال د اکتوبر د ۶مې نیټې سره سمون خوري زما په اند د کونړ کتاب یوازې د کونړ سیمې ته نه بلکې د افغانستان د ځینوتاریخي پیښو یو مهمه بېلګه ده او د دې معلومات راټول او چاپول ما لپاره ډېر اړین و. د مصروفیتونو ترڅنګ، د کومې ورځې نه چې ما د دې کتاب د لیکو اراده وکړه نو تقریباً پنځه کاله یې ونیول چې دا کتاب چاپ کړم. د دې لپاره چې دا کتاب تکمیل شي نورو څېړنو او تحقیقاتو ته اړتیا لري چې

ترڅو د کونړ ولایت جوړښتونه او پیښې چې د افغانستان د تاریخ مهمې پیښې دي په تفصیل سره ولیکل شي خو دا کتاب د مقدمې په توګه نورو لیکوالانو او محقیقینو ته زمینه مساعدوي هغه تشې چې په دی کتاب کې موجودي دي تکمیل کړي.

د کتاب مخکتني ته په سل گونو دوستانو، د علم او ادب مينه والو، ليکوالانو او شاعرانو، دولتي چارواکو او قومي مشرانو د ډېرو لرو سيمونه د خاص کونړ ولسوالي ته تشريف راوړی و نو زه د هر يو نه په ځانگړې توگه مننه کوم. که د دوی سره د خپل وطن مينه نه وی نو د يو کتاب مخکتنې ته په اوسنۍ سختو شرايطو کې څوک دومره لرې سيمې ته سفر نه کوي.

د کتاب د مخکتنې ترڅنگ، غواړم چې د افغانستان خلکو ته يو وړانديز ولرم چې د افغانستان دښمنان همېشه کوښښ کوي چې د افغانستان ټول حالات مايوس کننده وښايي او داسې وښايي چې په ټول افغانستان کې جنگ روان دی او دا نظام سقوط کوي. دی کې شک نشته چې په ډېرو سيمو کې د افغانستان ځينې حلقي د پرديو په ملاتړ په ارادي او غير ارادي توگه کوشش کوي چې افغانستان بی ثباته کړي خو يو قومي مشر راته په کونړ کې ډېره ښه خبره وکړه چې که د افغانستان د هر ولايت په يوې ولسوالي کې جنگ وي نو دا داسې ښايې چې د افغانستان په ۳۴ ولايتونو کې۳۴ جنگونه روان دي خو د دې ترڅنگ چې د افغانستان د هر ولايت نورې ولسواليو خلک په امن کې ژوند کوي، د هغوی يادونه څوک نه کوي. په هرحال موږ بايد د وطن د دښمنانو د سايکالوژيکي جگړې ښکار نه شو، خپلو کلو او باندو ته بايد سفرونه وکړو او کوشش وکړو چې د داسې غونډو لړې په خپلو ولسواليو کې زياتي کړو.

په ځانګړې ډول زه د دکونړ ولایت محترم والي وحیدالله کلیمزي صاحب، د جمهور رئیس په علمي او فرهنګي چارو کې ستر سلاکار استاد لعل پاچا ازمون صاحب، د اطلاعاتو او فرهنګ د وزارت مرستیال زردشت شمس صاحب، د ملي امنیت د شورا ستر سلاکار، استاد نحیب الله منلي صاحب، د افغانستان د سیمه ییزو مطالعاتود مرکز رئیس استاد رفیع الله نیازي صاحب، د علومو اکاډمي د نشراتو رئیس څېړندوی عبدالظاهر شکیب صاحب، د علومو د اکاډمي غړی څېړنوال عبدالقیوم مشوانې صاحب، احمدالله ارچیوال صاحب، د مثبت بدلون د ټولنې مشر استاد عبدالبصیر سباوون صاحب، د کونړ ولایت د ولایتي شورا مرستیال، د اطلاعاتو او فرهنګ رئیس جنت ګل فدا صاحب، د امنیتي او غیر امنیتي ارګانونو مشرانو، د کونړ ولایت قومي مشرحاجی صاحب فضل اکبر، داکتر محمد یونس بارګامي صاحب، استاد نعمت الله کریاب صاحب، او ګنو نورو لیکوالانو، قومي مشرانو، د رسنیو او د علم او ادب مینه والونه مننه کوم چې د لرو ځایونو نه یې خاص کونړ ته تشریف راوړی و او په دې غونده کې یې د موږ سره ګډون وکړ. زه شخصاً د خاص کونړد امنیتي ارګانونو او په خاصه توګه د محلي پولیسو او د خاص کونړ د ولسوال مولوی عنایت الله او د امنیه قوماندان ادم خان، د خاص کونړ د ځوانانو او مشرانو نه مننه کوم چې د دې میلمنو قدرداني یې وکړه او د غونډې ترتیب او تنظیم یې په غاړه نیولي و.

هم مرداري خوري او هم مکوښه څنډي:

۸ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

پرون د اکتوبر په اومه نېټه په افغانستان باندې د امریکا د پوځي حملې پنځلسمه کلیزه وه او یو شمېر کړی چې د طالبانو اجندا یې په مخ بیوله، په کابل کې غونډه جوړه کړې وه او د ټلوېزیون په مخ مې داسې کسان ولیدل چې دوی د پاکستان سره خاصې اړیکي درلودې او هم یې په تېرو پنځلس کلونو کې د افغانستان په حکومت کې ډېرې لوړي دندې درلودې او یا په اصطلاح د افغانستان سیاست یې په مخ بیوه خو دوی هم په حکومت او د امریکا په سیاست نیوکې کولی. ځینې لا د دوی په امریکا کې هم اوسیدل نو ما ته عجیبه غونډې ښکاره شوله چې دا کسان څومره ابن الوقته کسان دي چې په انگلیسي ژبه کې ورته Hypocrites وایې نو ما دا لاندې لیکنه د خپل فیسبوک په وال یا صفحه ولیکله:

دگرم جنگ سره همېشه سوړ جنگ یا تبلیغاتي جنگ ډېر مهم رول لوبوي چې د جگړې میدان گرم ساتي او جگړه مارو ته روحیه ورکوي. د افسوس خبره دا ده چې د افغانستان د حکومت پرضد دجگړې طراحان او پلي کوونکي په دی خبره کې ډېرپیشقدمه دي چې دوی د دولت په امکاناتو د دولت پر ضد د حکومت د مخالفینو په گټه تبلیغات کوي.

دا کسان معلوم الحاله کسان دي چې په رسنیو کې د مخالفینو او تروریستانو په ښکاره ډول استازیتوب کوي او د هغوی د موقف نه ملاتړ

کوي. که حکومت نور څه نه شي کولی لږ تر لږه د دې کسانو نه باید د حکومت امکانات واخلي او د حکومت په پیسو دی دوی نور نه چاغوي.

دا ډول کسان د چرګانو پشان دي چې هم هغه څه ته چې دوی مرداري وایي هغه خوري او هم خپلې مکوښي څنډي.

که د لس دولس کسو نه موټرې او باډیګارډ واخیستل شي او تنخواګاني پرې ودرول شي نو د دوی عقل به په خپله سرته راشي چې دوی څه کوي او څه وایي.

د لونګۍ ورځ:

۸ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

نن د فیسبوک ډېرو دوستانو لونګي په سر کړې وي او خپل عکسونه یې په فیسبوک کې خپاره کړي و او ویلي چې د لونګۍ د ورځې په ویاړ خپل عکسونه یې د دوستانو سره شریکوو. ما ته سوال راپیدا شو چې دا د لونګۍ ورځ د کومه ځای نه راپیدا شوله نو ما دا لاندې پوست ولیکه:

په درنښت سره زه پوه نه شوم چې دا دلونګۍ ورځ څه وخت د افغانستان حکومت تصویب کړې ده اویا د ملګرو ملتونو اسمبلۍ څه وخت دا فیصله کړې ده چې نن ورځ دې د لونګۍ په سر کولو ورځ وي؟

زما په اند لونګۍ پنځه ګزه ټوټه، تکه يا کپړه نه ده چې د چا په سر شي نو عزت به يې لوړ شي. شمله هغه وخت د يو افغان لوړېږي چې د شملې د اوچتولو کارونه وکړي.

حسيب شينواري صاحب د خوشال خان دا شعر ليکلی و:

چې دستار تړي هزار دي
د دستار سړي په شمار دي

د ورځو د تجليلولو لړۍ:

۱۰ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

دوستانو زما هيره وه چې نن د څه شي د لمانځلو ورځ خو وه او سبا ته به د يوبل شي د لمانځلو ورځ وي؟ چې ځانونه ورته اماده کړو. پرون د لونګۍ په سر کولو ورځ وه نو ماليکلي و چې د دې ورځې د تجليل لړۍ څنګه او څه وخت پيل شوله او مطلب تري څه دي؟ زما مخکنې ليکنه لوستلی شئ. د فيسبوک يو ملګري راته ليکلي و چې په فرانسه کې د پيازو ورځ هم لمانځل کېږي او د ورځو په لمانځلو کې څه تاوان دی؟

وروره! که موږ د پيازو او کچالو، د لونګيو او پکول، د چپن او برزو، د څادر او ټغر، د ژونديو او شهيدانو، ديني او مذهبي، د دهقان او معلم، د ښځو او نرانو، د مور او پلار، د خور او ورور، د نارنج او کونړ سيند، د نښتر او انارو، د خربوزو او پيستو، د ګل سرخ او نوروز، د غوزانو او بادامو، د کارګر او منصبدارو، د متخصيصينو او روشنفکرانو، د عوامو او

خواصو او داسې نورې ورځي هر ورځ ولمانځو، نو د افغانستان غونډې غريب هېواد ته يې ډېر زيات تاوان دى چې هم پرې فکري انرژي او وخت زيات مصرف کېږي او هم د خلکو توجه د وطن اصلي ستونزو نه بلې خوا ته اړوي. که د دې ټولو ورځو مصارف راټول شي نو زما په اند يوه عامه المنفعه ښه پروژه پرې هر کال جوړيدي شي. ايا دا به ښه نه وى چې د دې مصارفو په عوض يوه عام المنفعه پروژه عملي شي؟

تېره اونۍ يو څو فاتحو او ودونو ته لاړوم نو د ځآن سره مې فکر وکړ چې د دولتي ملکي او پوځي کسانو نيمايې وخت د همدې وادونو او فاتحو د مراسمو په ادا کولو تېرېږي او اکثريت يې ضروري هم نه وى او نمايشي بڼه لري. که موږ د دوى وخت او د موټرو د تګ او راتګ مصارف وسنجوو نو شايد ميليونونو ډالرو ته هر کال ورسېږي. دا چې د لارو د بندولو له امله عام خلکو ته څومره تاوان رسېږي هغه جدا محاسبه غواړي. نو په دى توګه زما په اند د زياتو ورځو په لمانځلو کې د افغانستان خير نشته دى.

د مثبت بدلون هلې ځلې د ستایلو دي:

۱۲ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

د مثبت بدلون ټولني نن په ننګرهار کې غونډه درلوده چې زه هم ورته د دغه ټولنې د مشر استاد عبدالبصیر سباوون له خوا بلل شوی وم خو ومې نه شو کړای چې د دوی د فراغت په مراسمو کې ګډون وکړم. استاد هجرت الله اختیارصاحب لیکلي و:

زموږ همدومره له وسه پوره دي، کوو یې. موږ د بدلون تکل کړی موږ یې راولو. موږ نږدې دوه زره ځوانانو ته د وړیا زده کړو له لارې د مثبت بدلون فکر ورسوه موږ له دې لارې پر بدلون باور لرو ځکه مو دا لار نیولې. دا زموږ شناخت دی

دا موږ یوو موږ د خپل عمل له لارې وپېژنئ.

د مثبت بدلون کارونه واقعاً د قدر وړ دي نو ما دا لاندې څو کرښې د اختيار صاحب په ځواب کې وليکلې:

د مثبت بدلون د ټولنې د مشرتابه او ټولو هغه دوستانو او استادانو چې د ځوانانو په تعليم او تربيه کې په داوطلبانه توګه برخه اخيستې مبارکي وايم او د دوی هلې ځلې قابل د قدر او تمجيد دي. د مثبت بدلون د ټولنې هلې ځلې د هېواد نورو سيمو لپاره يو ښه ماډل دی چې څنګه په لږو امکاناتو او داوطلبانه توګه خپل ولس او خلکو ته خدمت کولی شو. الله تعالی د درباره دوی ته په دنيا او اخرت اجر عظيم غواړم.

ليډرشيپ او مديريت:

د افغانستان امنيتي وضعيت ورځې تر بلې خرابيږي خو د افغانستان د حکومت مشرتابه لا تر اوسه نه اولويت پېژني او نه ژر تصاميم نيولي شي او همېشه په تيوريګانو غږيږي نو دا لاندې ظنز مې وليکه:

خبرې سل

. سر يې يو

تبصرې پرې سل

از هرچمن ثمنی

خدای دی ترې ګلدسته جوړه کړي

د عاشورا د ورځې دوه حملې:

۱۲ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

تېر ماښام په کارته سخي سيمه کې مسلحو کسانو د شيعه ګانو په تکيه خانه ننوتل او هلته يې ۱۸ کسه شيهدان او د پنځوسو کسو په شاواخوا کې زخميان کړل. همدا شان نن په مزار ښار کې هم د شيعه ګانو په يوه تکيه خانه باندې د حملي په نتيجه کې ۱۴ کسه شيهدان او د شلو کسو په شاوخوا کې زخميان شول. نو ما په فيسبوک دا لاندې څو جملي وليکلي.

د کارته سخي حملې د شهيدانو او زخميانو کورنيو ته د الله د درباره صبر جميل غواړم. دا جوته ده چې د افغانانو د دښمنانو او تروورستانو ستراتيژي همدا ده چې د ولس په منځ کې ويره واچوي، بيګناه انسانان ووژني، د خلکو نارمل ژوند مختل او وحشت خپور کړي. دی تروورستانو ته هيڅ نوع ديني، مذهبي او افغاني ارزښتونه اهميت نه لري. د افغانانو لپاره په کار ده چې يو بل ته لاس ورکړي او په حکومت فشار راولي چې حکومتداري ښه شي تر څو د ولس او حکومت ترمنځ واټن کم شي. دهوسا او پر امن افغانستان لپاره همدا يوازينۍ لار ده.

د قدرت د نفوذ يا Authority، مشروعيت:

۱۳ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

د قدرت د نفوذ مشروعيت په يوه ټولنه کې د دريو لارو راتلای شي:

۱) په روايتي، قبيلوي، روحاني او ديني شکل باندې د کور، کلي، سيمې او د مملکت مشر ټاکل کېږي او د خلکو په منځ کې د دوی مشرتوب مشروعيت پيدا کوي. د بېلګه په توګه کورنۍ، يو قوم او يا يوه سيمه د يو مشر د وفات نه وروسته يو څوک په خپلو منځو کې د مشر په توګه ټاکي. يا يو پير يو څوک خپل جانشين، خليفه او مؤذن ټاکي او د پير پيروان بيا د هغوی پيروي کوي. يا يو پادشاه خپل وليعهد ټاکي او د هغه د مرګ نه وروسته د يو ملک اوسيدونکي وليعهد د پادشاه په توګه مني او د هغه پيروي کوي.

۲) دويمه کټګوري مشروعيت د ايډيالوژيکې مفکورې په بنسټ منل کېږي لکه په ايران کې روحاني مشرتوب د شعيه ګانو لپاره يوه منل شوی مرجع ده.

۳) دريېمه کټګوري مشروعيت ته Structural and Institution Authority يا د سيستم له لارې د قدرت د نفوذ مشروعيت وايي لکه د ټاکنو په ذريعه د قدرت نيول مشروعيت پيدا کوي. يا په بعضې مواردو کې د کودتاه له لارې.

که موږ د قدرت د نفوذ د مشروعيت پورته دريو کټګوريو ته وګورو نو په افغانستان کې د قدرت د نفوذ د مشروعيت ستونزه د ټولو هېوادونو په پرتله زياته ده ځکه د تېرو څلورو لسيزو جنګونو او د قدرت د

انحصار له امله، د افغانستان د قدرت د نفوذ مشروعیت د لومړۍ کټګورۍ له منځه تللی او یا نهایت ضعیفه شوي دی، دویمه کټګوري سیستم په افغانستان کې نشته دی او دریيمه کټګورۍ د قدرت د نفوذ مشروعیت هم د ستونزو سره مخامخ دی.

په یوه ټولنه کې چې د قدرت د نفوذ مشروعیت د سوال سره مخامخ وي، هغه ټولنه به هرو مرو د ښې حکومتدارۍ، امنیت او اقتصادي ستونزو سره مخامخ وي. زما په اند د افغانستان حکومت باید د اوس نه د پارلماني او جمهوري ریاست په ټاکنو فکر وکړي او ټاکنو ته لاره هواره کړي چې خدای نا خواسته زموږ دا ضعیفه حالت د قدرت د مشروعیت نور هم ضعیفه نه شي.

چې ګرځې ډېر څه به اورې او ګورې؛ تبلیغي حضراتو ته مشوره:

۱۶ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

همېشه سیاحت او ګرځېدل د انسان په فکر مثبت او منفي اغېز کوي خو دا د انسان پورې اړه لري چې په څه نیت سفر کوي او هدف یې د سیاحت او ګرځېدلو نه څه دی، څه ګوري او څه یادوی؟ یو شاعر وایې:

په خالي ویلو ښوک نه سرې کېږي

ښو سیاح د هر بلاد نه شي سرې

خو په دې بعضې کسانو باندې ګرځېدل چندان تاثیر نه کوي که څه هم د دوی مؤخه او نیت به ښه وي. هدف مې دا نه دی چې ټول کسان په

يوه گروپ او يا ډله کې وي هغه دې شيانو ته پام نه ساتي ځکه استثنی شته دی. په دې نړدي وختونو کې زه د ځوتبليغي دوستانو سره مخامخ شوم او خدای شاهد دې چې د دوی په خبرو او اوريدو مې زړه ډېر بد اوخفه شو او دځان سره مې وويل چې الله تعالې دی په موږه، د افغانستان په ولس او هم دوی باندې رحم وکړي. زه دا ځو نموني د درنو دوستانو درسره شريکوم نور قضاوت به تاسې په خپله وکړئ چې زموږ په دې ملک کې ديني او غير ديني افراط ځومره اوج ته رسيدلی دی.

ځو ورځې د مخه زما يو ملگري چې هم صنفي مې هم دی او د کابل د پل تخنيک پوهنځي نه خلاص شوی او اوس هم د معلم په صفت دنده اجراکوي، زما کورته راغی جې اوس ډېر کلک تبليغي شوی دی. د هغه چا سره چې د ده کار و قصه يې اوږده ده خو ما ورته د يو کس د تليفون شيمره ورکړه چې د هغه سره اړيکه ونيسي. ده راته وويل چې دی نه شي کولی چې په خپل تليفون کې شمېره ثبت کړي نو که زه يې ورته ثبت کړم ښه به وي. ما ورته وخندل چې ته ټوکه کوي او که رښتيا وايې؟ ده راته وويل چې دی د ځان سره تليفون نه گرځوي او دا تليفون ډېر خراب شي دی او فساد خپروي نو ځکه دی ورسره اشنا نه دی. اوس يې هم دا تليفون په دی خاطر د کوره ځان سره راوړی دی چې کابل ته راتله نو کېدای شي چې په کار يې شي. سوال دا دی چې دی به څنگه خپل شاگردان دی ته اماده کړي چې د نړي په اوسني شرايطو کې د يو ملک ستونزې حل کړي؟

د جلال آباد ښار د بزازي په جومات کې مې د تېرې جمعه په ورځ د جمعه لمونځ کاوه نو جومات مې ډېر خوښ شو او ډېر ښايسته يې جوړ کړې و خو د خطيب خبرو مې زړه بد کړ. پوښتنه يې وکړه چې دا ترکي ډرامې چا کتلي دی او که نه؟ خو چا جرأت ونه کړ نو ده وويل چې په ترکيه کې د اتاترک نه وروسته اسلام نشته دی او دوی د کفر ډرامې جوړوي او داسې نور. مذهبي اختلافاتو ته يې هم لمن ووهله او بالاخره يې وويلي چې دا تلويزن، فيسبوک او داسې نور شيان بايد بند شي ځکه دوی کفر او الحاد ترويجوي او په اخره کې يې خلک تبليغ ته دعوت کړل چې په جلال آباد کې اجتماع ده او بايد ورشئ. مولوی صاحب دا نه ويل چې خبره په ټلوېزيون او تکنالوژي کې نه ده خبره په استعمال کې ده او بايد د تکنالوژي نه مثبته ګټه واخيستل وشي.

څو ورځې د مخه د محيط زيست يو افغان متخصص سره مخامخ شوم او راته يې وويل چې دا نهايت ظلم دی چې د بدرفونو اوبه د باران او سيندونو د اوبو سره څوک يو ځای کوي. څه وخت د مخه زه د کونړ مرکز اسعدآباد ته تللی وم چې هلته په منډه کول چينه کې د تبليغيانو د مرکز په لس ګونو تشنابونو بدرفونه او هم د ښار د نورو ودانيو بدرفونه د کونړ سيند ته ويستل شوي واو همدا شان په جلال آباد کې د تبليغي مرکز تشنابونه هم د افغان مينې په سيمه کې د سرخرود سيند ته ويستل شوي دي. زما په اند تبليغي حضراتو ته په کار ده چې د خپل او هم د محيط د پاکۍ خيال وساتي او د خپلو مرکزنو د بدرفونو چاره بايد په جدي توګه

وکړي ترڅو د دوی دا کار نورو ته د عبرت او لاربښوونې سبب وګرځي.
زما په اند د ځان، کور، کلي، خپلې سیمې او هېواد پاکي هم د دین یوه لویه برخه ده او دی ته باید جدي توجه وکړي. دا مې هسې اندیښنه وه چې زموږ طبیعي زیرمي لکه سیندونه اوس څومره چټل شوي دي او څومره تاوان هغه خلکو ته رسوي څوک چې د دي سیندونو اوبه استعالوي.
خدای دی وکړي چې زما دا لیکنه په تبلیغي حضاراتو باندې بده ونه لږیږي.

د بیروکراسۍ ټال چال:

۱۷ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

که څوک ځانونه بزرګان ونه ښايي، نو په قطعو یا پرو خو ډېر کسان پوهیږي، کله چې یوکس خپله پره نه ښایي او یا یې میدان ته نه اچوي نو هغي ته ټال چال وایې او ټال چال یوازې سایکالوژیکي خبره ده تر څو حریف دې ته مجبور شي چې شکست یا بایلودل ومني.

په بیروکراسۍ کې ټال چال دا دی که چارواکي غواړي چې یو کار معطله کړې نو هیئت او کمیټه ورته ټاکي او که غواړي چې یو کار د سره ونه شي نو بیا د کمېسیون ټاکنه ورته ښه کار دی.

په دې ورځو کې د بیروکراسي ټال چالونه راته ډېر زیات ښکاري خدای دی هغه وکړي چې زموږ او ستاسې او هم زموږ د چارواکو پکې خیر وی.

د مخابراتو د جعلي شبکو عمده غلاوې:

۱۷ د اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

مخابراتي شبکې اکثره د مشتريانو نه پيسې وهي او په تخنيکي لحاظ کال ډراپ اوټ Call Drop Out يې ښکاره ستونزه ده چې ټليفونونه زيات قطع کيږي او د دې ترڅنګ نور تخنيکي چلونه هم وهي خو د مخابراتو وزارت يې په غم کې نه دی البته څه شرعي عذر به لري.

دا ډېر وخت کيږي چې زما د اريبا د تليفون يوې شمېري سختې پيسې نوش جان کولې، نو زموږ د کونړو په اصطلاح راته پته ولږيده چې هرو مرو څه چل شته دی ځکه د مشتريانو د خدمتونو شمېرې يې هم کار نه کاوه چې دا ستونزه مې ورسره حل کړې واي. بالاخره تليفون مې د اريبا دفتر ته نن ولېږه چې ستونزه يې معلومه کړي. د اريبا د دفتر کارکوونکو ورته ويلي و چې دا تليفون په دقيقه کې د تاسي نه دولس نيمي افغاني خوري او دا ځکه چې د دې تليفون اړيکو کنټرول د دوی سره نه دی او کومه بله جعلي شبکه ده چې داسې پنځه زره نمرې يې د دوی نه غلا کړي او کنټرول يې د هغوی سره دی او مفتي پيسي وهي. کله چې دوی ته ځوک شکايت وکړي نو بيا دوی د هغه مشتريانو تليفونونه بېرته عادي حالت ته په ۲۴ ساعتونو کې راګرځوي ځکه هغه دستګاه چې کوم زورواکه ځوان راوړی ده، هغه دوی نه شي کنټرولي او نه يې په نخښه کولی شي نو هغوی د دې لاري ډېري پيسي لاسته راوړي.

دا خبره د دوی سمه ده څکه څو کاله د مخه هم همداسې دستګاوې په کابل او جلال آباد کې و او هغه بیا ونیول شوي. دی ته شهر نا پرسان وایي او هیله ده چې د مخابراتو وزارت، امنیت ملي او نور ارګانونه د داسې دستګاو مخه ونیسي څکه دوی خو لس سلنه ټکس د خلکو نه د خدمت په مقابل کې اخلي. خدمت یې په تندر ولګوه، دا ډول دستګاوي امنیتي خطر او ستونزې د حکومت او هم د خلکو لپاره پیداکوي. خدای دې وکړي چې د حکومت کوم زړه سوانده چارواکی زما دا پوست وګوري او عاجل اجراات وکړي چې داسې جعلي دستګاوي کشف او ضبط کړي او فني غلو او د هغوی ملاتړ کوونکو ته سخته سزا ورکړي.

له فیسبوک او یا نورو رسنیو نه زړه مه بدوئ:

۱۸ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

اجتماعي رسنۍ، فیسبوک او داسې نور د معلوماتو سرچینې، داسې دي لکه منډوي یا لکه د پنساري دوکان چې هر څه پکي وي خو تاسې هغه څه ترې اخلئ کوم شي ته چې ستاسې اړتیا وي او یا ذوق ورسره لري. د هغه شیانو په اړوند چې ستاسې ورته اړتیا نه وی، هغه نه اخلي او نه یې په قصه کې یاست.

زما مشوره دوستانو ته دا ده چې هغه خبرې او معلومات چې د دوستانو په شوق او ذوق برابرې نه وي او یا ورته اړتیا نه لري چې ځانونه پرې پوه کړي، باید خپل ذهنونه یې په لیدو او اوریدو خراب نه کړي او نه خپل

اعصاب پرې ماتېجن کړي او نه ملامتيا په دې رسنيو ورواچوي. هغه څه ترې اخلي چې تاسې ته ذهني سکون درکوي او يا مثبته ګټه ترې اخيستلې شي.

زما دا نهه بلډېګونه تکميل شول:

۱۹ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

زما دا نه بلډېګونه تکميل شول او درې نور د تکميليدو په حال کې دي. دا بلډنګونه نه زړېږي او نه نوره خرڅه د سا تلو ورته په کار ده او نه څوک دا سرمايه غلا کولی شي. که د چا مينه ورسره وي، نو ډېر کسان ترې ګټه هم اخيستلې شي. د ښو اولادونو او ښه دوستانو ترڅنګ همدا زما لويه سرمايه ده او همدې ته قناعت وايې لکه څنګه چې رحمان بابا وايې:

قناعـت مـې د خرقـي لانـدې اطلـس دی
په ظاهر ګدا پټ د درست جهان پادشاه يم

زما په اند قناعت د فقر ژوند ته نه وايې بلکې قناعت دا دی چې ځوک چاته احتیاج نه وي او خپله سرمایه او د ژوند مصارفات په خپله خواری او پاکي سره لاس ته راوړي نه دا چې خپل ژوند او عاید د خیانت، ظلم، رشوت او یا د نورو د حقوقو په پایمالولو سره تر لاسه کړي.

د ماشومان او لويانو ترمنځ توپير:

۲۰ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

ښکنځلې، بدې او خرابې خبرې ماشومان هم کولی شي خو ښې او پرمعنی خبرې د مشرانو، لویانو، پوهو، مؤدبو او ښو کسانو کار دی.

ناست په سياسي چوکيو دي خو فکرونه يې د چريکي قوماندانانو دي:

۲۲ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

ډېر کلونه وړاندې د مشرقي د شورا د یو شمېرمشرانو سره مې په جلال آباد کې خبرې کولی، نو ما ورته وویل چې پوهېږئ چې ستاسې اصلي ستونزه څه ده چې په خپلو منځو کې تفاهم او یا مشرقي ته خدمت نه شي کولئ؟

یو د دې مشرانونه راته وویل چې نه؟ ما ورته وویل چې تاسي په سیاسي چوکیو ناست یاست خو ستاسې فکرونه لا اوس هم د چریکي قواندانانو دي. که غواړئ چې خپلې چوکۍ وساتئ او هم ولس ته خدمت وکړئ

باید په خپل فکرونو کې تغییر راولئ که نه د چریکي قوماندانانو ژوند همېشه لنډ وي.

دا خبره مې د دې پورې راپه یاد شوله چې ځینو مشرانو چې اوس هم سیاسي چوکۍ نیولي دي، د دوی فکرونه اوس هم د چریکي قوماندانانو دي او ترڅو چې د دوی فکرونه همداسې وي، دوی وطن ته خدمت نه شي کولی.

چې باوري نه یاست، د چا مه ښه وایاست ا و مه بد:

۲۳ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

دا څو ورځې په فیسبوک کې ګورم چې یو شمېر فعالان چې ځانونو ته پوه کسان وایي په هره ښه او بده خبره یو قسم عکس العمل ښکاره کوي. که دوی ته ځانونه پوه ښکاري نو د دوی عکس العمل هم باید منطقي او په ځای وی او که بیا ځانونو ته د پوهو کسانو خطاب نه کوي نو بیا خو د دوی نه ګیله په کارنه ده.

دا خبره مې ځکه وکړه چې زموږ په وطن کې شخصیت وژنه نهایت زیاته ده چې کله کله واقعیتونه او تهمتونه سره سړی جلا کولی نه شي. زما عاجزانه هیله د فیسبوک د دوستانو نه دا ده چې د چا په اړه سل په سلو کې باوري نه یاستي مه د چا توصیف کوي او مه چا پسي بد وایاست.

جګړه به وګټي خوجنګ ګټلی نه شي:

۲۴ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

په دې څو ورځو کې ما د افغانستان د جمهور رئيس د لومړۍ مرستيال عکسونه په فيسبوک کې وليدل چې په نغري يې چای جوش ايښی او اور لکړه يې په لاس ده او په خوند سره په اور کې لکړه وهي او د داسې ساده ژوند نه خوند اخلي او يا په بل عکس کې په يوه وران کنډر کې په چوکۍ خوشاله ناست دی او په تليفون غړېږي. څو ورځې د مخه مې د طلوع ټلوېزيون نه وليدل چې د ننګرهار ولايت د کوټ ولسوال حاجي غالب سره يې مرکه درلوده، خبرېال ته وايي که جمهور رئيس ده ته اجازه ورکړي، دی دې ته حاضر دی چې کندوز ته لاړ شي او هلته جنګ وکړي او بيا وايي چې دی د جنګ نه خوند اخلي.

دې کې شک نشته چې هر ژوندی مخلوق د ژوندي ساتلو لپاره مناسب محيط ته اړتيا لري که نه ژوندی مخلوق بې له خپل مناسب محيط نه ژوندی پاتې کیدې نه شي اوکه هم وي خوشاله به نه وي، د بېلګې په توګه د ماهيانو لپاره د ژوندي ساتلو محيط اوبه دي او که د اوبو يې راکاږئ نو مري. همدا ډول هر انسان په خپل ژوند کې د ژوندې ساتلو او ژوند کولو لپاره د ځان لپاره يوچاپېريال جوړوي چې په هغه چاپېريال کې ښه ژوند کولی شي او د هغه چاپېريال نه خوند اخلي. دې انسانانو ته که بل ښه چاپېريال هم جوړ کړي، هلته به خوشاله نه وي او د هغه چاپېريال نه خوند نه شي اخيستلی ځکه چې دوی خپل ټول عمر په جلا چاپېريال کې تېر کړی دی. په دې بحث نه کوم چې کوم چاپېريال زموږ د فرهنګي، ټولنيز او د يني ارزښتونو له اړخه ښه دی او کوم بد دی. زما هدف په يو خاص چاپېريال کې د ژوند کولو او د هغه چاپېريال نه د خوند اخيستلو په اړه دی.

په دې کې هيڅ شک نشته چې د جمهور رئيس لومړی مرستيال د جنګ په محيط کې ټول عمر تېر کړی او جنګي حالت نه خوند اخلي او

یا په اطراف کې یې ساده ژوند ورته د جمهوري ریاست د مرستیالۍ نه خوند ورکوي. زما په اند، د جمهور رئیس لومړی مرستیال او هم ولسوال صاحب غالب به د جنګ نه خوند اخلي او یا ساده ژوند شاید د دوی خوښ وي ؛خو د دوی موقفونه دا نه ایجابوي چې دوی د خپلو اصلي دندو پرځای د جنګ ډګر ته ورشي بلکې د دوی وظیفه سازماندهي، عامه اړیکي، د پالیسو وضع کول او د پالیسیو د تطبیق نظارت دی. که زما د تېرې ورځې لیکنه وګوري، دوی په سیاسي چوکیو کار کوي خو د دوی فکرونه لا اوس هم د چریکي یا جبهه یې جنګونو د قوماندانانو دي.

په انګلیسي ژبه کې یومتل دی چې وایي Winning the Battle but Losing the War یعنې جګړه به وګټې خو جنګ به بایلې. دوی فکر کوي که دوی جګړه وګټي نو دوی به جنګ هم وګټي داسې نه ده. په نظامي لحاظ هم دا سمه نه ده چې دومره مهم شخص دې د جنګ اول خط ته لاړ شي او هلته دې جنګ رهبري کړي. که خدای نا خواسته ده ته کومه صدمه رسېږي، دا د دښمن مورال نور هم تقویه کوي او د ګټې نه به د دوی تاوان په سایکالوژیکي او تبلیغاتي لحاظ زیات وي. ښه دا ده چې دی خپلې اصلي دندې ته متوجه شي او د ټول افغانستان په اړه د جنګ ګټلو په پالیسیو فکر وکړي نه دا چې د یوې وړې جګړې ګټلو په فکر کې وي.

د لیکلو لنډه مشوره ځوانانو ته:

۲۵ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

په فیسبوک کې لیکني عامه معلومات دي او هر څوک ترې ګټه اخیستلی شي خو د لیکلو د قواعدو په اساس هغه ځوانان چې د چا لیکنې دوباره خپروي، دا به ښه وي چې د مخکني لیکوال نوم یاد کړی ځکه په دې توګه د لیکلو طرز او قواعدو سره به اشنایي پیدا شي او دا ځوانان به په راتلونکې کې ډېر ښه لیکوالان شي. هیڅا لیکوالي په یوه ځل لیکلو نه ده یاده کړې او څومره چې ډېري لیکنې او لوستل څوک کوي هماغومره د لیکلو طرز د لیکوال ښه کېږي. صرف په کټ او پیست څوک لیکوال کیدې نه شي.

دوی د بل چا زامن دي:

۲۷ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، کابل

یو سړی په خپلو زامنو د قوماندان، ډګرمن او جګړن نومونه ایښودلي و. کله به یې د چا سره شخړه درلوده، نو غږ به یې وکړ چې هغه قوماندان، ډګرمن اویا جګړن ته غږ کړې چې دلته راشي او دا سړی سم کړي. جانب مقابل به هم وارخطا شو چې قوماندان، ډګرمن اوجګړن د ده په خوله راځي نو ښه دا ده چې ځان تری وساتي او په تیښته به شو.

زما مشوره د دولت مشرتابه ته دا ده چې په دی کې شک نشته چې قوماندانان، ډګرمنان او جګړنان درسره دي خو اکثره د دوی د بل چا زامن دي ځکه دوی د بیلا بیلو صاحبانو په فرمایش مقرر شوی دي. د اکثرو تعهد خپلو مشرانو ته دی نه د دولت مشرانو ته او که په بله اصطلاح یې ووایو نو د دولت اکثره مشران هم نظام ته وفاداره نه دي بلکې خپلو ډلو او قومي جوړښتونو ته وفاداره دي. ښه به دا وي چې د دولت مشرتابه په امنیتي او هم نورو سکتورونو کې داسې د وطن زامن مقرر کړي چې نظام ته وفاداره وی او د صاحبانو د وفاداری نه تېر شي.

شرافت د انسان په علم او ادب دی نه په نسب

۲۷ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، دوبي هوایي ډګر

که په دی خبره عقیده ولرو چې انسانان د بابا ادم علیه والسلام اولاده ده نو بیا د نصب په اساس په انسانانو کې تفوق د کوم ځای نه شو او ولې موږ پرې سره شکوو. د اسلام له نظره تفوق دانسان په تقوی کې دی. سورة الحجرات او د حجته الوداع خطبه لوستل په کار دي

عمده تفاوت د حکومت او د مسلحو مخالفینو او تروریستانو ترمنځ:

۲۹ اکتوبر ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

د حکومت نه د ولس توقعات همېشه زیات وي چې حکومتداري ښه کړي، امنیت راولي، ولس ته د تعلیم او ښه ژوند زمینه مساعده کړي، سوله راولي، اجتماعي عدالت او قانون باید حاکم کړي او داسې نور..

خو په مقابل کې د مسلحو مخالفینو او تروریستانو کار دا دی چې حکومتداري خرابه، سړکونه، پلونه او مکتبونه وران کړي، بیگناه انسانان ووژني او ناامنۍ راولي. د بې امنۍ او د جنگي حالت په دوام کې مخدره موادو قاچاق، د طبیعي منابعو چور او چپاول او پردو ته لاره هواره کړي چې د افغانستان په داخلي چارو کې مداخله وکړي.

که حکومت ستونزې لري ځکه چې د د حکومت مقابله څو اړخیزه ده اما د جانب مقابل کار یوازې تخریب دی نو ځکه د دواړو اړخونو مقایسه سره سمه نه ده.

د نقیب احمد خپلواک په یاد د متحده ایالاتو د سولې انستیتوت له خوا د نښان رسامي وښودل شوه:

۳۱ اکتوبر ۲۰۱۶م کال

ډېر دوستان وایي چې ولې موږ خپل ژوندي نه نمانځو او همېشه خپل مړي نمانځو دا ځکه چې د افغانانو ژوند، همېشه

مبارزه او پهلواني ده او هغه ولس چې دلوبې په ډګر کې په پهلوانۍ اخته وي نو دوی ته د دې فرصت په لاس نه ورځي چې د پهلوانۍ د مبارزې د حلقه نه بهر فکر وکړي او همېشه دوی په دې فکر کې وي چې دا مبارزه څنګه وګټي ترڅو هم ځانته او هم خپل وطن او خلکو ته نېک نوم پرېږدي. په دې خاطر موږ د خپلو ژوندیو د نمانځلو فرصت نه لرو.

شهید نقیب احمد خپلواک هم د خپل ژوند په مبارزه کې اخته و، که څه هم د افغانستان په کچه په هېواد کې دننه او هم په امریکا کې دیني او دنیوي زده کړې کړې وې، حافظ د قرآن و، خو دی په دې قانع نه و او کوشش یې کاوه چې د دوکتورا تر کچې خپلې زده کړې تکمیل کړي او په دې لاره کې یې د انګلستان په اکسفورډ پوهنتون کې د دویمې ماسترۍ لپاره داخله کړې وه. د تعلیم او تدریس په څنګ کې یې په افغانستان کې د دایمي سولې راوستلو لپاره د متحده ایالاتو د سولې انستیوت په دفتر کې د حاکمیت د قانون په برخه کې د پروګرام منیجر په توګه کار کاوه. ده هم خپل ځان رساوه، هم یې خپله کورنۍ، ورونه او خویندو لپاره د تعلیم زمنیه مساعدوله اوهم یې نور ته تعلیم زده کاوه. خپلواک خپل ژوند ټول په زده کړه او نورو ته د تعلیم د زده کولو په لار کې تېر کړ او بالاخره په دې لار کې د ۳۲ کلونو په عمر د اګست په ۲۴مه نېټه د افغانستان او بشریت د دښمنانو له خوا په داسې حال کې شهید شو کړی شو، چې د افغانستان بچیانو ته یې د کابل په امریکایي پوهنتون کې د حقوقو په څانګه کې په خپل صنف کې تدریس کاوه.

په دې توګه د پورته حالاتو په رڼا کې افغانانو ته همېشه دا ستونزمنه وي چې د داسې ډول مبارزي او پهلوانۍ په میدان کې خپل ژوندي سم ونمانځلی شي ځکه افغانان په نورمال حالت کې ژوند نه کوي خو بیا هم شهید نقیب احمد خپلواک د خپلو دوستانو، خپلوانو، همکارانو او هغه ادارو له خوا چې ده هلته زده کړې او یا یې کارکړی و، په ډېر ښه شان سره ونمانځل شو او د ده حق یې تر یوه حده پورې ادا کړ.

د شهید خپلواک د نمانځلو په دې لړ کې د متحده ایالاتو سولې انستیتوت هم په خاصو مراسمو کې چې د دغه انستیتوت په سل ګونو کار کوونکو پکې برخه درلوده، د نقیب احمد خپلواک په نوم د دغه رسم شوي نښان نمونه د دغه انستیتوت د مشرې او معاونینو له خوا نن وښودل

شوه او دا ډول نښان به د دغه انستیتوت په دفتر کې وروسته په دايمي توګه وځړول شي. د دې خبرې يادونه اړينه بولم چې هر کال تقريباً نيم ميليون کسان د متحده ایالاتو د سولې انستیتوت کتنه کوي او دا ټول کسان به د نقیب احمد خپلواک نوم د سولې د قربانيانو په لړ کې ګوري او د ده په ژوند او خدمت به فکر کوي. روح دې يې ښاد وي.

مثبت فکر کول په خپله مؤثريت دی

۲ نومبر ۲۰۱۶م کال، امريکا ويرجينيا

د متحده ایالاتو د سولې انستيوت په دفتر کې مې پورته ودانۍ ته کتل چې څنګه يې دا ښايسته ودانۍ جوړه کړې ده چې د انستیتوت عکاس زما دا عکس په خاص انداز کې اخيستي و او راته يې راواستوه. د يادګار لپاره بد نه دی چې د دوستانو سره يې شريک کړم. کله کله که مو يادیدیم نو دی عکس ته ګورئ ځکه په ژوند هم چندان اعتبار نشته دی.

منزل د ټولو يو دی خو سفر جداجدا؛ ډېر به زړه هم نه بايلو ځکه دنيا په اميد خوړل کېږي. ترڅو چې ژوندي يو، ژوند به د ژوندو سره کوو او کوشش به کوو چې د خپل ژوند د هرې لحظې او شيبې نه په مؤثره توګه ګټه واخلو. موثريت شايد هرچاته جلا تعريف ولري خو زما په اند موثريت همېشه مثبت فکر کول دي هم د ځان په اړه او هم د نورو په اړه.

د دوستانو نه په غير ژوند هم ستونزمن دی او فکر کوم چې په هغه دنيا کې به هم ستونزمن وي ځکه ځانته به په جنت کې څوک څه وکړي چې دوستان درسره نه وي. د ټولو دوستانو او هيوادوالو سره په دواړو دنياو کې دښه، ارامه او سوکاله ژوند په هيله.

ستا په جنت کې دې ژرندې وي:

۲ نومبر ۲۰۱۶م کال، ويرجينيا، امريکا

پخوا د ژرندو درلودل په اطرافونو کې خورا مهمه خبره وه، نو زموږ د سيمې يو مشر چې ژرندې يې درلودلې، نو د خپلو ژرندو غم ورسره و چې ايا په هغه دنيا کې به ژرندې په جنت کې وي او که نه؟

یوه ورځ یې زموږ د سیمې یو مهم مولوی نه پوښتنه وکړه چې مولوی صاحب په جنت کې به ژرندي وي که نه؟ مولوی صاحب چې هم ډېر پوه سړی و نو ورته یې وویل چې په کتابونو کې داسې څه د ژرندو په اړه نه دی راغلي خو د بما یشتهون کلمه راغلي ده څه چې دې خوښه وي هغه به الله تعالی درکوي. دا چې ستا ژرندې خوښې دي او که چېري ته جنت ته لاړې او ژرندي دې خوښې وې نو ستا په جنت کې دې ژرندې هم وي.

بعضو کسانو سره چې د خپلو ژرندو غم دی، فکر کوي که د دوی ژرندو ته دانه ونه رسېږي نو هر څه به فلج وي او دا بعضې چې د اخرت لپاره هم ځان وژني او هم نور، دوی هم د حورو او غلمانو په فکر کې دي او د دوی رضا د الله تعالی رضا نه ده. زما په اند د دوی به دنیا او هم اخرت خراب وي ځکه د دوي هدف یوازې حوري او غلمان دي.

شخصي اجنډاوې او که ملي اجنډاوې:

۶ نومبر ۲۰۱۶م کال، واشنګټن دی سي، امریکا

اکثره لوړ پوړې چارواکي او دوستان چې په حکومت کې دننه او یا له حکومت څخه بهر تر ولسمشره پورې زه پېژنم، د افغانستان او د ملي وحدت د حکومت په ستونزو ښه با خبره دي، د ولس له درد او غم نه هم پوره معلومات لري، د نړیوالې ټولنې ستونزې هم ورته پوره معلومې دي، د ګاونډیانو شوم نیتونه او له پروګرامونو څخه هم کافي خبرتیا لري، په تیوري او عملي لحاظ هم ډېری یې په کارونو ښه پوهېږي، نو سوال دا دی

چې ولې دوی نه شي کولای چې د افغانستان د ستونزولپاره د حل لارې پیدا کړي؟ ولې د افغانستان مظلوم ملت لا هره ورځ د اور په لمبو کې سوځي؟ او ولې حالات له یوې ورځې نه بلې ورځې ته خرابیږي؟

کېدای شي چې دا لیکنه د دې دوستانو او حکومت د مشرتابه خوښه نه شي خو که نور څه نه شو کولای باید واقعیتونه ووایو او که دوی دا لیکنه سمه او په غور ولولي او په خپلو کړنو کې یو څه تغییر راولي شاید دا لیکنه د دوی لپاره ګټوره وي او هم شاید د افغانستان ولس لپاره یو څه مؤثره تمامه شي.

تر کومه حده چې زه له دې مشرانو سره پېژنم او د دوی له نږدې کسانو سره مې خبرې کړي، له دوی سره یوازې شخصي اجنډاوې مطرح دي، نو ځکه دوی په خپلو کارونو کې ناکامه دي. د خپلو شخصي اجنډاوو د درلودلو په حالت کې دوی د موجوده حالاتو په دوام یا (Status quo) ساتلو خوشحاله دي. اما د موجوده حالاتو دوام د افغانستان خلکو لپاره او هم د نړیوالې ټولنې لپاره چې له افغانستان سره مرسته کوي د قناعت وړ نه دی. د موجوده حالاتو له دوام سره یوازې د حکومت پرضد مسلحې تروریستي ډلې، ځیني ګاونډي هېوادونه، جنایې او مافیایې کړی خوشحاله دي.

زه په دې ډاډه او باوري یم که له دوی سره شخصي اجنډاوې مطرح نه وي نو دوی د دې ظرفیت او کفایت لري چې د افغانستان ستونزو لپاره مناسبې د حل لارې پیداکړي. نه غواړم چې د ډېرو اشخاصو نومونه واخلم

خو يوازې غواړم چې د افغانستان د حکومت د مشرتابه او يو څو لوبغاړو د نومونو اخيستل اړين بولم، ځکه د افغانستان موجوده حالات او هم راتلونکی د دوی د کړنو او پاليسيو پورې تړلې دي.

راځئ چې له ولسمشر څخه يې پيل کړو:

ولسمشر له لومړۍ ورځې څخه په دې فکر دی چې څرنګه بيا د جمهوري رياست لپاره ځان کانديد کړي او د دې کار لپاره بايد داسې کسان په شاوخوا راټاو کړي چې د ده دغه اجنډا په مخ بوځي، نو په دې توګه ولسمشر نه غواړي چې داسې ټيم جوړ کړي چې د ده له شخصي اجنډا سره موافق نه وي. د دغه کار لپاره هم ولسمشر کوم مناسب ټيم چې يوازې د ده اجنډا تعقيب کړي، تر اوسه پورې نه دی جوړ کړی. کوم ټيم چې د ده په شاوخوا تراوسه پورې څرخي، هغه سوری ټيم دی او يا ده ته وفاداره ټيم نه دی.

په دې سوري ټيم کې چې هرڅومره کانې اچوي نو لاندې غورځيږي او فکر نه کوم چې د جمهور رئيس دا ټيم تکميل شي ځکه د شاوخوا کسان هم خپلې اجنډاوې لري. دوی د رسمي کارونو او د موقف ساتلو په درلودو سره د خپلو ځانونو لپاره کار کوي يا په بله معنی له خپلو موقفونو څخه د شخصي اجنډاوو لپاره د يوې وسيلې په توګه کار اخلي.

اجرايي ه رئيس هم په همدې فکر دی او غواړي چې له خپل موقف څخه څنګه د خپل شخصي نفوذ ساتلو لپاره ګټه واخلي او د راتلونکو ټاکنو لپاره ځان برابرکړي. د ده ټيم هم سوری دی، ځکه د دغه پوست

لپاره د ده په خپل ټيم کې ډېر رقيبان شته دی. يو مثال يې د مزار والي دی چې غواړي له ولسمشرسره يو څه معامله وکړي ترڅو د ده نفوذ په حکومت کې او هم د حکومت نه بهر زيات شي او په عوض د دې چې په راتلونکي کې بل څوک سپانسر کړي ولې په خپله ميدان ته نه رادانګي.

د ملي امنيت سلاکار هم همدا خوبونه لا له پخوا څخه ليدل او غواړي چې خپل معتمدو کسانو لپاره چې د ده اجنډا پر مخ بوځي، د حکومت په منځ کې ورته د کار کولو زمينه مساعدوي. په سوشل مېډيا کې هم ده ته ليواله کسان کله کله د ده نوم د راتلونکي جمهوري رياست د ټاکنو لپاره زمزمه کوي. دوه درې نورو وزيرانو نومونه هم د راتلونکي جمهوري رياست لپاره خوبونه ګوري او کله کله يې نومونه په شوشل مېډيا او محافلو کې اوړي راواوړي.

د پخواني ولسمشر د شاوخوا کسان هم په همدې هيله هلې ځلې کوي چې د حکومت مؤثريت اوحيثت راټيټ شي، ترڅو د ده د حکومت ارمان د افغانستان ولس وکړي. د حکومت په غيبت خوشحاليږي خو ډېر څه په خوله نه وايې او يوازې غواړي چې خارجيان د افغانستان د ټولو نيمګړتياوو په اړه ملامته کړي، ځکه ده ته يې د دې لاره هواره نه کړه چې لا نور هم په قدرت کې پاتې شي. خپله بېچاره هيڅ ملامتيا نه مني چې ګوندې په تېرو پنځلس کلونو کې د دې ټولو بدبختيتو او ناکاميو يو اصلي لوبغاړی و.

له حکومت څخه بهر د يوشمېر نورو کسانو نومونه هم مطرح کېږي او د راتلونکي جمهوري رياست لپاره خوبونه ګوري، هغوی هم د تېرو نيمګړتياوو اصلي لوبغاړي و خو نن ځانونه ملامته نه ګڼي او فکر کوي چې د دوی لپاره به زمينه بيا مساعده شي چې د قدرت واګي لاسته راوړي. له هېواد څخه بهر د بعضې کسانو شوق هم راتلونکي جمهوري رياست لپاره کېږي. د بېلګې په توګه که ډانالډ ترمپ په امريکا کې ناکام شو نو د زلمي خليلزاد شوق هم شته دی او نوم يې په محافلو کې يادېږي. که څوک په کابل کې اوسېږي او له دې مشرانو سره ليدنې او کتنې لري نو دوی پوهېږي چې دا پورته تحليل واقعيت دی او په انکار يې څوک سترګې نه شي پټولی.

دا چې د حکومت دا پورته مشران د راتلونکو ټاکنو په فکر کې دي، نو د حکومت کارونه ځکه له ګډوډۍ سره مخامخ دي او مسلحې تروريستي ډلې همدا حالت له خدايه غواړي. حکومت لومړی بايد امنيت تامين، حکومتداري او اقتصادي حالت ښه کړي ترڅو د راتلونکو ټاکنو لپاره لاره هواره شي. که حکومت دا فکر کوي لکه څنګه چې يې د پارلماني ټاکنو پروسه شاته واچوله نو دوی به د جمهوري رياست د ټاکنو پروسه هم شاته واچوي او په قدرت کې به پاتې وي، نو زما په اند دوی د فيل په غوږ کې ويده دي.

د پورته حالاتو او ګډوډيو په نظر کې نيولو سره د افغانستان راتلونکې، د پنځه اپشنونو او يا له حالاتو سره مخامخ دی:

۱- د موجوده حالاتو او حکومت دوام دی
۲- د جمهوري رياست لپاره وختي ټاکنې
۳- د لويې جرګې راغوښتل او د افغانستان د حکومت په راتلونکي غور کول
۴- نظامي کودتا
۵- د حکومت او نظام سقوط او داخلي جنګ

په پورته پنځو حالتونو کې د موجوده حکومت او هم ولس ګټه په يوه حالت کې هم نشته. که موږ دا پورته پنځه حالتونه لږ تجزيه او تحليل کړو او د پنځم حالت نه پيل وکړو، نو د حکومت او نظام په سقوط کې د هيچا خير نشته. که نظام او حکومت سقوط کوي، حکومتي غړي، پخوانی ولسمشر او په نامه سياسي اپوزيسون ټول له ولس سره يو ځای غرقيږي او د دوی متبادل يوازې مسلح مخالفې ډلې دي او دوی ته هيڅ چانس نشته.

څلورم حالت هيڅ امکان نه لري ترڅو چې خارجي قواوې په افغانستان کې وي د کودتا امکان نشته. که باالفرض کودتا کيږي، نو بيا به دا د خارجيانو په ملاتړ وي. ترکومه حده چې زما پرې سر خلاصيږي، دا حالت نه شي راتلای.

دريم حالت د لويې جرګې د جوړېدو دی. پخوانی ولسمشر دې حالت ته ډېر خوشحاليږي. دا حالت هم امکان نه لري ځکه لويه جرګه بايد ولسمشر را وغواړي او زه فکر نه کوم چې اوسنی ولسمشر دې دا کار

وکړي. د اساسي قانون په اساس هم د لويې جرگې د جوړېدو امکان نشته او نه نړيواله ټولنه د دې کار حمايت کوي او هر تغيير چې په دې ډول راشي، نظام نور هم بې ثباته کوي. فکر نه کوم چې نړيواله ټولنه هم د لويې جرگې د جوړېدو حمايت وکړي که څه هم د ملي وحدت د حکومت د جوړېدو په تفاهم نامه کې د لويې جرگې د راغوښتو يادونه شوې، خو هغه وخت هم په ارامه تېر شو.

دويم حالت هم امکان نه لري ځکه فکر نه کوم چې موجوده ولسمشر استعفا وکړي ترڅو وختي ټاکنو ته لار هواره شي. که ولسمشر استعفا کوي، نو د جمهور رييس لومړی مرستيال به د نوو ټاکنو ترپايلې پورې جمهور رييس وي. دا حالت هم د ملک په دننه او يا بهرنيانو ته د تحمل وړ نه دی او نه په تخنيکي لحاظ وختي ټاکني امکان لري. په پورته پنځو حالتونو کې يواځنی ښه نسبي حالت د دې حکومت دوام او ښه کېدل دي. دا هم هغه وخت امکان لري چې ولسمشر د راتلونکي دور د ټاکنو له خوبونو څخه تېر شي او يوازې په اوسني حالت د ښه کېدو په فکر کې شي. که اقتصادي، امنيتي او سياسي حالت ښه شو نو هيڅ کمپاين ته د اوس نه حاجت نشته، ځکه دا ولس دومره احسان فراموشه نه دی چې څوک دې ورته خدمت وکړي او هغه هير کړي. که اقتصادي، امنيتي او سياسي حالت لکه څنگه چې تراوسه مخ په خرابيدو دی او همداسې دوام وکړي نو بيا دا ملت دومره ويده هم نه دی چې ده ته او يا د

ده د سوري ټيم کوم بل غړي ته رايه ورکړي او يا دوی سم حکومت وکړای شي.

ولسمشر او د ده سوري ټيم ته يوازې همدا اجنډا په کار ده چې څرنګه دا دوه درې کاله خدمت وکړي او د راتلونکي خوبونو له ليدو څخه دی اوس تېر شي. د حکومت تش په نامه سياسي اپوزيسون غړو ته په کار ده چې د حکومت ملاتړ وکړي، ځکه د حکومت په ثبات کې ټاکنې ممکنه دي او دوی بيا کولای شي چې د راتلونکو ټاکنو لپاره کمپاين وکړي. د حکومت په دوام او د نظام په سياسي او حقوقي مشروعيت کې د ټولو خير دی. د ولسمشر لپاره په کار ده چې په خپل ټيم کې جدي تغيير راولي او په ملي اجنډا کار وکړي. ټول بايد د خپلو شخصي او مقطعي اجنډاوو څخه تېر شي.

دا پورته ليکنه د پژواک خبرې اژانس لومړی خپره کړه:

goo.gl/IPQvnv

د امريکا د جمهوري رياست ټاکنې:

۸ د نومبر ۲۰۱۶م، امريکا ويرجينيا ايالت

د امريکا په مختلفو ايالتونو او ښارونو کې د جمهوري رياست، سنا، د کانګريس د نمايندګانو د جرګې، محلي ښاروالیو او نمايندګانو څو قسمه ټاکنې نن رواني دي او د ټاکنو مسووليت د محلي حکومت دنده ده او هر ايالت د ټاکنو ځانګړي قوانين او سيستم لري نو په دې توګه د ټاکنو پايله

د سوال لاندې نه راځي او نه څوک د چا ادعا چې ثبوت ونه لري، منل کېږي. دا خبره چې دونالد ټرمپ به پايلي ونه مني او ګل مرجانې حکومت به جوړ شي، هوايي خبرې دي. دې کې شک نشته چې د نظريات توپير او کرکه د يوبل نه زياته ده خو د دوی سيتم ريښي لا ډېري کلکي دي.

همدا شان د امريکا د ټاکنو په ورځ دا پوست وکړ چې د افغانان هم د دې ټاکنو عبرت واخلي:

موږ بايد همېشه د خپلې ټولنې مثبت اړخونه تقويه کړو او د نورو د مثبت کارونو نه بايد زده کړه وکړو. خو دا چې د تېرو څلورو لسيزو ستونزو زموږ په ذهنونو منفي تاثير کړې نو هر څه ته موږ د منفي اړخه ګورو. زما په اند موږ بايد د مثبت فکر کولو روحيه تقويه کړو او منفي انديښني شاته وغورځوو. دی عکس ته چې ګوري ډېره مهمه خبره پکې دا ده چې هغه کسانو چې نن په امريکا کې ووټ ورکاوه هغوی ته يې هغه ستېکر يا نښان چې ما ووټ ورکړ، ورکاوه، خو که د ووټ اچونکو سره واړه ماشومانو ته يې دا بل ډول ستکر ورکاوه جې پری ليکل شوي و چې راتلونکې ووټ ورکونکی. دوی دا کار د دې لپاره کوي چې له يوه اړخه ماشوم مايوسه نه شي چې والدينو ته يې نښان ورکوي او دوی ته يې نه ورکوي خو له بله اړخه دوی ماشومانو ته د ووټ ورکولو د حق تربيه هم په دی توګه ورکوي.

رښتيا به وايو چې ايا موږ هم خپلو ماشومانو ته دا قسم تربيه ورکوو او که په عوض يې خشونت ته تشويقوو؟

د ټاکنو وړاندې دونالد ټرمپ په مناظره کې ويلي و که دی منتخب نه شي نو ټاکني به ونه مني او د دې خبرې تبصرې په افغانستان کې دا اوازي خپري کړې وي چې شايد د افغانستان په شان به د ملي وحدت حکومت جوړشي. په دی خاطر ما د پورته ليکنه وليکله. دا وړاندوينه په خپل ځآی سمه وه ځکه د مبصرينو او وړاندويونو په خلاف ډانالد ټرمپ ټاکني وګټلي او د هغه رقيبې ميرمن هيلري کلنټن ټاکني وبايلودي خو دې د ټاکنو پايلي بې له کوم قيد او شرطه ومنلې او د ټاکنو خپل رقيب ته يې مبارکي ورکړه که څه هم د ټاکنو په وخت کې د دواړو رقيبانو ترمنځ ډېري ترخي خبرې سره تبادله شوي وي.

د بريالي نوماند کاري برياليتوب او ناکامي د ټاکنو وروسته معلومېږي:

۹ نومبر ۲۰۱۶م کال، ويرجينيا، امريکا

ټاکنې ګټل اسانه دي ځکه کله نوماند د خپلو خلکو د احساساتو نبض پيدا کړي نو بيا د هغوی د احساساتو نه په استقاده سره ټاکني ګټي خو د بريالي کانديد کار هغه وخت سخت کېږي چې په ټاکنو کې يې ډېري هوايي وعدي خپلو خلکو ته ورکړي وي او بيا هغه تر سره کولای نه شي.

د امريکا د منتخب نوي جمهور رئيس کار اوس سخت شو چې څنګه خپلې وعدې پوره کړي که څه هم د کانګرس د دواړو جرګو اکثريت د

ده د گوند سره دی. د ده اصلي کاميابي او ناکامي به د ده د کاري ټيم د جوړېدو او کار کولو نه وروسته پته لگيږي.

وايي نا راستي د کور نيستي ده:

۱۱ نومبر ۲۰۱۶م کال، ويرجينيا، امريکا

څومره ښه متل لرو:

وايي نا راستي د کور نيستي ده.

که رښتيا ووايو موږ افغانان تنبله او مفت خوره اموخته شوي يو نو ځکه زموږ چاري نه سمېږي. موږ په خپلوځانونو اعتماد نه لرو کنه موږ د دنيا د نورو ملکونو نه هيڅ بدتري نه لرو. کله چې تنبلي په انسان اغېز وکړي نو بيا ورته پچه هم پيچومی ښکاري او سپينې دانسان بيا تښتيدلې وي، نوپه دې توگه تنبلي يوهېواد او هم کورنۍ نيستمنه کوي.

د پورته پوست په اړوند عزيز بابکرخيل صاحب دا لاندې بيتونه د حمزه شينواري ليکلي و:

د هستۍ په لويه لاره ځي وختونه نه ودرېږي
لارويه(ای افغانه) څه ته ناست يې ستاو چا ته انتظار دی
نه فرهاد شوی په عمل کې نه منصور شوی په مانا کې
تا يو گټ مات کړې نه دی وايې عمر مې په دار شو

احساساتي برخوردونه:

۱۲ جنوري ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

نن سبا د افغانستان سیاسیون په لږ څه خوشاله او په لږ څه خفه وي یا په بله معنی دوی لکه د ماشومانو په شان دي چې په یوه لحظه کې په ژړا شي خو په بله لخطه کې بیا خوشاله وي. زما په اند د څو کسو په خوشالولو او خفگان باندې امنیت او حکومتولي ښه کیدې نه شي او که کېدای شولې نو په تېرو پنځلس کلونو کې دا لوبغاړي په بیلونونو ډالرو خوشاله نه شول، نو فکر نه کوم چې په راتلونکې کې هم دوی خوشاله وساتل شي. د افغانستان ولس امنیت او ښه حکومتولۍ غواړي تر څو د ولس بشري او فزیکي امنیت تامین شي.

د حکومت لپاره په کار ده چې ولس په خپل اعتماد کې ونیسي نه دا څو کسه لوبغاړي چې هیڅ نه مرېږي. حکومت باید د مسایلو سره عاطفي او احساساتي برخورد ونکړي ځکه احساساتي برخوردونه همېشه مقطعي او پراگنده وي او اصلي هدف ته څوک نه شي رسولی.

د بعضې ملکونو د خلکو او مشرانو نه دا مرغان هم هوښیار دي:

۱۲ نومبر ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

نن ښایسته هوا په ویرجینیا کې وه او تقریباً اته کلومتره مزل مې وکړ.

په هوا کې مرغان هم تېریدل نو زوی مې راته وویل چې پوهېږئ دا مرغان ولې د V یا زموږ په اصطلاح د اتو ۸ په شکل الوتنه کوي؟ ما ورته وویل چې نه؟ ده راته وویل چې نوی تحقیق شوی دی چې د دې لپاره مرغان اوږده لار ووهي او د یوې سیمې نه بلې سیمې ته مهاجرت وکړي، نو دوی د V په شکل الوتنه کوي ترڅو انرژي سپما کړي. د مخکښي مرغانو د وزونو د څپوهوا په وروستي مرغانو تاثیر کوي او کمه انرژي مصرف کوي. کله چې سرکښ مرغه ستړی شي، نو ځای نورو مرغانو ته

پرېږدي او وروستي مرغان په خپله په منظمه توګه مخکې کېږي او يو بل ته ځای پرېږدي او په دی توګه په الوتنه کې د يو بل سره مرسته کوي.

ما ويل چې دا مرغان خو زموږ د خلکو او مشرانو نه ډېر زيات هوښيار دي ځکه هغوی خو يو بل ته ځای نه پرېږدي بلکې يو بل په خپلو موقفونو او ګټو وژني او چې قدرت ونيسي نو بيا خو فکر کوي که دا مخکښ نه وی نو وطن غرقيږي. دوی ترڅو په خپلو څوکيو او موقفونوسر نه وی ورکړې او يا په زوره لرې شوي نه وي ترهغي د خپلو موقفونو او ګټو نه تېرېږي. که د افغانستان مشران او خلک د دنيا د نورو ملکونو د مشرانو په توګه د قدرت د پرېښودلو نه عبرت نه شي اخيستلي، نو لږ تر لږه خو دی د دې مرغانو نه وشرميږي.

وزير صاحبانو د وزارتونو بودجه شايد د ښې بدې ورځې لپاره ساتلې وي د حکومت لپاره هم يو سپيناوی په کار دی:

۱۲ نومبر ۲۰۱۶م کال، ويرجينيا، امريکا

دا چې پارلمان نن د بهرينو چارو، د فوايد عامي او د معلولينو، شهداو، کار او اجتماعي امورو د وزارتونو وزيران د بودجه د کمې سلني د مصرف لپاره سلب اعتماد کړل نو زما يوه قصه راپه ياد شوله:

وايي.يو سړي په کور کې کفن ساتلی و، يو وخت يې پلار مړ شوي و خو ده بازار ته منډې وهلي چې د خپل پلار لپاره کفن راوړي. يو دوست يې ورته ويلي چې بازار ته ولي منډې وهي کفن خو په کور کې لرې، نو د

هغه سان (سان ټوټه چې د کفن لپاره استعمالیږي) نه ولې خپل پلار ته کفن نه ورکوي؟ دې سړي ورته ویلي و چې هغه کفن مې ښي بدې ورځې لپاره ساتلی دی.

فکر کوم وزیر صاحبانو د وزاتونو بودجه به ځکه نه وي مصرف کړې شاید دا بودجه به یې د کومي ښې بدې ورځې لپاره ساتلي وي.

د دې خبرې سپیناوی هم په کار دی چې وزیران ملامتیا د تدارکاتو کمېسیون په مرکزي کېدو اچوي او د تدارکاتو کمېسیون دا ملامتیا په وزارتو اچوي نو ښه به دا وي چې دوی په خپلو منځو کې سپیناوي وکړي. په هر حالت کې دا مهمه ده چې بودجه باید مصرف شي تر څو اقتصادي انکشاف رامنځته او هم افغانانو ته کار پیدا شي.

خدایه! دا زموږ وزیران، معینان، والیان، وکیلان، قاضیان او مشران ولې دومره سپک شول؟ ۱۳ نومبر ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، کابل

پخوا به د کاتب صاحب، ضابط صاحب، حوالدارصاحب، مامور صاحب، محرر صاحب، مبصر صاحب، معلم صاحب، کمپوډر صاحب او وکیل صاحب نومونه د خلکو په منځکې په ډېر درنښت سره اخیستل کېدل. حکومت به هم یو رعب او دبدبه درلوده او دیو کوتوالي ځواب به ټول کلي نه شو ویلې. اما اوس د خلکو په منځ کې د وزیرانو، معینانو، والیانو او قاضیانو نومونه دومره په سپکه سره اخیستل کېږي چې هیڅ حد

نه لري. د صاحب لفظ خو د دوی د نومونو اخیستلو سره بیخي له منځه تللی دی.

زما پلار دی خدای وبخښي یو وخت معلم او هم مدیر و او زه هم یو وخت معین وم، خو باور وکړئ چې دهغه نوم په کلي او کور کې اوهم د دوستانو په منځ کې اوس هم زما د معینت په پرتله په درنه توګه اخیستل کېږي.

حال دا چې په دولت کې کارکول جرم نه دی بلکې خدمت او ثواب دی په دې شرط چې په صداقت سره څوک خدمت وکړای شي. فکر کوم چې پخوا به صداقت، اخلاص او تعهد د خپلو خلکو او وطن په وړاندې زیات و نو ځکه د هغوی نومونه په درنښت سره اخیستل کېدل.

خدایه ته دا پخوانۍ روحیه زموږ په دولتي مامورینو کې بیا راژوندۍ کړې چې په صداقت سره خپلو خلکو او وطن ته خدمت وکړي ترڅو د دوی د نومونو یادونه بیا په درنښت سره د افغانستان د خلکو په منځ کې رواج شي. د دولتي مامورینو درنښت د وطن درنښت دی او د دوی سپکاوې د وطن سپکاوې دی. تر څو چې دوی سپک وي دا وطن به هم سپک وي.

په واشنګټن کې د افغانستان د سفیر ډاکتر صاحب حمدالله محب سره کتنه

۱۳ د نومبر ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

تېره اونۍ مې (۸ نومبر) په واشنګټن کې د افغانستان سفیر ډاکتر صاحب حمدالله محب سره وکتل. د افغانستان د روابطو په اړوند مو د امریکا سره د نوو ټاکنو د تاثیراتو په اړه

خبرې اترې وکړې. سفیر صاحب محب هلې ځلې د ستایلو وړ دي چې افغانانو ته یې د سفارت دروازه پر مخ پرانستي او د دوی سره د وطن په ګټه سلامشوري کوي.

د ده په قول شریکې همکارۍ ته په ټولو ساحو کې اړتیا ده ترڅو د افغانستان جنګي تصور ته تغییر ورکړای شي. په دی اړه سفیر صاحب محب په امریکا کې د تعلیمي، دولتي او غیردولتي ادارو سره تماسونه نیولي او هلته یې لکچرونه ورکړي دي. حتی په امریکا کې د ښوونځیو زده کوونکي اوس د افغانستان د ښکلي سفارت نه لیدنه او کتنه کوي او د دوی تصور د پخوا په پرتله یو څه بدل شوی دی، خو لا اوس هم ډېر کار ته اړتیا ده. ډاکټر صاحب محب او د ده همکارانو ته د الله د درباره توفیق غواړم چې نور هم خپلو خلکو او افغانستان لپاره د خدمت مصدر وګرځي.

پارلمان په دوه ورځو کې پنځه وزیران سلب اعتماد کړل:

۱۴ نومبر ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

که خفه نه شو د اکثره افغانانومحبت او کرکه دواړه په احساساتو ولاړه ده. کاشکې چې داحساساتو سره لږ عقل هم یوځای وی نو بیا به پریکړو یې ښه پایله درلودای. د الفت صاحب خبره عقل او احساس سره لازم او ملزوم دي. بې احساسه عقل هم په درد نه خوري او بی عقله احساس هم د ولس دوا کیږي نه.

د وزیرانو Knock out یا چپه کېدو ته خو خوشالیږي، که په ځای یې د دوی نه بدتر راشي بیا به څه کوي او یا که دوی د سپنتا (پخواني د بهرنیو چارو وزیر) غوندې سرپرسته پاتې وي نو بیا به خو خبره نوره هم خرابه

وي او د حکومت اعتبار به نور هم خراب شي. زما په اند په دې شرايطو کې چې څومره د حکومت اعتبار راټيټيږي، د افغانستان په ګټه نه ده.

په حکومت کې د ټولو نه ستونزمنې دندې کومې دي؟

۱۴ نومبر ۲۰۱۶م کال، ويرجينيا، امريکا

په هرحالت کې د يو ملک د ويندويانو او سفيرانو دندې ستونزمنې دي چې په هېواد کې دننه او بهر د دولت د کارونو او پاليسيو نه دفاع وکړي. زما په اند په اوسني حالاتو کې د دولت د ويندويانو او سفيرانو دندي تر ټولو نورو دندو ډېرې ستونزمنې دي چې د حکومت استازيتوب يا تمثيل وکړاي شي ځکه د پاليسيو سردرګومي ده او همېشه د ملک د داخل نه بد او جنجالي خبرونه زمزمه کېږي او دوی نه شي کولای چې د خپلو خبرو او يا د دولت د کارونو نه سمه دفاع وکړي شي. که دفاع هم کوي نو خپل زړونو کې ناارامه وي چې د دومره دروغو تمثيل ترکله.

زه حيران دی ته يم چې يو شمېر هوښياران ولې اوس خپلې مهمې دندې د سفارتونو او ويندويانو پوستونه ته پريږدي؟ زما خو پرې سر خلاص نه شو.

لیکل د څه لپاره؟

۱۶ نومبر ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

لیکل هم موږ ته اړتیا لري او انسان کله د شطرنج د لوبې په شان زیچ او ګیچ شي چې څه ولیکي، د چا لپاره یې ولیکي، ولې یې ولیکي، ایا د لیکلو نه به د لوستونکو انتباه څه وي؟ ایا لیکل به په چا څه مثبت تاثیر ولري او کنه؟ په دی تصور کې ایا د هرې لیکنې نه به یو کس هم ګټه واخلي او کنه؟ ایا لیکل هسې د لیکلو لپاره به وي ترڅو خپل لیکل سرې پاخه کړي او یا د لیکلو بحثونه به یوازې د بحث لپاره وي او که هدف هم ترې متصور دی؟

زما په اند په هر حالت کې لیکل ښه دي ترڅوخپلې تجربې، نظریات او د ستونزو لپاره د حل لاري چارې شریکې کړو. که چا ترې ګټه وانخستله خپله د لیکلو لیک دود خو به پرې پوخ شي چې دا هم یوه لویه ګټه ده په دی شرط چې د لیکلو او قلم عقت وساتل شي. که څوک د چا د نظریاتو او یا اعمالو سره مخالف او موافق هم نه وي، نیوکي همېشه باید د قلم او لیکلو د عفت په چوکات کې وي څکه په زشته او ترخه لهجه او بدو خبرو اصلاحات نه شي راتلای بلکې تضادونه او د ټولنې د غړو ترمنځ کرکه، نفرت او نفاق لا زیاتوي. که څوک د دې خبرې سره موافق نه وي نو بیا باید د ځان نه پوښتنه وکړې چې د نیوکو نه یې هدف څه دی؟ ایا هدف د اصلاحاتو، ثبات او د وروږګلوي فضا جوړول دي او که غواړو

چې زموږ ټولنه نوره هم سره بې ثباته، تیته او پراګنده شي او زموږ ولس لا نور هم په فقر او ذلیل حالت کې ژوند وکړي.

که هدف مو اصلاحات، د وطن آبادي او د ولس سوکاله ژوند وي نو باید موږ نیوکې په نرمه او ارامه لهجه وکړو، د لیکلو او قلم عفت باید وساتو، احساسات باید کنټرول کړو او د تحمل او برده بارۍ روحیه باید په ځانونو کې تقویه کړو.

د ننګرهار پوهنتون د ادبیاتو د پوهنځي د مشرتابه نه د نعمان دوست صاحب د لیکنې او پرځای د ګیلې په اړه نعمان دوست صاحب یې د ماستري پروګرام ته نه و نیولی نو لیکلي یې و:

۱۷ نومبر ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

یو وخت زه په پېښور کې د بلجیم د کمیټې مرستیال وم، د کمپونو د کمشنرۍ د مکاتبومعلمینو لپاره مو د پیداګوژي اصولو تدریس او یو څه د زده کړو د لوړوالي څلورمیاشتنی پروګرامونه درلودل. په اوله دوره کې چې د افغان کمشنرۍ د تعلیم او تربیه بخش موږ ته څلویښت استادان د کمپونو د مکاتبو نه معرفي کړل، نیمایې یې مطلق بیسواده و، لیکل او لوستل نه شو کولی خو دوی د کمشنرۍ په مکاتبو کې معلمین و. زموږ څلور میاشتني کورسونه چې باید دوی ډېر څه د تدریس د اصولو په اړه زده کړي وې، د اکابروو په کورس بدل شو ځکه دا معلمین د کمشنرۍ له خوا په پیسو او واسطه مقرر شوي و او دوی په خپلو مکاتبو کې د نورو

سیمو استادان نه منل ځکه د کمپ هر مکتب د یو راشني ملک په کنټرول کې و چې د افغان کمشنرۍ سره یې مستقیمې اړیکې درلودې.

دی تش په نامه استادانو ته ما وویل چې ستاسې جفا او ظلم د افغان ماشومانو سره د هغه قوماندانانو په پرتله چې سلاوې خرڅوې او ظلم کوې څو چنده زیاته ده ځکه تاسې د افغانانو یو نسل بیسواده تربیه کوې.

افغانستان ډېرې ستونزې لري خو موږ د پېښور او هم د نورو هېوادونو نه ډېر بد شیان افغانستان ته راانتقال کړي دي. یو له دې بدو شیانو نه د افغانستان تعلیمي نظام دی چې ډېرې کسان لسانس او ماسترۍ لري خو نه لیکل کولی شي او نه د دوه خرو اوربشې بیلولای شي.

مرغان هم د ښې هوا نه خوند اخلي:

۱۷ نومبر ۲۰۱۶م کال، اشبرن، ویرجینیا، امریکا

نن مې مزل کاوه چې دی قازانو او ایلیو هم د ښه موسوم نه خوند اخیست او هیڅ ویره ورسره نه وه چې انسان به دوی ته ضرر ورسوي، خو په افغانستان کې د بعضې انسانانو نه انسانان ویریږي او لکه د درنده ځناورو نه چې ځوک ځان ساتي هماغسې باید ترې ځان وساتي.

افغانانو ته کاذب غرور او درواغجن تاریخ پاتې دی:

۱۷ نومبر ۲۰۱۶ م کال، ویرجینیا، امریکا

ډېر افغانان چې پوه کسان هم وي وايي چې افغانستان او جاپان په یوه ورځ ازادي اخیستې ده نو ولې د افغانستان او جاپان ترمنځ دومره زیات توپیر د ترقۍ په لحاظ موجود دې؟

ترکومه حده چې ما کتابونه لوستلي دي او یا معلومات لرم، جاپان هیڅکله اشغال شوی نه دی او د زرګونو کلونو راهیسې ازاد هېواد دې. په اوله جهاني جګړه کې جاپان جرمني ته په Qingdao ټاپو کې چې د چین نه یې په اجاره اخیستی و، ماتې ورکړه. کله چې په لومړي جهاني جګړه کې یې روسیې ته هم ماتې ورکړه، نو د غربیانو لپاره دا د تعجب خبره وه چې څنګه یو شرقي هېواد وکړای شول چې روسیه ته ماتې ورکړي؟ بالاخره جاپان په ۱۹۱۹ م کال کې د لیګ اف د نیشن (The League of the Nation)غړیتوب یې په خپل قوت سره تر لاسه کړ. تر دویمې جهاني جګړې پورې جاپان دومره پرمخ تللي بحري او هوایي ځواک درلوده چې د پرل هاربر(Pearl Harbor) په حمله کې یې د امریکا یې قواو ۱۲ جنګي

کشتي ګاني او تقريباً درې سوه الوتکې له منځه يوړې او دا حمله د امريکا لپاره يوه ډېره ترخه پېښه وه چې د دې پېښې نه وروسته امريکا د جاپان په مقابل کې جنګ اعلان کړ او د لومړي ځل لپاره امريکايانو په جاپان باندې اتومي سلا استعمال کړه او د همدې حملې له امله جهاني جګړه کې جاپان او جرمني شکست وخوړ.

د دويمې جهاني جګړې نه وروسته د جاپان اساسي قانون د امريکايانو د نفوذ لاندې وليکل شو او جاپان د تهاجمي سلاو د جوړولو نه لاس واخيست او امريکا د جاپان د امنيت ذمه وارې په غاړه واخيستله او تقريباً اوس هم د شپېتو زور په شاوخواکې امريکايي عسکر په جاپان کې د امريکا سره د يوې معاهدې له مخې پراته دي چې د جاپان لپاره دا ډول امنيت ساتل د امريکا له خوا ارزانه تماميږي او په عوض يې جاپان خپل داخلي انکشاف او ترقي ته توجه وکړه او بالاخره جاپان د نړۍ دويم متمول ترين هېواد شو اما اوس د چين او امريکي نه وروسته د نړۍ دريیمه درجه سرمايه داره هېواد دی.

زه پوه نه شوم چې دا دروغجن تاريخ زموږ غوږونو ته څنګه رارسيدلی دی چې افغانستان او جاپان په يوه ورځ ازادی اخيستې ده. په ۱۹۱۹م کال کې چې افغانستان د انګلستان نه ازادي اخيستله، افغانان په خېټه هم ماړه نه و او يوازې چقمک او دنباله پور يو څو ټوپکي يې درلودې. بل دا چې موږ ته همېشه دا ويل شوي دي چې افغانستان هيڅکله چا نه دی نيولی حال دا چې بابر، سلطان محمود غزنوي او نادر افشار خو

افغانان نه و چې د هند پورې یې په دې ټولو سیمو په کلونو کلونو پادشاهي کوله. نه پوهېږم چې دا خبره هم چې افغانستان هیڅکله چا نه دی نیولي د کومه ځای نشئت کړې دی ځکه دا ډول کاذب تاریخ موږ ته کاذب غرور راکړې دی.

کیدی شي دوستانو ته د ما نه ښه معلومات وي او په دی دواړو موضوگانو په اړه که رڼا واچوي ښه به وي چې تر څو زموږ ذهنونه روښانه شي.

پورته لیکني په فیسبوک کې یو ښه او مستدل بحث رامنځته کړ ترڅو موږ خپلو ستونزو ته متوجه شو. ما فکر کاوه چې بعضې دوستان به احساساتي توګه نیوکې وکړي خو خبره دا سی نه وه او د دوستانو نظرونه مثبت و.

دنیا په امید خوړل کیږي خو کله د انسان ارمانونه د خاورو سره خاوري شي:

۱۹ نومبر ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

د دنیا ژوند په امید خوړل کیږي خو بعضې وخت د انسان امیدونه د خاورو سره خاوري شي. نن مې څه عکسونه لټول چې د استاد نقیب احمد خپلواک د عکس سره مخامخ شوم. د جنورۍ په میاشت کې د موږ سره و خو نن نشته دی الله تعالی دی وبخښي. د ده او د دې د کورنۍ ارمانونه د خاورو سره خاوري شول. په دې عکس کې په دویم قطار کې د ښي خوانه دریم کس دی. په واشنګټن کې د متحده ایالاتو د سولي انستیوت د

آسيا د برخي د همکارانو او د دغه انيستيوت د عمومي مشري سره يو ځای دا عکس اخيستل شويدی.

شرع ظاهر مني:

۱۹ نومبر ۲۰۱۶م کال، ويرجينيا، امريکا

ډېر شيان حقيقت وي خو که په شرع يعنې ظاهر برابر نه وی نوهغه څوک نه مني ځکه شرع په ظاهر قضاوت کوي. د تصوف پيروان وايي چې شرع يا ظاهر لکه د وجود د پوستکي په شان دی چې د وجود د داخلي سيتستم د جوړښت اجزا اوغړي لکه رګونه، وينه، غوښه، هډوکي، پلې او ماغزه يې خوندي ساتلي دي. که د پوستکي يا ظاهر خيال ونه ساتل شي نو د وجود داخلي اعضاوې وراسته کېږي، بوی کوي او له منځه ځي. د انسانانو په زړونو هم څوک نه پوهېږي خو موږ همېشه د انسانانو په ظاهري عمل، خبرو، حرکاتو او قيافه باندې قضاوت کوو. قاضي هم په ظاهري شواهدو او استنباط قضاوت کوي. د بلګې په توګه که دوه ملګري په يوه کوټه يا خونه کې وي، يو وغواړي چې خپل ځآن ووژني خو دا بل ملګری يې نه پرېږدي چې ځان ووژني، اما د ملګري د کوښښ سره سره دا ملګری يې په دی وتوانيږي چې ځان په خپله مړ کړي، نو کله چې د مقتول ملګری د خونې نه راوځي اوخلک يې وګوري چې د ده ملګري په کوټه کې مړ پروت دی، که دا ملګري يې هر څومره استدلال وکړي چې ده خپل ملګری نه دی وژلی، اما څوک ورسره دا نه مني او

همدا شخص د خپل ملګري قاتل ګڼل کېږي ولو که ده د خپل ملګری په وژنه کې هيڅ لاس نه درلوده، ځکه شرع ظاهر مني. داسې شواهدو ته په قضايي اصطلاح کې قرينه قاطعه وايې.

په سياسي مسايلو کې هم څوک د يو مشر په زړه نه پوهېږي او نه څوک د يو مشر په سياسي پوهه قضاوت کولی شي، خو خلک د يو مشرپه ظاهری اجراء تو، ټيم او د پاليسيو د تطبيق په اغېز باندې قضاوت کوي. که د يو مشر نيت هر څومره ښه وي، اما ونه شي کړی چې ښه ټيم جوړ کړي، خپلې پاليسۍ عملي کړي، او ولس په خپلو کارونو قانع کړي نو نيت او يوازې پوهه چندان ګټه نه لري او دا مشر د ولس په زړونو کې ځای نه شي نيولی.

سياست پوه او سياستمدار او همدا شان اقتصاد پوه او تجار هم سره توپير لري. يو کس به د پوهنتون د اقتصاد ښه پروفيسر وي خو ښه تجار کيدې نه شي که داسې وی نو د اقتصاد ټول استادان به ميلونران وي. خلک په ظاهر کې د تجار تجارت او پيسو ته ګوري نه د يو استاد باطني پوهې ته ځکه هغه څه چې استاد پرې پوهېږي او تدريس کوي هغه په خپله عملي کولی نه شي. همدا شان يو څوک به د سياسي علومو ښه استاد وی خو ښه سياستمدار او مدير به نه وي کنه د سياسي علومو ټول استادان به جمهور رئيسان وي. که يو شخص ښه سياست پوه او هم ښه سياستمدار او مدير وي نو دې ته نورعلی نور وايي. افغانستان کې نورعلي نور ته اړتيا ده او که دا نه وی نوښه سياستمدار او ښه مدير بايد هرو مرو وي چې

افغانستان د دې ستونزو نه وکاږی، خومتاسفانه افغانستان لا په دی برخه کې چندان طالع نه لري. نور بيا

فکري انکشاف او فکري رغونه:

د پروت مزری نه گرځنده گيدړ ښه دی

۲۰ نومبر ۲۰۱۶م کال، ويرجينيا، امريکا

فکري انکشاف يوازې د کتابونو په لوستلو او حفظ کولو نه شي راتلای. ترڅو چې انسان تر خپله وسه په خپلو سيمو، هېواد کې او د هېواد نه بهر سفرونه ونه کړي، ښه او بد ونه گوري او بيا د خپل ژوند د خوږو او ترخو تجربو نه د خپل ژوند لپاره او هم د ټولنې لپاره ترې گټه وانخلي، په انسان کې فکري تغيير نه شي راتلای. د فکري انکشاف نه پغير اقتصادي انکشاف، سوله او ثبات او د خلکو سوکالي په يو هېواد کې امکان نه لري ځکه چې د فکري انکشاف او فکري رغونې نه پرته د يو هېواد اوسيدونکي د خپل ملک د بشري او طبيعي منابعو نه مثمره او مؤثره گټه نه شي اخيستلای او همېشه به نورو ته محتاج وي. موږ په پښتو ژبه کې ډېر ښه متل لرو چې وايي د پروت زمري نه گرځنده گيدړ ښه دی.

همدا شان يو شاعر وايې چې:

په خالي ويلو نه سړی کېږي　　ځو سياح د هر بلا نه شي سړی

اول ځان جوړ کړئ بیا خپل کور، کلي او وطن جوړ کړئ:

۲۱ نومبر ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

کله چې په الوتکه کې کینې نو د الوتکې عمله درته د اظطراري حالت په اړوند معلومات درکوي او وایي کله چې اکسیجن کم شي نو په اتوماته توګه د اکسیجن د تنفس کولو کڅوړې راغورځیږي او هغه باید خپلې پوزې ته واچوي. مهمه خبره دا کوي چې لومړی باید د اکسیجن کڅوړه خپلې پوزې ته واچوې او د هغه نه وروسته که کوم ماشوم درسره نږدې وي او یا د بل چا سره چې غواړې مرسته وکړې نو مرسته ورسره وکړه. دا خبره ځکه مهمه ده که انسان په خپله سم تنفس ونه شي کړې نو د بل کس سره مرسته نه شي کولی. د اولیه کمکونوپه ټریننګ هم دا خبره مهمه ده چې اول باید ماحول د ځان لپاره مصؤن کړه بیا د نورو سره مرسته وکړه.

که موږ نه شو کولای چې خپل ځان په علمي، اقتصادي، اجتماعي او کلتوري لحاظ باندې ورسوو او خپل ځانونه په خپله اصلاح کړو نو دا هیڅکله ممکنه نه ده چې د بل چا سره مرسته وکړې شو. که موږ همېشه مریض او ناجوړه اوسو نو په هیڅوک صورت کې نه د ځان لپاره، نه د خپل کور او کلي لپاره او نه د خپل وطن لپاره په درد لږیږو په عوض به یې موږ په خپلې کورنۍ، ولس او ملک باندې بار اوسو. نړۍ خو لا پریږده

چې دنياوال زموږ د اکتشافونو نه ګټه واخلي لکه څنګه چې موږ د دنیاوالو د انکشافونو نه د ستني د جوړولو پورې ګټه اخلو.

موږ باید په خپلو لیکنو کې مرچکي کم کړو:

۲۱ نومبر ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

په کابل کې په جومات کې د نن ورځې د وحشيانه حملي د تصويرونو په ليدو (د شيعه ګانو د امام باقر په جومات کې ۳۰ کسه ملکي کسان شهيدان او ۳۵ نور زخميان شوي و) او د ځينې کسانو په فيسبوک کې د طالب په نوم د ملا د مخالفت او ياد ملا او طالب د ملاتړ په الفاظو مې خوا ډېره بده شوه ځکه دا افراط او تفريط نه د افغانستان خلکو ته ګټه رسوي او نه اسلام ته.

د يو ملک د فهميده او پوه کسانو وزن دنن ورځې د فيسبوک د ليکنو د معيار نه معلومېږي چې څومره زموږ پښي د ګمراهي په چقلو او پلنديو کې ډوبې دي او همدا علت دی چې زموږ پښي ورځ تر بلې په پلنديو کې ښخيږي او موږ د ټولې دنيا نه په معنوي او مادي لحاظ وروسته پاتې کيږو.

کوم څوک چې د کوم نوم صفتونه نه لري هغوی بيا د هغه ډلو پورې تړلي نه دي. که يو عالم ښه وي او عمل يې هم ښه نو د قدر وړ دی او که عمل يې ښه نه وی نو داسې دی لکه چې په خره کتابونه بار کړی. دا زما خبره نه ده دادیني خبره ده. همدا شان دا سې ګناهونه دي چې انسان ته په

د نیا او اخرت کې په شخصي لحاظ تاوان رسوي او بل داسې گناهونه دي چې نورو ته تاوان رسوي. زموږ د دې بعضې لیکنو تاوان او گټه نورو ته رسېږي. هغه چې توهین د دین او علما کوي هم بد کار دی او څوک چې په دغه خرابو الفاظو په اظهارولو حمایت کوي هم ښه کار نه دی.

په همدی خاطر مې نن د فیسبوک ځیني دوستانو ته په یوه مغازه کې دا د مرچو عکسونه دتحفه لپاره واخیستل که دوی د ترخو خبرو د لیکلو شوق لري نو د دې مرچکو نه باید لږ وشرمیږي ځکه بیا د مرچو او

د دوی د لیکنو تر منځ به څه فرق نه وي ځکه دا مرچکي هم د خلکو زړه بدولې شي او د دوی لیکنې هم. ښه به دا وي چې موږ په خپلو لیکنو کې مرچکي لږ کم کړو ځکه مرچکي هم خلک په خپله اندازه استعمالوی.

هسې یوه چوټ اندازه پوښتنه:

۲۵ نومبر ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

ایا شاعران په عمومي توگه په ښارونو کې زیات دي که په اطرافونو، کلو او باندړو کې؟

د پورته سروی په اړه د دوستانو دنظرونو په اړه تبصره

د پورته سروې په بنیاد، شاعران عموما په کلو، باندړو او اطرافونو کې زیات دي او زیاتره دوستانوویلي وچې په اطرافونو کې بیکاري زیاته ده، د وخت کمبود نشته، د سوچ او فکر لپاره زمینه او ماحول مساعد دې، او

هم شاعران په عمومي توګه د خپل محیط د ناخوالو او ژوند نه ستومانه دي نو ځکه په اطرافونو کې شاعران زیات دي. دا چې شعر هم الهامي دی او هم کسبي نو په اطرافونو کې الهامي شاعران اما په ښارونو کې کسبي او درباري شاعران ډېردي. رحمان مومند صاحب د سهیل تندر د شعر دا لاندې بېلګه وړاندې کړې وه:

نه مې خوښه نه مې خیال نه مې کوشش وو
ما دا وخت څپېړه وخوړه شاعر شوم

روښان خادم صاحب لیکلي و:

ما د دې ټولو دوستانو نظرونه په دې باب ولوستل، عجیبه راته ښکاره شوه او هغه دا چې ډېرو کسانو لیکلي و چې په کلیو کښې شاعران ډېردی ځکه هغوی کار نه لری او ورته وزګار دی. د دې کسانو په فکر شاعري بیکاري او شاعر هم یو وزګار شخص دی. که د شاعر او شعر په باب ذهنیت داسې وي زموږ ټولنه او تعلیمیافته ګان ډېرو زده کړې ته ضرورت لري تر څو شاعر او شعر وپېژني. د مجید قرار په قول شاعران په کلیو کې او متشاعران په ښارونو کې زیات دي. همدا شان امان هوسا صاحب په نظرشعر دیوې خوا په ښکلا زېږونه کی راځي؛ چی ښکلا پیژندنه هغه وخت پیلیږي چی دانسان لومړنۍ اړتیاوي پوره وي لکه خواړه،اوبه،خوب،سکس او نور.خو په دوهمه مرحله کی شعر هغه احساسات دي چی انسان دځان او یا ټولنی اړتیاوي یا هم ظلمونه په نثر نه

بلکې په نظم ليکي؛ داسې بريښي چې ساده شعر ليکونکي په کليو کې او ژور فکره شاعران په ښارنو کې ډېر وي.

زما نچوړ د دې سروې نه:

د اوسنې نړۍ د ټولو يو شمېر مهمو استانتياو لکه انټر نيټ، راډيو، ټلوېزيون، د مطالعې او کار لپاره د کاري زمينې درلودلو ترڅنګ د افغانستان بانډو، کلو، او ښارونو ترمنځ په فکري او انکشافي توګه اوس هم ډېر زيات توپير واټن موجود دې او څومره چې دا واټن په يوه هېواد کې زيات وي، په هماغه کچه په هغه ملک کې بې ثباتي هم زياته وي ځکه د کلو او بانډو خلک د حکومت د راچپه کېدو کوښښ کوي او د ښارونو اداره غواړي چې په کلو او بانډو باندې خپل تسلط ټينګ کړي. د تېرو څلورو لسيزو د جنګونو يو مهم عوامل د ښارونو او اطرافونو ترمنځ په فکري، اقتصادي او ټولنيز لحاظ زيات واټن دی. د دې ستونزې د حلولو لپاره د حکومت، تعليميافته کسانو او ولس ترمنځ يو ګډ کمپاين ته اړتيا ده ترڅو د اطرافونو، کلو، بانډو او ښارونو ترمنځ په فکري، اقتصادی او ټولنيز لحاظ واټن کم کړي. زما په اند يوازې په شعر ويلو څه نه کېږي بلکې شعر نور هم د خلکو احساسات راپاروي او ولس نور هم د ستونزو سره مخامخ کوي.

په اطرافونو کې ډېر سهولتونه د ښاري ژوند په پرتله شته دی او د هغو فرصتونونه بايد کار واخيستل شي د بېلګې په توګه ځوانان او مشران کولی شي چې په شريکه سره کار وکړي، اشر وکړي د محيطي منابو نه د خپلو

سيمو د رشد لپاره گټه ترې واخلي او يوازې د حکومت په طمعه بايد کيني. په غربی نړۍ کې زيات کسان چې تقاعد هم شي خوش به رضا يا Volunteer په توگه په مکاتبو، کتابخانو، روغتونونو او نورو ځايونو کې کار کوي او خپل وخت په مؤثره توگه مصروفوي. د طب له اړخه په کور کې ناسته، تشويش او سوچ د ډېرو مرضونو مور ده او ولس بايد لاس د زنې کيني. په لاندې لينک کې که تاسي دا ويډيو وگورئ نو د يو فکر په پايله کې په اطراف کې د يوې وچې ونې نه ښکلې ښايسته د نقاشۍ مجسمه جوړوي او فکر کوم چې د کلي ماشومان، ښځې او نر او هم د نورو سيمو سيلانيان به د دې مجسمې د ننداري نه خوند اخلي او هم دا ډول فکر د راتلونکي نسل د فکري انکشاف لپاره مهم دي. د نن ورځې په معلوماتي نړۍ کې د منابعودرلودلو نه فکری انکشاف زيات مهم دی ترڅو ولس خپله بشري سرمايه په مؤثره توگه استعمال کړي. زموږ د ټولنې دا متل چې تکړه زوی ته مال مه گټه او بيغرته زوی ته مال مه پرېږده ښه صدق کوي. تکړه نسل په خپله ځانته هر څه جوړولې او پيدا کولی شي اما بيغرته، بې تعليمه او په فکري لحاظ وروسته پاتې نسل د پلار او نيکه گټلې نوم او سرمايه ټوله له منځه وړي. موږ بايد خپلو ځوانانو ته ښه فکر او د ښه تعليم زمنيه مساعده کړو او په دی فکر کې ونه اوسو چې خپلو اولادونوته يوازې ځمکه، پټي، کور او بلډينگونه وگتو. اوس دا لينک او تاسي.

https://www.youtube.com/watch?v=۲a۱QISYNGHs&sns=em

د مدیر او رهبر ترمنځ فرق:

نومبر ۲۰۱۶م کال، ویرجینیا، امریکا

مدیر ته چې ورشې نو هغه درته ځان دومره وپړوسوي چې ګوندې هغه ډېر مهم شخص دی، د هرڅه صلاحیت ورسره دی او باید خبره یې ومنل شي اوا حترام یې وشي. رهبر ته چې ورشې نو ته باید داسې فکر وکړي چې ګوندې ته مهم شخص یې او رهبر ستا لپاره ناست دی او ستا په غم کې دی یعنې تا ته اهمیت درکوي. یا په بله اصطلاح مدیر ځانته اهمیت ورکوي او رهبر خلکوته. البته په اوسني دور کې رهبر باید د رهبري د مشخصاًتو ترڅنګ ښه مدیر هم وي.

که دا پورته دوه معیارونه سره مقایسه کړو نو دا راته ووایې چې په افغانستان کې موږ مدیران ډېر لرو که رهبران؟

کېدای شي چې بعضې دوستان دا ووایي چې موږ مدیران نه لرو خو دا سمه نه ده ځکه هرڅوک چې په خپل شاوخوا کې یو څو کسه ښه او خراب راټولی شي او د هغوی نظارت کولی شي، هغوی مدیران دي خو دا چې مدیریت د څه لپاره استعمالوي، ښه مدیران دي او که خراب، جلا خبره ده.

ښه رهبران کوشش کوي چې څو نور کسه د رهبري لپاره وروزي ترڅو د ده دورې د ختم او یا مرګ نه وروسته باید د رهبری د خلا تشه رامنځته نه شي.

د محمد رياض قصه:

۲۸ نومبر ۲۰۱۶ م کال، کابل

د اشنا ټلوېزيون د محمد رياض په اړه يو راپور خپور کړ چې ده دوه کاله په ملي اردو کې خدمت کړې دی او په پکتيکا کې زخمي کېږي او دواړه پښې يې قطع کېږي خو دی خپل همت د لاسه نه ورکوي او په معذوره ځان معماري کوي او خپلې کورنۍ ته حلاله روزي ګټي. دا ځوان ۳۵ کلن دی او د کونړ ولايت اوسيدونکي دی خو د ننګرهار په تنګي سيمه کې اوسېږي او هيڅا ته سوال نه کوي. ده لا تر اوسه پورې واده نه دی کړی خو پلار يې هم مريض دی او د کورنۍ لپاره کار کوي او وايي چې د خپل وطن سره خاصه مينه لري او ځان ورته معيوبه نه ښکاري. دا ويډيو په زرګونو کسانو وکتله نو ما هم د دغه ويدو په ليدو سره دا لاندې څو جملې وليکلې او د ده عکسون مې د اشنا ټلوېزيون د راپور نه واخيستل:

د دغه ځوان همت او اوچت مورال ته سلام. د ده بلا دې په هغو ولږي چې د عسکرو د معاش او اباته نه ځانونو لپاره کورونه جوړوي او هم دې د ده بلا په هغو ولږي چې خپل وطن ورانوي. د دغه ځوان اسلامي جزبه او خپل وطن سره مينه د هغو کسانو نه ښکاره زياته ده چې ځانونه د اسلام او دين ټيکداران بولي. د ده ويډيو په لاندې ليکنک کې ليدلي شي.

https://www.facebook.com/Kunar.ghazi١/videos/١٣٨٧٧٥٢٠٣٤
٦٣٣٠٤٧/?autoplay_reason=gatekeeper&video_container_type=١&vi
deo_creator_product_type=٢&app_id=٢٣٩٢٩٥٠١٣٧&live_video_gue
sts=٠

د فيدل کاسترو د ژوند محاسبه يا قضاوت:

۲۹ نومبر ۲۰۱۶م کال، کابل

دنومبر په ۲۶مه نېټه د کيوبا پخوانی دکتاتور فيدل کاسترو د نوي کلونو په عمر مړ شو. د فيسبوک بعضې کسانو د هغه په اړه ليکلي و چې ده يوازې ښو جوړه جامې او يو وړوکی کور درلوده نو دا ډېر ښه سړی و. ما په د فيسبوک کې په خپله پاڼه وليکل:

د يو مشر اعمال په ځانګړې توګه نه محاسبه کېږي بلکې د هغه د ژوند او کار د ټولو اړخونو د ښوبيانو او خرابيو مقايسه کېږي. د فيدل کاسترو په اړه منجمده مقايسه سمه نه ده چې ښو جوړه کالي ترې پاتې دي او يا يو وړوکی کور او داسې نور يعنې دا فاسد نه و، نو ځکه دا ډېر ښه ليډر و. د قدرت نه سؤ استفاده په خپله فساد دي.

ده پنځوس کاله په کيوبا دکتاتوري حکومت کړی او ډېر خپل مخالفين، رقيبان او حتی خپل نږدې ملګري د حزب يې له منځه وړي دي او په لکهاو کسان د ده د ظلم له امله د خپله وطنه کډه کولو ته مجبوره شوي دي. ده کيوبا ته يو ډېر کمزوری اقتصاد پريښی دی او د کيوبا

راتلونکی هم نامعلومه دی چې څه به کېږي. د قدرت واګې یې خپلې کورنۍ ته وسپارلې او په پنځوس کلونو کې یې پنځوس کسه د خپل ځان ناستي لپاره تربیه نه کړل یعنې ده نه د خپل حزب په غړو اعتماد درلوده او نه د کیوبا په خلکو او خپل ورور یې خپل جانشین وټاکه. زما په اند داسې مشران د یو ملک لپاره چې خپل ځان ورته د بل هرچا نه لوړ او ښه ښکاري، ګټه نه لري.

خاوري به دا وطن جوړشي چې انجینران یې په دار ځړول کېږي:

۲ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

دغه انجینر چې پولیتخنیک د څلورم ټولګي محصل، فیض الرحمن رحماني نومیده، د وردګو د چک په ولسوالۍ کې د طالبانو له خوا په دار ځړول شوی دی. فیض الرحمن رحماني په اخري ځل د خپل فیسبوک په پاڼه لیکلي و:

د دې نه مخکې طالبانو اعلان کړې و چې دوی به عام المنفعه پروژې نه ورانوي او د هغوی حمایت به کوي خو په عمل کې نور څه و نو ما دا پوست ولیکه:

طالبانو اعلان کړی چې دوی به عام المنفعه پروژو ساتي خو هغه انجینران او کارکوونکي چې عام المنفعه پروژې جوړې او حفاظت یې کوي هغه به اعداموي. افسوس د دې وطن په حال چې د جاهلانو له خوا یې تعلیمیافته او پوه کسان یې په ډېره بېرحمانه توګه له منځه وړل کېږي. دې انجینر به هم د خپلې کورنۍ او خپل وطن لپاره ډېر ارمانونه په زړه کې درلودل، خو د وطن د دښمنانو له خوا د ده ټول ارمانونه د خاورو سره خاورې شول.

خاورې به دا وطن جوړ شي چې یوه لویه برخه ولس یې د جهالت ملاتړ کوي او افسوس په هغه تعلیمیافته کسانو باندې چې په ارادي او غیر ارادي توګه د داسې جهالت ملاتړي دي. دوی چې د وطن تعلیمافته کسان اعداموي، خاوري به سوله ټینګه شي او خارجیان به د افغانستان نه ووځي. همدوی دی چې د خارجیانو راوستلو او خارجیانو د شتون دوام ته یې لاره هواره کړې ده. که دوی د عربانو ګروپونو ته پناه او بیا جنګ

ته يې دوام نه وې ورکړئ، خارجيانو دلته څه بلا غوښتله، خو په جنګ کې او ګډوډيو کې د لوفرانو او د ټولو سازمانيافته او يا غير سازمانيافته جنايي ډلو ساعت همېشه تېر وي او همدوی دي چې د جنګ د دوام لپاره په مختلفو پلمو زمينه مساعدوي.

د طالبانو ځيني طرفدارانو په فيسبوک کې د دې عمل نه دفاع کوله او ويل چې دی يې ځکه اعدام کړی چې ده د طالبانو کوم دوه کسه وژلي دي خو داخبره سمه نه وه نو بيا دا لاندې تبصره وليکله:

د وردک ولايت په چک ولسوالۍ کې د ځوان انجينر ځړولو عمل ته هيڅ توجيه نه شي کيدی. دا چې د طالبانو طرفداران په فيسبوک کې د دې عمل نه ملاتړ کوي نو د دې نه جوتيږي چې طالبان هم د تروريستي ډلو برخه ده. هغه تروريستي ډلې چې مرکز، د محکمه دفتر، د قاضي پوه او پيژندګلوی. ساحه د نفوذ، مشر او نور څه معلوم نه وی، د دوی قاضي او خودسري فيصلې څه مشروعيت او څه معنی لري.

يوازنۍ توجيه همدا ده چې وحشت دی او افغانان د درنده ځناورو په فارم کې ژوند کوي.

د ځمکي خلکو د خدای په امان:

۴ د دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

يو شمېر ساينسدادان حاضر شويدي چې د دې سيارې (ځمکي) نه مريخ ته د خلکو سره لاړ شي. مريخ ته تګ يو طرفه دی يعنې بېرته

راتگ نشته او تر اوسه د دوه لکه کسانو نه يوازې سل کسه د دغه ماموريت لپاره انتخاب شويدي چې هلته که په خير سره ورسېدل نو د انسانانو کالوني (کلي) به جوړوي. دغه کسانوته اوس تربيه او روزنه ورکول کېږي او بالاخره د ۲۰۲۴ م کال نه وروسته به په شپږو جوپو کې ۲۴ کسه ليږي. هغه کسان چې د دې ماموريت لپاره حاضر شويدي وايي چې دوی بايد د خپل مرگ نه مخکې داسې کار وکړي چې د راتلونکي بشريت لپاره مؤثره وي او د بشريت په تاريخ کې د دوی نوم په ښه توگه وليکل شي چې دوی د بشريت لپاره د خدمت لپاره خپل ژوند قرباني کړ. د زياتو معلوماتو لپاره دا لاندې لينک کتلې شي. د اوسني تکنالوژي په درلودلو سره اوه مياشتې د دوی سفر نيسي او دوی يوازې هلته د ۶۸ ورځو لپاره ژوندي پاتې کېدلې شي.

زما مشوره د افغانستان هغه کسانو ته چې خپل ځانونه په بمونوالوزوي او د نورو ژوند له منځه وړي دا ده که دوی په رښتيا د ژوند نه تنگ او ستړي وی او خپل ځانونه وژني، نو ولې دوی د دغه کفارو په شان د يو ښه کار لپاره ځانونه نه قرباني کوي. دا کافر پوهېږي چې مريخ ته د دوی تگ يو طرفه دی، بېرته نه شي راتلای، خو بشريت ته د خدمت لپاره قرباني ورکوي. په عوض د دې چې دا ځانمرگي خوشي چتې پتې هم ځانونه او هم نور کسان له منځه يوشي ښه به دا وی چې دوي د دغه کفارو په شان د يو ښه کار لپاره قرباني ورکړي.

/http://edition.cnn.com/۲۰۱۵/۰۲/۱۷/tech/mars-one-final-۱۰۰

د پورته ليکنې په اړوند وکيل صاحب سميع الله ساپي ليکلي و:

بـنيا د م د تـفـا وتـونـو پـه (ارزښت کـې)!

ځينې لـگيا دي د بـشـريـت ژغـورلـو پـه مـوخـه، ځـا نـونـه قـربـانـوي؛ نـور بـيا ځـا نــتـه د جـنـتـونـو لـپـاره د بـشـريـت پـه تـبـاهـي اخـتـه د ي.

څـوک ځا ن پـلـوري چــې وطـن خــرڅ کـړي...

څـوک د وطـن لـپـا ره ځا ن قـربـا نـوي...

څـوک د رښـتـيا پـه تـور پـه (د ا ر) ځـړول کېږي...

نـــور د "د روغــو پـه وسـلـه" او "سـيا سي فـسـا د" پـه مـتـو، د وُلـسـونـو لـه څـتـهــونــو د راکــوزېــد و نــــد ي...

څـوک زړونـه خـوري، خوله لاسه يې څه ندي پوره...

نـورلکـه بـگـيـل مـړزا ن "قُــو..." شـويـد ي، د را ويــښـيــد و نــد ي...

د چا مـرگ د "هـنـد وکُـش" لـه غـره د رونــد، ا و د چـا د "بـتـې" لـه بـنـکـې سـپـک!

د ا د ئ د خــدای د " ارزښـتـونـو " ويـــش!!!

فکر:

۶ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

د افغانانو شکایتونه او نیوکې زیاتې دي چې ولې موږ د یویشتمې پیړۍ سهولتونه لکه بریښنا، مکتب، سړک، صحي کلینک، ښه امنیت، ښه اقتصاد او داسې نور نه لرو. څو ورځې د مخه د ځمکي نه د مریخ سیارې ته د تګ په اړه د تحقیق او ریسرچ کومه لړې د ساینسدانانو له خوارونه ده، دهغه معلوماتو په اړوند لیکنه کړې وه او هغه معلومات مې د افغانستان د روانو حالاتو سره پرتله کړي و، نو یو کس راته په فیسبوک کې لیکلي و چې الله تعالی دې غرق کړه چې ته د کفارو صفت کوې او ځان دې ګناهګار کړ.د دغه کس فکر به همدا وي.

که موږ ووایو چې دا موټر او یا انټر نیټ ډېرښه څیزونه دي چې دنیا یې سره رانږدې کړې ده او په موټر کې د یو ځای نه بل ځای ته په اسانۍ سره سفر کولی شو او دا کفارو جوړ کړي دي نو په دې کې دګناه او د کفر څه خبره ده. دا کس ما نه پېژني چې زه څومره په خپل خدای او اسلام عقیده لرم، ایا څومره زه په دیني مسایلو پوهېږم او ترکومه حده مې دیني زده کړې کړي دي، د ما سره یې خبرې او اترې نه دي شوي او نه زما د ژوند نه خبر دی خو دا مفتي صاحب دا ډول فتواګاني ورکوي او هرڅه ورته تور او سپین ښکاري او سمدلاسه د جنت او دوزخ نسخې لکه د اتلسمې پیړۍ د اروپا د پاپانو په شان خلکو ته ورکوي.

دغه ډول کسان چې ټوپک يې په لاس کې دی، موږ او تاسي يې ګورو چې زموږ تعليميافته او مشران په بېلابېلو نومونو وژني او همدا شان د دا ډول فکرونو يو شمېر نور کسان چې په نظام کې دننه دي د تعليميافته او ښو کسانو د کار مانع ګرځي. په دا ډول بی علمه فکرونو باندې چې نه په دين پوهېږي او نه په دنيايي علمونو، افغانان به څنګه ارامه شي، سوله به په دی ملک کې څنګه ټينګه شي او افغانستان به څنګه آباد او خود کفا شي؟ نو ځکه ما دا لاندې جمله د خپل فيسبوک په وال وليکله:

(موږ افغانان هم عجيبه مخلوق يو. فکرونه مو داتلسمې پېړۍ دي او سهولتونه د يويشتمی پېړۍ غواړو.)

د فيسبوک د مفتيانو د فتوا نه ځان ساتل:

۸ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

دوستانو!

د فيبسوک نه مننه مه کوئ ځکه کفارو جوړ کړی دی که نه فيسبوکي مفتيان او خلاصه يي ملايان به دربانډی د کفر د فتوا ټاپې ولګوي.

افغانستان لپاره د ترياژ پروسه په کار ده:

۱۵ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

ډاکتر صاحبان د ترياژ (Triage) په کلمه د مانه ښه پوهېږي. کله ټکر، زلزله او داسې نور لويې پيښې وشي، د مريضانو او زخميانو شمېر زيات

وي، ټولو مريضانو ته ډاکټران او طبي پرسونل همزمان نه شي رسيدلی، نو ډاکټران مريضان سمدلاسه گټگوري کوي او د هغه مريضانو پالنه کوي چې هغوی د مرگ نه ژغورلې شي.

ماشاالله پيښې او ستونزې خو په وطن او خلکو کې ډېرې دي، خو حکومت او ولس بايد جدي ستونزو ته متوجه شي او د هغو ستونزو لپاره د حل معقولې لارې چارې بايد ولټوي. هغه ستونزې چې نظام ته سمدلاسه ضررنه شي رسولی په هغوی بايد لږ وخت تېر کړي ځکه هغه پيښې او ستونزې وروسته هم بررسي کېدلې شي. که داسې ونه کړو، نو بيا به ټول اوتر اوتر گرځو او سرگردانې به مو زياته وي.

هسې يادونه!

۱۵ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

ما د خپلو چاپ شوو کتابونو تقريباً پنځه ويشت زره نسخې تراوسه دوستانو ته ويشلي دي خو باوروکړي چې يوازې يو کس، ښاغلی محمد يعقوب براتزاده، په خپله حاضر شوی و او ډېر ټينگ و او غوښتل يې چې زما د کتابونو په چاپ کې برخه واخلي، نو زر ډالره يې راکړي دي. اما دا نورڅومره کتابونه چې ما تقسيم کړي او يا چا ته مې ورکړي دي، ډېرو کمو کسانو يې ستاينه کړې ده. کله مې چې کتاب چا ته ورکړې دی، نو احسان هم د هماغه کس په ما باندې و چې گوندې دی لا زما کتاب لولي.

هدف مې دا نه دی چې څوک دی زما د ليکنو ستاينه وکړي او يا زما د کتابونو د چاپ پيسي دی راکړي ځکه د خدای فضل دی چې تر يوه حده دومره وسه او مالي توان لرم چې د خپلوکتابونو د چاپ د عهده نه ووځم. د دې خبرې يادونه مې ځکه وکړه چې لا تراوسه د کتاب لوستلو او په کتاب د پيسو ورکولو کلتور زموږ په ټولنه کې ډېر ضعيفه دی. زه هم دا ستونزه لرم چې په کتابونو په اسانی سره پيسي نه ورکوم او اکثره زما د انګليسي ژبي د افغانستان په اړه کتابونه راته زما زامن اخلي ځکه هغوی په دی عادت دي چې په کتابونو خرچه وکړي.

بل دا چې هرچا ته خپل کار او ليکنې ښې ښکاري خو تر يوې کمې کچې ما هم تر خپلې وسې د پښتود ليک دود د رواجولو او د افغانستان د روان تاريخ يو اندازه محدودي پيښي په خپلو ليکنو کې خوندي کړي دي. کله چې يو دوست ستا په ليکنو يو څه وليکي نو بيا انسان هرو مرو خوشالېږي چې ياره زما د ليکنو نه خو يو څو کسو ګټه اخيستې ده. څه موده د مخه تکړه ليکوال او ژورنالست، استاد محمد داود وفا زما کتابونه غوښتي و او هغه مې ورته لېږلي و. د کتابونو د سرسری مرور نه وروسته يې راته دا لاندې ليک راولېږه. د وفا صاحب د اجازي پغير يې دوستانو سره شريکوم خدای دی وکړې چې خفه رانه نه شي.

درانه مياخېل صاحب ته سلامونه او درناوی وړاندې کوم!

هيله ده، چې روغ و جوړ به ياست. نن ورځ مې ستاسو له خوا راستول شوي کتابونه له ليکوال او ژورنالېست بازمحمد عابد نه په جلال

آباد کې واخيستل. د ډېر وخت هيله مې پوره شوه، ځکه چې ددغو کتابونو په اړه مې ډېر لوستي و او اورېدلي و. که څه هم چې «ببرڼۍ لويه جرگه» او «د واقعيتونو په بهير کې» کتابونه مې مخکې ليدلي او کتلي هم وو. وروستی کتاب خو مې له سره ترپايه ټول لوستی و؛ خودا پاتې نور رانه پاتې وو. اوس دا دی کېناستم، د وطن معماران، درېيمه زاويه او مخکتاب، د کونټرولايت سياسي او قومي جوړښتونه کتابونه مې مخې ته پراته دي. سرسري مې په منډه منډه ولوستل، خو ژور به يې هم لولم او که امکان يې لاره، نو بيا په تفصيل سره خپل نظريات هم يا خپاره کړم او يا به يې تاسو ته وليکم.

ستاسو د ليکنې ژبې صميمي ده. مشکل لغتونه په کې نه شته او ځانښودنه هم په کې نه ښکاري. ځينې ليکوال او څېړونکي په لوی لاس د ليکنې ژبه سوچه کوي او يا په اصطلاح په ناگومان راوتاوېږي. زياتې خبرې لنډې هم کېدی شي، خو د ځينو عادت وي، چې لنډې يې نه ليکي. ستاسو خبرې لنډې، صريحې او فصيحې دي. مطلب ترې زر اخيستل کېږي او زما په شان ټيټ سواده کسان هم په اسانه پوهوی شي. زه فکر کوم، چې دا يو کمال دی او هر څوک يې نه لري. ممکن ځينو ته به دا کوم کمال نه ښکاري، خو له ډېر وخت راهيسې زموږ په باسواده پوړ کې دا توپير کتل کېږي، چې د ليک او وينا ژبه يې يوه نه وي، ځکه خو زيات پښتو کتابونه يوازې د ليکوالو ته پاتې دي او تبصره کول او کره کول يې هم دليکوالو دنده گڼل کېږي، په داسې ترڅ کې چې کتابونه د خلکو مال

وي او معمولا د عامو خلکو او ولسونو لپاره ليکل کېږي. په دې ډول ستاسو ليکلي آثار هم د ليکوالو او څېړونکو لپاره دي اوهم دعامو خلکو او ولسونو لپاره.

« دوطن معماران » کتاب يوه ښه او ژوندۍ هڅه ده، که څه هم زه باوري يم چې، دا ډول يوه هڅه تاسو په خپله په يوازې ځان هم ترسره کولی شوه، خو دا چې يو بل څېړونکی مو هم له ځان سره راګډ کړی، ستاسو پراخه سينه او نړۍ ليد رانښيي. په دې کتاب کې معرفي شوي شخصيتونه ټول د دې مستحق دي، چې بايد معرفي شوي وای. زه پوهېږم، چې دا ډول ملي شخصيتونه ولې تاسو معرفۍ ته ټاکلي او دوی څوک وو، چې نن يې په يادونو او لمانځنو وياړو. يقينا چې دا خلک په يادولو ارزي او ستاسو انتخاب ډېر عالي دی. زموږ زياتره څېړونکي اوليکونکي معمولا ليکوال، شاعران او ادبي څېړونکي زيات معرفي کوي. که څه هم چې دا به ضرورت وي، خو د اجتماعي شخصيتونو او نوميالیو په معرفۍ کې زموږ پښتو ليکوالو لږه ناغېړي کړې، ستاسو هڅه په دې لړ کې د درناوي وړ ده، هم مو ليکوال او فرهنګي شخصيتونه او هم مو ټولنيز شخصيتونه په دې کتاب کې راټول کړي، چې اصلي هدف په کې د وطن د لوړو ګټو او ملي تګلارو د خاوندانو يادون او درنښت دی.

د کونړولايت سياسي او قومي جوړښتونه، دودونه او تاريخي پېښې، که څه هم د دې کتاب عنوان راته لږ اوږد ښکاره شو، خو مهمه څېړنه ده. ځکه په دې باب پخوا کومه څېړنه نه ده شوې. کونړي پښتنو خو صرف

جهاد کړی او د خپلې سيمې تاريخ او کولتور پېژندنې ته لاهم نه دي وزګار. نو تاسو له ډېرو بوختياوو سره سره لوی کار کړی. هيله ده، ځوان پښتانه محققين په تېره کونړي هغه دا ډول موضوعات ښه پسې وغځوي او لا ډېره څېړنه وکړي. ستاسو د دې ليکنې يوه ځانګړنه راته دا ښکاره شوه، بلکې ستاسو زياتره څېړنې داسې دي، چې په خپله مو ريسرچ کړی، مرکې مو کړي او مشاهدې مو راټولې کړي. له مخکنيو چاپ شويو اثارو مو لږه استفاده کړې. اوسني زياتره ځوان څېړونکي کتابخانه يې ريسرچ کوي. که څه هم چې دا ډول (کتابخانه يي ريسرچ) هم د ريسرچ يو ډول دی، خو چې ډېر شي، نو بيا خوند نه کوي، په تېره چې له نورو اثارو معقوله استفاده ونه شي. خو ستاسو ليکنې موثقې او جامع دي. په اصل کې دا فيلډ ريسرچ ګڼلی شو، دا ډول ريسرچ سخت کار دی. اوسني ځوان څېړونکي په کاله کې ناست وي، له نورو کتابونو څېړنې کوي، چې ډېربښت يې بدرنګي رامنځته کړې.په دې ډول مشاهداتي او خاطره يې ليکنو او مرکو د لوستونکو دلچسپي زياتېږي او لوستل يې خوند کوي.

« درېيمه زاويه» او « مخکتاب » دوه نور کتابونه چې ستاسو فيسبوکي ليکنې او د هغو په اړه د کتونکو نظريات دي، يوه نوې هڅه ده. ځکه چې انلاين خپراوی بېل خوند لري او په کتاب کې لوستل بېل. ځينې لا تراوسه په انلاين ليکنو لوستو عادت نه دي. بله دا ده، چې د انلاين په ساتنه دومره باور نه دی په کار. کېدی شي، اکونټونه هک شي او يا پرې کومه بله پېښه وشي، نو چې په کتابونو کې خوندي شي، دا ډېر لوی او غنيمت کار دی.

په دې لړ کې د خلکو نظريات په امانتدارۍ راخيستل او نيوکي منل او زغمل هم ستاسو په شان لويه حوصله غواړي، چې په اوسني وخت کې د هر زړه تنگي پښتانه کار نه دی. ستاسو په فيسبوکي ليکنو کې ډېر ټولنيز واقعيتونه او حقيقتونه راغلي، چې اوسني ځوان نسل ته د ښو تجربو د انتقال يوه غوره وسيله يې گڼلی شو. په تېره ستاسو ليکنۍ ژبه، چې هرکله په کې صميميت، ملگرتوب او حوصله مندي ښکاري، زما په فکر د زياترو لوستونکو خوښه ده او د منلو وړ يې ده.

مياخېل صاحب، تاسو ته دې خدای نور هم همت درکړي، چې دغه ډول نوي او بکر موضوعات د خپلو ليکنو محتوا ټاکئ. ما په لنډ ډول دا څو کرښې وليکلې. که وخت مې وموند، ستاسو په کتابونو به يوه عمومي اوږده او په اصطلاح هراړخيزه تبصره کوم، په تېره په څېړنيزو ليکنو مو، چې زه ورسره مينه لرم. خدای دې اوږد عمر درکړي، چې هر چېرته مو په ليکنو او ويناوو کې د وطن مينه په څپو او ولولو وي.

درنښت محمد داود وفا جلال آباد

څلور نسله سالمی روزنې ته اړتيا ده:

۱۵ دسمبر کال ۲۰۱۶م، کابل

افغانستان لا د تېرو څلويښتو کلونو اډيالوژيکي، کلتوري او فرهنگي ټکرونو په لوبه کې تر اوسه هم ښکيل دی، تراوسه لا موږ په خپلو دردونو نه پوهېږو، لا تر اوسه هم موږ بېخوده يو او نه پوهېږو چې کوم

ځای مو درد کوي، د چا نه ګيله وکړو او څنګه خپلو ستونزو ته د کورنۍ نه نيولی د وطن او دنيا په کچه د حل لارې چارې پيدا کړو.

څلويښت کلنو ناورين زموږ ټولنيز جوړښتونه دومره خراب کړي دي چې ډېر اوږد سالم رونيز کمپين ته اړتيا ده. که زموږ توپيرونه او احساسات همدا وی چې څنګه نن ورځ يې موږ په دې ملک کې لرو، څلور نسله سالمی روزنې ته اړتيا ده ترڅو موږ په خود شو او مخکنې حالت ته بېرته وګرځو، او يو ځل بيا د پرمختګ په لورقدم کېږدو.

د ولس او حکومت ترمنځ رابطه او فيسبوکي مبارزه:

۱۶ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

ستونزه دا نه ده چې ولې جرم واقع کېږي، ځکه په بشري ټولنه کې به هرو مروجرم او جنايت وي. ستونزه دا ده چې ولې د جرمونو پوښتنه نه کېږي او يا په جرمونو کې څوک لاس لري؟

که د جرمونو پوښتنه او دمظلوم حمايت ونه شي، جرمونه بيا ورځ تربلې په خپله زياتېږي. مثال يې داسې دی لکه په خونه کې چې دچت د سوري د راڅڅيدومخه ونه نيول شي، د څڅوبې په ډېريدو سره چت ټول راغورځېږي او په خونه کې ټول ناست کسان ضرر ګوري.همدا شان که په خونه کې ناست کسان يوازې د خونې د مالک په طمعه ناست وي او ګوري چې څڅوبې زياتېږي او مالک يې هم څه غم نه خوري نو ناستو

کسانو ته هم په کار دي چې يا مالک د کور مجبوره کړي چې د ښځوبې غم وخوري اويا دوی په خپله بايد ښځوبې بند کړي.

د ولس او حکومت ترمنځ رابطه د پورته مثال په شان ده.زما په اند، په اوسني حالت کې فيسبوک په حکومت باندې د فشار راوستلو او دعامه اذهانو د روښانتيا او د ولس دملاتړ لپاره، ښه وسيله ده. کېدای شي چې هره فيسبوکي مبارزه رنګ رانه وړي خو ډېر کارونه يو څه سر نيسي لکه په فراه کې د ماشوم د اختطاف، د شربت ګلې، د کرکټ بورد، د ننګرهار د برق، د بروکسل د غونډې نه حمايت، د بعضې چارواکو لرې کېدل، د جوزجان او په ننګرهار کې د وروستيو ستنونځو په ګوته کول او داسې نورې پيښې.

همدی ته مبارزه وايي او فيسبوک د مبارزې لپاره يوه ښه وسيله ده. مايوسي نه ده په کار بلکې د مبارزې همغږي کول مهم دي.

د يو نظام د بقا لپاره حقوقي او سياسي مشروعيت دواړه مهم دي:

۱۶ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

حقوقي مشروعيت هغه دی چې څنګه قدرت يو شخص يا ګروپ تر لاسه کوي. لکه د ټاکنو د لارې، ميراثي نظامونه، د انقلابونو له لارې او يا په زوره د کودتاګانو له لارې. سياسي مشروعيت دقدرت نيولو نه وروسته د عامو خلکو په نزد د نظام مشروعيت دی چې ايا د خلکو فزيکي امنيت تامين دی او که نه؟ ايا عدالت او پوښتنه د مظلومو خلکو کېږي او که نه؟

ایاحکومت اساسي خدمات خلکو ته برابرولی شي او که نه؟ ایا روحا ولس خوشاله دی او که نه؟. او داسې نور.

متاسفانه د افغانستان نظام د حقوقي او سیاسي مشروعیت د دواړو ستونزو سره مخامخ دی ځکه چې د حکومت تهداب په معامله کیښودل شوی او د معامله نه وروسته حکومت ونه شو کړای چې د ولس ستونزو ته دحل سمې لارې چارې پیدا کړي.

امنیت ورځ تربلی خرابیږي، حکومتداري ورځ تر بلې مخ په خرابیدو ده، اقتصادي وضعیت هم ورځ تر بلی بدتریږي، ولس ته د خپلو حقوقو او وجایبو لر لوری ورنه کړل شو، نو په دې توگه د ولس فزیکي او بشري امنیت مصؤن نه دی.

که حکومت خپلو کارونو ته جدي توجه او د تېرو دوه کلونو خپلې کړنې سمې ارزیابې نکړي، فکر کوم د افغانستان راتلونکی راته ډېر تت ښکاري.

د فیسبوک د لیکنو په اړه دوه نظرونه:

۱۶ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

افغانستان د ټولو کور دی او دا فکر باید د موږ سره نه وي چې وطن یوازې په ما گران دی او دا نور ټول د وطن سره خیانت کوي. هرڅوک تر خپلې وسې مسوولیت لري چې د وطن او خپلو خلکو لپاره کار وکړي. هیڅوک باید په یو بل احسان ونه کړي او نه څوک د یو قوم او ټول ملک

ټیکه دار دی او نه دا مندیت یا صلاحیت موږ ته چا راکړی چې د ټول ملت او یا د یو قوم او سیمې په استازیتوب خبرې وکړو او یا یې ادعا وکړو. د هرچا نظر انفرادی نظر دی، د هیڅ یو قوم، سیمې او یا کتلی استازیتوب نه کوي.

دویمه دا چې دا اړینه نه ده چې زموږ د ټولو نظرونه سره همغږیږي او یوشان وي ځکه د هر چا نظر د هغه د معلوماتو، تجربه، تحصیل، او انځورګیرنې یا برداشت په لرلو سره به هرو مرو توپیر لري، نو دا سمه نه ده چې موږ د خپل نظر مخالف باندې د کفر او اسلام، د خاین او صادق، د بیسواده او باسواده، د پوه او جاهل، د ښه او خراب او یا داسې نورې ټاپې ولګو. که موږ د یو بل د متفاوتو نظرونو د اوریدو او لوستلو تحمل ونه لرو نو بیا خو فکري تغییر هیڅکله نه شي راتلای ځکه د فیسبوک دوستان خو لا اقل لوستونکي او پوه کسان دي.

تقرر مرکزي کول ښه کار نه دی:

۱۷ د دسمبر ۲۰۱۶ م کال، کابل

اوس مې د آزادی راډیو نه خبر اوریدو چې یو لوی چارواکي وویل چې زموږ پروسه سخته ده چې څوک پکې واسطه واچوي مطلب یې دا و چې د دوی د تقرر په پروسه کې څوک د واسطي نه کار نه شي اخیستلای. که واسط نه وی نو زما په اند شاید همدې چارواکي دا مهمه دنده نه درلودی. یوه قصه مې راپه یاد شوله، یوه ورځ زما د یو هم صنفي، ډګرمن

امين شاه څه کار د لوی درسيتز سترجنرال شيرمحمد کريمي صاحب سره و نو ما هغه ته تليفون وکړ او دا مې وروليږه. امين شاه راته وويل چې کريمي صاحب ته مې وويل چې زه غريب سړی يم او واسطه نه لرم که د مزار نه مې جلال آباد ته تبديل کړې نو ښه به وی. لوی درستيز ورته کښته پورته کتلي و او ورته يې ويلي و که واسطه دې نه درلوده نو ته دلته زما دفتر ته راتللی شوې. امين شاه راته وويل چې سخت يې خجالته کړم.

په هر حال د چارو ادارې ځوانانو ته اعلان کړی چې خپلې سوانح د ايميل په ذريعه دوی ته ولیږي او دوی به بې له واسطې مقررشي. زما په اند که تقرر ټول مرکزي شي د ګټې نه به يې تاوان زيات وي ځکه تقرر کې د تحصيل ترڅنګ بايد ډېر نور فکتورونه په نظر کې ونيول شي. د يو ديپارټمنټ، وزارت، ولايت يا ولسوالۍ مشران د خپلو تشکيلاتي اړتياو په اړه د يو بل کس په پرتله چې لری وي او تصميم نيسي، ډېرښه پوهېږي. د داسې خيالي پروسو استخدام څه ګټه نه لري هسې د ځوانانو د تکليف او د ادارو د خرابيدو باعث ګرځي. حکومت ته په کار ده چې د ادارو مشران ښه کسان وټاکي نه دا چې صلاحيتونه دادارو نه څو کسه په مرکز کې قبضه کړي.

افغانستان کې پرزې شته؛ خو انجن ترې جوړولی نه شو:

۱۷ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

نن مې د کورنيو چارو پخواني وزير پروفيسر علی احمد جلالي صاحب سره بندهاردرلوده نو ښايسته خبره يې وکړه چې په افغانستان کې موږ پرزې لرو خو ماشين ترې جوړولی نه شو. همدا شان اشخاص او پوزيشنونه لرو خو انستيتوشن يا مؤسسات نه لرو چې داشخاصو رول مؤثره وي.

په هر قيمت چې وي بايد د جنګ مخه ونيول شي:

۱۸ دسمبر ۲۰۱۶ م کال، کابل

په افغانانو باندې جبري او تحميلي مهاجرتونو، جنګونو، دربه درۍ، فقر او لوږې، د نفوسو کثرت، د منابعو کموالی، د ديني او عصري تعليمي ادارو بې کيفته نصاب او زده کړې، په ځوانانوباندې د کورنيوکمرنګه نفوذ، نړيوال او سيمه ييزو مداخلو، بې امنۍ او داسې نورو داخلي او بهرني فکتورونو په افغانستان کې د جنګونو د دوام او دضعيفه حکومتونو د رامنځته کېدو لپاره لاره هواره کړې ده. دا لړۍ به تر هغې پورې دوام لري ترڅو چې په افغانستان کې جنګونه دوام ولري.

په پاکستان، ايران او هم په افغانستان کې اکثرو کورنيو خپل ماشومان ديني مدارسو ته يوازې د دين د زده کولو په مؤخه نه استول بلکې د فقر او مجبوريتونو په اساس به ماشومان مدرسو ته لېږل کېدل ځکه هلته يو څو

روپۍ مرسته او مساعدې (خوراکي مواد) په مختلفو نومونو ورکول کيده. دا کارد دې لامل شو چې اکثره ځوانان د خپل وطن د تاريخ او ټولنيز کلتور نه بيګانه او نا خبره پاتې شول او دوی د دين نه سم برداشت ونکړ. يا په بله اصطلاح دوی برين واش شول يعنې ماغزه د دوی ومينځل شول او د تکفيري اډيالوژي د تاثير لاندې راغلل.

د عصري ښوونځيو او پوهنتونونوفارغين هم دا پورته ستونزې درلودې. د دې ترڅنګ د عصري ښوونځيو او پوهنتونونو تعليمي نصاب بی کيفيته او د مارکيټ د ضرورت سره متناسب نه و او نه دی. په موجوده وخت کې د پنځوس زرو نه زيات ځوانان د پوهنتونونو نه هرکال فارغيږي او فکر نه کوم چې په سلو کې لس سلنه دا فارغين په دولتي او يا خصوصي سکتورونو کې د خپل تعليم په زورځانونو ته کار پيدا کړي، نو په دی توګه هر کال په لس ګونو زره ځوانان بيکاره پاتې کيږي.

طبعي او غير طبيعي منابع ورځ تر بلې کميږي خو په مقابل کې د نفوسو تعداد بيحده په زياتيدو دي. کورنۍ او هم دولت د نفوسو د زياتيدو د مخنيوي لپاره کوم سم پلان نه لري. کورنۍ يوازې د ماشومانو توليد کوي او بيا ماشومان کوڅو ته خوشي کوي او د خپلو ماشومانود تعليم او تربيه په فکر کې نه دي او همدا يوه خبره کوي چې الله تعالی روزي رسان دی. دا نه ګوري چې الله تعالی دوی ته عقل او فکر ورکړی او بايد د فکر او عقل نه هم کار واخلي.

زما په اند، د ټولو نه مهمه لار په لومړي سرکې د نفوسو د کثرت مخه نیول او بیا په تعلیمي نصاب فکر کول دي چې د وطن د اړتیاو په تناسب عیار شي. دا شرط نه دی چې هرڅوک دی د پوهنتون نه فارغ شي بلکې تخنیکي او حرفوي زده کړو ته باید زیاته توجه وشي ترڅو ځوانان بیکاره پاتې نه شي.

د ټولو نه مهمه مسئله حکومت او هم مخالفو ډلو ته دا ده که دوی واقعاً د افغانستان، افغانانو او اسلام په غم کې وي نو دوی باید د جنګ مخه ونیسي. د وطن لپاره، د اسلام لپاره او د خپلو خلکو لپاره باید مخالفې ډلې او حکومت سره توافق ته ژر ورسېږي ترڅو د افغانانو وینه نوره بېځایه تویه نه شي. هرکال په لس ګونو زره افغانان په جنګونو کې له منځه ځي، د دوی کورنۍ په حکومت او هم په ملت باندې به بار وي او د دې کورنیو اولادونه چې بیکاره او بې تعلیمه پاتې کېږي، د راتلونکې نورو جنګونو لپاره به وسیله وي. د جنګ په دوام کې زموږ دردونه زیاتېږي، کمیږي نه.

زما په اند په هیڅ وجهه افغانستان کې د جنګ د دوام لپاره دیني، مذهبي او یا سیاسي دلیل نشته دی. په هره توګه چې کېږي باید د جنګ د بندیدو غم وخوړل شي. که د جنګ د بندیدو لپاره هره خوا، که هر څومره قیمت ورکړئ بیا هم به دا قیمت، د جنګ د دوام د قیمت نه په مراتبو لږ وي.اوس د افغانانو ټوله انرژي او منابع د یو بل پرضد په جنګ او د ځان د حفاظت لپاره مصرفیږي او د افغانستان راتلونکي لپاره هیڅ

پلان نه عملي کېږي. د افغانستان ستونزې د معجزې په توګه يو دم نه شي حل کيدی، موجوده او هم راتلونکي ډېرحکومتونه به د پورته ستونزو د حلولو په اړه د ډېرو ستونزو سره لاس او ګرېوان وي. که چېرې جنګ بند شي او د اوس نه سم کار پيل شي بيا هم ډېر وخت ته اړتيا ده چې پورته ستونزو ته دحل لارې چارې پيدا شي. موږ خپلو ستونزو او دردنو ته دوا يوازې او يوازې د سولې په موجوديت کې پيدا کولو شو نه د جنګونو په دوام کې. روهي ويبپاڼي او پژواک خبرې اژانس هم دا ليکنه خپره کړې ده.

http://www.rohi.af/fullstory.php?id=٥١٧٠٨

http://www.pajhwok.com/ps/opinions/%D٩٪BE%D٩٪٨٧-%D٩٪٨٧٪D٨٪B١-%D٩٪٨٢٪DB٪٨C%D٩٪٨٥٪D٨٪AA-%DA٪٨٦٪DB٪٩٠-%D٩٪٨٨٪D٩٪٨A-%D٨٪A٨٪D٨٪A٧٪DB٪٨C%D٨٪AF-%D٨٪AF-%D٨٪AC%D٩٪٨٦٪DA%AB-%D٩٪٨٥٪D٨٪AE%D٩٪٨٧-%D٩٪٨٨٪D٩٪٨٦٪DB٪٨C%D٩٪٨٨٪D٩٪٨٤-%D٨٪B٤٪D٩٪٨A

د ويلو او ليکلو ژبه بايد ساده او عام فهمه کړو نه سخته:

۱۹ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

د پښتو او دري ژبو د ويلو، ليکلو او د انګليسي نه ترجمې نوو لغاتونو استعمال زموږ غوندې د جودان وهلو کسانو کار ډېر سخت کړی دی. د مفهوم نه مو د لغاتونو او جملو استعمال ته همېشه زيات فکر وي.

نن سهار مې د ازادی راډيو اورېدله چې دکرکټ ټيم د بريا په هلکه يې راپور درلوده، نو نطاق ويلي چې ټيم زير۱۹ ساله او يا په پښتو کې د ۱۹ نه لاندې ټيم لوبه وګټله. دا کټ مټ د انګليسي ژبې ترجمه ده. خو ووايه چې د ۱۹ نه کم عمرو ځوانانو ټيم، لوبه وګټله يا ټيم جوانان که عمر کم از ۱۹ سال داشت بازی را برد. د زير يا لاندې لغات څه معنی لري دلته. يا په طلوع ټلوېزيون کې بل وايي چې پيام هاى تنقيح ناشده. اوس به څوک په دی جمله پوه شي.

د راډيو او ټلوېزيون ژبه بايد ساده وی چې حتی يو نالوستی کس هم ترې سل په سلو کې په لومړي ځل مطلب واخلي. د اخبار ژبه بايد هم دومره ساده وی چې يو کس لږ لوستل کولی شي د لوستلو په وخت کې بايد په مطلب پوه شي. که څوک غواړي چې خپل ادبي منتر پوخ کړې نو خپلې ليکنې دې ادبي مجلو او ژورنالونو ته ورکړي.

راځي چې ښه خبرونه د خپلو سیمو سره شریک کړو:

۲۴ دسمبر ۲۰۱۶م کال

هره ورځ موږ بد او زړه بوګنونکي خبرونه ډېر اورو چې د ښو خبرونو اړخ یې ډېر کمزوری کړی دی. راځي چې د خپلو سیمو ښه خبرونه هم سره شریک کړو. نن د کونړ ولایت د سید جمال افغان پوهنتون د څلورو پوهنځیو نه ۶۶۹ محصلین فارغ شول. د مراسمو په دغه غونډه کې چې دکونړ ولایت د مرکز چغه سرای سره نږدې د پوهنتون په انګړ کې د محصلینو او استادانو له خوا جوړه شوې وه، ما هم پکې ګډون وکړ. ډېر د خوښۍ ځای و چې په زرګونو دولتي چارواکو، محصلینو او د محصلینو د کورنیوغړو په دغه شانداره مراسمو کې ګډون کړی و. ملي

بېرغونه رپېدل، امنيتي فضا ښه وه، محصلين ډېر خوشاله و، د خپلو خوليو او چپونو سره يې عکسونه د خپلوانو او دوستانو سره اخيستل.

په دغه غونډه کې ما ته هم موقع راکړل شوه چې يو څو خبرې وکړم. زما پيغام محصلينو ته دا وچې بايد دوی نور هم کوښښ وکړي چې نورې زده کړې وکړي او يوازې په لسانس اکتفا او قناعت ونه کړي ځکه ځوان نسل د نورو ستونزو ترڅنګ د تعليم په ساحه کې د هېواد په کچه او هم د نړۍ په کچه د زيات رقابت سره مخ دی نو دوی بايد لا زيات کوښښ وکړي چې د رقابت له لارې سر لاري اوسي. د دې ترڅنګ مې په مراسمو کې د ګډون کوونکونه وغوښتل چې که جنګ په افغانستان کې بند نه شي، زموږ نيمګړتياوي به په ټولو ساحو کې همداسې زياتي وي. افغانستان لا اوس هم د آسيا په هېوادونو کې د ټولو نه فقير هېواد دي. هغه پيسي چې په جنګ مصرف کېږي، هغه بايد په بيا رغونه، انکشاف، تعليم او تربيه باندې ولګيږي. دوه کاله د مخه د USIP په مالي مرسته، د EPD مؤسسي د يوې سروي په اساس امنيتي او خصوصي سکتور په شمول يوازې په پنځو سکتورونو کې هرکال ۹ ميلياردە امريکايي ډالره د افغانانو په جنګ باندې مصرف کېږي که دا پيسي د افغانستان په ولسواليو تقسيم شي نو هرې ولسوالي ته ۲۵ ميليونه ډالره رسېږي. که موږ يوازې د جنګ د تاوان همدا پيسي په هره ولسوالي مصرف کړو نو افغانستان به د مترقي هېوادونو په لړ کې حساب شي. که موږ دا پيسي په تېرو څلويښت کلونو د جنګ سره ضرب کړو نو پوهېږو چې موږ څومره لوي تاوان د جنګونو د دوام له

امله کړئ دی. د مادي شتمنيو د له منځه وړلو ترڅنګ موږ خپله زياته بشري سرما يه هم د لاسه ورکړې او يا زموږ بشري سرمايه ته د رشد زمينه نه ده مساعده شوی او په عوض يې د رشد مخه هم نيول شوی ده.

زما اخرې پيغام دا و کومه فزيکي او بشري سرمايه چې موږ د يو بل په راپرزولو کې مصرف کوو ښه به دا وی چې دا سرمايه د خپل ملک په آبادۍ کې مصرف کړو.

د ځوانانو لپاره د قلم د ښوونيز، ټولنيز او فرهنګي مرکز نه مننه:

۲۳ دسمبر ۲۰۱۶م کال

زه په کامه کې د ځوانانو لپاره د قلم د ښوونيز، ټولنيز اوفرهنګي مرکز د مشرتابه او غړو نه په خاصته توګه د انعام الله مياخېل او زاهدالله احمد نه مننه کوم چې زما په وياړ يې د جمعه په ورځ د کامه ولسوالي د قلعه

اخند په سیمه کې غونډه جوړه کړې وه. همدا شان زه د ټولو هغه دوستانو، همزولو، مشرانو او فرهنګپالو نه مننه کوم چې دې غونډې ته یې تشریف راوړې و او هم ځینو دوستانو زما په اړوند خبرې وکړې که څه هم زه دومره مستحق ځان نه ګڼم. په خاصه توګه زه د ننګرهار پوهنتون د رئیس پوهندوی ببرک میاخېل، ځوان فرهنګي ارشاد رغاند، استاد او حقوقپوه سید خالد سادات، څېړنوال عبدالقیوم مشوانې، د مثبت بدلون د ټولنې مشر استاد عبدالبصیر سباوون، لیکوال او شاعر اسدالله ساحل، ځوان ژورنالست نوراغا ځواک، د ننګرهار پوهنتون د ژورنالیزم د فاکولته مرستیال استاد خالد ضیا او استاد غلام فاروق نه مننه کوم چې په غونډه کې یې خبرې وکړې.

دا چې په افغانستان کې مشرقي یا لوی ننګرهار د علم او فرهنګ مرکزبلل کیږي، که مبالغه ونه کړم، د دغه علمي او فرهنګي سیمې مرکزثقل د کامه ولسوالي ده چې په خپله غیږ کې یې په قدیمو اومعاصرو وختونوکې ډېر نومیالي پوهان، متفکرین او سیاستوال روزلې دي. د تفسیر یسر مؤلف مراد علي صاحب، جهادي شخصیت د سرکانو میاصاحب، صدراعظم محمد موسی شفیق، مولوی غلام نبي صاحب، مولوی محمد ابراهیم کاموي، علامه استاد قیام الدین خادم صاحب، ملي شاعر او لیکوال امان الله سیلاب صاحب، استاد محمد اصف صمیم او داسې نورپه سل ګونو کسان پوهان او ادیبان د کامه د سیمې نه و.

زما پيغام همدا و چې په ښه حکومتدارۍ کې بايد ولس برخه واخلي او د جنګ مخه بايد ونيول شي. کله چې موږ د ښې حکومتدارۍ خبره کوو نو په دې برخه کې يوازې حکومت نه دی بلکې د ولس او ټولو غير دولتي او خصوصي سکتور ونډه په ښه حکومتدارۍ کې مهمه ده. بله خبره زما دا وه که په ښه حکومتدارۍ کې او هم په سياست کې ولس برخه وانخلي نو يو شمېر محدود کسان به برخه اخلي او بيا به هغوی د ولس په سرنوشت لوبې کوي. که ولس په ښه حکومتدارۍ او سياست کې فعاله ونډه واخلي نو بيا ولس به د خپل سر نوشت په اړه په خپله تصميم نيسي.

دا چې دا سيمه د علم او فرهنګ مرکز دی نو ځکه دوی د نورو سيمو د علمي کدرونو او فرهنګيانو ستاينه کوي وايي د زر قدر په زرګر وي، نو ځکه د علم او فرهنګ قدر په دوی کې شته دی. الله تعالی دی په دوی کې همدا روحيه ژوندی د تل لپاره وساتي. په اخره کې زه د احسان الله کاموال نه مننه کوم چې د قلم ښوونيز مرکز لپاره يې ښکلي ودانۍ او نور سهولتونه برابر کړي دي.

د پرفيکشنستانو Perfectionists قضاوته هم عجيبه غوندې وي:

۲۵ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

ځيني بزدله انسانان د هر کار په کولو او يا ليکنو کې دومره سوچ کوي چې په اخره کې په خپله د هيڅ کار نه وي، خو د بل په کارونو

باندې به د نیوکو مزرې وي. داسې کسانو ته د محافظه کاره او یا د مضر احتیاط خاوندان هم ویلو شو.

د مضر احتیاط کسان ټاپو لګولو، انتقادونو او نیوکو لپاره ډېر تکړه وي او نور هم دی ته هڅوي چې احتیاط کوه، باید هیڅ کار دې نیمګړی نه وي او په کارونو کې باید هیڅ اشتباه ونه کړي. داسې کسانو ته په انګلیسي ژبه کې او یا د سایکالوژیکي د علم له نظره Perfectionists پرفیکشنست وایي چې هیڅ نیمګړی کار ورته د قبول وړ نه وي.

پرفیکشنستان نه په خپله کار کوي او نه د نورو د کارونو ستاینه کوي. زما په اند که کار کوي، نو اشتباه او غلطي به هرو مرو کوي. سوال دا دی چې د اشتباه نه څه یادو، ایا اشتباه قصدي ده که تصادفي؟ او یا نیمګړتیا او اشتباه د ماحول د شرایطو له امله ده، یا د وخت، معلوماتو او امکاناتو ته د نه لاس رسي له امله ده؟ او داسې نور په هرحال موږ باید د نیوکو نه ویره ونه لرو او خپل کارونه باید په صداقت، ایمانداری او بی له ویري پر مخ بوزو. نه د چا د تشویق په هیله اوسواو نه د چا د نیوکو باندې خفه شو. که ښه او پرځای نیوکه وه باید خپله اشتباه ومنو او هغه اصلاح کړو او که پرځای او تعمیري نیوکه نه وه نو هغه باید د خپلو مغزو نه دلیت Delete کړو او باطل دانۍ ته یې واچوو او عقده باید د چا سره ونه ساتو چې ولې یې زما په لیکنو او کارونو نیوکه کړیده.

د خپل قيمتي وخت او د امکاناتو د مصرف محاسبه همېشه په کار ده:

۲۶ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

که دکال ۳۶۵ ورځي محاسبه کړو نو د افغانانو د نيمايي نه زيات وخت د ورځو په غندلو او د ورځو په لمانځلو تېرېږي. همدا شان د افغانانو او دولتي چارواکو نور زيات وخت په ودونو او فاتحو کې په ګډون کولو سره تېرېږي. ويل کېږي چې سږکال د طالبانو تلفات هم زيات و او د دوی د قوماندانانو او مشرانو هم زيات وخت په جنازو او فاتحو تېر شوی دی. که همدا مو حال او احوال وي نو فکر نه کوم چې موږ دې د وطن په آبادۍ فکر وکړای شو.

موږ بايد خپل قيمتي وخت او امکانات هسې په شعارونو، غندلو او تايدولو مصرف نه کړو. ښه به دا وی چې د خپل ځان سره محاسبه وکړو چې دا روان کال مو د خپل ځان لپاره، د خپلې کورنۍ لپاره، د خپلو خلکو او وطن لپاره څه کړي دي. ايا د خپل قيمتي وخت او د خپلو محدودوامکاناتو نه، که شخصي وي يا دولتي، ايا مؤثره ګټه اخيستلې ده او که نه؟

که موږ د خپلو درلودلو امکاناتو او وخت نه مؤثره ګټه نه شو اخيستلی، نو بيا موږ هيڅکله نه شو کولاي چې د نورو د مرستو او کمکونو نه مؤثره ګټه واخلو نو دا دا توقع بايد ولرو. ښه به دا وي چې د

خپل قيمتي وخت او امکاناتو د مصرف محاسبه بايد همېشه د موږ سره وي.

د خپلې سيمې يو بل ښه خبر:

۲۶ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

نن سبا په ننګرهار او کونړ کې د يارانو او دوستانو سره د چکر ډېر ښه موسم دی. ګورئ چې د کامې د همايون غزنوي اصلي شريخ له وطني پيروي سره او د خاص کونړ له سپين جومات سره د زميندار هوټل يخني ښوروا، چپلي کباب او د شيدو چاى هير نه کړئ.

سخت کيف کوي چې د کونړ د سيند په غاړه دې کټ اچولی وي او د پولوشن يا کثيفي هوا نه بچ وي او د سيند شرار اوري. بيا د دوستانو سره په خپله حجره کې شين چاي په مزه څښې.

فکر کوم چې همدا سکون، د خپلوانو او دوستانو سره لیدنه خاص ارزښت لري چې د دنیا په نورو سیمو کې یې نه شي پیدا کولی. زاړه یادونه تازه کوي خو یو فرق یې دا دی چې پښوا به په جاله او کشتیو کې پورې وتلو، نن سبا په پلونو باندې په موټرو کې تېرېږو او هرځای د خوراک او څښاک سهولتونه زیات دي. د پښوا په شان جوش کړې هګۍ او کباب کړي چرګان څوک په سفر کې نه ګرځوي. همدی ته انکشاف هم وایي. د لارو په هر ځای کې دومره ګڼه ګوڼه ده چې ما په خپله لس کاله پښوا یې هیڅ تصور نه شو کولی. د خوراکونو بیه د کابل په تناسب په کونړ او ننګرهار کې ډېر ارزانه ده ځکه په کابل کې دوکانداران ډېر بې انصافه دي او دلته یو څه انصاف او مینه په خلکو او دوکاندارانو کې شته دی. انصاف ښه څیز دی وطن ته آبادی راولي.

نیم بسمل مرغه:

۲۷ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

نن چین، روسیې او پاکستان په مسکو د افغانستان د مسایلو په اړه غونډه ده چې افغانستان یې نه و دعوت کړی. افغانستان کوښښ کوي چې پاکستان د نړۍ په کچه د انزوا حالت ته بوزي خو بیا پاکستان همدا کوښښ کوي د افغانستان پرضد دا ډول پالیسي اختیارکړي.

زموږ د وطن نیم بسمل مرغه الوتلی نه شي او نه تری دا توقع باید ولرو چې د عنقاب د مرغه پشان د هندوکش د غرونو د پاسه پروازونه وکړي.

عجیبه حالاتو سره ګیر یو که بهرنۍ سره (کیمیاوی کود) په نیالګو یا بوټو باندې زیاتېږي، بیا هم مو وضعیت خرابیږي، نیالګي وچېږي او د جنګ ډګر ګرځو؛ که سره کمیږي، بیا هم د کمزوری له لاسه به مو د نیالګو پاڼې ورځ تربلې ژیړیږي او نیالګي وچېدو ته نږدې کېږي.نه سره لمر ته د ودریدو طاقت لرو او نه د ژمي یخ سورې سره ګوزاره کولی شو. د نیم بسمل مرغه په شان، مرګ او ژوند ته شپې او ورځې سبا کوو. په داسې حالاتو کې لا زیات کسان سور سالو غواړي او دا نه ګوري چې څه وکړو او څنګه د وطن نیم بسمل مرغه د بقا لپاره سره لاسونه ورکړو.

دا لوبه سخته هو ښیاري غواړي چې د وطن نیم بسمل مرغه روغ شي او د عنقاب د مرغه په شان بیا د هندوکش د غرونو د پاسه پروازونه وکړي.

زموږه نړی یوه وروسته پاتې نړی ده:

۲۸ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

د نومبر په دویمه نېټه په واشنګټن کې د USIP په مرکزي دفتر کې د باستان د پوهنتون (Boston University) استاد عادل نجم د Climate Change یا د محیط زیست د تغییر په اړه لیکچر ورکاوه چې دلچسپه او هم بوږنوونکی و.

دی وایي که دنیا ته د یوې بلې سیارې نه د یو ملک په توګه نظر واچوو نو زموږه نړۍ (دنیا) لکه د یو وروسته پاتي هېواد په شان ښکاري. د دې وروسته پاتې نړۍ اکثریت ولس په فقر او یا د فقر د کرښې نه کښته سطحه کې ژوند کوي، په دې نړۍ کې امنیت نشته او تقسیمه شوې نړۍ ده، د دې نړۍ مدیریت ډېر ضعیفه دی او دا نړۍ د تنزول خواته روانه ده.

د محيط زيست د له منځه وړلو، د منابعو د کمښت او د نفوسو د زياتوالي له امله به مهاجرتونه زياتېږي او زيات مهاجرتونه به د زياتو جګړو لپاره زمينه مساعدوي. هغه هېوادونه او سيمې چې د محيط زيست د ښه کېدو لپاره پلان نه لري، افغانستان هم د دغه هېوادونو په لړ کې دی، د سختو ستونزو سره به مخامخ وي خو د دې هېوادونو ستونزې په ټوله نړۍ تاثير لري.

د ستونزو د حل لپاره يوه طريقه؛ د مخابراتي شبکو تجربه

۲۹ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

ټول په دې پوهېږو چې د افغانستان په دولت او خلکو کې زياتې ستونزې شته دی، همدا مو غر او همدا مو کربوړی

زما په اند ټول چارواکي بد خلک نه دي او ډېر يې زموږ او ستاسې نه هم ښه احساس لري ځکه دوی د ټولو ناخوالو سره سره حکومتي دندې قبولې کړي دي او په دې پوهېږي چې هره ورځ دوی ولس ملامتوي، خو بيا هم کوښښ کوي چې خدمت وکړي.

د ستونزو د حل لپاره يې يوه لار دا ده چې يوه ستونزه مشخصه کړو او بيا هماغه ستونزې د حل لپاره کوښښ وکړو.

زه درسره يوه تجربه شريکوم:

څه موده د مخه زما د اريبا د تليفون د شمېري نه د دقيقي خبرو په سر دولس نيمې افغانۍ کټ کېدلې نو ما دا ستونزه په فيسبوک کې وليکله او

هم مې اریبا دفتر ته خبر ورکړ. اریبا دفتر چې نمبر وکاته نو وویلي چې داسې پنځه زره نمبرې د دوی نه غلا شوي دي او چا کومه جعلي دستګاه راوړې او پیسي هغوی په څه شکل اخلي.

د اترا مشر عزیزي صاحب ماته مسیج وکړ چې نمبر ماته راواسته چې د دې مسلي پوښتنه وکړي. ما نمبر واستوه او بالاخره دوی تحقیق وکړ او د ټولو کمپنیو د تلیفون داسې شپږویشت زره نمبرې غلا شوې وې او هغه یې ببرته سمې کړې. یوه ستونزه پاتې ده چې هغه جعلي دستګاه یا دستګاوې د امنیتي ادارو په مرسته کشف او ونیسي. همدا مبارزه د فیسبوک یو څه نتیجه ورکړه چې د شپږویشت زره کسانو د جیب وهلو مخه ونیول شوه. زه د عزیري صاحب نه مننه کوم.

یوې بلې ستونزې ته هم د مخابراتو وزارت جدي توجه په کار ده. هغه بله ورځ د مخابراتو وزارت د معین نه په آزادۍ راډیو کې یو اوریدونکی پوښتنه کوي چې د تلیفون کمپنې د مشتریانو د اجازی پرته بعضې پروګرامونه یا بنډلونه فعالوي او د خلکو نه په داسې ډول غلا کوي. معین صاحب وایي چې دا غلا نه ده اور چارج (Over Charge) یا اضافي پیسې اخیستل دي. زما په اند دا ښه سمه مسلکي غلا ده او هره کمپنۍ چې دا کار کوي باید ښه سم جریمه شي او د چا نه یې چې داسې غلا کړې، باید هغوی ته د یو کال لپاره مفت یا فري د تلیفون خدمات ورکړي. خدای دې وکړي چې د اترا اداره او یا نور چارواکي دې مسلې ته هم متوجه شي.

ژوند په هرحالت کې ټوله مبارزه ده:

۳۱ دسمبر ۲۰۱۶م کال، کابل

دا چپ خوا ته زموږ ډېر قدرمن مشر ډاکټر صاحب سید قاهر عاطف دی چې د جراحي پخوانی متخصص و او عالي تحصیلات یې په امریکا کې کړي دي او څو لسیزې یې د افغانستان په اردوکې د طبیب او سر طبیب په توگه دندې اجراکړي دي. داکټر صاحب ته دی الله تعالی ډېر عمر ورکړي که څه هم دی اوس د اوه اتیا کلونو دی خو د مانه هم تکړه دی او په قصو یې هیڅوک نه مړېږي. پرون (۳۰ دسمبر) د جمعه په ورځ مو په خاص کونړ کې ورسره ښه بنډار وکړ.

دا ښي لاسته مستری سیف الرحمن نومیږي چې پس له ډېرو کلونو مې ولیده او نهایت زیات خوشاله شوم ځکه زموږ پخواني وختونه یې تازه کړل. کله چې په لیسه کې وم نو زموږ بایسکلونه به یې راته جوړول. هغه وخت موږ د خپل کورنه لیسې ته یو ساعت او پنځلس دقیقې په بایسکل تللو. هغه زده کوونکي لا ډېرخوشبخته و چې بایسکلونه یې درلودل خو زیاتو زده کوونکو به په پښو هره ورځ دوه ساعته له یوې خوا او دوه ساعته له بلې خوا زموږ د کلي نه د خاص کونړ لیسه ته مزل کاوه.

د دې ټولو ستونزو سره موږهيڅکله د سبق ويلو نه شکايت نه دی کړی. اما زموږ دا اوسني ځوانانو باندې چې لږه سخته راشي نو بيا په شکايتونو سر شي. فکر کوم چې د ژوند په يوه حالت کې هم شکايت نه دی په کار ځکه ژوند په واقعيت کې په هر حالت کې ټوله مبارزه ده.

د ۲۰۱۶م کال اخري پوست

پای